

عنوان طرح:

بررسی سیاست ها، برنامه ها، قوانین و مقررات مرتبط با اقتصاد سبز در ایران، شناسایی موانع، چالش ها و ظرفیت ها بمنظور ارائه پیشنهادهای حقوقی برای بهبود وضعیت موجود

مجری طرح:

الهه پورکریمی

بهمن ۱۳۹۶

مشخصات مجری و همکاران طرح به ترتیب حروف الفبا:

نام و نام خانوادگی	تخصص
الهه پورکریمی	حقوق محیط زیست
زهرا جواهریان	اقتصاد محیط زیست
زهرا عابدی	اقتصاد نظری
غلامعلی فروغی	حقوق عمومی
فریبا همتیان	اقتصاد محیط زیست

مقدمه ۷

پیشگفتار ۹

فصل اول: کلیات طرح ۱۰

۱- تعریف اقتصاد سبز ۱۰

۲- سوابق مطالعه ۱۱

۳- اسناد بین المللی اقتصاد سبز ۱۵

۱-۳ اسناد تلویحی ۱۵

۲-۳ اسناد تصریحی ۲۲

فصل دوم: بررسی اسناد بالادستی و تعیین شاخص ها ۴۷

الف- بررسی اسناد بالادستی ۴۸

۱- از قانون اساسی ۴۸

۲- از سیاست های کلی ۵۰

۱-۲ سیاست های کلی در حوزه کشاورزی ۵۰

۲-۲ سیاست های کلی در حوزه انرژی ۵۱

۳-۲ سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی ۵۲

۴-۲ سیاست های کلی اصلاح الگوی مصرف ۵۳

۵-۲ سیاست های کلی در حوزه آب ۵۴

۶-۲ سیاست های کلی در حوزه منابع طبیعی ۵۵

۷-۲ سیاست های کلی در حوزه مسکن ۵۵

۸-۲ سیاست های کلی در حوزه حمل و نقل ۵۶

۹-۲ سیاست های کلی در حوزه محیط زیست ۵۷

۱۰-۲ سیاست های کلی در حوزه اقتصاد مقاومتی ۵۹

۳- از قوانین برنامه ششم توسعه ۶۲

۱-۳ در بخش کشاورزی ۶۲

۲-۳ در بخش آب ۶۵

۳-۳ در بخش محیط زیست و منابع طبیعی ۶۷

۴-۳ در بخش انرژی ۷۰

۵-۳ در بخش حمل و نقل ۷۱

۶-۳ در بخش مسکن ۷۴

۷-۳ در بخش جنگل ۷۶

۸-۳ در بخش شیلات ۷۸

۹-۳ در بخش گردشگری ۷۸

۱۰-۳ در بخش مدیریت پسماند ۸۱

ب- تعیین محورها و شاخص های اقتصاد سبز ۸۲

فصل سوم: بررسی سیاست ها، قوانین برنامه و سایر قوانین و مقررات مرتبط ۸۵

۱- در حوزه انرژی ۸۷

۲- در حوزه حمل و نقل ۹۵

۳- در حوزه مسکن ۱۰۲

۴- در حوزه آب ۱۰۹

۵- در حوزه کشاورزی ۱۱۶

۶- در حوزه جنگل ۱۲۷

۷- در حوزه شیلات ۱۳۳

۸- در حوزه گردشگری ۱۳۵

۹- در حوزه پسماند ۱۴۲

۱۰- در حوزه فقرزدایی ۱۴۴

جع بندی فصل سوم ۱۵۱

فصل چهارم: شناسایی موانع، چالش ها و فرصت ها، ظرفیت ها

بر اساس راهبردهای اقتصاد سبز ۱۶۷

۱- در حوزه انرژی های پاک ۱۶۸

۱۷۰	۲- در حوزه حمل و نقل سبز
۱۷۱	۳- در حوزه مسکن سبز
۱۷۲	۴- در حوزه مدیریت آب
۱۷۵	۵- در حوزه مدیریت پسماند
۱۷۶	۶- در حوزه کشاورزی پایدار
۱۷۹	۷- در حوزه جنگل پایدار
۱۸۲	۸- در حوزه شیلات
۱۸۳	۹- در حوزه گردشگری سبز
۱۸۶	۱۰- فقرزدایی

۱۸۸ جمع بندی فصل چهارم.

فصل پنجم: پیشنهاد ها ۱۹۶

۱۹۷	۱- در حوزه انرژی های پاک
۱۹۹	۲- در حوزه حمل و نقل سبز
۲۰۱	۳- در حوزه مسکن سبز
۲۰۳	۴- در حوزه مدیریت آب
۲۰۶	۵- در حوزه مدیریت پسماند
۲۰۷	۶- در حوزه کشاورزی پایدار
۲۱۱	۷- در حوزه جنگل پایدار
۲۱۴	۸- در حوزه شیلات پایدار
۲۱۴	۹- در حوزه گردشگری سبز
۲۱۶	۱۰- فقرزدایی

۲۱۸ جمع بندی فصل پنجم

۲۳۳ متن لایحه پیشنهادی

اقتصاد سبز را می توان به عنوان اقتصادی که نتایج حاصل از آن در بهبود رفاه و عدالت اجتماعی انسان اثرگذار بوده و اهداف آن، کاهش خطرات زیست محیطی و رفع مشکلات زیست محیطی می باشد در نظر گرفت. به بیان دیگر اقتصاد سبز، اقتصادی است که رشد درآمدی و اشتغال با سرمایه گذاری بخش های دولتی و خصوصی حاصل می شود و در نتیجه کاهش انتشار کربن و مصرف انرژی کمتر موجب افزایش بهره وری منابع و جلوگیری از کاهش تنوع زیستی و اکوسیستم های طبیعی می شود. در اقتصاد سبز کمترین میزان مصرف کربن وجود دارد و از منابع کارآمد استفاده نموده و به لحاظ اجتماعی فراگیر است. در چنین اقتصادی توسعه درآمد و اشتغال از طریق سرمایه گذاری دولتی و خصوصی به دست می آید به نحوی که کم ترین تولید گازهای گلخانه ای و آلودگی محیط زیست را به همراه داشته و با کارآمدسازی منابع و انرژی همراه بوده و از آسیب رساندن به تنوع گونه ها و محیط زیست پرهیز می نماید. البته از ضرورت های چنین سرمایه گذاری منابع مالی هدفمند دولتی، اصلاح خط مشی ها و تغییرات قوانین با رویکرد توسعه کمی و کیفی در بخش های کلیدی اقتصاد سبز از جمله تولید انرژی های پاک و تجدید پذیر، مدیریت پسماند و بازیافت، اکوتوریسم، کشاورزی پایدار، صنعت سازه های سبز (حمل و نقل و ساختمان)، جنگل داری و شیلات است.

نهادینه کردن ابزارهای اقتصاد سبز در سیاست ها، برنامه های توسعه ای و قوانین و مقررات نشان دهنده میزان آگاهی تصمیم گیران اقتصادی در سطح کشورهاست تا بتوانند ملاحظات محیط زیستی را با استفاده از بازارهای مناسب اقتصادی در برنامه ریزی های کلان و بین المللی ادغام نمایند. البته یک باور اشتباه این است که یک ابزار وجود دارد که بهترین راه حل است اما استفاده از هر ابزار بستگی به شرایط اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و محیط زیستی کشورها دارد. استفاده از مجموعه ای از این ابزارها بهترین گزینه است. بعنوان مثال تمرکز سیاست های حفاظت از محیط زیست کشورمان، بر اعمال سیاست های قانونی و بازدارنده بوده و کمتر از رویکردهای اقتصادی که در چارچوب ابزارهای اقتصادی بیان می شوند، بهره برده شده است. در موارد اندکی هم که به این موضوع پرداخته شده است به دلیل تداخل و تناقض و.. اثربخشی چندانی نداشته است و آنطور که شایسته است نتیجه بخش نبوده است.

در این طرح، سیاست ها و برنامه ها، قوانین و مقررات و استانداردهای مربوط به اقتصاد سبز در حوزه های کلیدی و اصلی اقتصاد سبز از جمله صنعت، مسکن، راه و شهرسازی، کشاورزی، محیط زیست و منابع طبیعی با بررسی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، چشم انداز بلند مدت، سیاست های کلی در حوزه های مختلف از جمله کشاورزی، صنعت، آب، مسکن، محیط زیست و ...، قوانین و مقررات حوزه های مرتبط شناسایی و بررسی می شوند. سپس خلاء ها، نواقص و تناقضات مربوط به بخش های مختلف مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرند. در نهایت با در نظر گرفتن کاستی ها و بمنظور توسعه، تقویت و جامعیت بخشیدن به احکام قانونی حمایت کننده و تسهیل کننده اجرای سیاست های اقتصاد سبز در کشور، پیشنهادهایی در زمینه اصلاح، حذف و تدوین سیاست ها، قوانین و مقررات متناقض و تداخلی ارائه خواهد شد و در صورت نیاز با توجه به راه حل های نهایی پیشنهاد به صورت پیشنویس قانون در قالب طرح یا لایحه ارائه می گردد.

پیشگفتار

در این طرح با عنوان "بررسی سیاست ها، برنامه ها، قوانین و مقررات مرتبط با اقتصاد سبز در ایران، شناسایی موانع، چالش ها و ظرفیت ها بمنظور ارائه پیشنهادهای حقوقی برای بهبود وضعیت موجود" که به کارفرمایی اتاق بازرگانی صنایع و معادن کشاورزی ایران در پنج فصل انجام شده است در فصل اول کلیاتی در مورد تعاریف اقتصاد سبز که از سوی سازمان ها و مجامع بین المللی مربوطه همچون سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD)، برنامه محیط زیست سازمان ملل متحد (UNEP) و کارگروه اقتصاد سبز اتاق کار بازرگانی بین المللی (ICC) ارائه شده است و ارتباط آنها با برخی از اصول قانون اساسی کشور، سوابق این مطالعه در ایران و همچنین اسناد بین المللی و روند شکل گیری آنها اسنادی که به صورت مستقیم و غیرمستقیم در دو طبقه بندی به این موضوع پرداخته اند مورد بررسی قرار گرفت.

در فصل دوم: اسناد بالادستی در ارتباط با موضوعات اقتصاد سبز در کشور بررسی گردید. در این ارتباط اصول مرتبط از قانون اساسی، سیاست های کلی در حوزه های کشاورزی، انرژی، اصلاح الگوی مصرف، آب، منابع طبیعی، مسکن، حمل و نقل و محیط زیست مورد بررسی قرار گرفت. همچنین احکام مربوط به بخش های مرتبط در قانون برنامه ششم توسعه در این فصل بررسی گردید و در نهایت با توجه به اسناد بین المللی و اسناد بالادستی ملی و تعاریف ارائه شده از اقتصاد سبز، محورها و شاخص های اقتصاد سبز مشخص و نهایی گردید.

در فصل سوم: سیاست ها، قوانین برنامه و سایر قوانین و مقررات مرتبط در محورهای ۱۰ گانه بررسی شدند.

در فصل چهارم: موانع، چالش ها، فرصت ها و ظرفیت ها بر اساس شاخص های اقتصاد سبز بررسی شدند.

در فصل پنجم: پیشنهادهای براساس موانع و چالش های شناسایی شده و فرصت ها و ظرفیت ها در قالب پیشنهادهای اصلاحی (شامل اصلاح مغایرت ها در سیاست های کلی، اصلاح مغایرت ها در قوانین و مقررات موجود) و پیشنهادهایی جهت رفع کاستی و خلاهای موجود در ۱۰ محور تعیین شده ارائه گردید. در نهایت یک پیشنویس قانون ارائه گردید.

فصل اول: کلیات

۱- تعریف اقتصاد سبز

سازمان های بین المللی به ارائه تعاریف مشخص از اقتصاد سبز پرداخته اند. بعنوان مثال برنامه محیط زیست سازمان ملل متحد^۱ اقتصاد سبز را به عنوان اقتصادی که منجر به بهبود رفاه بشر و برابری اجتماعی همراه با کاهش قابل ملاحظه مخاطرات محیط زیستی و کمبودهای محیط زیستی می شود، معرفی می کند. به بیان ساده اقتصادی را سبز می داند که کاهش کربن، کارآمدی منابع و فراگیری اجتماعی در برداشته باشد. در اقتصاد سبز، رشد درآمد و اشتغال می بایست توسط سرمایه گذاری های عمومی و خصوصی هدایت شود که همراه با کاهش انتشار کربن و آلودگی، افزایش بهره وری انرژی و منابع، هم چنین جلوگیری از کاهش تنوع زیستی و خدمات اکوسیستمی باشد. کارگروه اقتصاد سبز اتاق کار بازرگانی بین المللی^۲، در یک اقتصاد سبز، رشد اقتصادی و پایداری زیست محیطی با یکدیگر در یک ساختار تقویت کننده متقابل فعالیت کرده و در عین حال به دنبال ارتقاء توسعه اجتماعی هستند. سازمان همکاری و توسعه اقتصادی^۳ برنامه های توسعه اقتصادی ملی آینده نگر یا راهبردهایی که شامل کاهش انتشار و یا مقابله با تغییرات اقلیم با هدف رشد اقتصادی باشد را اقتصاد سبز می گویند.

تعاریف سازمان های بین المللی در مورد اقتصاد سبز با نگرش اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی کشورمان مطابقت دارد به ویژه با در نظر گرفتن برخی اصول قانون اساسی همچون اصول چهل و سوم^۴ و چهل و هشتم^۵ و پنجاهم^۶ قانون اساسی.

^۱ The United Nations Environment Programme(UNEP)

^۲ International Chamber of Commerce Green Economy Task Force(ICC)

^۳ The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)

^۴ در اصل چهل و سوم برای تأمین استقلال اقتصادی جامعه و ریشه کن کردن فقر و محرومیت و برآوردن نیازهای انسان در جریان رشد، با حفظ آزادی او اقتصاد جمهوری اسلامی ایران بر اساس ضوابط زیر استوار می شود:

۱- تأمین نیازهای اساسی همچون مسکن، خوراک، پوشاک، بهداشت، درمان، آموزش و پرورش و امکانات لازم برای تشکیل خانواده برای همه.

بنابراین تعریف یونپ که در آن "اقتصاد سبز به عنوان اقتصادی که منجر به بهبود رفاه بشر و برابری اجتماعی همراه با کاهش قابل ملاحظه مخاطرات محیط زیستی و کمبودهای محیط زیستی می شود" را می توان بعنوان تعریف اقتصاد سبز در ایران پذیرفت.

۲-تأمین شرایط و امکانات کار برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل و قرار دادن وسایل کار در اختیار همه کسانی که قادر به کارند ولی وسایل کار ندارند، در شکل تعاونی، از راه وام بدون بهره یا هر راه مشروع دیگر که نه به تمرکز و تداول ثروت در دست افراد و گروه های خاص منتهی شود و نه دولت را به صورت یک کارفرمای بزرگ مطلق درآورد. این اقدام باید با رعایت ضرورت های حاکم بر برنامه ریزی عمومی اقتصاد کشور در هر یک از مراحل رشد صورت گیرد.

۳- تنظیم برنامه اقتصادی کشور به صورتی که شکل و محتوا و ساعت کارچنان باشد که هر فرد علاوه بر تلاش شغلی، فرصت و توان کافی برای خودسازی معنوی، سیاسی و اجتماعی و شرکت فعال در رهبری کشور و افزایش مهارت و ابتکار داشته باشد.

۴- رعایت آزادی انتخاب شغل، و عدم اجبار افراد به کاری معین و جلوگیری از بهره کشی از کار دیگری.

۵- منع اضرار به غیر و انحصار و احتکار و ربا و دیگر معاملات باطل و حرام.

۶- منع اسراف و تبذیر در همه شئون مربوط به اقتصاد، اعم از مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات.

۷- استفاده از علوم و فنون و تربیت افراد ماهر به نسبت احتیاج برای توسعه و پیشرفت اقتصاد کشور.

۸- جلوگیری از سلطه اقتصادی بیگانه بر اقتصاد کشور.

۹- تأکید بر افزایش تولیدات کشاورزی، دامی و صنعتی که نیازهای عمومی را تأمین کند و کشور را به مرحله خودکفایی برساند و از وابستگی برهاند.

^۵ در اصل چهل و هشتم، برای بهره برداری از منابع طبیعی و استفاده از درآمدهای ملی در سطح استانها و توزیع فعالیتهای اقتصادی میان استانها و مناطق مختلف کشور، باید تبعیض در کار نباشد، به طوری که هر منطقه فراخور نیازها و استعداد رشد خود، سرمایه و امکانات لازم در دسترس داشته باشد.

^۶ در اصل پنجاهم در جمهوری اسلامی، حفاظت محیط زیست که نسل امروز و نسل های بعد باید در آن حیات اجتماعی رو به رشدی داشته باشند، وظیفه عمومی تلقی می شود. از این رو فعالیت های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند، ممنوع است.

۲- سوابق مطالعه:

موضوع اقتصاد سبز و اقتصاد محیط زیست از قدمت قابل ملاحظه ای برخوردار نیست. تنها در مقوله اقتصاد محیط زیست که شاخه ای مستقل از علم اقتصاد و منشعب از اقتصاد منابع و اقتصاد سبز محسوب می شود، تجزیه و تحلیل مسائل و مشکلات محیط زیستی قابل توجه بوده است. بر اساس ماده ۵۹ قانون برنامه چهارم و تبصره ۱ و ۲ ماده ۱۹۲ قانون برنامه پنجم توسعه، سازمان مدیریت و برنامه ریزی مکلف به همکاری با سازمان حفاظت محیط زیست و سایر دستگاه های مرتبط، به منظور برآورد ارزش های اقتصادی منابع طبیعی و زیست محیطی و هزینه های ناشی از آلودگی و تخریب محیط زیست در فرایند توسعه و محاسبه آن در حسابهای ملی، نسبت به تنظیم دستورالعمل های محاسبه ارزش ها و هزینه های موارد دارای اولویت از قبیل: جنگل، آب، خاک، انرژی، تنوع زیستی و آلودگی های زیست محیطی در نقاط حساس و تصویب در مراجع ذیربط بوده است. در این راستا برخی پروژه های مطالعاتی توسط سازمان حفاظت محیط زیست در زمینه تعیین ارزش ها و هزینه های محیط زیستی از سال ۱۳۸۴ تاکنون انجام شده است. از جمله پروژه های انجام شده در این زمینه: بررسی و ارزش گذاری اقتصادی پارک ملی کویر، ارزش گذاری اقتصادی حوزه آبخیز هراز، ارزش گذاری اقتصادی منطقه حفاظت شده اشترانکوه، ارزش گذاری اقتصادی جنگلهای بلوط سنندج، ارزش گذاری اقتصادی مناطق ساحلی فریدونکنار، ارزش گذاری اقتصادی دریاچه های ارژن و پریشان، ارزش گذاری اقتصادی تالاب شادگان، ارزش گذاری اقتصادی جنگل های بلوط و بنه اطراف یاسوج، ارزش گذاری اقتصادی پناهگاه حیات وحش میانکاله و خلیج گرگان، ارزش گذاری اقتصادی تالاب های سه گانه هامون، ارزش گذاری اقتصادی حوزه کلیبر چای - اکوسیستم های ارسبارانی، تخمین هزینه های اقتصادی تخریب حوضه آبریز رودخانه جاجرود بوده است.^۷

^۷ فعالیت های این طرح در قالب تعیین ارزش اقتصادی منابع محیط زیستی کشور در راستای ماده ۵۹ قانون برنامه چهارم توسعه و آیین نامه اجرایی آن، از سال ۸۴ در سازمان حفاظت محیط زیست آغاز گردید و در راستای تبصره ۱ و ۲ ماده ۱۹۲ قانون برنامه پنجم توسعه ادامه یافته است.

بر اساس ماده ۵۹ قانون برنامه پنجم توسعه، برآورد ارزش های اقتصادی منابع طبیعی و محیط زیستی، برآورد هزینه های ناشی از آلودگی و تخریب محیط زیست در فرایند توسعه و محاسبه آن در حسابهای ملی و همچنین تنظیم دستورالعمل های محاسبه ارزش ها و هزینه های آلودگی های محیط زیست در نقاط حساس کشور از اهداف مهم طرح ارزش اقتصادی منابع محیط زیستی بوده است.

برخی موضوعات کماکان در دست انجام است که شامل ارزش گذاری اقتصادی پارک ملی گلستان، ارزش گذاری اقتصادی پارک ملی بمو، ارزش گذاری اقتصادی پارک ملی و منطقه حفاظت شده تندوره، ارزش گذاری اقتصادی پارک ملی، پناهگاه حیات وحش و منطقه حفاظت شده توران، تهیه و تدوین دستور العمل ارزشگذاری اکوسیستم های آبی (تالاب و مناطق ساحلی)، تدوین الگوهای راهنمای ارزشگذاری منابع زیست محیطی و برآورد هزینه های تخریب و آلودگی ناشی از اجرای طرحهای توسعه ای در ایران، پروژه امکان سنجی تلفیق دو مقوله ارزیابی اثرات زیست محیطی و ارزشگذاری اقتصادی منابع محیط زیستی، تهیه و تدوین دستور العمل ارزشگذاری اکوسیستم های منتخب کشور (جنگل، کوهستان و رودخانه)، تهیه دستور العمل برآورد هزینه های تخریب و آلودگی ناشی از اجرای طرح های توسعه ای در ایران- مطالعه موردی: پالایشگاه، پتروشیمی و صنعت فولاد)، بررسی اصول و سیاست های محیط زیستی مرتبط با اثرات تغییر اقلیم در نظام اقتصادی کشور، ارزیابی خسارات و هزینه های محیط زیستی، ارزیابی خسارات و هزینه های زیست محیطی ناشی از توسعه صنعتی بر اکوسیستم منطقه عسلویه، ارزیابی خسارات و هزینه های زیست محیطی ناشی از احداث کنار گذر انزلی بر اکوسیستم تالابی آن، ارزیابی خسارات و هزینه های زیست محیطی ناشی از توسعه بخش کشاورزی بر دریاچه ارومیه، ارزیابی خسارات و هزینه های زیست محیطی ناشی از احداث سد و انتقال آب بین حوضه ای بر تالاب بختگان، ارزیابی خسارات و هزینه های زیست محیطی ناشی از آلودگی آب (تخلیه فاضلاب) بر سواحل دریای خزر، ارزش گذاری اقتصادی کالاها و خدمات اکوسیستمی زاگرس مرکزی،

بر این اساس سازمان حفاظت محیط زیست، ارزشگذاری اقتصادی اکوسیستم های مهم و حساس را جهت ورود به حسابهای ملی و تهیه GDP سبز آغاز نمود. ارزشگذاری مناطق از مناطق چهارگانه تحت حفاظت سازمان بدلیل داشتن طرحهای توجیهی و تفضیلی و اطلاعات نسبتا خوب از این مناطق، آغاز گردید. تا کنون ۲۱ منطقه از مناطق چهارگانه ارزشگذاری گردیده است. برای ورود این ارزشها به حسابهای ملی در خرداد ماه ۱۳۹۵ تفاهم نامه ای فی ما بین بانک مرکزی و سازمان حفاظت محیط زیست به امضاء رسید و جلسات مشورتی متعددی با حضور نمایندگان بانک مرکزی و دفتر توسعه پایدار، آمار و اقتصاد محیط زیست سازمان حفاظت محیط زیست به منظور جمع آوری داده ها و اطلاعات مربوط به جداول SEEA تشکیل گردیده است. متولیان هر جدول نسبت به بومی سازی آن با توجه به اقلام آماری موجود با نمایندگان بانک مرکزی، مرکز آمار و کارشناسان سازمان حفاظت محیط زیست به بحث و تبادل نظر می پردازند. جلسات مشورتی با وزارت نیرو جهت نهایی شدن جداول مربوط به این وزارتخانه به دلیل اختلاف نظر بین نماینده بانک مرکزی و مرکز آمار ایران در زمینه تهیه این حسابها به نتیجه نرسیده است. در واقع نظر مرکز آمار که وظیفه تهیه حسابهای دارایی های زیست محیطی را به عهده دارد، مبنی بر بکارگیری دستورالعمل SNA (که مربوط به حسابهای تقاضا است) باعث سردرگمی و عدم تصمیم گیری درست کارشناسان وزارت نیرو شده است. از طرفی متولی اصلی این مقوله (ورود ارزشهای منابع محیط زیستی به حسابهای ملی) هنوز مشخص نیست.

برآورد خسارات و هزینه های زیست محیطی ناشی از دخالت انسانی بر تالابهای بین المللی آلاگل، آماگل و آجی گل است.

علاوه بر طرح ها و پروژه های مذکور در زمینه ارزش گذاری مناطق، مقالات متعددی از جمله ارزش گذاری اقتصادی پناهگاه حیات وحش میانکاله و خلیج گرگان، ارزش گذاری اقتصادی تالاب شادگان، ارزش گذاری اقتصادی تالاب های سه گانه هامون، ارزش گذاری اقتصادی جنگل های بنه و بلوط حوزه آبخیز مارون- یاسوج، ارزش گذاری اقتصادی جنگل های بنه و بلوط حوزه آبخیزسنندج-مریوان، ارزش گذاری اقتصادی حوضه کلیبرجای- ارسباران، ارزش گذاری اقتصادی دریاچه پریشان و دشت ارژن، ارزش گذاری اقتصادی منابع زیست محیطی پارک ملی کویر، ارزش گذاری اقتصادی منابع زیست محیطی حوزه آبخیزهراز، برآورد هزینه های تخریب حوزه آبریز رودخانه جاجرود، برنامه توانمندسازی برای اقتصاد محیط زیست به تحریر درآمده است که در توسعه منابع اقتصاد محیط زیست که از اجزاء اقتصاد سبز است موثر می باشند. تاکنون مطالعه مشابهی در زمینه اقتصاد سبز در کشور انجام نشده است و از این لحاظ مطالعه دارای نوآوری است.

۳- اسناد بین المللی اقتصاد سبز

در این بخش، بررسی اسناد بین المللی اقتصاد سبز بمنظور شناسایی و تعیین روش ها، راهبردها و شاخص های مورد نیاز بمنظور تطبیق با سیاست ها، قوانین و مقررات عادی و برنامه ای کشور و شناسایی موارد انطباق و عدم انطباق صورت می گیرد. اسناد بین المللی اقتصاد سبز را می توان به دو دسته اسنادی که تلویحی به اقتصاد سبز اشاره دارند و اسنادی که تصریحی به آن اشاره دارند طبقه بندی کرد که ذیلا به آنها پرداخته می شود:

۱- اسنادی که بطور تلویحی به اقتصاد سبز اشاره دارند:

۱-۱ سند کنفرانس استکهلم^۸ (در سال ۱۹۷۲)

در این کنفرانس مسائلی مانند فقر و گرسنگی، بحران های زیست محیطی و آلودگی های ناشی از آن مورد گفتگو واقع شدند. از دیگر مسائل مهم و عمده در این کنفرانس موضوع آلودگی هوا بود. تغییرات گسترده جوی، تخریب محیط لایه اوزون، افزایش گازهای گلخانه ای مورد بررسی قرار گرفت. در پایان کنفرانس، بیانیه استکهلم^۹ مشتمل بر ۱۰۶ ماده منتشر شد که سند این کنفرانس است.

اصول استخراج شده از بیانیه استکهلم به شرح جدول شماره (۱) می باشد.

بند یا اصل مربوطه	اصل استخراج شده
الف-۱	اهمیت هر دو جنبه محیط زیست طبیعی و انسانی برای رفاه بشر
الف-۲	حمایت از محیط زیست انسانی و بهبود آن
الف-۳	به کارگرفتن قدرت انسان برای دگرگون سازی محیط اطراف به صورت عادلانه و عاقلانه
الف-۴	تلاش به سمت توسعه با در نظر گرفتن اولویت ها و نیاز به محافظت و بهبود محیط زیست
الف-۵	درپیش گرفتن سیاست ها و اقدامات بسنده برای تعالی انسانی از طریق پیشرفت اجتماع و تولید، علوم و تکنولوژی، قدرت انسان برای بهبودسازی محیط زیست
الف-۶	استفاده از دانش بیشتر برای زندگی بهتر خود و فرزندانشان به جای جهل و بی مبالاتی که موجب

^۸ Stockholm Conference

^۹ stockholm declaration

خسارات غیرقابل ترمیم می شود	
پذیرش مسئولیت توسط تمامی شهروندان، دولت های ملی و محلی و جوامع، سرمایه گذاران و موسسات در هر سطحی و مشارکت مساوی	الف-۷
حقوق بنیادی انسان نسبت به آزادی، مساوات و شرایط مناسب زندگی در محیطی که به او اجازه زندگی سعادتمندانه را می دهد و مسئولیت حفظ و بهبود محیط زیست برای نسل حاضر و نسل های آینده	ب-اصل اول
حفاظت از منابع طبیعی (هوا، آب، خاک، گیاهان و نمونه های مشخص اکوسیستم)	ب-اصل دوم
رعایت ظرفیت زمین برای تولید منابع قابل تجدید، احیاء و بهبود	ب-اصل سوم
حفاظت و مدیریت عاقلانه میراث حیات وحش در برنامه ریزی های توسعه اقتصادی	ب-اصل چهارم
استفاده از منابع غیرقابل تجدید زمین به نحوی که از خطر تهی شدن جلوگیری شود	ب-اصل پنجم
متوقف کردن تخلیه مواد سمی و زائد و گرما به میزانی که از ظرفیت مجاز محیط زیست بالاتر نرود. حمایت از مبارزه برحق مردم همه کشورها بر ضد آلودگی	ب-اصل ششم
اقدام لازم توسط دولت ها برای جلوگیری از آلودگی دریاها	ب-اصل هفتم
توسعه اقتصادی و اجتماعی برای زندگی و محیط کار مطلوب و بهبود کیفیت زندگی	ب-اصل هشتم
رشد توسعه و دریافت کمک های مالی و فنی برای رفع مشکلات محیط زیستی	ب-اصل نهم
لزوم توجه به ثبات قیمت و درآمد کافی برای مدیریت محیط زیست	ب-اصل دهم
ضرورت سیاست های زیست محیطی کشور در راستای بهبود وضعیت	ب-اصل یازدهم
تامین منابع مالی و فنی لازم برای انجام اقدامات حفاظتی زیست محیطی در طرح های توسعه کشورهای در حال توسعه	ب-اصل دوازدهم
انتخاب روشی متمرکز توسط دولت برای توسعه قابل انطباق با نیازهای حفاظت و بهبود محیط زیست انسانی به نفع مردم	ب-اصل سیزدهم
برنامه ریزی منطقی برای حل تعارضات بین توسعه و حفاظت و بهبود محیط زیست	ب-اصل چهاردهم
برنامه ریزی برای اسکان و شهرنشینی با جهت گیری به سوی کسب حداکثر منافع اجتماعی و محیط زیستی	ب-اصل پانزدهم
کنار گذاشتن سیاست های مربوط به جمعیت که بر محیط زیست و توسعه اثر مثبت یا منفی دارند.	ب-اصل شانزدهم
برنامه ریزی، مدیریت و کنترل منابع محیط زیستی کشور با نگرش بهبود کیفیت محیط زیست توسط موسسات ملی	ب-اصل هفدهم
استفاده از علوم و تکنولوژی برای تشخیص، اجتناب و کنترل خطرات زیست محیطی و حل مسائل محیط زیستی	ب-اصل هجدهم
آموزش موضوعات زیست محیطی به منظور حمایت و بهبود محیط زیست	ب-اصل نوزدهم

تکنولوژی های محیط زیستی بدون گذاشتن بار سنگین در اختیار کشورهای در حال توسعه قرار گیرد.	ب-اصل بیستم
به رسمیت شناختن حق حاکمیت استخراج منابع به نحوی که صدمه ای به محیط زیست کشورها وارد نشود	ب-اصل بیست و یکم
همکاری دولت ها در توسعه قوانین بین المللی و جبران خسارت های زیست محیطی	ب-اصل بیست و دوم
در نظر گرفتن میزان امکان استفاده از استانداردهای بین المللی و کشورهای پیشرفته در کشورهای در حال توسعه	ب-اصل بیست و سوم
همکاری همه کشورها در مسائل بین المللی حفاظت و بهبود محیط زیست از طریق قراردادهای دو یا چند جانبه	ب-اصل بیست و چهارم
تضمین ایفای نقش پویای سازمان های بین المللی و هماهنگی برای حفاظت و بهبود محیط زیست توسط دولت ها	ب-اصل بیست و پنجم
تلاش دولت ها برای حذف و نابودی کامل تسلیحات هسته ای و سایر وسایل تخریب عمومی	ب-اصل بیست و ششم

۱-۲- اسناد کنفرانس ریو^{۱۰} (در سال ۱۹۹۲)

مهم ترین نکات قابل توجه در این کنفرانس عبارت از بالا رفتن دمای زمین، تولید گازهای گلخانه‌ای، آلودگی دریاها و اقیانوس‌ها، نابودی و تخریب جنگل‌ها، به خطر افتادن تنوع زیستی گونه‌های گیاهی و جانوری، فقر و گرسنگی و توسعه نیافتگی کشورها. کنفرانس ریو از جمله بزرگترین نشست های عالی بین المللی است که تاکنون برگزار شده است. حدود ۱۵۰ کشور با حدود ۴۵۰۰ نفر از نمایندگان دولتها و نمایندگان ۱۵۰۰ سازمان غیر دولتی در این اجلاس حضور داشتند. سازمانهای غیر دولتی به موازات کنفرانس ریو و در حاشیه آن، کنفرانس مشابهی تشکیل دادند. **بیانیه ریو، دستور کار ۲۱ و بیانیه اصول جنگلداری** در این اجلاس به تصویب رسید و **کنوانسیونهای تغییرات آب و هوا و تنوع گونه های گیاهی و جانوری** به ترتیب توسط ۱۴۵ و ۱۵۰ کشور به امضا رسید.

الف- بیانیه ریو^{۱۱}: مشتمل بر ۲۷ اصل کلی برای تعیین وظایف دولتها در قبال توسعه و محیط زیست است. این اصول به مسایلی چون وظایف کشورها و همکاریهای بین المللی برای محافظت از محیط زیست، نقش و حقوق شهروندان، زنان و ساکنان بومی در این رابطه می پردازد. برای مثال اصل هفتم وظایف مشترک اما متفاوت کشورهای توسعه یافته و کشورهای در حال

^{۱۰} Rio Conference

^{۱۱} Rio Declaration

توسعه در قبال محیط زیست را بیان می کند. اصل ۱۰ بیان می دارد که بهترین راه برای مقابله با معضلات زیست محیطی مشارکت آحاد مردم، آموزش عمومی و اطلاع رسانی درست است. اصل ۱۵ ضرورت اتخاذ رویکردهای پیشگیرانه را گوشزد می کند و می گوید که فقدان شواهد علمی معتبر نباید مانع از اجرای اقدامات مفید برای جلوگیری از تخریب محیط زیست شود.

ب-دستور کار ۲۱^{۱۲}: شامل ۴۰ بخش و هدف از آن ارایه راهکارهایی برای توسعه پایدار است. در این ۴۰ بخش موضوعات گسترده ای چون توسعه پایدار شهری، مقابله با معضل نابودی جنگلها، توسعه تجهیزات حفاظت از محیط زیست، اداره اکوسیستم های حساس کوهستانی و مدیریت آبهای خطرناک مورد بررسی قرار می گیرد. همچنین چندین بخش این سند به تبیین و تقویت نقش (گروههای عمده) یعنی مقامات محلی، زنان، جوانان، اتحادیه های کارگری، دانشمندان، صنعت و تجارت و کشاورزان می پردازد. هشت بخش آخر آن نیز درباره موانع موجود بر سر راه اجرای تعهدات است. موانعی چون ارایه مکانیزم های صحیح مالی و برقراری ترتیبات نهادین. بخش تسهیلات جهانی محیط زیست نیز موظف به ارایه کمکهای مالی برای کمک به دستور کار ۲۱ می باشد. هدف از تشکیل کمیسیون توسعه پایدار ارتقای سطح کیفی فعالیتهای و بررسی پیشرفتهای حاصل شده در زمینه اجرای مفاد دستور کار ۲۱ و هماهنگ سازی فعالیتهای نهادهای مختلف سازمان ملل در این زمینه است.

ج-کنوانسیون تغییرات آب و هوا^{۱۳}: این کنوانسیون توسط ۱۵۳ کشور به امضا رسید و در ۲۱ مارس ۱۹۹۴ به مرحله اجرا درآمد. این کنوانسیون مقدماتی بوده و به منظور تعیین اصول، اهداف نهادها و راهکارهایی که در آینده نیاز به گسترش بیشتری دارد تشکیل شد. هدف از این کنوانسیون که در بند دوم آن مذکور است، ثابت نگه داشتن پراکندگی گازهای گلخانه ای در جو زمین، در سطحی است که تغییرات خطرناکی در آب و هوا ایجاد نشود. دستیابی به چنین سطحی باید در طی مدت زمان مناسبی صورت گیرد تا اکوسیستم با تغییرات آب و هوا سازگاری طبیعی یافته و فرآیند تولید محصولات غذایی با خطر مواجه نشود و توسعه اقتصادی نیز به شکل پایداری ادامه یابد از آنجا که کشورهای توسعه یافته بیشتر از سایر کشورها در تخریب لایه اوزون نقش داشته اند، باید به عنوان اولین اقدام یا به صورت انفرادی و یا به صورت جمعی میزان تولید گازهای گلخانه ای خود را به سطح این میزان در سال ۱۹۹۰ تقلیل دهند. به هر حال این مطلب هیچ گونه الزام قانونی ندارد مهمترین تعهدات قانونی و الزام آور کنوانسیون مقدماتی تغییرات آب و هوا ارایه گزارشهای منظم از سوی کشورها درباره میزان تولید گازهای گلخانه ای و سیاستها و اقدامات این کشور در جهت کاهش تولید این گازها بود. این گزارشها پس از دریافت در سطح بین المللی مورد بررسی و ارزیابی قرار می گیرد. هدف از این ارزیابی بین المللی، برگزاری مذاکرات به منظور افزایش تعهدات کشورها و نیز تدوین و اجرای طرحهای ملی است.

^{۱۲} 21 Agenda

^{۱۳} Climat Change Convention

د-کنوانسیون تنوع گونه های گیاهی و جانوری^{۱۴}: این کنوانسیون را ۱۵۵ کشور امضا کردند و در دسامبر ۱۹۹۳ لازم الاجرا شد. هدف این کنوانسیون مقدماتی حفظ تنوع زیستی کره زمین است. این امر با حفاظت از گونه های گیاهی و جانوری، اکوسیستم ها، منابع و همچنین کنترل استفاده از منابع ژنتیک و تجهیزات زیست شناختی صورت می پذیرد.

و-کنوانسیون مقابله با بیابان زایی^{۱۵}: این کنوانسیون در سال ۱۹۹۴ به امضا رسید، ولی بسیاری آنرا از نتایج کنفرانس ریو می دانند. هدف این کنوانسیون تقویت همکاریهای بین المللی برای مقابله با معضلاتی چون تخریب زمین در نواحی بایر، نیمه بایر، خشک و نیمه خشک که ناشی از عوامل متعددی چون تغییرات آب و هوایی و فعالیتهای بشری است، می باشد. این کنوانسیون راهکارهای مفیدی را برای مدیریت زمینهای کم محصول به کشورهایی که چنین زمینهایی دارند و نیز به کشورهای حمایت کننده مالی ارایه می دهد و هدف از آن ارایه چارچوبی برای همکاری کشاورزان، سازمانهای غیر دولتی حفاظت از محیط زیست، دولتها، سازمانهای بین المللی، نهادهایی که هزینه مالی طرحها را تامین می کنند و کشورهای حمایت کننده مالی است.

اصول استخراج شده از بیانیه ریو، دستورکار ۲۱، کنوانسیون تغییر آب و هوا، کنوانسیون تنوع زیستی و کنوانسیون مقابله با بیابان زایی به شرح جدول شماره (۲) می باشد.

ردیف	سند	اصل استخراج شده
۱	نکات قابل توجه در کنفرانس	بالا رفتن دمای زمین، تولید گازهای گلخانه ای، آلودگی دریاها و اقیانوسها، نابودی و تخریب جنگل-ها، به خطر افتادن تنوع زیستی گونه های گیاهی و جانوری، فقر و گرسنگی و توسعه نیافتگی کشورها
۲	بیانیه ریو	وظایف مشترک اما متفاوت کشورهای توسعه یافته و کشورهای در حال توسعه در قبال محیط زیست، نقش و حقوق شهروندان، زنان و ساکنان بومی در این رابطه، ضرورت اتخاذ رویکردهای پیشگیرانه، بهترین راه برای مقابله با معضلات زیست محیطی مشارکت آحاد مردم، آموزش عمومی و اطلاع رسانی درست است، فقدان شواهد علمی معتبر نباید مانع از اجرای اقدامات مفید برای جلوگیری از تخریب محیط زیست شود.
۳	دستور کار ۲۱	توسعه پایدار شهری، مقابله با معضل نابودی جنگلها، توسعه تجهیزات حفاظت از محیط زیست، اداره اکوسیستم های حساس کوهستانی و مدیریت آبهای خطرناک، تقویت نقش (گروههای عمده) یعنی مقامات محلی، زنان، جوانان، اتحادیه های کارگری، دانشمندان، صنعت و تجارت و کشاورزان.
۴	کنوانسیون تغییرات آب و هوایی	ثابت نگه داشتن پراکندگی گازهای گلخانه ای در جو زمین، در سطحی که تغییرات خطرناکی در آب و هوا ایجاد نشود.

^{۱۴} Convention On Biological Diversity

^{۱۵} United Nations Convention to Combat Desertification

۵	کنوانسیون تنوع گونه های گیاهی و جانوری	حفظ تنوع زیستی کره زمین، با حفاظت از گونه های گیاهی و جانوری، اکو سیستم ها، منابع و همچنین کنترل استفاده از منابع ژنتیک و تجهیزات زیست شناختی
۶	کنوانسیون مقابله با بیابانزایی	مقابله با معضلاتی چون تخریب زمین در نواحی بایر، نیمه بایر، خشک و نیمه خشک که ناشی از عوامل متعددی چون تغییرات آب و هوایی و فعالیتهای بشری است

۱-۳- سند اجلاس جهانی ژوهانسبورگ^{۱۶}

این اجلاس در سال ۲۰۰۲ با حضور سران ۱۹۱ کشور و ۱۰۳ نفر از روسای کشورها برگزار شد. بیانیه مربوطه شامل ۳۷ بند که به موضوع توسعه پایدار، اجلاس های استکهلم، ریو و ژوهانسبورگ، چالش های پیش رو، تعهدات نسبت به توسعه پایدار، چند جانبه گرایی در آینده و تحقق توسعه پایدار می پردازد.

در اجلاس ژوهانسبورگ اهداف اصلی هزاره برای توسعه، تحت عنوان اهداف توسعه هزاره به عنوان برنامه اجرایی، مورد توافق سران کشورها قرار گرفت. در سند اجلاس ژوهانسبورگ^{۱۷} اهداف توسعه هزاره عبارتند از: ۱- ریشه کنی فقر، ۲- تامین آموزش ابتدائی در سطح جهانی، ۳- برابری جنسیتی و توانمند سازی زنان، ۴- کاهش مرگ و میر اطفال، ۵- بهبود وضعیت مادران، ۶- مبارزه با ایدز؛ مالاریا و سایر بیماری ها، ۷- تضمین پایداری محیط زیست، ۸- مشارکت جهانی برای توسعه

اصول استخراج شده از سند ژوهانسبورگ به شرح جدول شماره (۳) می باشد.

فصل	موضوع	اصل استخراج شده
اول	مقدمه	توسعه پایدار منوط به تحقق فقرزدایی، تغییر الگوی ناپایدار تولید، مصرف، حفاظت و مدیریت منابع طبیعی است، نفع همگانی نتایج اجلاس به ویژه برای زنان، جوانان، کودکان و گروه های آسیب پذیر را متذکر شده، وجود نهادهای دموکراتیک پاسخگو، حاکمیت قانون، مبارزه با فساد، تساوی اجتماعی و حاکمیت مطلوب در سطح ملی و بین المللی را از جمله راه های نیل به توسعه پایدار می داند و هم چنین صلح، امنیت، ثبات و احترام به حقوق بشر و آزادیهای اساسی را خواستار می شود.
دوم	فقرزدایی	چالش اصلی فراروی جهان امروز فقر است و ریشه کنی آن از نیازهای ضروری برای نیل به توسعه پایدار می باشد. دسترسی به غذا، آب، بهداشت، انرژی و آموزش جزء الزامات خروج از بن بست فقر است. مبارزه با بیابانزایی و کاهش اثرات خشکسالی ابزاری موثر برای ریشه کنی فقر می باشد.
سوم	تغییر الگوهای ناپایدار تولید و مصرف	برای نیل به توسعه پایدار تغییرات اساسی در الگوهای تولید و مصرف جوامع ضروری است. برقراری سیاست ها و برنامه های حمایتی از افزایش سرمایه گذاری در تولید پاک تر و افزایش

^{۱۶} World Summit on Sustainable Development

^{۱۷} Declaration of the World Summit on Sustainable Development

		کارآمدی اکوسیستم ها در تمامی سطوح مورد تاکید قرار گرفته است.
چهارم	حفاظت و مدیریت منابع طبیعی بر اساس توسعه اقتصادی و اجتماعی	مدیریت منابع طبیعی برای دستیابی به توسعه پایدار واجد اهمیت فراوان است. نیل به مدیریت جامع زمین، آب و منابع زنده ضروری است. اهمیت اقیانوس ها و دریاها به عنوان بخش مهم، حیاتی و غیرقابل تفکیک از اکوسیستم کره زمین برای امنیت غذایی و پایداری رفاه اقتصادی.
پنجم	بهداشت و توسعه پایدار	تحقق دسترسی به خدمات بهداشتی، پیشگیری در کلیه سطوح نظام بهداشتی، دسترسی به دارو، درمان و خدمات تامین اجتماعی
برنامه اجرایی	(اهداف توسعه هزاره)	۱- ریشه کنی فقر، ۲- تامین آموزش ابتدائی در سطح جهانی، ۳- برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان، ۴- کاهش مرگ و میر اطفال، ۵- بهبود وضعیت مادران، ۶- مبارزه با ایدز؛ مالاریا و سایر بیماری ها، ۷- تضمین پایداری محیط زیست، ۸- مشارکت جهانی برای توسعه

مهم ترین نقش و کارکرد اسناد تلویحی اقتصاد سبز، پرداختن به مسائل و مشکلات زیست محیطی ناشی از عملکرد انسان است که در فراهم نمودن بستر و شرایط شکل گیری اسناد تصریحی نقش به سزایی دارند. به بیان دیگر اسناد بین المللی که صراحتاً به اقتصاد سبز می پردازند از نتایج و دستاورد های اجلاس و اسناد بین المللی است که به صورت تلویحی و غیر مستقیم به موضوعات مربوطه پرداخته است.

۲- اسنادی که بطور تصریحی به اقتصاد سبز اشاره دارند:

۲-۱ بیانیه اجلاس ریو+۲۰^{۱۸} (آینده ای که می خواهیم)

با بروز موضوعات نوظهور و تحت الشعاع قرار گرفتن مباحث توسعه ای، جامعه جهانی بار دیگر پس از ۲۰ سال از اجلاس ۱۹۹۲ مجدداً در سال ۲۰۱۲ در ریودو ژانیرو گردهم آمدند و به همین دلیل نام آن را اجلاس ریو + ۲۰ گذاشتند تا دستاوردهای بیست ساله اجلاس ریو در حرکت به سوی توسعه پایدار و چشم انداز آتی برنامه های مورد توافق را، بررسی نمایند. **اقتصاد سبز برای کاهش فقر** یکی از ۴ موضوع اصلی در دستور کار ریو + ۲۰ بود.

^{۱۸} Rio+20 Declaration

دستاورد اجلاس ریو+ ۲۰ سندی است با عنوان "آینده ای که ما می خواهیم" که حاصل نشست ها، مذاکرات و هم اندیشی های ذینفعان مختلف سیاسی، دولتی، غیر دولتی، خصوصی و جوامع مدنی طی گردهمایی مذکور است که ضمن تأکید بر دستور کار ۲۱، می کوشد نوع جدیدی از تعاملات را در خصوص چالش های نوظهور اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی در رأس برنامه های دستیابی به جهانی پایدار بیان نماید. این سند(آینده ای که می خواهیم) دارای ۶ فصل است که فصل سوم با عنوان اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه کنی فقر به مباحثی درخصوص شناسایی رویکردها و روشهای مختلف، چشم اندازها، مدل ها و ابزارهای در دسترس برای هر کشور مطابق با الویتهای ملی آن کشور، و هم چنین حمایت از کشورهای در حال توسعه از طریق کمک های فنی و تکنولوژی می پردازد. در فصل پنجم با عنوان "چارچوبی برای اقدام و ترویج و گسترش استفاده از یک برنامه ۱۰ ساله، توافق برای ایجاد فرایند بین دولتی در جهت تحقق اهداف توسعه پایدار، قرار گرفتن اهداف توسعه پایدار به صورت منسجم و هماهنگ در راستای دستور کار توسعه بعد از سال ۲۰۱۵" به تعریف برخی اهداف و شاخص های مورد نظر در اقتصاد سبز اختصاص دارد. در ادامه دو فصل مورد نظر از سند ریو+۲۰ شرح داده می شوند:

۱) فصل سوم سند ریو + ۲۰ با عنوان "اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه کنی فقر"

۵۶- ما تصدیق می کنیم که مطابق با شرایط و اولویت های هرکشور برای دستیابی به توسعه پایدار در سه بعد آن که هدف بالادستی ماست، رویکردها، چشم اندازها، مدل ها و ابزارهای متفاوت قابل دسترس برای هر کشور وجود دارد. در این راستا، ما اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه کنی فقر را بعنوان یکی از ابزارهای مهم در اختیار، جهت دستیابی به توسعه پایدار و تامین گزینه هایی برای سیاست گذاران، در نظر داریم، اما نباید این قوانین و ابزارها دشوار و سخت باشد. ما تأکید می کنیم که اقتصاد سبز بایستی با حفظ سلامت عملکرد اکوسیستم های زمین، به ریشه کنی فقر و همچنین رشد پایدار اقتصادی، ارتقای فراگیری اجتماعی، بهبود رفاه بشری و ایجاد فرصتهای اشتغال و کار مناسب برای همگان، کمک نماید.

۵۷- ما اذعان داریم که سیاستهای اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه‌کنی فقر باید مطابق با تمامی اصول ریو، دستور کار ۲۱ و برنامه اجرایی ژوهانسبورگ هدایت شود و به سمت دستیابی به اهداف بین‌المللی توافق شده توسعه از جمله اهداف توسعه هزاره کمک نماید.

۵۸- ما تصدیق می‌کنیم که سیاستهای اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه‌کنی فقر بایستی :

الف) مطابق با قوانین بین‌المللی باشد؛

ب) با در نظر گرفتن شرایط ملی، اهداف، مسئولیتها، اولویتها و سیاستها، در خصوص سه بعد توسعه پایدار، به حاکمیت ملی هر کشور در خصوص منابع طبیعی خود احترام گذارد؛

پ) از محیطی توانا و نهادهایی با عملکرد خوب در تمامی سطوح، با در نظر گرفتن نقش رهبری دولتها و با مشارکت تمامی ذینفعان مرتبط از جمله جامعه مدنی حمایت شود؛

ت) رشد پایدار و فراگیر اقتصادی را ارتقا، نوآوری ها را پرورش و فرصتها، فواید و توانمندسازی برای همه را تأمین و به تمامی حقوق بشر احترام گذارد؛

ث) نیازهای کشورهای درحال توسعه به ویژه کشورهای با شرایط خاص را در نظر گیرد؛

ج) همکاریهای بین‌المللی از جمله تأمین منابع مالی، ظرفیت سازی و انتقال فناوری به کشورهای در حال توسعه را تقویت نماید؛

چ) به طور موثر از شرایط غیرقابل توجهی پیرامون کمک های رسمی توسعه‌ای (ODA)^{۱۹} و منابع مالی جلوگیری نماید؛

ح) ابزار خودسرانه یا تبعیض ناهق یا محدودیت نهفته در تجارت بین‌المللی به کار نبرد، از اقدامات یکجانبه برای مقابله با چالش‌های زیست‌محیطی، خارج از قلمرو کشور وارد کننده جلوگیری کند و تا آنجا که ممکن است بر اساس یک اجماع بین‌المللی، اقدامات زیست‌محیطی خود را برای پرداختن به مشکلات فرامرزی یا جهانی محیط‌زیست تضمین نماید؛

^{۱۹} Official development assistance

خ) برای از بین بردن شکافهای فناوری میان کشورهای توسعه یافته و درحال توسعه کمک نماید و وابستگی فناوری کشورهای درحال توسعه را با استفاده از تمامی اقدامات مناسب کاهش دهد؛

د) رفاه مردمان بومی و جوامع آنان، جوامع دیگر سنتی و محلی و اقلیت های قومی را افزایش دهد، هویت، میراث فرهنگی و تمایلات آنان را بشناسد و حمایت نماید و از به خطر افتادن میراث فرهنگی و دانش سنتی و عملی جلوگیری نماید و رویکردهای غیر تجاری که به ریشه کنی فقر کمک می نماید را محترم شمارد.

ذ) رفاه زنان، کودکان، جوانان، افراد معلول، کشاورزان خرده پا و کوچک، ماهیگیران و کسانی که در بنگاه های اقتصادی کوچک و متوسط مشغول به کارند را ارتقا داده، و معیشت و توانمندی فقرا و اقشار آسیب پذیر به ویژه در کشورهای درحال توسعه را بهبود بخشد؛

ر) ظرفیت کامل را بسیج نموده و از بکارگیری سهم برابر زنان و مردان اطمینان حاصل نماید؛

ز) فعالیتهای تولیدی که به ریشه کنی فقر کمک می کند، را در کشورهای درحال توسعه ارتقا دهد؛

ژ) نگرانی ها در مورد نابرابری ها را مورد توجه قرار داده و با حفاظت از طبقات اجتماعی، فراگیری اجتماعی، را ارتقا دهد؛

س) الگوی تولید و مصرف پایدار را بهبود بخشد؛

ش) تلاش برای دستیابی به رویکردهای فراگیر و عادلانه توسعه ای به منظور غلبه بر فقر و نابرابری را ادامه دهد.
۵۹- ما اجرای سیاستهای اقتصاد سبز توسط کشورهایی که به دنبال بکارگیری آنها برای گذار به سوی توسعه پایدار بعنوان یک تعهد مشترک هستند، را در نظر داریم، و می دانیم که هر کشور می تواند متناسب و منطبق با برنامه ها، راهبردها و اولویت های ملی توسعه پایدار خود، رویکرد مناسبی را انتخاب نماید.

۶۰- ما اذعان می کنیم که اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه کنی فقر، قابلیتمان را در مدیریت منابع طبیعی به صورت پایدار و با کمترین اثرات منفی زیست محیطی، افزایش راندمان منابع و کاهش ضایعات، بالا خواهد برد.

۶۱- ما می‌دانیم که اقدام فوری درخصوص رفع الگوهای ناپایدار تولید و مصرف، در هرجاییکه اتفاق می‌افتد، در رویارویی با پایداری زیست‌محیطی و ارتقای حفاظت و استفاده پایدار از تنوع زیستی و اکوسیستم‌ها، بازسازی منابع طبیعی و ارتقای رشد اقتصادی پایدار، فراگیر و عادلانه جهانی بعنوان تلاش پایه‌ای و بنیادی، باقی می‌ماند.

۶۲- ما هر کشوری که سیاستهای اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه‌کنی فقر را با استفاده از شیوه‌های محرک رشد پایدار، فراگیر و رشد اقتصادی عادلانه که منجر به اشتغال‌زایی به ویژه برای زنان، جوانان و فقرا شود اجرا نماید، تشویق می‌کنیم. در این خصوص، ما به اهمیت حصول اطمینان از تامین مهارت‌های لازم از طریق آموزش و ظرفیت‌سازی، تجهیز و حمایت‌های اجتماعی و بهداشتی لازم برای کارگران، اذعان داریم. در این راستا، ما تمامی ذینفعان از جمله کسبه و صنعت را برای یاری‌رسانی مناسب تشویق می‌نماییم. ما دولت‌ها را به بهبود دانش و ظرفیت‌های آماری درخصوص روند شغلی، پیشرفت‌ها، محدودیت‌ها و یکپارچه‌سازی داده‌های مربوط به آمارهای ملی، با حمایت از آژانس‌های سازمان ملل متحد، در قالب تکالیف و وظایف آنها، دعوت می‌نماییم.

۶۳- ما اهمیت ارزیابی طیف وسیعی از عوامل اجتماعی، زیست‌محیطی و اقتصادی، در جایگاه شرایط و وضعیت ملی، یکپارچگی تصمیمات در خصوص آنها را مجاز می‌کند، را شناخته و به انجام آن تشویق می‌کنیم. ما اذعان داریم که در نظر گرفتن فرصت‌ها و چالش‌ها و همچنین هزینه‌ها و فواید سیاست‌های اقتصاد سبز بکارگیری در زمینه توسعه پایدار و ریشه‌کنی فقر با استفاده از بهترین داده‌های علمی قابل دسترس و تحلیل آنها با اهمیت خواهد بود. ما اذعان داریم که اقدامات ترکیبی شامل نظارتی- داوطلبانه و دیگر اقدامات در سطح ملی و مطابق با قوانین تحت توافقنامه‌های بین‌المللی، می‌تواند اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه‌کنی فقر را ارتقا دهد. ما مجدد تأکید می‌کنیم که سیاست‌های اجتماعی برای ارتقای توسعه پایدار حیاتی هستند.

۶۴- ما اذعان داریم که دخالت تمامی ذینفعان و مشارکت آنها در شبکه‌سازی و تسهیم تجربیات در تمامی سطوح می‌تواند در شناسایی سیاست‌های مناسب توسعه پایدار، از جمله سیاست‌های اقتصاد سبز، به کشورها در جهت یادگیری از یکدیگر کمک نماید. ما تجربیات مثبت برخی کشورها، شامل کشورهای در حال توسعه، در پذیرش

سیاستهای اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه‌کنی فقر را از طریق یک رویکرد فراگیر مدنظر قرار می‌دهیم و از تبادل داوطلبانه تجربیات و همچنین ظرفیت سازی در زمینه های مختلف توسعه پایدار استقبال می‌کنیم.

۶۵- ما قدرت فناوری اطلاعات، شامل فناوریهای ارتباطی و کاربردهای نوین در ارتقای تبادل دانش، همکاری های فنی و ظرفیت سازی برای توسعه پایدار را درک می‌کنیم. این فناوری ها و کاربردها می‌توانند با ظرفیت سازی و تسهیم تجربیات و دانش در زمینه های مختلف توسعه پایدار و با شیوه ای باز و شفاف، امکان پذیر گردند.

۶۶- با شناخت اهمیت پیوند مباحث مالی، فناوری، ظرفیت سازی و نیازهای ملی در جهت سیاست های توسعه پایدار شامل اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه‌کنی فقر، ما از نظام سازمان ملل متحد در همکاری با حامیان مالی و سازمان‌های بین‌المللی مرتبط برای هماهنگی و تأمین اطلاعات براساس تقاضا، دعوت می‌کنیم:

الف) جفت نمودن کشورهای علاقه مند با شرکایی مناسب برای ارایه پشتیبانی؛

ب) ارایه مجموعه ابزارها و یا بهترین اقدامات در اعمال سیاست های اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه‌کنی فقر در تمامی سطوح؛

پ) ارایه مدل ها یا نمونه های موفق سیاست ها برای اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه‌کنی فقر؛

ت) ارایه روش هایی برای ارزیابی سیاست های اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه‌کنی فقر؛

ث) ارایه سکوهای موجود و نوظهور کمک کننده در این زمینه.

۶۷- ما بر اهمیت نقش دولتها در هدایت سیاست ها و راهبردهای توسعه‌ای از طریق فرآیند جامع و شفاف تأکید می‌کنیم. همچنین ما تلاشهای آن دسته از کشورها شامل کشورهای درحال توسعه که پیش از این فرآیندهایی را برای تهیه راهبردها و سیاست های ملی اقتصاد سبز در حمایت از توسعه پایدار، بنیان نهاده اند، در نظر داریم.

۶۸- ما از ذینفعان مرتبط، از جمله کمیسیون های منطقه‌ای سازمان ملل متحد، سازمان‌ها و ارکان ملل متحد، دیگر سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌الدولی، موسسات بین‌المللی مالی و گروههای اصلی درگیر با توسعه پایدار،

دعوت می‌کنیم تا مطابق با تکالیف و وظایف خود، از کشورهای درحال توسعه بنا به درخواست آنها برای دستیابی به توسعه پایدار، از طریق سیاستهای اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه‌کنی فقر به ویژه در کشورهای کمتر توسعه یافته، حمایت کنند.

۶۹- همچنین ما از بخش های تجارت و صنعت در جایگاه مرتبط خود دعوت می‌کنیم تا مطابق با قوانین ملی در توسعه پایدار و بسط راهبردهای یکپارچه پایدار در سیاستهای اقتصاد سبز، همکاری نمایند.

۷۰- ما به نقش تعاونی ها و بنگاههای کوچک اقتصادی در همکاری با فراگیری اجتماعی و ریشه‌کنی فقر به ویژه در کشورهای درحال توسعه، اذعان داریم.

۷۱- ما مشارکت های موجود و جدید از جمله مشارکت بخش های دولتی - خصوصی را تشویق می‌نماییم تا با در نظر گرفتن تمایلات جوامع بومی و محلی در صورت تناسب، منابع عمومی مالی تکمیل شده توسط بخش خصوصی را بسیج نمایند. در این راستا، دولتها بایستی از طرح های ابتکاری توسعه پایدار، شامل ارتقای سهم بخش خصوصی در پشتیبانی از سیاستهای اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه‌کنی فقر حمایت نمایند.

۷۲- ما نقش حیاتی فناوری و همچنین اهمیت ارتقای نوآوری به ویژه در کشورهای درحال توسعه را می‌دانیم. ما از دولتها برای ایجاد چارچوبی توانمند که نوآوری سازگار با محیط‌زیست، پژوهش، توسعه و نوآوری را از جمله در حمایت از اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه‌کنی فقر رشد می‌دهد، دعوت می‌نماییم.

۷۳- ما بر اهمیت انتقال فناوری به کشورهای درحال توسعه تأکید می‌نماییم و مصوبات مرتبط با انتقال فناوری، تأمین منابع مالی، دسترسی به اطلاعات و حقوق مالکیت معنوی توافق شده در برنامه اجرایی ژوهانسبورگ، را به ویژه فراخوان آن برای ارتقا، تسهیل و تأمین مالی جهت دسترسی به توسعه، انتقال و اشاعه فناوری های سازگار با محیط‌زیست و متناسب با دانش فنی، به ویژه برای کشورهای درحال توسعه، با شرایط مطلوب شامل شرایط ترجیحی و اعطایی باتوافق طرفین، یادآور می‌شویم. ما همچنین برگسترش مباحث و توافقات بیشتر در این زمینه ها، با عنایت به پذیرش اجرای برنامه اجرایی ژوهانسبورگ توجه می‌کنیم.

۷۴- ما قبول داریم که تلاشهای کشورهای درحال توسعه که برای پیاده سازی سیاستهای اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه‌کنی فقر انتخاب می‌شوند، بایستی از طریق همکاریهای فنی و فناوری حمایت شوند.

۲) فصل پنجم سند ریو+ ۲۰ با عنوان "چارچوبی برای اقدام و ترویج و گسترش استفاده از یک برنامه ۱۰ ساله، توافق برای ایجاد فرآیند بین دولتی در جهت تحقق اهداف توسعه پایدار، قرار گرفتن اهداف توسعه پایدار به صورت منسجم و هماهنگ در راستای دستور کار توسعه بعد از سال ۲۰۱۵"

در این فصل به برخی محورها، اهداف و شاخص‌های مورد نظر در اقتصاد سبز پرداخته شده است که در ذیل اشاره می‌شود:

- ریشه‌کنی فقر: افزایش امکان دسترسی جهانی به خدمات اجتماعی و تشویق نوآوری‌ها با هدف تامین امنیت اجتماعی
- امنیت غذایی و تغذیه و کشاورزی پایدار: تأکید بر ضرورت احیای توسعه در بخش‌های کشاورزی و روستایی.
- تصریح اهمیت توانمندسازی زنان روستایی، حمایت از کشاورزی پایدار، افزایش انعطاف پذیری در مقابل تغییرات اقلیمی و بلایای طبیعی، حفظ فرآیندهای طبیعی اکولوژیکی، افزایش سیستم‌های پایدار تولید دام از طریق بهبود مراتع و طرح‌های آبیاری، شیلات پایدار، افزایش تحقیقات کشاورزی، بهبود دسترسی به اطلاعات، دانش و توانایی فنی اجرای دستور العمل داوطلبانه کمیته امنیت جهانی غذا درخصوص حاکمیت مسئولانه مالکیت زمین، شیلات و جنگل‌ها و مدیریت خطر افزایش بیش از حد قیمت‌های محصولات کشاورزی.
- آب و بهداشت: اهمیت یکپارچه سازی قوانین آب در توسعه پایدار، اتخاذ اقداماتی برای مقابله با سیل، خشکسالی و کمبود آب، پرداختن به تعادل بین عرضه و تقاضای آب درخصوص منابع آبی غیرمتعارف و بسیج منابع مالی و سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های آب و خدمات بهداشتی آن، بهبود قابل توجه تصفیه فاضلاب، بهره‌وری آب و کاهش اتلاف آب.

- **انرژی:** تاکید بر استفاده از ترکیب مناسب انرژی برای پاسخگویی به نیازهای توسعه ای از طریق افزایش استفاده از منابع انرژی تجدید پذیر و دیگر فناوری ها با انتشار کمتر کربن، استفاده کارآمد تر از انرژی، اتکای بیشتر به فناوریهای پیشرفته انرژی شامل فناوری های پاک و استفاده پایدار از منابع سنتی انرژی، تسهیل سرمایه گذاری بخش خصوصی و عمومی در فناوری انرژی پاک، اقدامات راندمانی انرژی در برنامه ریزی های شهری، ساختمان ها، حمل و نقل، تولید کالا و خدمات و طراحی محصولات، ارتقای مشوق های جایگزین و حذف موانع بر سر راه کارآمدی انرژی و تنوع سبد انرژی
- **گردشگری پایدار:** افزایش سرمایه گذاری در گردشگری پایدار، شامل طبیعت گردی و گردشگری فرهنگی.
- **حمل و نقل پایدار:** توسعه سیستم های حمل و نقل پایدار شامل سیستم های کارآمد چند مدلی انرژی، به ویژه سیستم های حمل و نقل جمعی، سوختها و خودروهای پاک و همچنین سیستم های بهبودیافته حمل و نقل در مناطق روستایی، ارتقای رویکرد یکپارچه برای سیاست گذاران در سطح ملی، منطقه ای و محلی برای خدمات حمل و نقل
- **شهرهای پایدار و سکونت گاههای انسانی:** بهبود کیفیت سکونت گاههای انسانی، شامل بهبود شرایط زندگی و کار ساکنین شهری و روستایی در راستای ریشه کنی فقر، نیاز به حفاظت از میراث فرهنگی و طبیعی سکونت گاههای انسانی، تجدید حیات مناطق تاریخی و بازسازی مراکز شهری، ارتقای رویکرد یکپارچه برای برنامه ریزی و ساخت شهرهای پایدار و سکونت گاههای شهری، افزایش آگاهی های عمومی و ارتقای مشارکت ساکنین شهری شامل فقرا، در تصمیم گیری ها، مدیریت پایدار پسماند با بکارگیری اصل 3R (کاهش، استفاده مجدد و بازیافت)، آمادگی نسبت به خطرات آب و هوایی در برنامه ریزی های شهری، ایجاد کلان شهرها، شهرها و شهرک هایی به منظور پاسخگویی موثر به رشد مورد انتظار جمعیت شهری، اتخاذ برنامه های کارآمد انرژی در مدیریت ساختمان و توسعه پایدار و سیستم های مناسب حمل و نقل.
- **سلامت و جمعیت:** پیشگیری، درمان، مراقبت و حمایت از HIV مادر به کودک، تجدید و تقویت مبارزه با مالاریا، سل، ایجاد یا تقویت سیاستهای ملی چندبخشی برای پیشگیری و کنترل بیماری های

غیر واگیر، ارتقای دسترسی مقرون به صرفه به پیشگیری، درمان، مراقبت و حمایت از بیماریهای غیر واگیر، به ویژه سرطان، بیماریهای قلبی عروقی، بیماری های مزمن تنفسی و دیابت، کاهش آلودگی هوا، آب و مواد شیمیایی، تقویت نظام سلامت از طریق افزایش تأمین مالی، بکارگیری، توسعه، آموزش و حفظ نیروی کار بخش سلامت با بهبود توزیع و دسترسی به داروهای ایمن، ارزان، موثر و با کیفیت، واکسن و فناوری های پزشکی و نیز بهبود زیرساخت های بخش سلامت، برنامه ریزی و آینده نگری برای مقابله با چالش های مرتبط با تغییرات جمعیتی، شامل مهاجرت، تأمین دسترسی به سلامتی باروری شامل برنامه ریزی خانواده و سلامت جنسی و تلفیق سلامت باروری در برنامه ها و راهبردهای ملی، کاهش مرگ و میر مادران و کودکان و بهبود سلامت زنان، مردان، جوانان و کودکان، برابری جنسیتی و حفاظت از حقوق زنان، مردان و جوانان برای کنترل و تصمیم گیری آزادانه و مسئولانه درخصوص موضوعات مرتبط با جنسیت آنها.

- **ارتقای اشتغال کامل و مولد، کارمناسب برای همه و حفاظت اجتماعی:** مقابله با چالش های جهانی اشتغال از طریق سیاستها و اجرای راهبردهای توسعه در تأمین دسترسی جوانان به کار مناسب و مولد، افزایش سرمایه گذاری ساختاری برای گسترش توسعه پایدار، اتخاذ سیاستهای اقتصادی کلان آینده نگر، به منظور ارتقای توسعه پایدار و منتهی به سمت رشد اقتصادی پایدار، فراگیر و عادلانه، افزایش فرصتهای شغلی مولد و ارتقای توسعه کشاورزی و صنعتی، تأمین فرصتهای شغلی جدید برای فقرا در مناطق روستایی و شهری شامل حمایت از بنگاههای کوچک و متوسط، کمک به قشر جوان به منظور دستیابی به مهارتهای لازم و فرصتهای شغلی شامل بخش های جدید و نوظهور، ایجاد شرایط کاری مناسب و ایمن و تأمین دسترسی به حمایت اجتماعی و آموزش، سرمایه گذاری های خصوصی و عمومی در نوآوری های علمی و فناوری، فعالیت عمومی در بازسازی، احیا و حفاظت منابع طبیعی و اکوسیستم ها و همچنین خدمات اجتماعی و محلی، افزایش تبادل اطلاعات و دانش درخصوص کار مناسب برای همه و اشتغال زایی از جمله نوآوری مشاغل سبز و مهارتهای مرتبط، و همچنین تسهیل یکپارچگی داده های مرتبط با سیاستهای ملی اقتصادی و اشتغال، تأمین حمایت اجتماعی برای تمامی اعضای جامعه، پرورش، رشد، آمادگی، عدالت اجتماعی و همبستگی از جمله برای کسانی که در بخش

اقتصاد رسمی اشتغال ندارند، ارتقا و حفاظت موثر از حقوق بشر و آزادی اولیه تمامی مهاجران صرفنظر از وضعیت مهاجرت، به ویژه زنان و کودکان.

- **اقیانوس ها و دریاها :** متعهد به حفاظت و احیا اکوسیستم های دریایی و حفظ تنوع زیستی آنها، استفاده پایدار از آنها، اجرای کامل تعهدات کنوانسیون ملل متحد درخصوص حقوق دریا، ظرفیت سازی کشورهای درحال توسعه به منظور قابلیت بهره برداری از فواید حفاظت و استفاده پایدار از اقیانوس ها و دریاها، توجه به یافته های ناشی از ارزیابی جهانی وضعیت محیط زیست دریایی، اقدام به کاهش آلودگی اکوسیستم های دریایی ناشی از سوانح و تأثیرات آن، از جمله با اجرای موثر کنوانسیون های مرتبط مصوب در چارچوب سازمان بین المللی دریانوردی (IMO) و پیگیری طرح های ابتکاری برنامه حفاظت جهانی از محیط زیست دریایی ناشی از فعالیتهای با منشاء خشکی، مدیریت اثرات سوء زیست محیطی و جلوگیری از معرفی گونه های مهاجم بیگانه شامل آنهایی که مصوب چارچوب IMO می باشند، حمایت از تحقیقات علمی دریایی، پایش و نظارت اسیدی شدن اقیانوس و به ویژه اکوسیستم های آسیب پذیر، از طریق افزایش همکاری های بین المللی در این زمینه ، توسعه و اجرای برنامه های مدیریتی دانش محور، شامل کاهش یا تعلیق ماهیگیری و تلاش مناسب با وضعیت ذخایر، افزایش عملیاتی مدیریت صید، دور ریزی و دیگر اثرات نامطلوب اکوسیستمی شیلات، شامل از بین بردن شیوه های مخرب ماهیگیری، استفاده موثر از ارزیابی اثرات، اجرای آئین نامه رفتاری ماهیگیری مسئولانه و برنامه های عمل بین المللی و خطوط راهنمای فنی فائو (FAO)، شفافیت و پاسخگویی در مدیریت ماهیگیری توسط سازمان شیلات، بهبود بیشتر شفافیت و گزارش دهی برنامه های موجود یارانه ماهیگیری از طریق سازمان تجارت جهانی، حفظ مرجان های ساحلی و اکوسیستم جنگل های حرا و تحقق فواید اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی آنها و همچنین تسهیل کمکهای فنی و به اشتراک گذاری داوطلبانه اطلاعات، مدیریت موثر و عادلانه سیستم های اکولوژیکی مرتبط با مناطق حفاظت شده.

- **کاهش خطرات بلایای طبیعی:** کاهش خطرات بلایا و ایجاد آمادگی در روبروشدن با خطرات جدید در زمینه توسعه پایدار و ریشه کنی فقر و یکپارچه شدن سیاستها، طرحها، برنامه ها و بودجه ها در تمامی سطوح با در نظرگرفتن چارچوب های مرتبط با آینده، یکپارچه سازی سیستم های هشدار سریع

در طرح ها و راهبردهای ملی کاهش خطر بلایا، انجام اقدامات مناسب و موثر با در نظر گرفتن ابعاد سه گانه توسعه پایدار شامل تقویت همکاریها و هماهنگی ها جهت کاهش رویاروی با بلایا به منظور حفاظت از مردم، زیرساختها و دیگر اموال و دارایی های ملی از تأثیر بلایا در چارچوب عمل هایوگو و هر چارچوبی پس از ۲۰۱۵ برای کاهش خطر بلایا.

- **تغییرات اقلیم:** سازگاری با تغییرات اقلیمی و پشتیبانی از اقدامات تعدیلی ملی مناسب، اقدامات سازگارانه، انتقال و توسعه فناوری و ظرفیت سازی مناسب، اجرای کامل تعهدات کنوانسیون تغییرات اقلیم و پروتکل کیوتو همچنین تصمیمات مصوب تحت توافقنامه های آن.
- **جنگل ها:** دستیابی به مدیریت پایدار جنگلها، احیای جنگل، بازسازی و جنگل کاری، ارتقای تجارت محصولات جنگلی که به طور قانونی برداشت شده اند، تقویت چارچوب حاکمیتی جنگل و ابزارهای اجرایی آن مطابق با ابزار غیر الزام آور حقوقی برای انواع جنگل ها جهت دستیابی به مدیریت پایدار جنگل، یکپارچه سازی اهداف و اقدامات مدیریت پایدار جنگل در جریان سیاستهای اقتصادی.
- **تنوع زیستی:** توقف یا معکوس شدن نرخ روند از دست رفتن تنوع زیستی، اجرای برنامه راهبردی تنوع زیستی برای سالهای ۲۰۱۱ تا ۲۰۲۰ و دستیابی به اهداف تنوع زیستی ایچی مصوب دهمین نشست کنفرانس اعضای متعهد کنوانسیون، پیوستن به پروتکل ناگویا در خصوص دستیابی به منابع ژنتیکی و تسهیم عادلانه و منصفانه منافع ناشی از بهره برداری از آن با ارتقای همکاریها و مشارکت بین المللی و تبادل اطلاعات، جلوگیری از قاچاق حیات وحش.
- **بیابان زایی، تخریب زمین و خشکسالی:** اقدام فوری برای معکوس کردن روند تخریب زمین، حمایت و تقویت اجرای کنوانسیون مبارزه با بیابان زایی و برنامه راهبردی ده ساله آن (۲۰۱۸ - ۲۰۰۸) از طریق بسیج منابع مالی کافی، قابل پیش بینی و بموقع، تعدیل اثرات بیابان زایی، تخریب زمین و خشکسالی از جمله با حفظ و توسعه آبدی ها، احیای اراضی تخریب شده، بهبود کیفیت خاک و بهبود مدیریت آب، ظرفیت سازی، بسط و توسعه برنامه های آموزشی، تعیین شاخص هایی برای پایش و ارزیابی میزان بیابان زایی، تخریب زمین و خشکسالی و همچنین اهمیت تلاش ها در مسیر ارتقای تحقیقات علمی و تقویت فعالیتهای علم محور به منظور مقابله با بیابان زایی و خشکسالی، تسهیم

اطلاعات و پیش بینی اقلیمی و آب و هوایی و همچنین سیستم های هشدار سریع مربوط به بیابان زایی، تخریب زمین و خشکسالی و همچنین طوفان های گرد و غبار و طوفان های شن.

- **کوهستان:** استفاده پایدار از منابع کوهستانی، حفاظت از اکوسیستم های کوهستانی و تنوع زیستی آنها، تصویب چشم انداز بلند مدت و رویکردهای جامع از طریق الحاق سیاستهای خاص کوهستان به راهبردهای ملی توسعه پایدار.

- **مواد شیمیایی و پسماند:** دستیابی به مدیریت صحیح چرخه حیات مواد شیمیایی و پسماندهای خطرناک، رویکرد راهبردی مدیریت بین المللی مواد شیمیایی بعنوان بخشی از نظام قوی، منسجم، موثر و کارآمد، مدیریت صحیح چرخه حیات مواد شیمیایی، مشارکت مداوم و مبتکرانه بین بخش خصوصی و دولتی با صنعت، دولت ها، دانشگاهها و دیگر ذینفعان غیر دولتی با هدف افزایش ظرفیت و فناوری مدیریت صحیح مواد شیمیایی و پسماند، افزایش بازایی انرژی از پسماند بعنوان یک منبع با نگاه مدیریت جهانی پسماند به شیوه سازگار با محیط زیست، جلوگیری از مدیریت نادرست پسماندهای خطرناک و تخلیه غیرقانونی آنها، ارزیابی علمی مخاطرات ایجاد شده توسط مواد شیمیایی برای انسان و محیط زیست، توسعه جایگزین های ایمن تر به جای مواد شیمیایی خطرناک در محصولات و فرآیندها، حذف تدریجی در تولید و مصرف هیدرو فلورو کربن ها، اختصاص منابع مالی پایدار، قابل پیش بینی، کافی و قابل دسترس برای دستور کار مواد شیمیایی و پسماند.

- **تولید و مصرف پایدار:** حذف یارانه های مضر و ناکارآمد بر سوخت فسیلی، که منجر به ترغیب مصرف بی حد و تضعیف توسعه پایدار می شود، پذیرش چارچوب برنامه های ده ساله الگوهای تولید و مصرف پایدار، مندرج در سند /CONF.216.A.

- **معدن کاوی:** توسعه، مدیریت و نظارت بر صنایع معدن کاوی در جهت توسعه پایدار، ارتقای بهبود مستمر در پاسخگویی و شفافیت و همچنین کارآمدی ساز و کارهای موجود برای جلوگیری از جریان های مالی غیرقانونی ناشی از فعالیتهای معدنی.

- **آموزش:** بهبود ظرفیت نظام های آموزشی برای آماده سازی مردم جهت پیگیری توسعه پایدار از طریق افزایش تربیت معلمان، گسترش مواد درسی با موضوعات مرتبط با پایداری، بسط و گسترش برنامه

های آموزشی که دانش آموزان را برای مشاغل در حوزه های مرتبط با پایداری آماده می سازد، استفاده موثر از فناوری اطلاعات و ارتباطات برای ارتقای میزان یادگیری، افزایش همکاری میان مدارس، جوامع و مراجع در تلاش برای افزایش دسترسی به آموزش با کیفیت در تمامی سطوح، ترویج برنامه های غیر رسمی آموزشی مطابق با اهداف دهه آموزش ملل متحد برای توسعه پایدار در سالهای ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۴، ارتقای آموزش توسعه پایدار فراتر از برنامه های دهه آموزش ملل متحد برای توسعه پایدار، اتخاذ شیوه های مطلوب در مدیریت پایدار پردیس های آموزشی و جوامع علمی با مشارکت فعال دانش آموزان، معلمان و شرکای محلی و همچنین آموزش توسعه پایدار بعنوان یک جزء یکپارچه در رشته های مختلف، حمایت از موسسات آموزشی، به خصوص موسسات آموزش عالی در کشورهای در حال توسعه، به منظور اجرای تحقیقات و نوآوری برای توسعه پایدار شامل آموزش برای توسعه برنامه های کیفی و نوآورانه از جمله کارآفرینی و آموزش مهارتهای کسب و کار، آموزش حرفه ای، فنی و حرفه ای و آموزش مادام العمر و پیوسته برای پیشبرد اهداف ملی توسعه پایدار.

• **برابری جنسیتی و توانمند سازی زنان:** اولویت بندی اقدامات برای ارتقای برابری جنسیتی و توانمند سازی زنان در تمامی حوزه های جوامع، شامل حذف موانع مشارکت کامل و برابر آنها در تصمیم گیری و مدیریت در تمامی سطوح، فعال نمودن پتانسیل زنان بعنوان محرکان توسعه پایدار از طریق لغو قوانین تبعیض آمیز و حذف موانع رسمی، ایجاد محیطی توانمند برای بهبود وضعیت زنان و دختران به ویژه در مناطق روستایی و جوامع محلی و میان مردمان بومی و اقلیت های قومی، افزایش دسترسی برابر زنان و دختران به آموزش، خدمات پایه، فرصتهای اقتصادی و خدمات درمانی از جمله رسیدگی به سلامت جنسی و باروری زنان.

به طور کلی جهت گیری های دهه آینده محیط زیست به شرح زیر مطرح شده است:

- ۱- فعالیت های توسعه با ملاحظات زیست محیطی از جمله استفاده بهینه از منابع، توجه به ظرفیت برد و تحمل محیط زیست، استفاده از فرایندهای پاک، و بازیافت پسماندها خواهد بود.
- ۲- نظارت جهانی بر پیامدهای زیست محیطی کشورها، توسط سازمان ملل صورت خواهد گرفت.

۳- اقتصاد سبز اگرچه تعریف مورد قبول همه کشورها را ندارد ولی به عنوان راهی به سوی توسعه پایدار شناخته شده است.

۴- شاخص های توسعه در آینده فرا تر از شاخص های آرایه شده در اهداف توسعه هزاره خواهد بود.

۵- اهداف توسعه پایدار به صورت یکپارچه تر و شامل تمام ابعاد اقتصادی - اجتماعی و زیست محیطی خواهد بود.

۶- کشورها عمدتاً از منابع خود برای توسعه پایدار باید استفاده کنند ولی منابعی نیز از طرف کشورهای توسعه یافته قول داده شده که شامل آموزش، منابع مالی، انتقال فناوری و نظایر آنها خواهد بود.

اصول استخراج شده از سند ریو + ۲۰ به شرح جدول شماره (۴) می باشد.

فصل	اصل استخراج شده
اول	تجدید تعهدات سیاسی به توسعه پایدار، و ریشه کن کردن فقر
سوم: اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه کنی فقر	ماده ۵۶: اقتصاد سبز باید به حفظ سلامت عملکرد اکوسیستم های زمین، به ریشه کنی فقر و همچنین رشد پایدار اقتصادی، ارتقای فراگیری اجتماعی، بهبود رفاه بشری و ایجاد فرصتهای اشتغال و کار مناسب برای همگان، کمک کند.
	ماده ۵۸: سیاستهای اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه کنی فقر بایستی : (ب) با در نظر گرفتن شرایط ملی، اهداف، مسئولیتها، اولویتها و سیاستها، در خصوص سه بعد توسعه پایدار، به حاکمیت ملی هر کشور درخصوص منابع طبیعی خود احترام گذارد؛ (ت) رشد پایدار و فراگیر اقتصادی را ارتقا، نوآوری ها را پرورش و فرصتها، فواید و توانمندسازی برای همه را تأمین و به تمامی حقوق بشر احترام گذارد؛ (د) رفاه مردمان بومی و جوامع آنان، جوامع دیگر سنتی و محلی و اقلیت های قومی را افزایش دهد، هویت، میراث فرهنگی و تمایلات آنان را بشناسد و حمایت نماید. (ذ) رفاه زنان، کودکان، جوانان، افراد معلول، کشاورزان خرده پا و کوچک، ماهیگیران و کسانیکه در بنگاه های اقتصادی کوچک و متوسط مشغول به کارند را ارتقا داده، و معیشت و توانمندی فقرا و اقشار آسیب پذیر به ویژه در کشورهای درحال توسعه را بهبود بخشد؛ (ر) ظرفیت کامل را بسیج نموده و از بکارگیری سهم برابر زنان و مردان اطمینان حاصل نماید؛

<p>ز) فعالیتهای تولیدی که به ریشه‌کنی فقر کمک می‌کند، را در کشورهای درحال توسعه ارتقا دهد؛</p> <p>ژ) نگرانی‌ها در مورد نابرابری‌ها را مورد توجه قرار داده و با حفاظت از طبقات اجتماعی، فراگیری اجتماعی، را ارتقا دهد؛</p> <p>س) الگوی تولید و مصرف پایدار را بهبود بخشد؛</p> <p>ش) تلاش برای دستیابی به رویکردهای فراگیر و عادلانه توسعه‌ای به منظور غلبه بر فقر و نابرابری را ادامه دهد.</p>	
<p>ماده ۶۰: افزایش قابلیت مدیریت منابع طبیعی به صورت پایدار و با کمترین اثرات منفی زیست‌محیطی، افزایش راندمان منابع و کاهش ضایعات</p>	
<p>ماده ۶۱: رفع الگوهای ناپایدار تولید و مصرف، پایداری زیست‌محیطی و ارتقای حفاظت و استفاده پایدار از تنوع زیستی و اکوسیستم‌ها، بازسازی منابع طبیعی و ارتقای رشد اقتصادی پایدار، فراگیر و عادلانه</p>	
<p>ماده ۶۲: تشویق سیاستهای اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه‌کنی فقر با استفاده از شیوه‌های محرک رشد پایدار، فراگیر و رشد اقتصادی عادلانه که منجر به اشتغالزایی به ویژه برای زنان، جوانان و فقرا شود.</p>	
<p>ماده ۶۵: درک قدرت فناوری اطلاعات، شامل فناوریهای ارتباطی و کاربردهای نوین در ارتقای تبادل دانش، همکاریهای فنی و ظرفیت‌سازی برای توسعه پایدار</p>	
<p>ماده ۶۷: تاکید بر اهمیت نقش دولتها در هدایت سیاستها و راهبردهای توسعه‌ای از طریق فرآیند جامع و شفاف</p>	
<p>ماده ۷۰: اذعان به نقش تعاونی‌ها و بنگاههای کوچک اقتصادی در همکاری با فراگیری اجتماعی و ریشه‌کنی فقر به ویژه در کشورهای درحال توسعه</p>	
<p>ماده ۷۱: حمایت دولت‌ها از ارتقای سهم بخش خصوصی در پشتیبانی از سیاستهای اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه‌کنی فقر</p>	
<p>ماده ۷۲: اهمیت حیاتی فناوری و ارتقای نوآوری به ویژه در کشورهای درحال توسعه برای ایجاد چارچوبی توانمند برای رشد فناوری سازگار با محیط‌زیست، پژوهش، توسعه و نوآوری در حمایت از اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه‌کنی فقر رشد</p>	
<p>ماده ۷۴: تلاشهای کشورهای درحال توسعه برای پیاده‌سازی سیاستهای اقتصاد سبز در زمینه توسعه پایدار</p>	

و ریشه‌کنی فقر از طریق حمایت همکاریهای فنی و فناوری	
ریشه کنی فقر	فصل پنجم:
امنیت غذایی و تغذیه و کشاورزی پایدار	چارچوبی برای
آب و بهداشت	اقدام و ترویج و
انرژی	گسترش استفاده از
گردشگری پایدار	یک برنامه ۱۰ ساله،
حمل و نقل پایدار	توافق برای ایجاد
شهرهای پایدار و سکونت گاههای انسانی	فرایند بین دولتی در
سلامت و جمعیت	جهت تحقق اهداف
ارتقای اشتغال کامل و مولد، کارمناسب برای همه و حفاظت اجتماعی	توسعه پایدار، قرار
اقیانوس ها و دریاها	گرفتن اهداف
کاهش خطرات بلایای طبیعی	توسعه پایدار
تغییرات اقلیم	بصورت منسجم و
جنگل ها	هماهنگ در راستای
تنوع زیستی	دستور کار توسعه
بیابان زایی، تخریب زمین و خشکسالی	بعد از سال ۲۰۱۵
کوهستان	
مواد شیمیایی و پسماند	
تولید و مصرف پایدار	
معدن کاوی	
آموزش	
برابری جنسیتی و توانمند سازی زنان	

۲- برنامه پیشنهادی یونپ به کشورها

در برنامه پیشنهادی یونپ به کشورها که با عنوان "بسوی اقتصاد سبز؛ مسیرهایی برای توسعه پایدار و فقرزدایی تلفیق برای سیاست گذاران"^{۲۰} است، اقتصاد سبز به عنوان اقتصادی که منجر به بهبود رفاه بشر و برابری اجتماعی همراه با کاهش قابل ملاحظه مخاطرات محیط زیستی و کمبودهای محیط زیستی می شود،

^{۲۰} Towards green economy; pathways for sustainable development and poverty eradication for policy makers

تعریف شده است. به بیان ساده اقتصادی سبز است که کاهش کربن، کارآمدی منابع و فراگیری اجتماعی را در برداشته باشد. در اقتصاد سبز، رشد درآمد و اشتغال می بایست توسط سرمایه گذاری های عمومی و خصوصی هدایت شود که همراه با کاهش انتشار کربن و آلودگی، افزایش بهره وری انرژی و منابع، هم چنین جلوگیری از کاهش تنوع زیستی و خدمات اکوسیستمی باشد.

• فاصله ما از اقتصاد سبز

در سالهای اخیر رشد اقتصادی عمدتاً از طریق بهره کشی شدید از منابع طبیعی حاصل شده است. به طوری که بیش از نیمی از کالاها و خدمات اکوسیستمی بزرگ جهان که زیربنای معیشتی هستند، تخریب شده یا به صورت ناپایدار مورد استفاده قرار گرفته اند. استفاده از منابع در حالی انجام شده که مجالی برای بازسازی طبیعی داده نشده و این امر سبب از بین رفتن اکوسیستم ها شده است. برای مثال در مورد ذخایر ماهیان تجاری، ۲۰ درصد از گونه های ارزان کمتر بهره برداری شده و ۵۲ درصد کاملاً بهره داری می شوند. حدود ۲۰ درصد بیش از حد بهره برداری شده و ۸ درصد نیز کاملاً تهی شده اند. کمپابی آب، کاهش نرخ رشد جنگل ها، از دیگر مثالهایی است که می توان مطرح کرد.

به طور کلی می توان گفت که کمبودهای اکولوژیکی بر کل بخش های اقتصادی که اساس تامین مواد غذایی و منابع بحرانی معیشت فقیران هستند اثرات جدی گذاشته است. این کمبودها به همراه نابرابری اجتماعی تاییدی است بر اقتصادی که از سبز بودن بسیار دور است.

برخی از کشورها با از دست دادن منابع طبیعی، کیفیت محیط زیست و انتشار گازهای گلخانه ای، توسعه انسانی خود را به سطح بالایی رسانده اند. چالش پیش روی این کشورها، کاهش سرانه ردپای اکولوژیکی بدون آسیب به کیفیت زندگی است. در مقابل کشورهایی سرانه پایین ردپای اکولوژیکی دارند و نیازمند بهبود سطح خدمات و رفاه مادی شهروندان خود، بدون افزایش شدید ردپای اکولوژیکی هستند. این نکات بیانگر فاصله بسیار زیاد کشورها از اقتصاد سبز است.

• نتایج حاصل از اجرای تفکر اقتصاد سبز

(۱) شناسایی ارزش سرمایه طبیعی و سرمایه گذاری در آن

تنوع زیستی شامل زندگی در تمامی سطوح ژن، گونه و اکوسیستم هاست. تنوع زیستی ضمن کمک به سلامت انسان، منابع ارزشمند اقتصادی همراه با خدمات محیط زیستی را تامین می کند. خدمات اکوسیستمی، عمدتاً در ماهیت اقتصادی کالاها و خدمات عمومی پنهان است، که می توان ارزش اقتصادی آن ها را برآورد کرد.

دارایی های طبیعی مانند جنگل ها، دریاچه ها، تالابها و حوزه آبخیز رودخانه ها، اجزای اصلی و حیاتی سرمایه طبیعی در اکوسیستم ها هستند. این سرمایه ها در تضمین ثبات چرخه آب و منافع آن برای مصارف کشاورزی و خانگی، چرخه کربن و نقش آن در کاهش انتشار گازهای گلخانه ای، حاصلخیزی خاک و ارزش آن برای تولید محصول در اقلیم های محلی و ارزش آن برای زیستگاه های امن، شیلات و ... که همگی از عناصر حیاتی اقتصاد سبز هستند، موثر است.

۲) کاهش جنگل زدایی و احیای جنگل، حمایت از کشاورزی و معیشت روستایی

جنگل ها از زیرساخت های مهم اکولوژیکی هستند که از معیشت اقتصادی بیش از یک میلیارد نفر از جمعیت جهان حمایت می کنند. جنگل ها تامین کننده پناهگاه ۸۰ درصد از گونه های خشکی زی، و انعطاف پذیری بخش های کشاورزی و بهداشت هستند. با افزایش تقاضا برای تولیدات چوبی و تغییر کاربری زمین از جنگل به کشاورزی و دامداری، نرخ جنگل زدایی و تخریب جنگل ها افزایش یافته است. این موضوع بیانگر از بین رفتن خدمات اکوسیستم جنگل و فرصت های اقتصادی آن است. بنابراین کاهش جنگل زدایی می تواند سرمایه گذاری خوب و ارزشمندی باشد. با افزایش هزینه برای نگهداری و حفاظت جنگل، هم چنین سرمایه گذاری خصوصی احیای جنگل می توان به ارزش افزوده بیشتری در صنعت جنگلداری دست یافت.

۳) ارائه ابزاری برای تغذیه جمعیت در حال رشد جهان، بدون تضعیف پایه های بخش کشاورزی

فعالیت های کشاورزی در حال حاضر، بیش از ۷۰ درصد منابع آب جهان را استفاده کرده و بیش از ۱۳ درصد گازهای گلخانه ای را منتشر می کنند. هم چنین این فعالیت ها سبب ۳ تا ۵ میلیون مورد، مسمومیت با آفت کش ها و بیش از ۴۰ هزار مرگ در سال می شود. با استفاده بهینه از منابع آب، بهره برداری گسترده از مواد مغذی آلی و طبیعی خاک، کشت مطلوب و کنترل یکپارچه آفت به سمت کشاورزی سبز و سازگار با محیط زیست خواهیم رفت. کشاورزی سبز نیازمند سرمایه گذاری های مالی، فیزیکی و ظرفیت سازی در پنج حوزه

کلیدی (۱) مدیریت حاصل خیزی خاک، (۲) استفاده پایدار از منابع آب، (۳) تنوع محصول و دام، (۴) مدیریت بهداشت زیستی گیاهان و جانوران و (۵) مکانیزه کردن مناسب مزرعه است.

البته کشاورزی سبز به توسعه زیرساخت ها در حوزه روستایی کشورهای در حال توسعه نیز نیازمند است. ارزیابی مزارع تحت کشاورزی سبز نشان می دهد که این نوع کشاورزی به ویژه در مزارع کوچک، محصول را افزایش می دهد.

۴) کاهش روند فروگاهی منابع آب با اجرای سیاست هایی به منظور افزایش سرمایه گذاری در تامین و بهره وری آب

حفظ امنیت آب برای مردم و اکوسیستم ها، مدیریت سرمایه گذاری در ارتباط با کمبود و کیفیت آب، و خطر سیل ضروری است. با سرمایه گذاری در زیرساخت و اصلاح سیاست های آب می توان بخش آب را نیز سبز کرد و به تامین کیفیت و کمیت آب را تضمین کرد.

۵) تضمین سرمایه گذاری درازمدت برای رسیدن به ماهیگیری پایدار

بخش شیلات به منظور توسعه اقتصادی، اشتغال، امنیت غذایی و معیشت میلیونها نفر در سراسر جهان بسیار مهم و اساسی است. سبز شدن شیلات از طریق تقویت مدیریت شیلات، کاهش هزینه های مازاد و جا به جایی عادلانه اشتغال در کوتاه مدت به منظور بازسازی ذخایر بسیار پر یا تهی آبزیان است. کاهش و کوچک سازی بخش شیلات که ناشی از فروگاهی ذخایر است، از این طریق قابل اصلاح و ترمیم است.

۶) فقرزدایی

اقتصاد سبز محور فقرزدایی است. فقر پایدار، با دسترسی نابرابر به آموزش و پرورش، بهداشت و درمان، فرصت های درآمدزایی و امنیت مالی، و نابرابری اجتماعی در ارتباط است. یکی از ویژگی های کلیدی اقتصاد سبز ارائه فرصت های گوناگون برای توسعه اقتصادی و فقرزدایی بدون از بین بردن یا فرسایش منابع طبیعی یک کشور است. این امر در کشورهای کم درآمد لازم و ضروری است. چراکه کالاها و خدمات اکوسیستمی جزء بزرگی از معیشت جوامع فقیر روستایی است و هم چنین تامین کننده امنیت در مقابل بلایای طبیعی و خسارتهای اقتصادی است.

سبز شدن کشاورزی از طریق ترویج و اشاعه شیوه های پایدار می تواند موثرترین راه برای دسترسی بیشتر به مواد غذایی توسط فقرا، فقرزدایی، و دستیابی به بازارهای رو به رشد بین المللی برای محصولات سبز باشد. سرمایه گذاری تامین آب سالم و خدمات بهداشتی برای افراد کم درآمد نیز فرصت دیگری از سوی اقتصاد سبز است. آب ضرورتی اساسی برای ادامه زندگی بسیاری از اقشار کم درآمد جهان است. حدود یک میلیارد نفر از جمعیت جهان به آب آشامیدنی سالم و بیش از ۲/۵ میلیارد نفر به خدمات بهداشتی کافی دسترسی ندارند. جایی که کمبود آب یا افزایش جمعیت وجود دارد سرمایه گذاری در بخش آب بسیار ضروری است و از گام های جدایی ناپذیر حرکت به سوی اقتصاد سبز است.

همانطور که گفته شد افزایش دسترسی به خدمات و زیرساخت ها برای از بین بردن فقر و بهبود کیفیت زندگی از الزامات اقتصاد سبز است. بیش از یک میلیارد و نیم از جمعیت جهان فاقد انرژی برق هستند. هم چنین جمعیت قابل توجهی برای پخت و پز به انرژی زیست توده وابسته اند. این موارد غیرمنصفانه بودن سیستم فعال انرژی را نشان می دهد. اقتصاد سبز در از بین بردن فقر انرژی با روش های مقرون به صرفه نیز ایفای نقش می کند.

در نهایت اقتصاد سبز می تواند با توسعه گردشگری از اقتصاد محلی و فقرزدایی حمایت کند. در حالی که رشد گردشگری مسائلی مانند افزایش انتشار گازهای گلخانه ای و مصرف آب، تولید فاضلاب و مواد زائد، تخریب تنوع زیستی خشکی و آبی، و تهدید بقای سنتها و فرهنگ بومی را در بر دارد، گردشگران از حرکت به سمت طبیعت گردی استقبال می کنند. به منظور توسعه اقتصاد محلی و فقرزدایی، طبیعت گردی و گردشگری سبز، افزایش مشارکت جوامع محلی خصوصا قشر کم درآمد را در پی خواهد داشت.

۷) اشتغال زایی با ارتقای برابری اجتماعی

سرمایه گذاری در بخش های سبز، دست یابی به اقتصادی پایدار را ممکن می کند. در سناریوهای سرمایه گذاری سبز، بخش های کشاورزی، ساختمان، جنگل، و حمل و نقل در دوره های زمانی کوتاه، میان و بلند مدت رشد خوب شغلی را خواهند داشت. گسترش به کار گیری از انرژی های تجدیدپذیر از جمله مواردی است که می تواند مشاغل زیادی را ایجاد کند. با افزایش رشد جمعیت، تولید زباله نیز افزایش خواهد داشت.

مشاغل مرتبط با مدیریت پسماند و بازیافت نیز رشد خواهند کرد. ضرورت حفاظت از منابع آبی، اشتغال زایی در بخش های آب و شیلات را ایجاب می کند. برای اشتغال زایی سبز مواردی مانند بهداشت حرفه ای و ایمنی، حمایت اجتماعی، دستمزد کافی برای امرار معاش و ... نیز ضروری و با اهمیت است.

۸) جایگزینی انرژی های تجدیدپذیر و فناوری های کم کربن با سوخت های فسیلی

سوخت های فسیلی عامل اصلی انتشار گازهای گلخانه ای و به دنبال آن تغییرات اقلیمی است. هزینه مقابله با تغییرات اقلیم رو به افزایش است. سرمایه گذاری در بخش منابع تجدیدپذیر که در بسیاری موارد قابل دسترس محلی نیز است، به طور قابل ملاحظه ای می تواند امنیت انرژی را در کنار امنیت توسعه ای، اقتصادی و مالی ارتقاء دهد. انرژی های تجدیدپذیر فرصت های بزرگ اقتصادی را فراهم می آورد. برای سبز شدن بخش انرژی، لازم است سرمایه گذاری در بخش انرژیهای پاک جایگزین سرمایه گذاری منابع انرژی کربنی شده و بهره وری انرژی افزایش یابد. در حال حاضر سرمایه گذاری در فناوری های انرژی تجدیدپذیر به طور فزاینده ای در حال رشد است. توافق جهانی درخصوص کاهش انتشار کربن، انگیزه قوی برای سرمایه گذاری در بخش انرژی های تجدیدپذیر فراهم کرده است.

۹) ایجاد فرصت برای افزایش بهره وری از منابع با اقتصاد سبز

شواهد فراوانی وجود دارد که نشان می دهد هنوز اقتصاد جهانی برای تولید ثروت از منابع انرژی و مادی بدون استفاده بهره نگرفته است. در حال حاضر تأکید بیشتر بر طراحی مجدد، بازسازی و بازیافت است که هسته داخلی حلقه بسته تولید را تشکیل می دهد، که توسط سبز شدن بخش تولید، به توسعه عمر مفید کالاهای تولیدی اشاره می کند. بازیافت نه تنها از به کارگیری محصولات جانبی فرآیند تولید، حمایت می کند بلکه برای محصولات ورودی در ساخت و تولید جایگزینی ارابه می دهد. جدای از رشد اقتصادی و افزایش استانداردهای زندگی، مواد زاید در مرکزیت بهره وری منابع می باشد. سطح کنونی پسماند به شدت با میزان درآمد در ارتباط است. همچنین انتظار می رود افزایش ۱۳/۱ میلیارد تنی پسماند تا سال ۲۰۵۰ که حدود ۲۰٪ بالاتر از میزان سال ۲۰۰۹ است، کیفیت استانداردهای زندگی و میزان درآمد را افزایش دهد. بهره وری از منابع کلان تر و احیای منابع از طریق سیاستهای عمومی هوشمند، می تواند ایجاد مواد زایدی که با افزایش استانداردهای زندگی در ارتباط است را کاهش دهد. تولید زباله های ناشی از تجهیزات الکترونیک و الکترونیک (e-waste)، حاوی

مواد خطرناک جدید و پیچیده ایست که سریع ترین چالش در حال رشد کشورهای درحال توسعه و توسعه یافته را نشان می‌دهد. تخمین زده شده که با به کارگیری "اقتصاد سبز"، بازیافت کامل زباله های الکترونیکی امکان پذیر خواهد شد.

بازیافت پسماند و تولید انرژی از آن، درحال سودآورتر شدن است و بایستی همچنان به این کار بعنوان منبع با ارزش ادامه داد. درمورد بازار تبدیل زباله به انرژی، پسماند می‌تواند به محصولات قابل عرضه به بازار تبدیل گردد.

کاهش زباله و افزایش بهره وری در سیستم های کشاورزی و غذایی می‌تواند به تضمین امنیت جهانی غذا در حال و آینده کمک کند. متأسفانه کشورهای کم درآمد، مشکلات تلفات و زیانهای ناشی از فقدان امکانات ذخیره سازی، هجوم آفات به مزارع، دستبرد به غذای فقیران و زیرساختهای نامناسب حمل و نقل را دارند. استراتژی مهم و غیرموکد برای مقابله با چالشهای تغذیه ای جمعیت روبه رشد، کاهش پسماندهای غذایی بدون افزایش بار محیط زیستی است.

اقتصاد سبز، پایداری بیشتر زندگی شهری و پویایی کم کربن آن را معرفی می کند. امروزه مناطق شهری، سکونتگاه نیمی از جمعیت جهان است، اما شهرها مصرف ۶۰ تا ۸۰ درصد انرژی و انتشار ۷۵٪ کربن را شامل می شوند. سرعت شهرنشینی بر عرضه آب شیرین، سیستم فاضلاب و بهداشت عمومی تأثیر گذاشته و اغلب منجر به تضعیف زیرساختها، کاهش عملکرد محیط زیستی و افزایش هزینه های قابل توجه سلامت عمومی می شود. اما از طرف دیگر به منظور افزایش بهره وری و بازدهی انرژی، کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای در ساختمانها بعنوان پسماند و ارتقای دسترسی به خدمات کلیدی از طریق حمل و نقل کم کربن فرصتهای منحصر به فردی برای شهرها وجود دارد.

افزایش شهرهای سبز، بهره‌وری و کارایی انرژی را افزایش می‌دهد. اکو شهرها یا شهرهای سبز، عموماً با تراکم بالای جمعیت، مسکن، اشتغال، تجارت و تسهیلات رفاهی منوط به جلوگیری از ازدحام شناخته شده اند. در این شهرها، محله‌های پیوسته و خوب طراحی شده به منظور ارائه موثر حمل و نقل عمومی برای ۱۰۰ تا ۱۰۰۰ نفر در هر هکتار اجازه ایجاد داشته و بعنوان نقطه شروعی در گسترش شهرهای سبز می‌باشند. معمولاً دوبرابر

شدن میزان اشتغال در یک منطقه شهری - و با رعایت شرایط آبرومندانه برای کار- بهره وری نیروی کار را تا حدود ۶٪ افزایش می‌دهد. زیرساختها از جمله خیابان ها، راه آهن، سیستم آب و فاضلاب و همچنین امکانات دیگر باعث می‌شود هزینه های هر شخص در تراکم بالای شهری پایین آید. شهرهای سبز می بایست انسجام اجتماعی و مسائل مرتبط با سلامت شهری را درحالیکه در غالب موارد بهترین سیما را در بستر جوامع/ محلات سبز نشان می‌دهد، مورد ملاحظه قرار دهد. همچنین به منظور دستیابی به پتانسیل "اقتصاد سبز" برای شهرهای توانمند، این موضوع اهمیت دارد که این گونه شهرها را بعنوان عوامل اجرا کننده قانونگذاری در سطح ملی، مدنظر داشت.

بعنوان بخشی از تلاش برای سبز شدن شهرها، تأثیر ساختمانها در این تلاش کلیدی است. با این واقعیت که یک دهم انرژی جهانی در ساختمانها مصرف می شود، اکثراً، بخش ساختمان سازی بزرگترین کمک کننده به انتشار گازهای گلخانه‌ای می‌باشد (معادل ۸/۶ میلیارد تن دی اکسید کربن). وجود پتانسیل مناسب برای کاهش انتشار قابل توجه و کم هزینه از طریق فناوری های موجود، برای این بخش مورد تأیید قرار گرفته است. علاوه بر این بخش ساخت و ساز مسئول بهره‌برداری از بیش از یک سوم منابع جهانی شامل ۱۲٪ کل آبهای شیرین است و به طور قابل ملاحظه ای در تولید پسماند جامد (حدود ۴۰٪) سهم است. کمیته بین الدولی تغییرات اقلیم IPCC پیش بینی می‌کند ۱۵/۶ میلیارد تن دی اکسید کربن، ردپای اقلیمی بخش ساختمان تا سال ۲۰۳۰ را تقریباً دوبرابر نماید (حدود ۳۰٪ از کل انرژی وابسته به دی اکسید کربن). سبز شدن بخش ساختمان نیز می‌تواند به افزایش بهره وری در استفاده از مصالح، آب و خاک و کاهش ضایعات و خطرات مرتبط با مواد زیانبار کمک نماید. به ویژه برای کشورهای درحال توسعه، این بخش برای کاهش آلودگی هوای داخل ساختمان که عامل ۱۱٪ از مرگ و میر انسانی در جهان و در هر سال است، پتانسیل عظیمی را داراست.

درخصوص حمل و نقل، شیوه های فعلی عمدتاً بر مبنای استفاده از وسایل نقلیه موتوری خصوصی است که عمده دلیل تغییرات اقلیم، آلودگی و آسیبهای بهداشتی هستند. بیش از نیمی از مصرف جهانی سوختهای فسیلی و نزدیک به یک چهارم انرژی مرتبط با انتشار دی اکسید کربن، حتی فراتر از حوزه های شهری، توسط بخش حمل و نقل مصرف می‌گردد. سیاستهای لازم برای سبز شدن حمل و نقل از سه اصل پیوسته زیر تبعیت می‌کند:

۱) اجتناب یا کاهش سفرها از طریق یکپارچه سازی کاربری زمین و برنامه ریزی حمل و نقل و همچنین تولید و مصرف متمرکز، ۲) تغییر وضعیت به سوی حالت‌های کارآمدتر محیط زیستی از قبیل حمل و نقل عمومی و غیر موتوری مسافران و حمل و نقل آبی و ریلی کالا و ۳) ارتقای وسایل نقلیه و فناوری سوختی برای کاهش اثرات منفی اجتماعی و محیط زیستی در هر کیلومتر سفر انجام شده.

بهبود بهره‌وری انرژی در بخش حمل و نقل، استفاده از سوخت پاک و تغییر استفاده از حمل و نقل عمومی و غیر موتوری به جای حمل و نقل شخصی، می‌تواند مزایای اقتصادی و بهداشتی قابل توجهی را به همراه داشته باشد.

فصل دوم:

بررسی اسناد بالادستی مرتبط با اقتصاد سبز و تعیین شاخص ها

در این فصل اسناد بالادستی اقتصاد سبز در ایران شامل قانون اساسی، سیاست های کلی در حوزه های مختلف مربوطه و قوانین برنامه ای بررسی می شوند و سپس محورها و شاخص های اقتصاد سبز بر اساس تعریف مربوطه در ایران، اسناد بین المللی و اسناد ملی بالادستی تعیین می شوند.

الف- بررسی اسناد بالادستی:

۱- از قانون اساسی

اصل چهل و سوم: برای تأمین استقلال اقتصادی جامعه و ریشه کن کردن فقر و محرومیت و برآوردن نیازهای انسان در جریان رشد، با حفظ آزادی او اقتصاد جمهوری اسلامی ایران بر اساس ضوابط زیر استوار می شود:

۱- تأمین نیازهای اساسی همچون مسکن، خوراک، پوشاک، بهداشت، درمان، آموزش و پرورش و امکانات لازم برای تشکیل خانواده برای همه.

۲- تأمین شرایط و امکانات کار برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل و قرار دادن وسایل کار در اختیار همه کسانی که قادر به کارند ولی وسایل کار ندارند، در شکل تعاونی، از راه وام بدون بهره یا هر راه مشروع دیگر که نه به تمرکز و تداول ثروت در دست افراد و گروه های خاص منتهی شود و نه دولت را به صورت یک کارفرمای بزرگ مطلق درآورد. این اقدام باید با رعایت ضرورت های حاکم بر برنامه ریزی عمومی اقتصاد کشور در هر یک از مراحل رشد صورت گیرد.

۳- تنظیم برنامه اقتصادی کشور به صورتی که شکل و محتوا و ساعت کارچنان باشد که هر فرد علاوه بر تلاش شغلی، فرصت و توان کافی برای خودسازی معنوی، سیاسی و اجتماعی و شرکت فعال در رهبری کشور و افزایش مهارت و ابتکار داشته باشد.

۴- رعایت آزادی انتخاب شغل، و عدم اجبار افراد به کاری معین و جلوگیری از بهره کشی از کار دیگری.

۵- منع اضرار به غیر و انحصار و احتکار و ربا و دیگر معاملات باطل و حرام.

۶- منع اسراف و تبذیر در همه شئون مربوط به اقتصاد، اعم از مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات.

۷- استفاده از علوم و فنون و تربیت افراد ماهر به نسبت احتیاج برای توسعه و پیشرفت اقتصاد کشور.

۸- جلوگیری از سلطه اقتصادی بیگانه بر اقتصاد کشور.

۹- تأکید بر افزایش تولیدات کشاورزی، دامی و صنعتی که نیازهای عمومی را تأمین کند و کشور را به مرحله خودکفایی برساند و از وابستگی برهاند.

سیاست مرتبط: تأمین نیازهای اساسی همچون مسکن، خوراک، پوشاک و ... برای همه، تأمین شرایط اشتغال، منع اسراف و تبذیر در امور اقتصادی شامل مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات، تأکید بر افزایش تولیدات کشاورزی و تأمین استقلال اقتصادی جامعه با حفظ آزادی

اصل چهل و هشتم: در بهره برداری از منابع طبیعی و استفاده از درآمدهای ملی در سطح استانها و توزیع فعالیت‌های اقتصادی میان استانها و مناطق مختلف کشور، باید تبعیض در کار نباشد، به طوری که هر منطقه فراخور نیازها و استعداد رشد خود، سرمایه و امکانات لازم در دسترس داشته باشد.

سیاست مرتبط: بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی

اصل پنجاهم: در جمهوری اسلامی، حفاظت محیط زیست که نسل امروز و نسل‌های بعد باید در آن حیات اجتماعی رو به رشدی داشته باشند، وظیفه عمومی تلقی می‌شود. از این رو فعالیت‌های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند، ممنوع است.

سیاست مرتبط: ممنوعیت فعالیت‌های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند.

۲- از سیاست‌های کلی در حوزه‌های مختلف از جمله کشاورزی، صنعت، آب، مسکن، محیط زیست و

...

۱-۲ سیاست‌های کلی در حوزه کشاورزی:

- ۱- توسعه پایدار کشاورزی با حفاظت از منابع طبیعی پایه و صیانت و توانمندسازی منابع انسانی.
- ۲- تامین امنیت غذایی با تکیه بر تولید از منابع داخلی و **نیل به خودکفایی در محصولات اساسی**، ارتقاء سطح سلامت مواد غذایی تا استاندارد جهانی، اصلاح و بهینه نمودن الگوی مصرف و حمایت موثر از تولید و صادرات در محصولات دارای مزیت‌های نسبی و ایجاد مزیت‌های جدید (از جمله هدفمند نمودن یارانه‌ها در جهت تولید و صادرات).
- ۳- اصلاح ساختار و نظام بهره‌برداری بخش کشاورزی با تشویق کشاورزان به رعایت اندازه‌های فنی - اقتصادی واحدهای تولیدی متناسب با نوع فعالیت و شرایط مختلف اجتماعی، اقتصادی و اقلیمی کشور و **تاکید بر جهت‌گیری حمایتی دولت از این سیاست‌ها بویژه در واگذاری منابع آب و خاک.**
- ۴- نوسازی نظام تولید کشاورزی بر مبنای دانش نوین و **بومی‌سازی فناوری‌های روز**، تربیت، حفظ و تجهیز نیروی انسانی مورد نیاز، توسعه و تقویت تعاونی‌ها و سایر تشکلهای اقتصادی، اجتماعی، صنفی و تخصصی با مشارکت آحاد جامعه و رقابتی نمودن فعالیت‌ها در بخش.
- ۵- ارتقاء بهره‌وری از آب در تولید محصولات کشاورزی و استفاده علمی و بهره‌برداری بهینه از سایر نهادهای تولید.

۶- گسترش زیرساخت‌ها و ایجاد انگیزه برای جذب و توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی با پوشش مناسب بیمه، کاهش احتمال زیان تولید، اجرای سیاست‌های حمایتی و متعادل کردن سطح سودآوری کشاورزی با سایر بخش‌های اقتصادی.

۷- حمایت موثر از ساماندهی فرآیند تولید و اصلاح نظام بازار محصولات کشاورزی با هدف بهبود رابطه مبادله بخش با سایر بخش‌ها، افزایش بهره‌وری، کاهش هزینه‌های تولید، رعایت قیمت تمام شده محصولات اساسی، تامین در آمد تولیدکنندگان و منافع مصرف‌کنندگان و بهبود کیفیت مواد و فرآورده‌های غذایی.

۸- **تخصیص یارانه هدفمند به بخش کشاورزی در جهت تحقق خودکفایی**، حمایت از ساخت زیربناها، مراعات معیارهای زیست محیطی، قابلیت انعطاف در شرایط محیطی مختلف و ارتقاء قدرت رقابت در بازارهای داخلی و بین‌المللی.

۹- ارتقاء سطح درآمد و زندگی روستاییان، کشاورزان و عشایر، توسعه پایدار روستاها و مناطق کشاورزی و رفع فقر با تقویت زیرساخت‌های مناسب تولید و تنوع بخشی و گسترش فعالیت‌های مکمل و اقتصادی بویژه صنایع تبدیلی و روستایی و خدماتی نوین.

۲-۲ سیاست‌های کلی در حوزه انرژی:

الف - سیاست‌های کلی نفت و گاز

۱. **اتخاذ تدابیر و راهکارهای مناسب برای گسترش اکتشاف نفت و گاز و شناخت کامل منابع کشور**

۲. **افزایش ظرفیت تولید** صیانت‌شده‌ی نفت متناسب با ذخایر موجود و برخورداری کشور از افزایش قدرت اقتصادی و امنیتی و سیاسی.

۳. **افزایش ظرفیت تولید گاز**، متناسب با حجم ذخایر کشور به منظور تأمین مصرف داخلی و حداکثر جایگزینی با فرآورده‌های نفتی.

۴. **گسترش تحقیقات بنیادی و توسعه‌ای و تربیت نیروی انسانی و تلاش برای ایجاد مرکز جذب و صدور دانش و خدمات فنی-مهندسی انرژی در سطح بین‌الملل و ارتقاء فن‌آوری در زمینه‌های منابع و صنایع نفت و گاز و پتروشیمی.**

۵. تلاش لازم و ایجاد سازماندهی قانونمند برای جذب منابع مالی مورد نیاز (داخلی و خارجی) در امر نفت و گاز در بخش های مجاز قانونی.

۶. بهره برداری از موقعیت منطقه‌ای و جغرافیایی کشور برای خرید و فروش و فرآوری و پالایش و معاوضه و انتقال نفت و گاز منطقه به بازارهای داخلی و جهانی.

۷. - بهینه‌سازی مصرف و کاهش شدت انرژی.

۸. - جایگزینی صادرات فرآورده‌های نفت و گاز و پتروشیمی به جای صدور نفت خام و گاز طبیعی.

ب - سیاست‌های کلی سایر منابع انرژی

۱- ایجاد تنوع در منابع انرژی کشور و استفاده از آن با رعایت مسائل زیست محیطی و تلاش برای افزایش سهم انرژیهای تجدیدپذیر با اولویت انرژیهای آبی.

۲- تلاش برای کسب فن‌آوری و دانش هسته‌ای و ایجاد نیروگاههای هسته‌ای به منظور تأمین سهمی از انرژی کشور و تربیت نیروهای متخصص.

۳- گسترش فعالیتهای پژوهشی و تحقیقاتی در امور انرژیهای گداخت هسته‌ای و مشارکت و همکاری علمی و تخصصی در این زمینه.

۴- تلاش برای کسب فن‌آوری و دانش فنی انرژیهای نو و ایجاد نیروگاهها از قبیل بادی و خورشیدی و پیلای سوختی و زمین گرمایی در کشور.

۲-۳ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی

دولت حق فعالیت اقتصادی جدید خارج از موارد صدر اصل ۴۴ را ندارد و موظف است هرگونه فعالیت (شامل تداوم فعالیت‌های قبلی و بهره‌برداری از آن) را که مشمول عناوین صدر اصل ۴۴ نباشد، حداکثر تا پایان برنامه پنج‌ساله چهارم (سالانه ۲۰٪ کاهش فعالیت (به بخش‌های تعاونی و خصوصی و عمومی غیردولتی واگذار کند)

۲- سرمایه گذاری، مالکیت و مدیریت در زمینه‌های مذکور در صدر اصل ۴۴ قانون اساسی به شرح ذیل توسط بنگاه‌ها و نهادهای عمومی غیردولتی و بخش‌های تعاونی و خصوصی مجاز است:

۲- ۱ صنایع بزرگ، صنایع مادر (از جمله صنایع بزرگ پایین‌دستی نفت و گاز (و معادن بزرگ) به استثنای نفت و گاز).

واگذاری ۸۰٪ از سهام بنگاه‌های دولتی مشمول صدر اصل ۴۴ به بخش‌های خصوصی شرکت‌های تعاونی سهامی عام و بنگاه‌های عمومی غیر دولتی به شرح ذیل مجاز است:

۱- بنگاه‌های دولتی که در زمینه‌های معادن بزرگ، صنایع بزرگ و صنایع مادر (از جمله صنایع بزرگ پایین‌دستی نفت و گاز) فعال هستند به استثنای شرکت ملی نفت ایران و شرکت‌های استخراج و تولید نفت خام و گاز

۲-۴ سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف

صرفه جویی در مصرف انرژی با اعمال مجموعه ای متعادل از اقدامات قیمتی و غیرقیمتی به منظور کاهش مستمر «شاخص شدت انرژی» کشور به حداقل دو سوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه با تأکید بر سیاست های زیر:

۱- اولویت دادن به افزایش بهره وری در تولید، انتقال و مصرف انرژی در ایجاد ظرفیت های جدید تولید انرژی.

۲- انجام مطالعات جامع و یکپارچه سامانه انرژی کشور به منظور بهینه سازی عرضه و مصرف انرژی.

۳- تدوین برنامه ملی بهره وری انرژی و اعمال سیاست های تشویقی نظیر حمایت مالی و فراهم کردن تسهیلات بانکی برای

اجرای طرح های بهینه سازی مصرف و عرضه انرژی و شکل گیری نهادهای مردمی و خصوصی برای ارتقاء کارایی انرژی.

۴- پایش شاخص های کلان انرژی با ساز و کار مناسب.

۵- بازننگری و تصویب قوانین و مقررات مربوط به عرضه و مصرف انرژی، تدوین و اعمال استانداردهای اجباری ملی برای تولید و واردات کلیه وسایل و تجهیزات انرژی بر و تقویت نظام نظارت بر حسن اجرای آنها و الزام تولید کنندگان به اصلاح فرآیندهای تولیدی انرژی بر.

۶- اصلاح و تقویت ساختار حمل و نقل عمومی با تأکید بر راه آهن درون شهری و برون شهری به منظور فراهم کردن امکان استفاده سهل و ارزان از وسایل حمل و نقل عمومی.

۷- افزایش بازدهی نیروگاهها، متنوع سازی منابع تولید برق و افزایش سهم انرژی های تجدید پذیر و نوین.

۸- گسترش تولید برق از نیروگاههای تولید پراکنده، کوچک مقیاس و پر بازده برق و تولید همزمان برق و حرارت.

۹- بهبود روش های انتقال حامل های انرژی از جمله حداکثر سازی انتقال فرآورده های نفتی از طریق خط لوله و راه آهن.

۲-۵ سیاست های کلی در حوزه آب:

۱- ایجاد نظام جامع مدیریت در کل چرخه آب بر اساس اصول توسعه پایدار و آمایش سرزمین در حوزه های آبریز کشور.

۲- ارتقای بهره وری و توجه به ارزش اقتصادی و امنیتی و سیاسی آب در استحصال، عرضه، نگهداری و مصرف آب.

۳- **افزایش استحصال آب** و به حداقل رساندن ضایعات طبیعی و غیرطبیعی آب در کشور از هر طریق ممکن.

۴- تدوین برنامه جامع به منظور رعایت تناسب در اجرای طرح های سد، آبخیزداری، آبخوانداری، و شبکه های آبیاری و تجهیز و تسطیح اراضی و حفظ کیفیت آب و مقابله با خشکسالی و پیشگیری از سیلاب و بازچرخانی و استفاده از آب های غیرمتعارف و ارتقای دانش و فنون و تقویت نقش مردم در استحصال و بهره برداری.

۵- **مهار آب هایی که از کشور خارج می شود** و اولویت استفاده از منابع آب مشترک.

۶-۲ سیاست های کلی در حوزه منابع طبیعی:

- ۱- ایجاد عزم ملی بر احیای منابع طبیعی تجدیدشونده و توسعه‌ی پوشش گیاهی برای حفاظت و افزایش بهره‌وری مناسب و **سرعت بخشیدن به روند تولید این منابع** و ارتقاء بخشیدن به فرهنگ عمومی و جلب مشارکت مردم در این زمینه.
- ۲- شناسایی و حفاظت منابع آب و خاک و ذخایر ژنتیکی گیاهی - جانوری و بالا بردن غنای حیاتی خاک ها و بهره‌برداری بهینه براساس استعداد منابع و حمایت مؤثر از سرمایه‌گذاری در آن.
- ۳- اصلاح نظام بهره برداری از منابع طبیعی و مهار عوامل ناپایداری و تلاش برای حفظ و توسعه‌ی آن.
- ۴- گسترش تحقیقات کاربردی و فن‌آوری های زیست محیطی و ژنتیکی و اصلاح گونه‌های گیاهی و حیوانی متناسب با شرایط محیطی ایران و ایجاد پایگاه های اطلاعاتی و تقویت آموزش و نظام اطلاع رسانی.

۷-۲ سیاست های کلی در حوزه مسکن:

- ۱- مدیریت زمین برای تامین مسکن و توسعه شهر و روستا در چارچوب استعداد اراضی و سیاست ها و ضوابط شهرسازی و طرح های توسعه و عمران کشور و ایجاد و توسعه شهرهای جدید.
- ۲- احیای بافت های فرسوده شهری و روستایی از طریق روش های کارآمد.
- ۳- برنامه ریزی دولت در جهت تامین مسکن گروه های کم درآمد و نیازمند و حمایت از ایجاد و تقویت موسسات خیریه و ابتکارهای مردمی برای تامین مسکن اقشار محروم.
- ۴- برنامه‌ریزی جامع برای بهبود وضعیت مسکن روستایی با اولویت مناطق آسیب پذیر از سوانح طبیعی و متناسب با ویژگیهای بومی.
- ۵- ایجاد و اصلاح نظام مالیات ها و ایجاد بانک اطلاعاتی زمین و مسکن.
- ۶- **حمایت از تولید حرفه ای، انبوه و صنعتی مسکن.**
- ۷- اجباری کردن استانداردهای ساخت و ساز مقررات ملی ساختمان و طرح های صرفه جوئی انرژی.
- ۸- رعایت ارزش های فرهنگی و حفظ حرمت و منزلت خانواده در معماری مسکن.

۹- تقویت پژوهش و ارتقاء سطح دانش علمی در حوزه مسکن.

۲-۸ سیاست های کلی در حوزه حمل و نقل:

۱- ایجاد نظام جامع حمل و نقل و تنظیم سهم هر یک از زیربخش های آن با اولویت دادن به حمل و نقل ریلی و با توجه به جهات زیر:

- ملاحظات اقتصادی و دفاعی و امنیتی.

- کاهش شدت مصرف انرژی.

- کاهش آلودگی زیست محیطی.

- افزایش ایمنی.

- برقراری تعادل و تناسب بین زیرساخت ها و ناوگان و تجهیزات ناوبری و تقاضا.

۲- افزایش بهره‌وری تا رسیدن به سطح عالی از طریق پیشرفت و بهبود روش های حمل و نقل و مدیریت و منابع انسانی و اطلاعات.

۳- توسعه و اصلاح شبکه حمل و نقل با توجه به نکات زیر:

- نگرش شبکه‌ای به توسعه محورها.

- آمایش سرزمین.

- ملاحظات دفاعی - امنیتی.

- سودآوری ملی.

- موقعیت ترانزیتی کشور.

- تقاضا.

۴- فراهم کردن زمینه جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی و جلب مشارکت مردم و گسترش پوشش بیمه در همه فعالیت های این بخش.

۵- دستیابی به سهم بیشتر از بازار حمل و نقل بین‌المللی.

۹-۲ سیاست های کلی در حوزه محیط زیست:

۱- مدیریت جامع، هماهنگ و نظام مند منابع حیاتی (از قبیل هوا، آب، خاک و تنوع زیستی) مبتنی بر توان و پایداری زیست بوم به ویژه با افزایش ظرفیت ها و توانمندی های حقوقی و ساختاری مناسب همراه با رویکرد مشارکت مردمی.

۲- ایجاد نظام یکپارچه ملی محیط زیست.

۳- اصلاح شرایط زیستی به منظور برخوردار ساختن جامعه از محیط زیست سالم و رعایت عدالت و حقوق بین نسلی.

۴- پیشگیری و ممانعت از انتشار انواع آلودگی های غیرمجاز و جرم انگاری تخریب محیط زیست و مجازات مؤثر و بازدارندهی آلوده کنندگان و تخریب کنندگان محیط زیست و الزام آنان به جبران خسارت.

۵- پایش مستمر و کنترل منابع و عوامل آلایندهی هوا، آب، خاک، آلودگی های صوتی، امواج و اشعه های مخرب و تغییرات نامساعد اقلیم، و الزام به رعایت استانداردها و شاخص های زیست محیطی در قوانین و مقررات، برنامه های توسعه و آمایش سرزمین.

۶- تهیهی اطلس زیست بوم کشور و حفاظت، احیاء، بهسازی و توسعهی منابع طبیعی تجدیدپذیر (مانند دریا، دریاچه، رودخانه، مخزن سدها، تالاب، آبخوان زیرزمینی، جنگل، خاک، مرتع و تنوع زیستی به ویژه حیات وحش) و اعمال محدودیت قانونمند در بهره برداری از این منابع متناسب با توان اکولوژیک (ظرفیت قابل تحمل و توان بازسازی) آنها بر اساس معیارها و شاخص های پایداری، مدیریت اکوسیستم های حساس و ارزشمند (از قبیل پارک های ملی و آثار طبیعی ملی) و حفاظت از منابع ژنتیک و ارتقاء آنها تا سطح استانداردهای بین المللی.

۷- مدیریت تغییرات اقلیم و مقابله با تهدیدات زیست محیطی نظیر بیابان زایی، گرد و غبار به ویژه ریزگردها، خشکسالی و عوامل سرایت دهندهی میکروبی و رادیواکتیو و توسعهی آینده نگری و شناخت پدیده های نوظهور زیست محیطی و مدیریت آن.

۸- گسترش اقتصاد سبز با تأکید بر:

۸-۱ صنعت کم کربن، استفاده از انرژی های پاک، محصولات کشاورزی سالم و ارگانیک و مدیریت پسماندها و پساب ها با بهره گیری از ظرفیت ها و توانمندی های اقتصادی، اجتماعی، طبیعی و زیست محیطی.

۸-۲ اصلاح الگوی تولید در بخش های مختلف اقتصادی و اجتماعی و بهینه سازی الگوی مصرف آب، منابع، غذا، مواد و انرژی به ویژه ترویج مواد سوختی سازگار با محیط زیست.

۸۳- توسعه‌ی حمل و نقل عمومی سبز و غیرفسیلی از جمله برقی و افزایش حمل و نقل همگانی به‌ویژه در کلان‌شهرها.

۹- تعادل‌بخشی و حفاظت کیفی آب‌های زیرزمینی از طریق اجرای عملیات آبخیزداری، آبخوان‌داری، مدیریت عوامل کاهش بهره‌برداری از آب‌های زیرزمینی و تبخیر و کنترل ورود آلاینده‌ها.

۱۰- استقرار نظام حسابرسی زیست‌محیطی در کشور با لحاظ ارزش‌ها و هزینه‌های زیست‌محیطی (تخریب، آلودگی و احیاء) در حساب‌های ملی.

۱۱- حمایت و تشویق سرمایه‌گذاری‌ها و فناوری‌های سازگار با محیط زیست با استفاده از ابزارهای مناسب از جمله عوارض و مالیات سبز.

۱۲- تدوین منشور اخلاق محیط زیست و ترویج و نهادینه‌سازی فرهنگ و اخلاق زیست‌محیطی مبتنی بر ارزش‌ها و الگوهای سازنده‌ی ایرانی - اسلامی.

۱۳- ارتقاء مطالعات و تحقیقات علمی و بهره‌مندی از فناوری‌های نوآورانه‌ی زیست‌محیطی و تجارب سازنده‌ی بومی در زمینه‌ی حفظ تعادل زیست‌بوم‌ها و پیشگیری از آلودگی و تخریب محیط زیست.

۱۴- گسترش سطح آگاهی، دانش و بینش زیست‌محیطی جامعه و تقویت فرهنگ و معارف دینی مشارکت و مسئولیت‌پذیری اجتماعی به‌ویژه امر به معروف و نهی از منکر برای حفظ محیط زیست در تمام سطوح و اقشار جامعه.

۱۵- تقویت دیپلماسی محیط زیست با:

۱۵-۱. تلاش برای ایجاد و تقویت نهادهای منطقه‌ای برای مقابله با گرد و غبار و آلودگی‌های آبی.

۱۵-۲. توسعه‌ی مناسبات و جلب مشارکت و همکاری‌های هدفمند و تأثیرگذار دوجانبه، چندجانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی در زمینه‌ی محیط زیست.

۱۵-۳. بهره‌گیری مؤثر از فرصت‌ها و مشوق‌های بین‌المللی در حرکت به سوی اقتصاد کم‌کربن و تسهیل انتقال و توسعه‌ی فناوری‌ها و نوآوری‌های مرتبط.

۲-۱۰ سیاست های کلی در حوزه اقتصاد مقاومتی:

- ۱- تأمین شرایط و فعال‌سازی کلیه امکانات و منابع برای توسعه کارآفرینی و حداکثر نمودن مشارکت و همکاری های جمعی جهت ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم درآمد و متوسط
- ۲- پیشتازی اقتصاد دانش بنیان، پیاده‌سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری به منظور ارتقاء جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش‌بنیان و دستیابی به رتبه اول اقتصاد دانش‌بنیان در منطقه.
- ۳- محور قراردادن رشد بهره‌وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار، تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد، ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استانها و به کارگیری ظرفیت و قابلیت‌های متنوع در جغرافیای مزیت‌های مناطق کشور.
- ۴- استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی یارانه‌ها در جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص‌های عدالت اجتماعی.
- ۵- سهم‌بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش، بویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه.
- ۶- افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی)، و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص.
- ۷- تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا).
- ۸- مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت‌پذیری در تولید.
- ۹- اصلاح و تقویت همه‌جانبه‌ی نظام مالی کشور با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی، ایجاد ثبات در اقتصاد ملی و پیشگامی در تقویت بخش داخلی.
- ۱۰- حمایت همه‌جانبه هدفمند از صادرات کالاها و خدمات به تناسب ارزش افزوده و با خالص ارزآوری مثبت از طریق:

- تشویق سرمایه گذاری خارجی برای صادرات

- برنامه‌ریزی تولید ملی متناسب با نیازهای صادراتی، شکل‌دهی بازارهای جدید، و تنوع بخشی پیوندهای اقتصادی با کشورها به ویژه با کشورهای منطقه.

- تسهیل مقررات و گسترش مشوق‌های لازم.

- گسترش خدمات تجارت خارجی و ترانزیت و زیرساخت‌های مورد نیاز.

- استفاده از ساز و کار مبادلات تهاتری برای تسهیل مبادلات در صورت نیاز.

- ایجاد ثبات رویه و مقررات در مورد صادرات با هدف گسترش پایدار سهم ایران در بازارهای هدف.

۱۱- توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه‌ی اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوری‌های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات و تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج.

۱۲- افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد کشور از طریق:

- توسعه‌ی پیوندهای راهبردی و گسترش همکاری و مشارکت با کشورهای منطقه و جهان بویژه همسایگان.

- استفاده از دیپلماسی در جهت حمایت از هدف‌های اقتصادی.

- استفاده از ظرفیت‌های سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای.

۱۳- مقابله با ضربه‌پذیری درآمد حاصل از صادرات نفت و گاز از طریق:

- انتخاب مشتریان راهبردی.

- ایجاد تنوع در روش‌های فروش.

- مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش.

- افزایش صادرات گاز.

- افزایش صادرات برق.

- افزایش صادرات پتروشیمی.

- افزایش صادرات فرآورده‌های نفتی.

- ۱۴- افزایش ذخایر راهبردی نفت و گاز کشور به منظور اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز و تأکید بر حفظ و توسعه ظرفیت‌های تولید نفت و گاز، بویژه در میادین مشترک.
- ۱۵- افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع.
- ۱۶- صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی کشور با تأکید بر تحول اساسی در ساختارها، منطقی‌سازی اندازه‌ی دولت و حذف دستگاه‌های موازی و غیرضرور و هزینه‌های زاید.
- ۱۷- اصلاح نظام درآمدی دولت با افزایش سهم درآمدهای مالیاتی.
- ۱۸- افزایش سالانه سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز تا قطع وابستگی بودجه به نفت.
- ۱۹- شفاف‌سازی اقتصاد و سالم‌سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیت‌ها و زمینه‌های فسادزا در حوزه‌های پولی، تجاری، ارزی و ...
- ۲۰- تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره‌وری، کارآفرینی، سرمایه‌گذاری و اشتغال مولد و اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در این زمینه.
- ۲۱- تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان سازی آن بویژه در محیط‌های علمی، آموزشی و رسانه‌ای و تبدیل آن به گفتمان فراگیر و رایج ملی.
- ۲۲- دولت مکلف است برای تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با هماهنگ‌سازی و بسیج پویای همه‌ی امکانات کشور، اقدامات زیر را معمول دارد:

- شناسایی و بکارگیری ظرفیت‌های علمی، فنی و اقتصادی برای دسترسی به توان آفندی و اقدامات مناسب.

- رصد برنامه‌های تحریم و افزایش هزینه برای دشمن.

- مدیریت مخاطرات اقتصادی از طریق تهیه طرح‌های واکنش هوشمند، فعال، سریع و به هنگام در برابر مخاطرات و اختلال‌های داخلی و خارجی.

۲۳- شفاف و روان‌سازی نظام توزیع و قیمت‌گذاری و روزآمدسازی شیوه‌های نظارت بر بازار.

۲۴- افزایش پوشش استاندارد برای کلیه محصولات داخلی و ترویج آن.

۳- از قوانین برنامه ششم توسعه

۱-۳ در بخش کشاورزی

ماده ۳۱- دولت موظف است برای حصول اهداف بندهای ششم و هفتم سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در جهت تأمین امنیت غذایی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی زراعی، دامی و آبی به میزان نود و پنج درصد (۹۵٪) در پایان اجرای قانون برنامه و افزایش تولیدات کشاورزی به ویژه محصولات دارای مزیت صادراتی، رسیدن به تراز تجاری مثبت، تقویت و تکمیل زنجیره‌های تولید و توسعه صادرات و ارتقای بهره‌وری آب و خاک کشاورزی اقدامات زیر را جهت حصول به شاخص‌های کمی به شرح مندرج در جداول ذیل انجام دهد:

الف- توسعه کشاورزی حفاظتی، توسعه کشت نشایی، به‌نژادی و به‌زراعی، تولید و تأمین و به‌کارگیری ارقام مقاوم، خوداتکایی در تولید بذر و نهال، افزایش ضریب ماشینی کردن سالانه حداقل دوازده صدم (۱۲/۰) اسب بخار در هکتار

ب- انجام به‌موقع خرید تضمینی محصولات کشاورزی و در صورت وقفه در پرداخت خرید تضمینی، پرداخت مطابق تبصره بند (الف) ماده (۱۰) این قانون به‌عنوان جبران خسارت ناشی از تأخیر در نظام بانکی.

پ- افزایش تولید محصولات راهبردی و تبدیل پانصد هزار هکتار از اراضی شیبدار به باغات

ت- فراهم نمودن امکانات مصرف بهینه سموم، دفع آفات نباتی و کودهای شیمیایی و استفاده بیشتر از کود آلی (کمپوست) و مبارزه زیستی و تدوین ضوابط ورود، ساخت و ترکیب ساخت (فرمولاسیون) کود و سم

ث- سرمایه‌گذاری مورد نیاز جهت انجام امور تحقیقاتی و نظام نوین ترویج و انتقال فناوری، تقویت شرکتهای دانش‌بنیان، استقرار مدیریت دانش و تجهیز مراکز جهادکشاورزی

ج- توسعه کشت محصولات سالم و محصولات زیستی (ارگانیک)، اعمال استانداردهای ملی کنترل کیفی تولیدات و فرآورده‌های کشاورزی گسترش مبارزه تلفیقی با آفات و بیماری‌های گیاهی، مصرف بهینه نهاده‌ها از جمله انواع سم و کود و حمایت از درمانگاههای گیاه‌پزشکی در راستای ارتقای سلامت انسان و جامعه

چ - ممنوعیت هرگونه رهاسازی، تولید، واردات و مصرف محصولات تراریخته، در چهارچوب قانون ایمنی زیستی جمهوری اسلامی ایران

تبصره-اقدام لازم برای آزمایش مواد غذایی وارداتی و فرآورده های غذایی وارداتی جهت تشخیص مواد تراریخته و اطلاع رسانی به مردم.

ح- اخذ عوارض از انواع چربی های وارداتی دارای اسیدهای چرب اشباع و غیر اشباعی (ترانس) بیش از حد مجاز و نوشابه های گازدار مصرفی و صرف منابع حاصل از آنها در جهت افزایش سرانه شیر.

خ- انجام ایمن سازی (واکسیناسیون) دامهای سبک و سنگین و پرداخت یارانه.

ذ- حمایت از توسعه ظرفیت صادراتی صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی مانند کارخانجات خوراک دام، طیور و آبزیان و صنایع بسته بندی محصولات کشاورزی با توجه به مزیت های طبیعی، نسبی و رقابتی این صنایع

ر- تکمیل زنجیره تولید محصولات کشاورزی از طریق اعطای کمک های فنی - اعتباری به تشکلهای فراگیر کشاورزی و روستایی

ز- تکلیف دولت برای حصول شاخص های معین شده جهت امنیت غذایی، سلامت و غنی سازی محصولات کشاورزی و توسعه صنایع کشاورزی در زنجیره های عرضه.

ماده ۳۲-

الف- اتخاذ موقعیت مناسب خرید یا فروش در قراردادهای سلف و ابزارهای مالی موضوع بند (۲۴) ماده (۱) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱/ ۹/ ۱۳۸۴ بر روی هر یک از دارایی های مشمول صدر این بند در چهارچوب مقررات بازار.

ب- دولت مکلف است اقدامات ذیل را به عمل آورد:

۱- ایجاد ردیف مستقل پرداخت خسارت به بیمه گذاران محصولات کشاورزی و صندوق بیمه کشاورزی در لوایح بودجه سالانه و پیش بینی اعتبار به صورت صد در صد (۱۰۰٪) تخصیص یافته در طول اجرای قانون برنامه

۲- اصلاح و بهبود خاک کشاورزی و افزایش کربن (ماده آلی) خاک به میزان سالانه پانصد هزار هکتار

۳- ارائه کمک های فنی و اعتباری برای نوسازی باغهای فرسوده کشور

۴- اختصاص معادل ریالی ده در صد (۱۰٪) ورودی سالانه صندوق توسعه ملی نزد بانک عامل مطابق ضوابط صندوق جهت پرداخت تسهیلات به متقاضیان غیردولتی سرمایه گذار بخش کشاورزی، صنایع تبدیلی و تکمیلی این بخش، محیط زیست مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی و احداث بندهای انحرافی و سدهای کوچک مطابق بند (۴ - ۱۰) سیاست های کلی برنامه ش ماده ۳۳- تکلیف دولت به انجام اقدامات ذیل، در اجرای بندهای سوم و ششم سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و به منظور متنوع سازی ابزارهای حمایت از بخش کشاورزی:

الف- ایجاد زمینه گسترش و تکمیل زنجیره های ارزش، صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات اساسی کشاورزی در قطبهای تولیدی، سردخانه و انبارهای فنی چندمنظوره

ب- تخصیص حداقل بیست درصد (۲۰٪) منابع صندوق های حمایت از بخش کشاورزی جهت تسهیلات برای صادرات این بخش

پ- ایجاد خوشه های صادراتی، نشان های تجاری و اختصاص مشوق های صادراتی به صادرات محصولات کشاورزی

ت- کاهش حداقل ده درصدی (۱۰٪) شکاف قیمت دریافتی تولیدکنندگان و قیمت پرداختی مصرف کنندگان نهائی این محصولات در طول اجرای قانون برنامه

ث- پوشش بیمه اجباری کلیه دامها درمقابل بیماری های مشترک و واگیردار، پرداخت حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) سهم بیمه گر توسط دولت و اجرای برنامه حذف دام در کانون های آلوده پس از پیش بینی در بودجه سنوات

ج - افزایش سرمایه صندوق های حمایت از توسعه بخش کشاورزی به هفت درصد (۷٪) از ارزش سرمایه گذاری بخش کشاورزی و افزایش سرمایه بانک کشاورزی مطابق با استانداردهای بین المللی از محل فروش املاک مازاد وزارت جهاد کشاورزی و بازپرداخت تسهیلات پرداخت شده از محل حساب ذخیره ارزی و سهم دولت در قالب بودجه سنواتی

چ- افزایش سهم سرمایه گذاری در بخش کشاورزی در کل سرمایه گذاری ها

ح- ارتقای سطح کلی حمایت از کشاورزی

خ- بخشودگی سود و کارمزد و جریمه وامهای دریافتی کشاورزان خسارت دیده از حوادث غیرمترقبه و استمهال اصل وام آنان به مدت سه سال و تعیین میزان خسارت توسط کارگروهی متشکل از جهاد کشاورزی، بانک مربوطه و فرمانداری شهرستان

د- تولید و پخش برنامه های آموزشی، ترویجی، مدیریت مصرف آب، بهبود کمی و کیفی محصولات کشاورزی و فرآوری تولیدات، حفاظت از محیط زیست و منابع طبیعی کشور، بهره وری و انتقال یافته های علمی به بهره برداران، به سفارش و تأمین مالی وزارت جهاد کشاورزی توسط سازمان صدا و سیما

ذ- اختصاص حداقل پانزده درصد (۱۵٪) از متوسط تسهیلات اعطایی بانکهای عامل غیرتخصصی کشور به بخش کشاورزی

ر- مراحل بسته بندی، انجماد، پاک کردن، درجه بندی، پوست گیری مانند شالی کوبی و خشک کردن مانند چای و تفت دادن مانند نخودپزی، فرآوری محصولات کشاورزی محسوب نمی شود .

خدمات مزبور، از پرداخت مالیات بر ارزش افزوده معاف می باشد.

ماده ۳۴- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که به نحوی در امور تولید، پرورش، نگهداری، توزیع، حمل و نقل، عرضه، فروش دام زنده و نیز استحصال، تهیه، عمل آوری، جمع آوری، نگهداری، بسته بندی، توزیع، حمل و نقل فرآورده های با منشأ دامی و همچنین خوراک دام فعالیت دارند، در صورت تخطی از اجرای ضوابط و مقررات بهداشتی به تشخیص سازمان دامپزشکی کشور یا عدم به کارگیری مسؤول فنی بهداشتی با رأی دادگاه صالح متعهد به پرداخت خسارت وارده به مصرف کنندگان اقلام غیربهداشتی یا ناسالم می باشند. مسؤولان فنی بهداشتی براساس شرح وظایف ابلاغی از سوی سازمان دامپزشکی کشور به شرط سببیت در صورت قصور یا تقصیر مسؤول می باشند.

۲-۳ در بخش آب

ماده ۳۵- تکلیف دولت به اقدامات زیر جهت رهاسازی حقآبه های زیست محیطی برای پایداری سرزمین، پایداری و افزایش تولید در بخش کشاورزی، تعادل بخشی به سفره های زیرزمینی و ارتقای بهره وری و جبران تراز آب:

الف - افزایش عملکرد در واحد سطح و افزایش بهره وری در تولید محصولات کشاورزی با اولویت محصولات دارای مزیت نسبی و ارزش صادراتی بالا و ارقام با نیاز آبی کمتر و سازگار با شوری، مقاوم به خشکی و رعایت الگوی کشت مناسب با منطقه

ب - توسعه روشهای آبیاری نوین، اجرای عملیات آب و خاک (سازه ای و غیرسازه ای)، توسعه آب بندها و سامانه (سیستم) های سطوح آبیگر حداقل به میزان ششصد هزار هکتار در سال

تبصره - برای توسعه روشهای آبیاری نوین حداقل هشتادوپنج درصد (۸۵٪) هزینه ها به عنوان کمک بلاعوض توسط دولت در قالب بودجه سالانه تأمین و پرداخت می شود.

پ - حمایت از توسعه گلخانه ها و انتقال کشت از فضای باز به فضای کنترل شده و بازچرخانی پسابها، مدیریت آبهای نامتعارف و مدیریت آب مجازی

ت - طراحی و اجرای الگوی کشت با تأکید بر محصولات راهبردی و ارتقای بهره وری آب در چهارچوب سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و تأمین منابع و الزامات مورد نیاز در قالب بودجه سالانه و اعمال حمایت و مشوق های مناسب فقط در چهارچوب الگوی کشت

ث - احیاء، مرمت و لایروبی قنوت با تأکید بر فعالیت های آبخیزداری و آبخوان داری برای احیای قنوت.

ج - ایجاد زیرساخت مورد نیاز برای پرورش دویست هزارتن ماهی در قفس و توسعه فعالیت های شیلاتی و ایجاد تأسیسات زیربنایی در سواحل.

چ - برق دار کردن چاههای کشاورزی دارای پروانه بهره برداری.

ح - نصب کنتور هوشمند و حجمی آب با اعطای تسهیلات از وجوه اداره شده بر روی چاههای دارای پروانه بهره برداری.

خ - استفاده از آب استحصالی سدها، با اولویت تأمین آب شرب مورد نیاز در حوضه آبریز محل استقرار سد.

د - تأمین حقایق کشاورزان از رودخانه ها، چشمه ها و قنات ها از آب سدهای احداثی بر روی این رودخانه ها، قنات ها و چشمه ها.

ذ - تغییر ساختار مصرف آب شرکتهای فولادی، آلیاژی و معدنی و اصلاح سامانه (سیستم) خنک کنندگی و شست و شوی مواد خام.

ر - تعریف طرح الگوی کشت برای تمامی نقاط کشور و اجرا در طی سالهای اجرای این قانون.

وزارت نیرو موظف است تخصیص آب را مطابق طرح الگوی کشت در اختیار کشاورزان قرار دهد.

ماده ۳۶-

الف - تکلیف دولت با رعایت سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی در جهت اصلاح نظام بهره برداری آب آشامیدنی، بهره وری استحصال و بهره وری مصرف آن.

تبصره - وظیفه وزارت نیرو برای تمهیدات جهت تأمین، طراحی و ساخت حداقل معادل هفتاد درصد (۷۰٪) آب شیرین کن های مورد نیاز در شهرهای حوزه خلیج فارس و دریای عمان را از جمله از طریق خرید تضمینی آب شیرین شده و نیز مدیریت

هوشمند و تجمیع خرید آب شیرین کن از طریق انتقال فناوری به داخل انجام دهد. مدیریت انتقال فناوری از طریق جهاد دانشگاهی، دانشگاهها و مراکز پژوهشی و شرکتهای دانش بنیان انجام می شود.

ب- عوارض حاصل از چشمه های آب معدنی و درمانی در محدوده شهرستانهایی که ظرفیت توسعه گردشگری دارند، با طی مراحل قانونی در اختیار شهرداری ها یا دهیاری های همان منطقه قرار می گیرد. منابع حاصله با تصویب کمیته برنامه ریزی شهرستان صرف زیرساخت های گردشگری همان منطقه می شود.

ماده ۳۷- دولت مکلف به افزایش پوشش شبکه فاضلاب شهری کشور:

الف- استفاده از سرمایه گذاری بخش خصوصی داخلی و خارجی و سازمان های بین المللی در ازای واگذاری پساب استحصالی.

ب- استفاده از منابع حاصل از فروش پساب فاضلاب جهت توسعه و تکمیل طرحهای فاضلاب شهری.

۳-۳ در بخش محیط زیست و منابع طبیعی

ماده ۳۸- تکلیف دولت به اقدامات زیر:

الف- نظارت بر ارزیابی راهبردی محیط زیست (SEA) در سیاست ها و برنامه های توسعه ای و ارزیابی اثرات زیست محیطی (EIA) طرحهای بزرگ کلیه دستگاههای اجرائی و بخشهای خصوصی و تعاونی، نهادهای عمومی غیردولتی در پهنه سرزمینی .

ب- اجرای برنامه عمل حفاظت، احیاء، مدیریت و بهره برداری مناسب از تالاب های کشور با مشارکت سایر دستگاههای اجرائی و جوامع محلی .

پ- تأمین اعتبارات ارزی و ریالی مورد نیاز جهت اجرای تعهدات بین المللی دولت جمهوری اسلامی ایران در حوزه محیط زیست.

ث- نظارت بر اجرای طرحهای جامع مدیریت پسماند به ویژه در سواحل دریاها، رودخانه ها، جنگلها و دشتهای حاشیه تالاب ها و مدیریت پسماندهای موجود با روش مناسب.

تبصره- سازمان حفاظت محیط زیست موظف است در محدوده حریم شهرها و روستاها بر اقدامات شهرداری ها و دهیاری ها در این خصوص نظارت کند.

ج- تهیه و اجرای طرح جامع پیشگیری و اطفای حریق در عرصه تحت مدیریت سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری و سازمان حفاظت محیط زیست.

چ- تکمیل و اجرای تأسیسات جمع آوری، تصفیه، بازچرخانی و مدیریت پساب و فاضلاب در شهرها و شهرکهای صنعتی و خدماتی و سایر واحدهایی که فاضلاب با آلاینده‌گی بیش از حد مجاز از استانداردهای ملی تولید می نمایند.

تبصره- دولت مجاز است از طریق تشویق سرمایه گذاران بخش خصوصی و یا عقد قرارداد با آنان نسبت به موارد این بند اقدام نماید.

ح- احیاء، توسعه و غنی سازی جنگلها.

خ- اجرای عملیات آبخیزداری و حفاظت از خاک و آبخوان.

د- بیابان زدایی و کنترل کانون های بحرانی آن.

ذ- تهیه نقشه های حدنگاری (کاداستر) منابع طبیعی و اراضی کشاورزی با رعایت قانون حدنگار (کاداستر).

ر- ارتقای پوشش صددرصد (۱۰۰٪) حفاظت از جنگلها، مراتع و اراضی ملی و دولتی و مناطق چهارگانه زیست محیطی با مشارکت جوامع محلی و ارتقای ضریب حفاظت از جنگلها و مراتع کشور به منظور پایداری جنگلها و همچنین تعادل بخشی دام و مراتع .

ز- اجرای برنامه مدیریت سبز شامل مدیریت مصرف انرژی، آب، مواد اولیه، تجهیزات و کاغذ، کاهش مواد جامد زائد و بازیافت آنها در ساختمان ها و وسائط نقلیه، در کلیه دستگاههای اجرائی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی در چهارچوب قوانین مربوطه.

ژ- احیای رویشگاه های مرتعی و توسعه و فرآوری گیاهان دارویی و افزایش سطح زیر کشت گیاهان دارویی.

س- ارائه برنامه جامع مقابله با ریزگردها حداکثر تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه ششم و اجرای عملی و مؤثر آن از سال دوم اجرای این قانون

ش- اعطای تسهیلات و پیش بینی اعتبار لازم در بودجه سالانه جهت از رده خارج کردن موتورسیکلت های بنزینی و جایگزینی با موتورسیکلت های برقی.

ص- فراهم کردن منابع ارزی و ریالی لازم جهت تبدیل پسماند به کود یا انرژی برای شهرهای مختلف در طول اجرای قانون برنامه با همکاری بخش خصوصی و شهرداری ها.

ض- اقدامات سیاسی، اقتصادی و عمرانی لازم برای تثبیت، استمرار و افزایش حقابه به رودخانه های مشترک و مرزی مانند هیرمند و تأمین حقابه زیست محیطی آنها.

ط- تهیه، تدوین و اجرای برنامه عمل حفاظت و مدیریت از مناطق چهارگانه محیط زیست و گونه های در معرض تهدید و خطر انقراض حیات وحش کشور با رویکرد بهره گیری از ظرفیت های داوطلبانه و مشارکت اشخاص حقیقی و حقوقی با اولویت جوامع محلی و سازمان های مردم نهاد توسط سازمان حفاظت محیط زیست.

ظ- بازنگری در محدوده مناطق چهارگانه محیط زیست و همچنین تعریف و تقسیم بندی جدید مناطق با توجه به تقسیمات نوین اتحادیه جهانی حفاظت از طبیعت (IUCN) توسط سازمان حفاظت محیط زیست.

ع- کشاورزان و دامدارانی که محصولات آنها با تشخیص جهادکشاورزی شهرستان در معرض تهدید حیات وحش می باشد، می توانند برای جلوگیری از خسارت نسبت به محصور نمودن مزارع خود در چهارچوب قانون و مقررات مربوطه اقدام کنند.

غ- سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است نسبت به پاسخ استعلام های مربوط به طرحهای عمرانی دولتی و طرحهای اقتصادی سرمایه گذاران حداکثر ظرف مدت دوماه اقدام نماید و در صورت رد گزارش ها و درخواست های مذکور دلایل را کتباً به صورت شفاف مطابق قوانین و ضوابط فنی مربوطه به ذی نفعان اعلام کند. عدم پاسخ سازمان حفاظت محیط زیست در مهلت مقرر، به منزله تأیید می باشد.

ف-

۱- هرگونه بهره برداری چوبی از درختان جنگلهای کشور از ابتدای سال چهارم اجرای قانون برنامه، ممنوع می باشد. دولت در ارتباط با قراردادهای طرح های جنگلداری مذکور که مدت اجرای آن به اتمام می رسد، مجاز به تمدید قرارداد نمی باشد.

تبصره- بهره برداری چوبی در طرح های جنگلداری طی سالهای اول تا سوم اجرای قانون برنامه توسعه صرفاً از درختان شکسته، افتاده و ریشه کن در چهارچوب قوانین و مقررات مربوطه خواهد بود.

۲- دولت مکلف است نسبت به اصلاح آن دسته از طرحهای جنگلداری که مدت اجرای آن تا پایان سال سوم اجرای قانون برنامه به اتمام نمی رسد، تعیین خسارت کارشناسی نموده و خسارت حاصله را در بودجه سنواتی درج نماید.

تبصره ۱- بهره برداری از درختان ریشه کن، شکسته، افتاده، خشک سرپا و آفت زده غیرقابل احیاء تا پیش از تصویب طرح جایگزین و حداکثر تا پایان سال سوم برنامه صرفاً با مجوز سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور مجاز می باشد و پس از تصویب طرح جایگزین صرفاً براساس این طرح و با مجوز سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور خواهد بود.

تبصره ۲- برداشت درختان جنگلی برای طرحهای عمرانی در صورت دارابودن ارزیابی زیست محیطی و شناسه (کد) شناسایی با مجوز سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور بلامانع است. همچنین بهره برداری از درختکاری و جنگلکاری های دست کاشت به منظور زراعت چوب با تشخیص و مجوز سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور مجاز است.

۳- به منظور تحقق بند (۱) دولت مکلف است با اختصاص ردیف اعتباری مستقلی نسبت به پیش بینی اعتبارات و امکانات در بودجه های سنواتی جهت ارتقاء پوشش کامل و مؤثر حفاظت از جنگلهای کشور، مهار عوامل ناپایداری، جلوگیری از تغییر کاربری، تجاوز و تصرف، مبارزه با قاچاق چوب، استقرار مدیریت پایدار جنگل و اجرای تعهدات اقدام نماید.

تبصره - دولت مکلف است تسهیلات لازم را جهت توسعه زراعت چوب و واردات مواد اولیه صنایع مرتبط با چوب (سلولزی) در اختیار صاحبان صنایع و کشاورزان طرف قرارداد آنان قرار دهد.

۴-۳ دربخش انرژی

ماده ۳۹-

الف - به دولت اجازه داده می شود که قیمت آب و حاملهای انرژی و سایر کالاها و خدمات یارانه ای را با رعایت ملاحظات اجتماعی و اقتصادی و حفظ مزیت نسبی و رقابتی برای صنایع و تولیدات، به تدریج تا پایان سال ۱۴۰۰ با توجه به مواد (۱)، (۲) و (۳) قانون هدفمندکردن یارانه ها مصوب ۱۵/ ۱۰/ ۱۳۸۸ اصلاح و از منابع حاصل به صورت هدفمند برای افزایش تولید، اشتغال، حمایت از صادرات غیرنفتی، بهره وری، کاهش شدت انرژی، کاهش آلودگی هوا و ارتقای شاخصهای عدالت اجتماعی و حمایت های اجتماعی از خانوارهای نیازمند و تأمین هزینه های عملیاتی و سرمایه گذاری شرکتهای ذی ربط در چهارچوب بودجه های سالانه اقدام لازم را به عمل آورد.

ب - دولت مکلف است دریافت و پرداخت های مرتبط با قانون هدفمند کردن یارانه ها را در جدول جداگانه به مجلس شورای اسلامی تقدیم کند :

۱- کل دریافتی های حاصل از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه ها

۲- مالیات بر ارزش افزوده مرتبط با آن

۳- سهم شرکتهای تولید و توزیع کننده انرژی به تفکیک هر شرکت

۴- سهم سازمان هدفمند کردن یارانه ها به منظور اختصاص به پرداخت یارانه نقدی و غیرنقدی به خانوارها، کمک به بخش سلامت و حمایت از تولید و اشتغال از طریق تأمین اعتبارات مربوط به اجرای قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی ۱۳۸۹ و قانون توسعه حمل و نقل و مدیریت مصرف سوخت مصوب ۱۳۸۶

ماده ۱۲۰-

الف - دولت موظف است تا پایان سال دوم اجرای قانون برنامه اسناد ذیل را با رعایت قوانین و مقررات مربوطه تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند:

-سند ملی راهبرد انرژی کشور

۳-۵ دربخش حمل و نقل:

ماده ۵۱- برای خدمات تجاری خارجی و افزایش عبور (ترانزیت) و حل مشکلات حمل و نقل:

الف- به سازمان بنادر و دریانوردی و شرکت فرودگاهها و ناوبری هوایی ایران اجازه داده می شود نسبت به مشارکت با شرکت های معتبر بین المللی (داخلی و خارجی)، برای تشکیل شرکت هایی جهت سرمایه گذاری و بهره برداری از بنادر اصلی با کارکرد بین المللی و فرودگاهی به استثنای خدمات کمک ناوبری و نشست و برخاست هواپیما اقدام نماید.

ب- به سازمان بنادر و دریانوردی اجازه داده می شود با حفظ وظایف حاکمیتی از طریق ارائه حمایت و مشوق های لازم، نسبت به واگذاری حق بهره برداری و مدیریت بنادر کوچک و محلی، اعطای مجوز احداث بنادر کوچک جدید به اشخاص حقوقی حرفه ای و معتبر غیردولتی با رعایت قوانین و مقررات داخلی و بین المللی و اصول رقابتی اقدام نماید.

ماده ۵۲-

به منظور تقویت اقتصاد حمل و نقل ریلی و سرمایه گذاری بخش غیردولتی:

الف- سرمایه گذاری بخش غیردولتی در احداث و بهره برداری از حمل و نقل ریلی درون شهری و برون شهری مانند سرمایه گذاری در مناطق کمترتوسعه یافته تلقی شده و مشمول کلیه قوانین و مقررات مرتبط با سرمایه گذاری در مناطق کمترتوسعه یافته خواهد بود.

ب- مالیات بر ارزش افزوده خدمات حمل و نقل ریلی علاوه بر معافیت های مذکور در بند (۱۲) ماده (۱۲) قانون مالیات بر ارزش افزوده با نرخ صفر محاسبه خواهد شد.

پ- وزارت راه و شهرسازی موظف است با رعایت سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی شرکت حمل و نقل ریلی مسافری حومه ای را با هدف ساماندهی حاشیه شهرها و توسعه امور حمل و نقل ریلی حومه ای و ساخت خطوط مستقل حومه ای در زیرمجموعه شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران تشکیل دهد. این شرکت با همکاری شهرداری های مربوطه، متولی کلیه امور حمل و نقل ریلی مسافری حومه ای در کشور می باشد. فعالیت شرکت های قطارهای شهری به طور مستقل در امور توسعه حمل و نقل ریلی حومه بلامانع است.

ماده ۵۳-

الف- شرکت مادر تخصصی فرودگاهها و ناوبری هوایی ایران و شرکتهای فرودگاهی وابسته و شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران مشمول مزایای قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی مصوب ۱۳۷۰/۷/۷ می شوند.

ب- دولت موظف است نسبت به بازنگری از طریق تمهیدات قانونی و لغو تخفیفات تکلیفی و معافیت در زمینه بهره برداری از خدمات ناوبری هوایی، فرودگاهی، نشست و برخاست، خدمات پروازی، واگذاری اماکن و سایر موارد مرتبط و واقعی نمودن نرخ آنها اقدام نماید.

پ- سازمان هواپیمایی کشوری موظف است، به منظور تقویت اقتصاد حمل و نقل هوایی، ترغیب سرمایه گذاری در بخش هوایی غیرنظامی، بهره گیری از ظرفیت ها و سرمایه ها و ارتقای سطح علمی و فنی صنعت هوایی کشور با رعایت اصل حمایت از صنایع داخلی دانش بنیان و انتقال فناوری پیشرفته به داخل و همچنین ایجاد اشتغال برای نیروهای تحصیل کرده، برنامه مدونی به منظور تحقق اهداف ذیل تهیه و پس از تأیید شورای عالی هواپیمایی کشوری به اجراء بگذارد:

۱- پیش بینی و مدیریت نیازمندی های توسعه ناوگان هوایی کشور با رعایت خط مشی های مبتنی بر توسعه پایدار

۲- سیاستگذاری و لحاظ کردن تدابیر لازم برای چگونگی تأمین انواع هواپیما و بالگردهای مورد نیاز ناوگان حمل و نقل هوایی کشور با همکاری های مشترک داخلی و بین المللی با اولویت حمایت از تولید داخلی

۳- سیاستگذاری و لحاظ کردن تدابیر لازم جهت مشارکت صنایع هوایی داخلی با اولویت بخش خصوصی در ساخت و تولید انواع هواپیما و بالگردهایی که تأمین و خرید آنها از خارج کشور صورت می پذیرد.

ت- به منظور حمایت از اقتصاد دانش بنیان و تقویت و توسعه صنعت هوایی، تمامی شرکتهای فعال در این صنعت در حوزه های طراحی، ساخت، سرهم (مونتاژ) و تعمیر و نگهداری انواع وسایل پرنده و متعلقات آنها در طول اجرای این قانون از قوانین و سیاست های حمایتی پیش بینی شده و مصوب برای شرکتهای دانش بنیان برخوردار خواهند بود.

تبصره- صلاحیت احراز و برخورداری از این حمایت ها بر عهده معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور خواهد بود.

ث: سفارش ساخت هواپیما و بالگرد به سازندگان داخلی از پرداخت هزینه های ثبت سفارش معاف خواهد بود.

ماده ۵۴- تکلیف وزارت صنعت، معدن و تجارت به حمایت از سازندگان داخلی تجهیزات مورد نیاز صنعت حمل و نقل ریلی شهری و بین شهری، خرید خارجی تجهیزات مورد نیاز به گونه ای که ضمن رعایت قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها در امر صادرات و اصلاح ماده (۱۰۴) قانون مالیات های مستقیم مصوب ۱/ ۵/ ۱۳۹۱/ با اصلاحات و الحاقات بعدی به ازای خریدهای خارجی، انتقال فناوری به داخل کشور صورت گیرد به نحوی که تا پایان اجرای قانون برنامه حداقل هشتاد و پنج درصد (۸۵٪) دانش طراحی و ساخت تجهیزات مورد نیاز صنعت حمل و نقل ریلی شهری و بین شهری با کمک و استفاده از نهادهای علمی و فناوری ملی نظیر جهاد دانشگاهی، دانشگاهها و مراکز پژوهشی و شرکتهای دانش بنیان داخلی صورت گیرد.

ماده ۵۶- تکلیف وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان ملی استاندارد به نظارت بر طراحی و ساخت خودروهای داخلی به نحوی که ایمنی خودروهای مذکور متناسب با حداکثر سرعت ارتقاء یافته تا در تصادفات جاده ای، تلفات به حداقل میانگین جهانی برسد.

ماده ۵۷-

الف- دولت مکلف است به منظور تکمیل و اجرای طرحهای (پروژه های) حمل و نقل ریلی، دوخطه کردن مسیرها و احداث خطوط برقی و سریع السیر، علاوه بر مشارکت های دولتی- خصوصی و افزایش اعتبارات این حوزه در بودجه سالانه، یک درصد (۱٪) منابع حاصل از فروش نفت و گاز سهم دولت را در قالب بودجه سالانه به وزارت راه و شهرسازی اختصاص دهد تا طرح های حمل و نقل ریلی با اولویت مناطق کمترتوسعه یافته اجراء گردد.

ب- با توجه به قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت مصوب ۱۳۸۶ به گونه ای برنامه ریزی شود که درطول اجرای قانون برنامه سهم حمل و نقل ریلی بار حداقل به سی درصد (۳۰٪) و سهم حمل و نقل ریلی مسافر حداقل به بیست درصد (۲۰٪) برسد.

ماده ۵۸- دولت مکلف است نسبت به تضمین تسهیلات و تأمین ناوگان و تجهیزات قطار شهری شهرها و حومه آنها از محل منابع پیش بینی شده در بودجه سنواتی به نحوی اقدام نماید که تا پایان اجرای قانون برنامه دوهزار دستگاه واگن و تجهیزات مربوط با رعایت قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها در امر صادرات مصوب ۱۳۹۱ با اصلاحات بعدی آن به خطوط ریلی شهری اضافه شود. شهرداری ها نیز موظفند نسبت به توسعه قطار شهری از محل منابع خود اقدام نمایند.

۳-۶ در بخش مسکن

ماده ۵۹- در چهارچوب قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن مصوب ۱۳۸۷:

الف- وزارتخانه های راه و شهرسازی و کشور و شهرداری ها مکلفند نسبت به احیاء، بهسازی، نوسازی و مقاوم سازی و بازآفرینی سالانه حداقل دویست و هفتاد محله در قالب مطالعات مصوب ستاد ملی بازآفرینی شهری پایدار بر حسب گونه های مختلف (شامل ناکارآمد- تاریخی- سکونتگاه های غیررسمی و حاشیه ای) و ارتقای دسترسی به خدمات و بهبود زیرساخت ها با رویکرد محله محور اقدام نمایند.

تبصره- در تهیه برنامه عملیاتی محدوده های تاریخی شهرها، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به دستگاه های موصوف اضافه می شود.

ب- دولت موظف است به منظور کاهش آسیب پذیری سکونتگاه های روستایی (با هدف بهسازی و نوسازی مسکن روستایی) و همچنین تأمین مسکن برای اقشار کم درآمد شهری (در شهرهای کوچک) منابع مالی و تسهیلات ارزان قیمت و زمین مورد نیاز را در قالب بودجه سنواتی در طول اجرای قانون برنامه تأمین نماید و اقدامات ذیل را از طریق بنیاد مسکن انقلاب اسلامی به عمل آورد:

۱- بهسازی و نوسازی سالانه حداقل دویست هزار واحد مسکونی روستایی با پرداخت تسهیلات ارزان قیمت با کارمزد پنج درصد (۵٪).

۲- تأمین منابع مالی و تسهیلات ارزان قیمت و زمین مورد نیاز برای کمک به ساخت و یا خرید مسکن اقشار کم درآمد در شهرها (با اولویت شهرهای زیر یکصد هزار نفر جمعیت).

پ- بانک مسکن موظف است نسبت به تأمین باقیمانده تعهدات خود و تأمین منابع مورد نیاز مسکن مهر بدون تعهد احداث واحدهای جدید با تشخیص وزارت راه و شهرسازی اقدام نماید.

ت- وزارت راه و شهرسازی با رعایت وظایف و اختیارات سایر دستگاهها بدون ایجاد تشکیلات جدید و استفاده از امکانات سایر دستگاهها مکلف است نسبت به استقرار سامانه (سیستم) یکپارچه اطلاعات مکانی، تأمین زیرساخت های مورد نیاز آن و ایجاد ساختار مناسب برای اشتراک گذاری داده های مکانی توسط کلیه دستگاههای مرتبط اقدام نماید.

ماده ۶۰- به منظور مقاوم سازی ساختمان ها و اصلاح الگوی مصرف به ویژه مصرف انرژی در بخش ساختمان و مسکن اقدامات زیر انجام گردد:

ب- کلیه مجریان دولتی موظفند مسئولیت فنی (حرفه ای) خود و در صورت نیاز، مسئولیت سایر عوامل مرتبط با طراحی، محاسبه و نظارت بر ساختمان های تحت پوشش خود اعم از شهری و روستایی را نزد یکی از شرکت های دارای صلاحیت، بیمه نمایند.

پ- به منظور انجام مطالعات لازم برای کاهش خطرپذیری در برابر زلزله :

۱- شبکه ایستگاههای شتاب نگاری و زلزله نگاری و پیش نشانگرهای زلزله توسعه یابد .

۲- در طی اجرای قانون برنامه استانداردسازی مصالح و روشهای مقاوم سازی ساختمانی، به صورت کامل محقق و از تولیدکنندگان و ارائه کنندگان مصالح و روشهای مذکور حمایت شود.

ماده ۶۱-

الف- شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مکلف است نسبت به احصاء مناطق ویژه نیازمند بهسازی و نوسازی در بافت های فرسوده و دسته بندی طرح های واقع در این مناطق، با اولویت های زیر اقدام نماید :

۱- طرح هایی که به دلیل وجود منافع عمومی، اجرای به موقع آنها ضروری است .

۲- طرح هایی که از طریق تدوین ضوابط و مقررات و مشارکت مردم و حمایت دولت، شهرداری ها و دهیاری ها به مرور زمان قابل انجام است.

ب- دستگاه های اجرائی ذی ربط موظفند به منظور افزایش بهره وری و استحصال زمین نسبت به احیای بافتهای فرسوده و نامناسب روستایی اقدام نمایند.

پ- وزارتخانه های راه و شهرسازی و کشور و شهرداری ها موظفند با اعمال سیاست های تشویقی و در چهارچوب قانون حمایت از احیای بافتهای فرسوده از **اقدامات بخش غیردولتی** برای احیاء و بازسازی بافت های فرسوده در قالب بودجه مصوب حمایت نمایند.

ت- دولت مکلف است از طریق اعمال سیاستهای حمایتی، حقوقی، تشویقی و اعطای تسهیلات یارانه ای نسبت به احیاء و بهسازی بافتهای فرسوده شهری با رعایت سرانه های رو بنائی و زیر بنائی توسط **بخش غیردولتی و شهرداریها** اقدام نماید.

ث- وزارت راه و شهرسازی موظف است ساماندهی و احیاء شهرهای آسیب دیده از جنگ تحمیلی و استفاده از اراضی رهاشده و ساختمان های مخروبه باقیمانده داخل شهرهای مورد نظر را در اولویت قرار دهد.

ماده ۶۲- دولت موظف است به منظور ارتقای شرایط محیطی پایدار و فراگیر ساکنان مناطق حاشیه نشین و برخوردارانی آنها از مزایای شهرنشینی و پیش نگری و پیشگیری از ایجاد سکونتگاه های غیرمجاز اقدامات زیر را انجام دهد:

الف- برنامه ریزی برای مدیریت و توزیع متناسب فعالیت، جمعیت و مهاجرت در کشور و ممانعت از توسعه حاشیه نشینی با رویکرد تقویت مبادی مهاجرت، با ساماندهی مناطق حاشیه نشین و کاهش جمعیت.

ب- سامان بخشی مناطق حاشیه نشین تعیین شده توسط شورای عالی شهرسازی و معماری ایران از طریق تدوین و اجرای سازوکارهای حقوقی، مالی و فرهنگی و توانمندسازی ساکنان بافت های واقع در داخل محدوده های شهری با مشارکت آنها، در چهارچوب «سند ملی توانمندسازی و ساماندهی سکونتگاه های غیرمجاز» و ایجاد شهرک های اقماری برای اسکان جمعیت مهاجر.

پ- تهیه و اجرای طرح هادی برای روستاهای واقع در حریم شهرها با رویکرد کنترل محدوده روستاهای مذکور در حد رشد طبیعی آنها.

ب- طراحی و ایجاد کمربند سبز در اطراف مراکز جمعیتی توسط شهرداری ها با مشارکت دولت در قالب بودجه سنواتی.

۷-۳ در بخش جنگل:

ماده ۳۸- دولت موظف است اقدامات زیر را جهت حفاظت از محیط زیست به عمل آورد:

الف - نظارت بر ارزیابی راهبردی محیط زیست (SEA) در سیاست ها و برنامه های توسعه ای و ارزیابی اثرات زیست محیطی (EIA) طرحهای بزرگ کلیه دستگاههای اجرائی و بخشهای خصوصی و تعاونی، نهادهای عمومی غیردولتی در پهنه سرزمینی از جمله مناطق آزاد تجاری و صنعتی براساس شاخصها، ضوابط و معیارهای پایداری محیط زیست.

ج - تهیه و اجرای طرح جامع پیشگیری و اطفای حریق در عرصه تحت مدیریت سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری و سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری دستگاههای اجرائی، نظامی (در زمان صلح) و انتظامی

ح - احیاء، توسعه و غنی سازی جنگلها در سطح هشتصد و پانزده هزار هکتار

خ - اجرای عملیات آبخیزداری و حفاظت از خاک و آبخوان حداقل در سطح ده میلیون هکتار

ر - ارتقای پوشش صددرصد (۱۰۰٪) حفاظت از جنگلها، مراتع و اراضی ملی و دولتی و مناطق چهارگانه زیست محیطی با مشارکت جوامع محلی و ارتقای ضریب حفاظت از جنگلها و مراتع کشور به منظور پایداری جنگلها و همچنین تعادل بخشی دام و مراتع سالانه حداقل ده درصد (۱۰٪)

ژ - احیای رویشگاههای مرتعی و توسعه و فرآوری گیاهان دارویی به میزان حداقل نه میلیون و ششصد هزار هکتار و افزایش حداقل یکصد هزار هکتار به سطح زیر کشت گیاهان دارویی به نحوی که در پایان اجرای قانون برنامه به دویت و پنجاه هزار (۲۵۰ / ۰۰۰) هکتار برسد.

ف-

۱- هرگونه بهره برداری چوبی از درختان جنگلهای کشور از ابتدای سال چهارم اجرای قانون برنامه، ممنوع می باشد. دولت در ارتباط با قراردادهای طرحهای جنگلداری مذکور که مدت اجرای آن به اتمام می رسد، مجاز به تمدید قرارداد نمی باشد.

تبصره - بهره برداری چوبی در طرحهای جنگلداری طی سالهای اول تا سوم اجرای قانون برنامه توسعه صرفاً از درختان شکسته، افتاده و ریشه کن در چهارچوب قوانین و مقررات مربوطه خواهد بود.

۲- دولت مکلف است نسبت به اصلاح آن دسته از طرحهای جنگلداری که مدت اجرای آن تا پایان سال سوم اجرای قانون برنامه به اتمام نمی رسد، تعیین خسارت کارشناسی نموده و خسارت حاصله را در بودجه سنواتی درج نماید.

تبصره ۱- بهره برداری از درختان ریشه کن، شکسته، افتاده، خشک سرپا و آفت زده غیرقابل احیاء تا پیش از تصویب طرح جایگزین و حداکثر تا پایان سال سوم برنامه صرفاً با مجوز سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور مجاز می باشد و پس از تصویب طرح جایگزین صرفاً براساس این طرح و با مجوز سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور خواهد بود.

تبصره ۲- برداشت درختان جنگلی برای طرحهای عمرانی در صورت دارا بودن ارزیابی زیست محیطی و شناسه (کد) شناسایی با مجوز سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور بلامانع است. همچنین بهره برداری از درختکاری و جنگلکاری های دست کاشت به منظور زراعت چوب با تشخیص و مجوز سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور مجاز است.

۳- به منظور تحقق بند (۱) دولت مکلف است با اختصاص ردیف اعتباری مستقلی نسبت به پیش بینی اعتبارات و امکانات در بودجه های سنواتی جهت ارتقاء پوشش کامل و مؤثر حفاظت از جنگلهای کشور، مهار عوامل ناپایداری، جلوگیری از تغییر کاربری، تجاوز و تصرف، مبارزه با قاچاق چوب، استقرار مدیریت پایدار جنگل و اجرای تعهدات اقدام نماید.

تبصره - دولت مکلف است تسهیلات لازم را جهت توسعه زراعت چوب و واردات مواد اولیه صنایع مرتبط با چوب (سلولزی) در اختیار صاحبان صنایع و کشاورزان طرف قرارداد آنان قرار دهد.

۳-۸ در بخش شیلات:

ماده ۳۱- دولت موظف است برای حصول اهداف بندهای ششم و هفتم سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی در جهت تأمین امنیت غذایی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی زراعی، دامی و آبی به میزان نود و پنج درصد (۹۵٪) در پایان اجرای قانون برنامه و افزایش تولیدات کشاورزی به ویژه محصولات دارای مزیت صادراتی، رسیدن به تراز تجاری مثبت، تقویت و تکمیل زنجیره های تولید و توسعه صادرات و ارتقای بهره وری آب و خاک کشاورزی اقدامات زیر را جهت حصول به شاخص های کمی به شرح مندرج در جداول ذیل انجام دهد: افزایش آبی پروری طبق جدول شماره ۷.

ماده ۳۵- دولت مکلف است به منظور مقابله با بحران کم آبی، رهاسازی حقایبه های زیست محیطی برای پایداری سرزمین، پایداری و افزایش تولید در بخش کشاورزی، تعادل بخشی به سفره های زیرزمینی و ارتقای بهره وری و جبران تراز آب، به میزانی که در سال پایانی اجرای قانون برنامه یازده میلیارد مترمکعب شود، اقدامات زیر را به عمل آورد:

ج- ایجاد زیرساخت مورد نیاز برای پرورش دویست هزارتن ماهی در قفس تا پایان اجرای قانون برنامه و توسعه فعالیت های شیلاتی و ایجاد تأسیسات زیربنایی در سواحل کشور

۳-۹ در بخش گردشگری:

ماده ۲- موضوعات زیر مسائل محوری برنامه است. دولت موظف است طرحهای (پروژه های) مرتبط با آنها و همچنین مصوبات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی صرفاً در حوزه های ذیل ذکر را در بودجه سالانه اعمال نماید

پ - موضوعات خاص بخش پیشروی اقتصاد در مورد معدن و صنایع معدنی، کشاورزی، گردشگری، عبوری (ترانزیت) و حمل و نقل ریلی، فناوری نوین، توسعه و کاربست علم و فناوری و انرژی

ب- عوارض حاصل از چشمه های آب معدنی و درمانی در محدوده شهرستانهایی که ظرفیت توسعه گردشگری دارند، با طی مراحل قانونی در اختیار شهرداریها یا دهیاریهای همان منطقه قرار میگیرد. منابع حاصله متناسب با دریافت عوارض که به پیشنهاد شورای اسلامی شهر یا روستا به تصویب شورای برنامه ریزی و توسعه استان میرسد، با تصویب کمیته برنامه ریزی شهرستان صرف زیرساختهای گردشگری همان منطقه میشود. (توسعه گردشگری بدون ملاحظات زیست محیطی منظور شده است و بنظر می رسد فقط عواید مد نظر بوده است)

ماده ۹۷- دولت مکلف است به منظور تعمیق ارزشها، باورها و فرهنگ مبتنی بر هویت اسلامی و ترویج سیره و سنت اهل بیت (علیهم السلام) و استفاده بهینه از ظرفیت معنوی اماکن زیارتی در شهرهای مقدس مشهد، قم و شیراز و برگزاری و تمهید امکانات لازم مراسم سالانه پیادهروی اربعین، نسبت به انجام امور ذیل تا پایان اجرای قانون برنامه اقدام نماید:

ب- توسعه امکانات، فعالیتهای فرهنگی و خدمات زیارتی در قطبهای زیارتی و گردشگری مذهبی و فراهم نمودن زمینه زیارت و اجرای طرحهای (پروژه های) زیربنایی مورد نیاز در قالب بودجه های سنواتی

ماده ۹۸- الف- دستگاههای اجرائی مکلفند به منظور صیانت از میراث فرهنگی و حمایت از صنایع دستی و تشویق و توسعه گردشگری اقدامات زیر را انجام دهند:

۱- هزینه های مربوط به پژوهش، حفاظت و مرمت آثار منقول و غیرمنقول ثبت شده در فهرست آثار ملی و فهرستهای ذیربط آثار در اختیار و در حیطه وظایف تخصصی همان دستگاه را در قالب بودجه سنواتی از محل اعتبارات خود تأمین کنند. این اعتبارات در چهارچوب ضوابط قانونی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری هزینه می شود.

۲- تأسیسات گردشگری از هر نظر تابع قوانین و مقررات بخش صنعت گردشگری به استثنای معافیتهای مالیاتی است و از شمول قانون نظام صنفی مستثنی می باشد.

ب- سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری موظف است به منظور حفظ و صیانت از میراث فرهنگی اقدام لازم را با همکاری و هماهنگی سایر دستگاههای اجرائی ذیربط به منظور شناسایی، مستندسازی، حفاظت و مرمت و معرفی میراث فرهنگی (اعم از ملموس و ناملموس) میراث طبیعی، ایجاد شهرهای جهانی صنایع دستی و احیای هنرهای سنتی در حال زوال در حوزه فرهنگ و تمدن ایرانی و ثبت در فهرست میراث جهانی را طبق بودجه سنواتی به عمل آورد.

ماده ۹۹- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی با همکاری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری موظف است نسبت به تهیه و اجرای طرح بهسازی و احیای حداقل سیصد روستای دارای بافت با ارزش تاریخی و فرهنگی و روستاهای هدف گردشگری را از

محل اعتبارات تملک داراییهای سرمایه‌ای، تا پایان اجرای قانون برنامه در بودجه سنواتی اقدام نماید تا در چهارچوب مفاد این ماده حفظ، نگهداری و مورد بهره برداری قرار گیرد.

ماده ۱۰۰-

الف- سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری مکلف است تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه، سند راهبردی توسعه گردشگری را در چهارچوب قوانین مربوطه با رویکرد استفاده حداکثری از بخش خصوصی جهت تصویب هیأت وزیران ارائه نماید. دولت موظف است تمهیدات زیر را به عمل آورد:

۱- تهیه و الحاق پیوست تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری برای کلیه طرحهای توسعه‌های بزرگ و مهم در حوزه های زیربنایی، تولیدی و خدمات دستگانه‌های موضوع ماده(۳) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری ۱۳۸۲ جهت تطبیق با اهداف و وظایف سازمان مذکور در سطوح ملی، منطقه‌ای، استانی و شهری مصوب ۸۲/۱۰/۳

۲- اختصاص یارانه و تسهیلات مالی در چهارچوب بودجه سنواتی و معافیت های مالیاتی و عوارضی به تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی در چهارچوب قوانین مربوطه

۳- ایجاد زیرساختهای مورد نیاز مناطق گردشگری از قبیل راه، خدمات رفاهی و اقامتی، استفاده از ظرفیت بخش خصوصی در سرمایه گذاری، واگذاری تسهیلات ارزان قیمت و سایر اقدامات حمایتی در قالب بودجه سنواتی

تبصره- آیین نامه اجرائی این بند توسط سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و با همکاری وزارتخانه های کشور، جهادکشاورزی و راه و شهرسازی، سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان تهیه و به تصویب هیئت وزیران میرسد.

ب- سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری با همکاری سازمان موظف است تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه طرح ساماندهی گردشگری جنگلهای شمال و شمال غرب کشور و زاگرس، سواحل شمالی و جنوبی با اولویت سواحل مکران طبق قوانین مربوطه را تهیه و جهت تصویب به هیأت وزیران ارائه نماید.

پ- دولت مکلف است تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه، تمهیدات و اقدامات قانونی لازم را جهت مدیریت یکپارچه و جامع میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به عمل آورد.

ت- سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری مکلف است کل درآمد اختصاصی و کمکهای مردمی از اماکن و محوطه های تاریخی و موزه ها را که در اجرای ماده(۵) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مصوب ۸۲/۱۰/۳ به صورت هیأت امنائی تشکیل و اداره میشوند بهحسابی که نزد خزانه افتتاح می گردد، واریز نماید. صددرصد(۱۰۰٪) وجوه حاصله و

همچنین سهم کمکهای دولتی اختصاص داده شده به این اماکن در قالب بودجه سنواتی در اختیار سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری قرار میگیرد تا برای اداره، توسعه و مرمت این اماکن اختصاص یابد.

ث- سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری میتواند بخشی از امور تصدیگری و اجرائی خود را به تشکلهای حرفهای و تخصصی گردشگری که طبق قانون تشکیل شدهاند، واگذار کند.

تبصره- تعرفه های قانونی هزینه این خدمات با تأیید سازمان مذکور، با تصویب هیأت وزیران توسط تشکلهای تعیین شده قابل دریافت و هزینه می باشد.

ج- دولت مکلف است از محل منابع بند(الف) ماده(۶۵) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی ۱۳۹۳ گازرسانی روستاهای هدف گردشگری را نیز در اولویت قرار دهد.

۳-۱۰ در بخش مدیریت پسماند:

ماده ۳۸- ث- نظارت بر اجرای طرح های جامع مدیریت پسماند به ویژه در سواحل دریاها، رودخانهها، جنگلها و دشتهای حاشیه تالابها و مدیریت سالانه حداقل بیست درصد (۲۰٪) از حجم پسماندهای موجود با روش مناسب

تبصره- سازمان حفاظت محیطزیست موظف است در محدوده حریم شهرها و روستاها بر اقدامات شهرداریها و دهیاریها در این خصوص نظارت کند.

چ- تکمیل و اجرای تأسیسات جمع آوری، تصفیه، بازچرخانی و مدیریت پساب و فاضلاب در شهرها و شهرک های صنعتی و خدماتی و سایر واحدهایی که فاضلاب با آلایندهی بیش از حد مجاز از استانداردهای ملی تولید می نمایند از طریق عقد قرارداد فروش و یا پیش فروش پساب خروجی تأسیسات موجود و یا طرحهای توسعه آتی

ز- اجرای برنامه مدیریت سبز شامل مدیریت مصرف انرژی، آب، مواد اولیه، تجهیزات و کاغذ، کاهش مواد جامد زائد و بازیافت آنها در ساختمانها و وسائط نقلیه، در کلیه دستگاههای اجرائی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی در چهارچوب قوانین مربوطه

ب- تعیین محورها و شاخص های اقتصاد سبز:

بر اساس تعریف ارائه شده در فصل اول، اسناد و منابع بین المللی و اسناد بالادستی اقتصاد سبز در ایران، اقتصاد سبز را می توان در بخش ساختمان های سبز، حمل و نقل سبز، اکوتوریسم، کشاورزی پایدار، جنگلداری، شیلات، مدیریت پسماند و بازیافت، انرژی های پاک و تجدیدپذیر مورد رصد و برنامه ریزی قرار داد. در تمامی بخش ها، موضوع رشد اقتصادی، اشتغال زایی و کاهش فقر مورد توجه است. چرا که هدف اقتصاد سبز این است که دولت ها با تغییر نگرش سیاست های اقتصادی و سرمایه گذاری و هزینه کردن در بخش هایی مانند فناوری های پاک، انرژی های تجدیدپذیر، خدمات و مدیریت آب، حمل و نقل سبز، ساختمان های سبز، کشاورزی و جنگلداری پایدار، از منابع طبیعی حمایت کرده و باعث رشد اقتصادی شوند و در نهایت به سوی از بین بردن فقر و ورود به اقتصاد کم کربن گام بردارند. باتوجه به طبقه بندی ذکر شده در این طرح، محورهای زیر به همراه شاخص های مربوطه در بررسی قوانین و مقررات در نظر گرفته می شوند:

۱) انرژی های پاک

- افزایش استفاده از انرژی های تجدیدپذیر در تولید برق و سایر بخش های انرژی بر
- افزایش بهره وری انرژی در صنعت
- استفاده از فناوری های نوین و سازگار با محیط زیست

۲) حمل و نقل سبز

- توسعه حمل و نقل عمومی (حمل و نقل ریلی شامل قطار و مترو) اتوبوس، تاکسی، ...
- توسعه وسایل نقلیه کم کربن (خودروهای هیبریدی، موتور سیکلت های برقی، ...)
- بهبود کیفیت سوخت به منظور کاهش انتشار کربن
- ارتقاء کیفیت استاندارد خودروهای ساخت داخل

۳) ساختمان های سبز

- توسعه استفاده از مصالح سازگار با محیط زیست
- صرفه جویی در مصرف انرژی
- استفاده از سیستم های هوشمند در مصرف آب

۴) مدیریت آب

- امکان دسترسی به آب سالم برای همه
- افزایش بهره وری مصرف آب (در بخش های کشاورزی، صنعت، خانگی)
- رعایت حق آبه های محیط زیستی دریاچه ها، تالاب ها، رودها و ...

۵) مدیریت پسماند

- اصلاح الگوی مصرف منابع (منابع مصرفی مانند مواد غذایی، کاغذ، لوازم تحریر، مواد اولیه صنایع، ...)
- کاهش حجم زباله در محل های دفن با افزایش بازیافت و بازمصرف

۶) کشاورزی پایدار

- توسعه کشاورزی پایدار و ارگانیک
- افزایش بهره وری مصرف آب در کشاورزی
- اصلاح الگوهای کشت، تنوع محصول و دام
- اصلاح مصرف کود و سم

۷) جنگلداری پایدار

- به روز رسانی طرح های مدیریت جنگل (حفظ، بهره برداری، احیاء و ..)
- توسعه زراعت چوب

۸) شیلات

- دستیابی به حداکثر برداشت پایدار آبزیان
- توسعه آبی پروری سازگار با محیط زیست
- اصلاح الگوهای برداشت آبزیان

۹) گردشگری سبز

- توسعه طبیعت گردی
- توانمندسازی جوامع محلی در صنعت گردشگری

۱۰) فقرزدایی

- حفظ و بهره برداری پایدار از منابع طبیعی
- تامین آب سالم
- تامین خدمات بهداشتی
- تامین انرژی
- توسعه مشاغل سبز
- برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان

فصل سوم

بررسی سیاست‌ها، قوانین برنامه و سایر قوانین و مقررات مرتبط در ایران

در این فصل با توجه به تاریخچه رویدادهای بین المللی زیست محیطی و شکل گیری اسناد و منابع بین المللی صریح در زمینه اقتصاد سبز (اجلاس ریو + ۲۰) ^{۲۱} تاکنون که در فصل اول به آنها پرداخته شد، به آن دسته از سیاست ها، برنامه ها، قوانین و مقررات مرتبط با اقتصاد سبز در ایران پرداخته می شود که همزمان با اجلاس نامبرده و پیدایش اسناد و منابع بین المللی مربوطه تاکنون بوجود آمده است. اگرچه اسناد و منابع ذکر شده بین المللی، منابع غیرالزام آور ^{۲۲} شناخته می شوند و هدف اساسی آنها بیان اصول و قواعد راهنمای عمل دولت هاست و ضمانت اجرای مشخصی ندارند ولی این قواعد به مرور زمان از سوی دولت ها به عنوان هنجارهای قابل قبول، مورد پذیرش قرار گرفته و بعضا در یک فرایند به عرف و قواعد حقوقی بین المللی تبدیل می شوند و الزام آور می گردند و از این حیث دارای اهمیت هستند. بنابراین در این طرح، میزان اثرگذاری و انطباق فعالیت ها در حوزه قانون گذاری با اهداف اقتصاد سبز بررسی می شود. در این راستا سیاست ها، برنامه ها و قوانین و مقررات مربوطه منطبق با محورهای ۱۰ گانه اقتصاد سبز در ایران که در فصل دوم جمع بندی و مشخص گردید بررسی می شوند:

^{۲۱} در سال ۲۰۱۲

^{۲۲} حقوق نرم - Soft law

۱- در حوزه انرژی

- در قانون اساسی و سیاست های کلی:

ردیف	سند	حکم و سیاست کلی
ف	قانون اساسی	<p>اصل ۴۳- تامین نیازهای اساسی برای همه- منع اسراف و تبذیر در اموراتصادی شامل مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات</p> <p>اصل ۴۸- بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی</p> <p>اصل ۵۰- ممنوعیت فعالیت‌های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند.</p>
	سیاست های کلی انرژی	<p>الف- صنعت نفت و گاز:</p> <p>- اتخاذ تدبیر و راهکار مناسب برای گسترش اکتشاف نفت و گاز و ..</p> <p>- افزایش ظرفیت تولید صیانت شده نفت(متناسب با ذخایر موجود و برخورداری از افزایش قدرت اقتصادی و امنیتی و سیاسی)</p> <p>-افزایش ظرفیت تولید گاز متناسب با حجم ذخایر به منظور مصرف داخلی و جایگزینی با سایر فرآورده های نفتی</p> <p>-گسترش تحقیقات بنیادی و توسعه ای و تربیت نیروی انسانی</p> <p>-تلاش برای ایجاد مرکز جذب و صدور دانش و خدمات فنی-مهندسی انرژی در سطح بین الملل</p> <p>-ارتقاء فن آوری در زمینه های منابع و صنایع نفت و گاز و پتروشیمی</p> <p>-ساماندهی قانونمند برای جذب منابع مالی مورد نیاز(داخلی و خارجی) در امر نفت و گاز</p> <p>-بهره برداری از موقعیت منطقه ای و جغرافیایی کشور برای خرید و فروش و فرآوری و پالایش و معاوضه و انتقال نفت و گاز منطقه به بازارهای داخلی و جهانی</p> <p>-بهبود سازی مصرف و کاهش شدت انرژی</p> <p>-جایگزینی صادرات فرآورده های نفت و گاز و پتروشیمی به جای نفت خام و گاز طبیعی</p> <p>ب- سایر منابع انرژی:</p> <p>-ایجاد تنوع در منابع انرژی با رعایت مسائل محیط زیست و افزایش سهم انرژی های تجدید پذیر</p> <p>- تلاش برای کسب فن آوری و دانش هسته‌ای و ایجاد نیروگاه‌های هسته‌ای به منظور تأمین سهمی از انرژی کشور و تربیت نیروهای متخصص.</p> <p>-گسترش فعالیت های پژوهشی و تحقیقاتی در امور انرژی های گداخت هسته ای، مشارکت و همکاری علمی و تخصصی</p> <p>-تلاش برای دانش فنی انرژی های نو و ایجاد نیروگاه ها(بادی، خورشیدی، پیل های سوختی، زمین گرمایی و ...)</p>

<p>- اصلاح الگوی مصرف:</p> <p>-افزایش بهره وری در تولید، انتقال و مصرف انرژی</p> <p>-مطالعات جامع و یکپارچه سامانه انرژی به منظور بهینه سازی عرضه و مصرف انرژی</p> <p>- تدوین برنامه ملی بهره وری انرژی</p> <p>- اعمال سیاست های تشویقی نظیر حمایت مالی و تسهیلات برای اجرای طرح های بهینه سازی</p> <p>- شکل گیری نهادهای مردمی و خصوصی برای ارتقاء کارایی انرژی</p> <p>-پایش شاخص های کلان انرژی با سازوکار مناسب</p> <p>- بازنگری و تصویب قوانین و مقررات مربوط به عرضه و مصرف انرژی</p> <p>- تدوین و اعمال استانداردهای اجباری ملی برای تولید، واردات کلیه وسایل و تجهیزات انرژی بر</p> <p>- تقویت نظام نظارت برحسب اجرا</p> <p>- الزام تولیدکنندگان به اصلاح فرایندهای تولیدی انرژی بر</p> <p>-اصلاح و تقویت ساختار حمل و نقل عمومی با تاکید بر راه آهن درون شهری و برون شهری</p> <p>- افزایش بازدهی نیروگاه ها</p> <p>- متنوع سازی منابع تولید برق</p> <p>- افزایش سهم انرژی های تجدید پذیر و نوین</p> <p>-گسترش تولید برق از نیروگاه های تولید پراکنده، کوچک مقیاس و پربازده برق و تولید همزمان برق و حرارت</p> <p>-بهبود روش های انتقال حامل های انرژی از جمله حداکثرسازی انتقال فراورده های نفتی از طریق خط لوله و راه آهن</p>	
<p>-ایجاد نظام یکپارچه ی ملی محیط زیست</p> <p>-پیشگیری و ممانعت از انتشار انواع آلودگی های غیرمجاز و جرم انگاری</p> <p>-پایش مستمر و کنترل منابع و عوامل آلاینده</p> <p>-مدییت تغییر اقلیم و مقابله با تهدیدات زیست محیطی</p> <p>-گسترش اقتصاد سبز(صنعت کم کربن،اصلاح الگوی تولیددر بخش های مختلف و بهینه سازی الگوی مصرف)</p> <p>-استقرار نظام حسابرسی زیست محیطی</p> <p>-حمایت و تشویق سرمایه گذاری ها و فناوری های سازگار با محیط زیست</p> <p>- ارتقاء تحقیقات و بهره مندی از فناوری های نوآورانه ی زیست محیطی</p> <p>-تقویت دیپلماسی محیط زیست(ایجاد و تقویت نهادهای منطقه ای)</p>	<p>سیاست های کلی محیط زیست</p>

۲-درقوانین برنامه:

- از قانون برنامه پنجم توسعه:

<p>حکم کلی</p>
<p style="text-align: right;">ماده ۱۲۵</p> <p>الف-وزارت نفت مجاز است با ایجاد فضا و شرایط رقابتی، نسبت به صدور پروانه اکتشاف، توسعه و تولید موردنیاز برای بهره برداری از حداکثر ظرفیتهای توسعه میدانهای نفت و گاز و افزایش تولید صیانت شده با حفظ ظرفیت تولید سال ۱۳۸۹ تا سقف تولید اضافه</p>

روزانه یک میلیون بشکه نفت خام و دویست و پنجاه میلیون مترمکعب گاز طبیعی با اولویت میداین مشترک، با تأکید بر توسعه میدان گاز پارس جنوبی، پس از تصویب توجیه فنی و اقتصادی طرحها در شورای اقتصاد و درج در قوانین بودجه سنواتی و نیز مبادله موافقتنامه با معاونت با استفاده از روشهای زیر اقدام نماید :

۱- استفاده از انواع روشهای اکتشاف، توسعه، تولید در دوره زمانی معین در میداین نفت و گاز

تبصره - شرایط اساسی این روشها با حفظ حق مالکیت و اعمال تصرفات مالکانه برای دولت در سال اول برنامه با پیشنهاد وزارت نفت تهیه و به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد .

۲- کارسازی انتشار اوراق مالی ریالی و ارزی در داخل و خارج از کشور با رعایت قوانین و مقررات مربوط، بدون تضمین دولت

۳- استفاده از روش بیع متقابل با رعایت اصول و شرایط موضوع بند (ب) ماده (۱۴) قانون برنامه چهارم توسعه تبصره - وزارت نفت می‌تواند در طول برنامه نسبت به انعقاد قرارداد توسعه و تولید از کلیه میداین مشترک شناخته شده اقدام و تلاش لازم را به عمل آورد .

ب - دولت مکلف است بر مبنای سند چشم‌انداز بیست ساله کشور و سیاستهای کلی نظام در بخش انرژی ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری و با پشتوانه کامل کارشناسی « سند ملی راهبرد انرژی کشور» را به عنوان سند بالادستی بخش انرژی برای یک دوره زمانی بیست و پنج ساله ظرف حداکثر شش ماه پس از تصویب قانون برنامه تهیه و به تصویب مجلس شورای اسلامی برساند .

تبصره - وزارتخانه‌های نفت و نیرو موظف هستند با همکاری سایر دستگاههای اجرائی ذی‌ربط « برنامه اجرائی طرح جامع انرژی کشور» را ظرف دوازده ماه پس از تصویب قانون سند ملی راهبرد انرژی کشور تهیه و به تصویب هیأت‌وزیران برسانند .

ماده ۱۲۶- به وزارت نفت اجازه داده می‌شود به منظور شناسایی و اکتشاف هر چه بیشتر منابع نفت و گاز در سراسر کشور و نیز انتقال و به کارگیری فناوری های جدید در عملیات اکتشافی، در کلیه مناطق کشور به استثناء استان های خوزستان، بوشهر و کهگیلویه و بویراحمد با تأکید بر مناطق دریایی و خشکی مشترک با همسایگان که عملیات اکتشافی مربوط با خطرپذیری (ریسک) طرف قرارداد انجام و منجر به کشف میدان قابل تولید تجاری شود، در قالب ارقام مذکور در ماده (۱۲۵) این قانون و در قالب بودجه‌های سنواتی کل کشور و تصویب شورای اقتصاد و مبادله موافقتنامه با معاونت، نسبت به عقد قراردادهای بیع متقابل توأم برای اکتشاف و توسعه میداین جدید از طریق برگزاری مناقصات اقدام و طرف قرارداد را مطابق ضوابط قانونی انتخاب نماید. هزینه‌های اکتشافی اعم از مستقیم و غیرمستقیم در قالب قرارداد منعقد مذکور منظور و به همراه هزینه‌های توسعه از محل فروش محصولات تولیدی همان میدان بازپرداخت خواهد شد .

مجوزهای صادره دارای زمان محدود بوده و در هر مورد توسط وزارت نفت تعیین شده و یک بار نیز قابل تمدید می‌باشد. در صورتی که در پایان مرحله اکتشاف، میدان تجاری در هیچ نقطه‌ای از منطقه کشف نشده باشد، قرارداد خاتمه می‌یابد و طرف قرارداد حق مطالبه هیچ‌گونه وجهی را نخواهد داشت .

ماده ۱۲۷- به وزارت نفت اجازه داده می‌شود در چهارچوب بودجه سنواتی از محل منابع داخلی شرکت های تابعه و منابع خارجی

<p>ترجیحاً با مشارکت بخش های خصوصی و تعاونی پس از تأیید شورای اقتصاد نسبت به تکمیل دو پالایشگاه میعانات گازی « ستاره خلیج فارس» و « فارس» با ظرفیت اسمی به ترتیب ۳۶۰ هزار و ۱۲۰ هزار بشکه به صورت سرمایه گذاری و یا تسهیلات در قالب وجوه اداره شده اقدام نماید .</p> <p>تا اتمام پروژه های موضوع این ماده و بهره برداری از آنها استفاده از روشهای تهاتری برای خرید و فروش فرآورده های مورد نیاز با تصویب شورای اقتصاد در موارد ضروری مجاز است .</p> <p>تهازت نفت خام و میعانات گازی از شمول این حکم مستثنی است .</p> <p>دولت مکلف است حداکثر یک سال پس از راه اندازی آنها برای واگذاری سهام خود در چهارچوب قانون اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی اقدامات لازم را به عمل آورد .</p>
<p>ماده ۱۲۸- به وزارت نفت اجازه داده می شود از محل منابع داخلی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران نسبت به اعطاء تسهیلات در قالب وجوه اداره شده برای سرمایه گذاری بخشهای خصوصی و تعاونی در طرحهای تکمیل پالایشگاههای موجود شامل بهینه سازی و بنزین سازی با تصویب شورای اقتصاد، اقدام نماید .</p>
<p>ماده ۱۲۹- وزارت نفت موظف است :</p> <p>الف - در راستای اعمال حق حاکمیت و مالکیت بر منابع نفت و گاز و انجام وظایف قانونی خود ضمن ایجاد مدیریت اکتشاف، توسعه و تولید و با تجهیز پست های سازمانی، نسبت به به کارگیری نیروهای متخصص لازم از طریق انتقال نیروی انسانی موجود برای انجام وظایف مندرج در این قانون و قوانین مرتبط اقدام نماید .</p> <p>ب - برای فعالیت های اکتشاف، توسعه، استخراج و تولید نفت و گاز توسط شرکتهای تابعه وزارت نفت و شرکت های صاحب صلاحیت، با اتخاذ ضوابط تولید صیانتی، پروانه بهره برداری بدون حق مالکیت نسبت به نفت و گاز تولیدی صادر و براساس طرح مصوب، بر عملیات اکتشاف، توسعه و تولید شرکتهای فوق الذکر از نظر مقدار تولید و صیانت مخزن و معیارهای سلامتی - ایمنی و زیست محیطی نظارت نماید .</p> <p>ج - سامانه یکپارچه کنترل و اندازه گیری میزان تولید، فرآورش، انتقال، پالایش، توزیع و صادرات نفت خام و گاز طبیعی و فرآورده های نفتی را حداکثر تا پایان سال دوم برنامه ایجاد و راه اندازی نماید .</p> <p>د - به منظور افزایش و ارتقاء توان علمی، فناوری و نوآوری در صنعت نفت معادل یک درصد (۱٪) از اعتبارات طرح های توسعه ای سالانه شرکت های تابعه را در طول برنامه، جهت ایجاد ظرفیت (پتانسیل) جذب، توسعه فناوری های اولویت دار نفت، گاز و پتروشیمی و به کارگیری آنها در صنایع مرتبط و ارتقاء فناوری های موجود و بومی سازی آنها و کاهش شدت انرژی ضمن مبادله موافقتنامه با معاونت اختصاص دهد و گزارش عملکرد این بند را سالانه به کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی ارائه نماید .</p>
<p>ماده ۱۳۰- به منظور افزایش ضریب بازیافت مخازن کشور در طول برنامه به میزان یک درصد (۱٪)، وزارت نفت موظف است طی سال اول برنامه، برنامه جامع صیانتی و ازدیاد برداشت از مخازن هیدروکربوری را با رعایت اولویت بندی مخازن به تفکیک نواحی خشکی و مناطق دریایی تهیه و برای حسن اجرای آن اقدامات لازم را به عمل آورد .</p>
<p>ماده ۱۳۱- وزارت نفت مکلف است به منظور افزایش خدمات سوخت رسانی به کشتی ها (بانکرینگ) و خدمات جانبی در خلیج فارس و دریای عمان به میزان سالانه حداقل بیست درصد (۲۰٪) از طریق بخش غیردولتی، طرح جامع مربوط را تدوین و اجراء نماید. وزارت نفت مجاز است حمایت لازم را از بخش غیردولتی در این زمینه به عمل آورد .</p>
<p>ماده ۱۳۲- دولت دو درصد (۲٪) از درآمد حاصل از صادرات نفت خام و گاز طبیعی را به ترتیب یک سوم به استان های نفت خیز و</p>

گازخیز و دوسوم به شهرستان ها و مناطق کمتر توسعه یافته جهت اجرای برنامه‌های عمرانی در قالب بودجه‌های سنواتی اختصاص دهد .

ماده ۱۳۳- به منظور تنوع در عرضه انرژی کشور، بهینه‌سازی تولید و افزایش راندمان نیروگاه ها، کاهش اتلاف و توسعه تولید همزمان برق و حرارت، شرکت توانیر و شرکت های وابسته و تابعه وزارت نیرو موظفند :

الف - با استفاده از منابع حاصل از فروش نیروگاه های موجود یا در دست اجراء و سایر اموال و دارائیهای شرکت های مذکور و با رعایت قانون نحوه اجرای سیاست های کلی اصل چهل وچهارم (۴۴) نسبت به پرداخت یارانه خرید برق از تولیدکنندگان برق پراکنده با مقیاس کوچک و ظرفیتهای تولید برق مشترکین از طریق عقد قراردادهای بلندمدت و همچنین تبدیل تا دوازده هزار (۱۲,۰۰۰) مگاوات نیروگاه گازی به سیکل ترکیبی اقدام نمایند .

تبصره - در صورت تمایل بخش های غیردولتی به تبدیل نیروگاههای گازی موجود خود به سیکل ترکیبی، شرکت توانیر و شرکتهای وابسته و تابعه وزارت نیرو می‌توانند از محل منابع موضوع بند (الف) این ماده نسبت به پرداخت تسهیلات در قالب وجوه اداره شده به آنها اقدام نمایند .

ب - به شرکت توانیر و شرکت های وابسته و تابعه وزارت نیرو اجازه داده می‌شود نسبت به انعقاد قراردادهای بلندمدت خرید تضمینی برق تولیدی از منابع انرژی‌های نو و انرژی‌های پاک با اولویت خرید از بخش های خصوصی و تعاونی اقدام نمایند. قیمت خرید برق این نیروگاهها علاوه بر هزینه‌های تبدیل انرژی در بازار رقابتی شبکه سراسری بازار برق، با لحاظ متوسط سالانه ارزش وارداتی یا صادراتی سوخت مصرف نشده، بازدهی، عدم انتشار آلاینده‌ها و سایر موارد به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد .

تبصره - وزارت نیرو مجاز است با رعایت قانون نحوه اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) منابع مورد نیاز این جزء را از محل منابع حاصل از فروش نیروگاهها و سایر دارائیها از جمله اموال منقول و غیرمنقول، سهام و سهم‌الشرکه خود و سایر شرکتهای تابعه و وابسته و بنگاهها، تأمین و تمهیدات لازم را برای این نیروگاهها جهت استفاده در شبکه سراسری برق فراهم نماید .

ج - از توسعه نیروگاههای با مقیاس کوچک تولید برق توسط بخشهای خصوصی و تعاونی حمایت نماید .

د - وزارت نیرو مجاز است در طول برنامه نسبت به افزایش توان تولیدی برق تا بیست و پنج هزار (۲۵,۰۰۰) مگاوات از طریق سرمایه‌گذاری بخشهای عمومی، تعاونی و خصوصی اعم از داخلی و خارجی و یا منابع داخلی شرکتهای تابعه و یا به صورت روشهای متداول سرمایه‌گذاری از جمله ساخت، بهره‌برداری و تصرف (BOO) و ساخت، بهره‌برداری و انتقال (BOT) اقدام نماید .

تبصره - سهم بخشهای خصوصی و تعاونی از میزان بیست و پنج هزار (۲۵,۰۰۰) مگاوات مذکور در این بند، حداقل ده هزار (۱۰,۰۰۰) مگاوات است .

ه - وزارت نیرو حسب درخواست نسبت به صدور مجوز صادرات و عبور (ترانزیت) برق از نیروگاه های با سوخت غیریارانه‌ای متعلق به بخش های خصوصی و تعاونی اقدام نماید .

و- وزارت نیرو مکلف است در صورت نیاز با حفظ مسئولیت تأمین برق، به منظور ترغیب سایر مؤسسات داخلی به تولید هر چه بیشتر نیروی برق از نیروگاههای خارج از مدیریت آن وزارتخانه، براساس دستورالعملی که به تأیید شورای اقتصاد می‌رسد، نسبت به خرید برق این نیروگاه ها اقدام نماید .

ز- چنانچه بخش خصوصی با سرمایه خود تلفات انرژی برق را در شبکه انتقال و توزیع کاهش دهد، وزارت نیرو موظف است نسبت به خرید انرژی باز یافت شده با قیمت و شرایط در دوره زمانی که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد اقدام و یا مجوز صادرات به همان میزان را صادر نماید .

تبصره - آئین‌نامه اجرائی مربوط به این بند باید ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون به تصویب وزیر نیرو برسد .

ح - قیمت انرژی برای واحدهایی که مصرف سالانه سوخت آنها بیش از دوهزار مترمکعب معادل نفت کوره و یا قدرت مورد استفاده آنها بیش از دو مگاوات است، در صورت عدم رعایت معیارها و ضوابط موضوع دستورالعمل های این ماده، که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، با ارائه فرصت مناسب افزایش می‌یابد .

ماده ۱۳۴- به منظور اعمال صرفه‌جویی، تشویق و حمایت از مصرف‌کنندگان در راستای منطقی کردن و اصلاح الگوی مصرف انرژی و برق، حفظ ذخایر انرژی کشور و حفاظت از محیط زیست به وزارتخانه‌های نیرو، نفت و صنایع و معادن اجازه داده می‌شود براساس دستورالعملی که حداکثر تا پایان سال اول برنامه به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد نسبت به اعمال مشوقهای مالی جهت رعایت الگوی مصرف و بهینه‌سازی مصرف انرژی، تولید محصولات کم‌مصرف و با استاندارد بالا اقدام نمایند. منابع مالی مورد نیاز اجرای این ماده از محل وجوه حاصل از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها، منابع داخلی شرکتهای تابعه وزارتخانه‌های نفت، نیرو و صنایع و معادن و یا فروش نیروگاهها و سایر دارائیها از جمله اموال منقول و غیرمنقول، سهام و سهم‌الشرکه وزارت نیرو و سایر شرکتهای تابعه و وابسته و بنگاهها در قالب بودجه سنواتی تأمین می‌شود .

تبصره ۱- کلیه محصولات و تجهیزات انرژی بر وارداتی مشمول رعایت استاندارد اجباری مصوب می‌باشند. وزارت بازرگانی و گمرک جمهوری اسلامی ایران موظف به رعایت مفاد این ماده هستند .

تبصره ۲- به دستگاههای اجرائی اجازه داده می‌شود، برای صرفه‌جویی در مصرف انرژی با حفظ و عدم کاهش میزان بهره‌مندی قبلی، نسبت به انعقاد قرارداد با بخشهای خصوصی و تعاونی اقدام نمایند. مبلغ قرارداد فقط از محل صرفه‌جویی ناشی از کاهش مصرف به شرح قرارداد در قالب موافقتنامه متبادله با معاونت قابل تأمین و پرداخت است .

دستورالعمل این تبصره با پیشنهاد وزارتخانه‌های نیرو و نفت و معاونت به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد .

تبصره ۳- وزارت نیرو مجاز است برای مدیریت بار شبکه برق کشور در طول برنامه، مشترکین کشور را به کنتور هوشمند مجهز نماید .

انرژی‌های پاک

ماده ۱۳۵-

الف - طرح جامع صیانت از نیروگاههای هسته‌ای توسط سازمان انرژی اتمی با همکاری وزارت کشور، وزارت امور خارجه، معاونت و سایر دستگاههای ذی‌ربط حداکثر تا پایان سال اول برنامه تهیه و به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد .

تبصره - اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی ملزم به رعایت مفاد طرح جامع موضوع این ماده می‌باشند .

ب - به منظور استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای برای تولید برق، دولت در طول برنامه اقدامات زیر را انجام دهد :

۱- تدوین برنامه بیست ساله تولید برق از انرژی هسته‌ای

۲- مکان‌یابی برای احداث نیروگاههای هسته‌ای و توسعه چرخه سوخت هسته‌ای

۳- استفاده از روشهای مختلف سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی برای احداث نیروگاههای هسته‌ای

۴- همکاری و بهره‌گیری از صاحبان دانش فنی سازنده نیروگاه هسته‌ای جهت ساخت نیروگاه در کشور

۵- برنامه‌ریزی برای تأمین سوخت مورد نیاز نیروگاههای هسته‌ای در داخل کشور

۶- برنامه‌ریزی جهت احداث رآکتورهای هسته‌ای تحقیقاتی در کشور در راستای اهداف صلح‌آمیز هسته‌ای و به منظور تأمین و تهیه رادیوداروها، فعالیتهای تحقیقاتی و کشاورزی هسته‌ای

۷- تهیه برنامه جامع اکتشاف اورانیوم و تأمین مواد اولیه سوخت‌هسته‌ای در داخل کشور

ج - پرداخت حق پرتوکاری و اشعه فقط به کارکنان کاربر دستگاه یا چشمه تولیدکننده اشعه، شاغل در معادن و کارخانه‌های وابسته به

چرخه سوخت و فرآوری اورانیوم که در معرض مستقیم اشعه و مواد پرتوزا می‌باشند، متناسب با دریافت اشعه در دوره اشتغال براساس دستورالعملی که توسط سازمان انرژی اتمی ایران پیشنهاد شده و به تأیید معاونت می‌رسد، صورت می‌گیرد .

د - سازمان انرژی اتمی موظف است دفن پسماندها را فقط در چهارچوب نظام ایمنی هسته‌ای مصوب هیأت وزیران و مقررات مرتبط انجام دهد .

ماده ۱۳۸- کلیه سازمانها و شرکتهای مشمول قانون برنامه که به منظور کاهش انتشار گازهای آلاینده در چهارچوب ساز و کارهای بین‌المللی موجود، مانند ساز و کار توسعه پاک (CDM)، موفق به اخذ گواهی کاهش انتشار می‌شوند، مجاز به واگذاری یا فروش آن طی سالهای برنامه می‌باشند. هفتاد درصد (۷۰٪) وجوه حاصله جزء درآمدهای داخلی شرکت ذی‌ربط منظور می‌شود و هزینه‌های مربوط به اخذ گواهی‌های مزبور از همین محل قابل تأمین و پرداخت خواهد بود. سی درصد (۳۰٪) باقیمانده به خزانه کل کشور واریز می‌شود .

ماده ۱۳۹- به منظور ایجاد زیرساختهای تولید تجهیزات نیروگاههای بادی و خورشیدی و توسعه کاربرد انرژیهای پاک و افزایش سهم تولید این نوع انرژیها در سبد تولید انرژی کشور، دولت مجاز است با حمایت از بخشهای خصوصی و تعاونی از طریق وجوه اداره‌شده و یارانه سود تسهیلات، زمینه تولید تا پنج هزار مگاوات انرژی بادی و خورشیدی در طول برنامه متناسب با تحقق تولید را فراهم سازد .

از قانون برنامه ششم توسعه:

حکم کلی

ماده ۳۹

الف - به منظور ارتقای عدالت اجتماعی، افزایش بهره‌وری در مصرف آب و انرژی و هدفمندکردن یارانه‌ها در جهت افزایش تولید و توسعه نقش مردم در اقتصاد، به دولت اجازه داده می‌شود که قیمت آب و حاملهای انرژی و سایر کالاها و خدمات یارانه‌ای را با رعایت ملاحظات اجتماعی و اقتصادی و حفظ مزیت نسبی و رقابتی برای صنایع و تولیدات، به تدریج تا پایان سال ۱۴۰۰ با توجه به مواد (۱)، (۲) و (۳) قانون هدفمندکردن یارانه‌ها مصوب ۱۵/ ۱۰/ ۱۳۸۸ اصلاح و از منابع حاصل به صورت هدفمند برای افزایش تولید، اشتغال، حمایت از صادرات غیرنفتی، بهره‌وری، کاهش شدت انرژی، کاهش آلودگی هوا و ارتقای شاخصهای عدالت اجتماعی و حمایت‌های اجتماعی از خانوارهای نیازمند و تأمین هزینه‌های عملیاتی و سرمایه‌گذاری شرکتهای ذی‌ربط در چهارچوب بودجه‌های سالانه اقدام لازم را به عمل آورد.

ب - به منظور ایجاد شفافیت در اجرای قانون، دولت مکلف است دریافت‌ها و پرداخت‌های مرتبط با قانون هدفمندکردن یارانه‌ها را در جدول جداگانه‌ای حاوی اقلام زیر همراه با بودجه‌های سنواتی به مجلس شورای اسلامی تقدیم کند :

۱- کل دریافتی‌های حاصل از اجرای قانون هدفمندکردن یارانه‌ها

۲- مالیات بر ارزش افزوده مرتبط با آن

۳- سهم شرکتهای تولید و توزیع‌کننده انرژی به تفکیک هر شرکت

۴- سهم سازمان هدفمندکردن یارانه‌ها به منظور اختصاص به پرداخت یارانه نقدی و غیرنقدی به خانوارها، کمک به بخش سلامت و حمایت از تولید و اشتغال از طریق تأمین اعتبارات مربوط به اجرای قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی مصوب ۴ / ۱۲ / ۱۳۸۹ و قانون

<p>توسعه حمل و نقل و مدیریت مصرف سوخت مصوب ۱۸ / ۹ / ۱۳۸۶</p> <p>تبصره ۱- دولت مکلف است سهم سازمان هدفمند کردن یارانه ها از دریافتی ها را هر ساله در ردیف منابع بودجه عمومی (شماره ۲۱۰۱۰۲) و مصارف مرتبط با آن را در ردیفهای مستقل و جداگانه در ارقام بودجه عمومی درج کند.</p> <p>تبصره ۲- استفاده از منابع مذکور به هر نحو دیگر در حکم تصرف غیرقانونی در اموال عمومی است.</p> <p>تبصره ۳- دولت مکلف است گزارش تفصیلی این بند را هر شش ماه یک بار به دیوان محاسبات کشور و مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.</p> <p>احکام این ماده در طول اجرای برنامه بر قانون هدفمندکردن یارانه ها مصوب ۱۵ / ۱۰ / ۱۳۸۸ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن حاکم است.</p>
<p>ماده ۱۲۰</p> <p>الف - دولت موظف است تا پایان سال دوم اجرای قانون برنامه اسناد ذیل را با رعایت قوانین و مقررات مربوطه تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند:</p> <p>-سند ملی راهبرد انرژی کشور</p>

۳-در سایر قوانین و مقررات:

ردیف	عنوان / سال
۱	آیین نامه اجرایی صرفه جویی مصرف انرژی در ساختمان ها/۱۳۹۶
۲	آیین نامه اجرایی ماده (۱۵) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی/۱۳۹۶
۳	اصلاح آیین نامه اجرایی ماده (۱۵) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی/۱۳۹۶
۴	قانون اساسنامه سازمان انرژی های تجدیدپذیر و بهره وری انرژی برق (ساتبا)/۱۳۹۵
۵	تصویب نامه در خصوص اقدام کلیه دستگاه های اجرایی نسبت به انجام تمهیدات لازم جهت تحقق مفاد سند ملی راهبرد انرژی کشور/۱۳۹۶
۶	اصلاح اساسنامه شرکت مادر تخصصی تولید و توسعه انرژی اتمی ایران/۱۳۹۶
۷	تصویب نامه در خصوص تأمین بیست درصد برق مصرفی وزارتخانه ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی از انرژی های تجدیدپذیر
۸	مصوبه شورای اقتصاد در خصوص اصلاح و تنفیذ اجرای طرح افزایش کارایی موتورخانه های موجود در کشور و انجام سرمایه گذاری برای طرح مذکور به منظور اجرای طرح های بهینه سازی، کاهش گازهای گلخانه و کاهش مصرف انرژی/۱۳۹۵
۱۰	اصلاح ماده (۵) آیین نامه اجرایی ماده (۵۲) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی/۱۳۹۵
۱۱	آیین نامه اجرایی ماده (۵۲) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی/۱۳۹۵

۱۲	مصوبه شورای عالی انرژی در خصوص سند ملی راهبرد انرژی کشور/۱۳۹۵
۱۳	مصوبه شورای عالی انرژی در خصوص تقاضای وزارت نیرو مبنی بر ضمانت سوخت صرفه جویی شده به سرمایه گذاران بخش خصوصی متقاضی استفاده از ظرفیت های قانونی ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور/۱۳۹۵
۱۴	آیین نامه اجرایی مواد (۴) و (۷) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی/۱۳۹۴
۱۵	آیین نامه اجرایی ماده (۶۱) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی/۱۳۹۴
۱۶	آیین نامه اجرایی ماده (۱۷) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی/۱۳۹۴
۱۷	برنامه جامع مدیریت بهداشت، ایمنی، محیط زیست و انرژی/۱۳۹۳
۱۸	آیین نامه اجرایی ماده (۲۶) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی/۱۳۹۳
۱۹	آیین نامه اجرایی ماده (۱۴) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی - مصوب ۱۳۸۹/ ۱۳۹۲

۲- در حوزه حمل و نقل

- در قانون اساسی و سیاست های کلی:

ردیف	سند	حکم و سیاست کلی
۱	قانون اساسی	اصل ۴۳- تامین نیازهای اساسی برای همه اصل ۵۰- ممنوعیت فعالیت های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند.
۲	سیاست های کلی	حمل و نقل: - ایجاد نظام جامع حمل و نقل و تنظیم سهم هر یک از زیربخش های آن با اولویت دادن به حمل و نقل ریلی و با توجه به جهات زیر: -ملاحظات اقتصادی و دفاعی و امنیتی. -کاهش شدت مصرف انرژی. -کاهش آلودگی زیست محیطی. -افزایش ایمنی. برقراری تعادل و تناسب بین زیرساخت ها و ناوگان و تجهیزات ناوبری و تقاضا. ۲- افزایش بهره وری تا رسیدن به سطح عالی از طریق پیشرفت و بهبود روش های حمل و نقل و مدیریت و منابع انسانی و اطلاعات. ۳- توسعه و اصلاح شبکه حمل و نقل با توجه به نکات زیر: -نگرش شبکه ای به توسعه محورها.

<p>-آمایش سرزمین. -ملاحظات دفاعی - امنیتی. -سودآوری ملی. -موقعیت ترانزیتی کشور. -تقاضا. ۴- فراهم کردن زمینه جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی و جلب مشارکت مردم و گسترش پوشش بیمه در همه فعالیت‌های این بخش. ۵- دستیابی به سهم بیشتر از بازار حمل و نقل بین‌المللی.</p>		
<p>اصلاح الگوی مصرف: -اصلاح و تقویت ساختار حمل و نقل عمومی با تاکید بر راه آهن درون شهری و برون شهری</p>		
<p>محیط زیست: -ایجاد نظام یکپارچه ی ملی محیط زیست -پیشگیری و ممانعت از انتشار انواع آلودگی های غیرمجاز و جرم انگاری -پایش مستمر و کنترل منابع و عوامل آلاینده -مدیریت تغییر اقلیم و مقابله با تهدیدات زیست محیطی -گسترش اقتصاد سبز(صنعت کم کربن،اصلاح الگوی تولید در بخش های مختلف و بهینه سازی الگوی مصرف) -استقرار نظام حسابرسی زیست محیطی -حمایت و تشویق سرمایه گذاری ها و فناوری های سازگار با محیط زیست -ارتقاء تحقیقات و بهره مندی از فناوری های نوآورانه ی زیست محیطی -گسترش سطح آگاهی، دانش و بینش زیست محیطی</p>		

۲-در قوانین برنامه:

-ازقانون برنامه پنجم:

حکم کلی
<p>ماده ۱۶۱ الف - دولت مجاز است نسبت به برقراری پرواز و جابه‌جایی کالا و مسافر از طریق شرکتهای داخلی و خارجی متناسب با میزان تقاضای حمل و نقل بین‌المللی از خارج کشور به یک فرودگاه بین‌المللی داخلی کشور و بالعکس اقدام نماید . ب - دولت مکلف است تا پایان سال اول برنامه نسبت به متنوع سازی نرخ خدمات حمل و نقل هوایی بار و مسافر اقدام نماید و از ابتدای سال سوم برنامه ضمن آزادسازی کامل نرخ حمل و نقل هوایی، خدمات فرودگاهی و شبکه پروازی، لغو تخفیفات تکلیفی و</p>

هرگونه معافیت در زمینه بهره‌برداری از خدمات ناوبری هوایی، فرودگاهی، نشست و برخاست، خدمات پروازی، واگذاری اماکن و سایر موارد مرتبط نسبت به واقعی نمودن نرخ آنها اقدام کند .

تبصره - ارائه خدمات کمک ناوبری هوایی و نشست و برخاست به صورت انحصاری برعهده شرکت فرودگاهها (دولت) خواهد بود .
ج - به منظور ساماندهی امور حمل و نقل هوایی، ارتقاء رقابت‌پذیری با رویکرد لغو انحصارات مربوط به حمل و نقل هوایی شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران از جمله مواد (۵) و (۷) قانون اصلاح موادی از قانون تأسیس هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۳/۲/۶ و واگذاری به بخشهای خصوصی و تعاونی و خدمات‌رسانی بهینه صنعت هوایی و اعمال حاکمیت مناسب، دولت موظف است نسبت به اصلاح وظایف، اختیارات و مسؤولیتهای سازمان هواپیمایی کشوری با هدف تقویت و متناسب نمودن وظایف و اختیارات حاکمیتی آن سازمان و همچنین اصلاح اساسنامه شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران تا پایان سال دوم برنامه اقدام قانونی نماید .

د - دولت نسبت به ارتقاء ایمنی هواپیماها، پروازها و فرودگاهها و نیل به استانداردهای بین‌المللی و همچنین پوشش کامل راداری، ناوبری و فرکانسی فضای کشور و فرودگاهها، از طریق تکمیل و یا نوسازی سامانه‌های (سیستمهای) کمک‌ناوبری و راداری، ایجاد و بهره‌برداری از زیرساختهای ناوبری جهانی ماهواره‌ای و سازماندهی مجدد فضای کشور با هدف کوتاه‌سازی و اقتصادی نمودن دالانهای هوایی داخلی و بین‌المللی و افزایش پروازهای عبوری تا پایان برنامه اقدام نماید .

ماده ۱۶۲- اجرای قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت سوخت مصوب ۱۳۸۶/۹/۱۸ تا پایان برنامه تمدید می‌شود .

ماده ۱۶۳

الف - به منظور تأمین منابع مورد نیاز جهت توسعه و نگهداری و بهره‌برداری امور حمل و نقل جاده‌ای به سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای اجازه داده می‌شود از جابه‌جایی کالا و مسافر در جاده‌های کشور به استثناء جاده‌های روستایی و عشایری براساس تن کیلومتر و نفر کیلومتر با پیشنهاد مجمع عمومی سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای و با تصویب شورای اقتصاد عوارض وصول نماید .

ب - میزان وصول عوارض هر تن - کیلومتر حمل و نقل کالا در داخل کشور از شرکتهای حمل و نقل بین‌المللی که مبادرت به حمل و نقل کالای عبوری و ترانزیت خارجی می‌کنند با پیشنهاد وزارت راه و ترابری و تصویب شورای اقتصاد تعیین می‌شود .

ج - صددرصد (۱۰۰٪) خسارات وارده بر ابنیه فنی و تأسیسات، از واردکننده خسارت توسط سازمان مذکور وصول می‌شود .

د - به منظور کمک به تدارک ناوگان حمل و نقل جاده‌ای بین‌شهری و احداث پایانه‌های مسافری و باری و مجتمع‌های خدمات رفاهی بین‌راهی توسط بخشهای خصوصی و تعاونی با اولویت تعاونیهای اینتارگران، از محل منابع داخلی شرکتهای وابسته به وزارت راه و ترابری در قالب وجوه اداره‌شده پرداخت می‌شود .

ه - به شرکتهای ایرانی حمل و نقل جاده‌ای اجازه داده می‌شود که با تأیید و تشخیص سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای، کامیونهای موردنیاز خود را که استانداردهای روز را دارا بوده و عمری کمتر از سه سال داشته باشند مشروط به وجود خدمات پس از فروش موضوع قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان خودرو مصوب ۱۳۸۶/۳/۲۳ به نام شرکت خود وارد کنند. دولت مجاز است در این رابطه تخفیفات و تسهیلات گمرکی را اعمال نماید. استفاده از این تخفیفات منوط به خروج یک کامیون فرسوده با عمر بیش از بیست و پنج سال به ازای هر کامیون وارداتی است. آئین‌نامه نحوه اجرای این بند توسط وزارتخانه‌های راه و ترابری و امور اقتصادی و دارائی و معاونت تهیه و حداکثر ظرف شش ماه پس از تصویب این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد .

و - به منظور بهره‌برداری بهینه از ظرفیتها و موقعیت جغرافیایی کشور :

۱- وزارت راه و ترابری با هماهنگی و مشارکت مرکز آمار ایران موظف است تا پایان سال دوم برنامه نسبت به ایجاد بانک جامع حمل و نقل کشور و استقرار سامانه اطلاعات جامع حوادث و سوانح حمل و نقل دربرگیرنده اطلاعات دریافتی از پلیس، بخش بهداشت و درمان کشور، سازمانهای راهداری، هواپیمایی کشوری و بنادر و دریانوردی، شرکت راه‌آهن و سایر سازمانهای ذی‌ربط با هدف جمع‌آوری، شفاف‌سازی و ارائه داده‌ها و اطلاعات صحیح و قابل استفاده در تحلیل و تدوین اهداف و برنامه‌های ملی ایمنی اقدام نماید. گزارش آماری حمل و نقل کشور همه ساله توسط مرکز آمار ایران تدوین و منتشر می‌شود .

۲- طرح جامع حمل و نقل کشور با هدف پاسخگویی به تقاضاهای بالفعل و بالقوه و دستیابی به جایگاه مناسب در حوزه‌های ایمنی، انرژی، اقتصاد، حمل و نقل و محیط زیست تا پایان سال سوم برنامه به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. از زمان تصویب طرح جامع، شروع کلیه طرحهای جدید توسعه و ساخت زیربناهای حمل و نقل، فقط براساس این طرح و در قالب بودجه سنواتی قابل اجراء است .

۳- دولت موظف است ساز و کارهای قانونی لازم به منظور کاهش سالانه ده درصد (۱۰٪) میزان تلفات جانی ناشی از تصادفات رانندگی در جاده‌های کشور در طول برنامه را فراهم نماید .

ز - به منظور تسهیل تجارت، رقابت‌پذیرکردن فعالیتهای حمل و نقل با توجه به مزیت‌های نسبی در زنجیره عرضه و خدمات ترابری منطقه‌ای و بین‌المللی، دولت مجاز است :

۱. از ایجاد پارکهای پشتیبانی (لجستیک)، احداث پایانه‌ها، شهرکهای حمل و نقل ترکیبی مسافری و باری و گسترش بنادر خشک توسط بخش خصوصی و تعاونی حمایت نماید .

۲. نسبت به تهیه طرح مکان‌یابی پایانه‌های بارگنج (کانتینری) و حمل و نقل ترکیبی در شبکه اصلی و عبوری (ترانزیتی) کشور اعم از شمالی - جنوبی، شرقی - غربی و نیز شبکه آسیایی تا پایان سال دوم برنامه و اجرای آن از طریق بخش خصوصی و تعاونی اقدام نماید .

۳. ساز و کارهای لازم برای تحقق افزایش حجم عبور (ترانزیت) خارجی کالا، سالانه حداقل تا میزان ده درصد (۱۰٪) را تا پایان برنامه فراهم نماید .

تبصره ۱- کلیه دریافتی‌های موضوع بندهای (الف)، (ب) و (ج) این ماده پس از وصول، به حساب سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای نزد خزانه‌داری کل واریز می‌شود تا براساس بودجه سالانه آن سازمان به مصرف برسد .

تبصره ۲- در موارد موضوع بند (د) این ماده و همچنین در مورد ایجاد جایگاههای عرضه سوخت، وزارت جهاد کشاورزی نسبت به واگذاری حق بهره‌برداری اراضی منابع ملی خارج از حریم شهرها به صورت قیمتهای ترجیحی یا رایگان بر اساس سیاستهای مصوب شورای اقتصاد با معرفی وزارت راه و ترابری اقدام نماید .

ماده ۱۶۴- به دولت اجازه داده می‌شود به منظور ایجاد رویکرد توسعه‌ای در شبکه حمل و نقل ریلی و افزایش سهم بار و مسافر توسط بخشهای خصوصی و تعاونی و با هدف تفکیک وظایف حاکمیتی و تصدی‌گری در حمل و نقل نسبت به اصلاح ساختار و تغییر اساسنامه راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران و واگذاری بخشهای غیرحاکمیتی آن به بخشهای خصوصی و تعاونی و ایجاد ظرفیتهای جدید توسط بخشهای خصوصی و تعاونی اقدام قانونی معمول و زمینه استفاده از منابع داخلی و خارجی را برای رشد و توسعه فعالیتهای ریلی فراهم نماید .

دولت می‌تواند به منظور تقویت حمل و نقل بار و مسافر ریلی، بخشی از پروژه‌های تجهیز، بهبود و افزایش ظرفیت زیرساخت از جمله

<p>دو خطه کردن، برقی نمودن، تراک بندی و تطویل ایستگاهها را در قالب روشهایی نظیر مشارکت، ساخت، بهره برداری و انتقال (BOT) و طراحی، تدارک و تأمین (EPCF) با واگذاری امتیازاتی نظیر استفاده از زیربنای حمل و نقل ریلی و انتقال حق دسترسی آن تا استهلاك کامل سرمایه و سود مورد توافق به بخش خصوصی و تعاونی واگذار نماید .</p>
<p>ماده ۱۶۵- به منظور ارتقاء رقابت پذیری خدمات حمل و نقل دریایی کشور شورای عالی سازمان بنادر و دریانوردی مجاز است نسبت به تدوین نظام انعطاف پذیر تعرفه گذاری خدمات دریایی و بندری متناسب با شرایط عرضه و تقاضا برای طرح و تصویب در شورای اقتصاد اقدام نماید .</p>
<p>ماده ۱۶۶- به منظور تقویت موقعیت کشور در شبکه حمل و نقل هوایی بین المللی و افزایش درآمد ناشی از عبور (ترانزیت) و حمل و نقل کالا و مسافر و اشتغال مولد و تبدیل شدن فرودگاه بین المللی امام خمینی (ره) به قطب اول حمل و نقل بار منطقه و قطب دوم حمل و نقل مسافری منطقه با تأکید بر استقلال سازمانی، مالی و مدیریتی این فرودگاه و ایجاد جریان پایدار منابع مالی ذی نفعان، دولت اقدامات زیر را انجام دهد :</p> <p>الف - ایجاد شهر فرودگاهی در محدوده فرودگاه بین المللی امام خمینی (ره) و ایجاد منطقه آزاد تجاری و منطقه ویژه اقتصادی در بخشی از اراضی فرودگاه جهت ارائه خدمات بانکی و بیمه ای و سایر خدمات شهر فرودگاهی از قبیل گردشگری، پزشکی، رفاهی و مشابه آن</p> <p>تبصره - محدوده مناطق آزاد تجاری و ویژه اقتصادی به ترتیب از انتهای ضلع های جنوبی و غربی بخش هوایی فرودگاه امام خمینی (ره) به مساحت هزار و پانصد هکتار و دو هزار و پانصد هکتار خواهد بود. اداره شهر فرودگاهی موضوع این ماده که شامل مناطق آزاد تجاری و ویژه اقتصادی فوق نیز خواهد بود، در قالب شرکت دولتی وابسته به شرکت مادر تخصصی فرودگاههای کشور است که اساسنامه آن به پیشنهاد وزارت راه و ترابری و معاونت به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید .</p> <p>ب - ایجاد و تکمیل زیربنای لازم با اولویت احداث فاز دوم فرودگاه بین المللی امام خمینی (ره)</p>

-از قانون برنامه ششم توسعه:

حکم کلی
<p>ماده ۵۱</p> <p>الف- اجازه مشارکت سازمان بنادر و دریانوردی و شرکت فرودگاهها و ناوبری هوایی ایران با شرکتهای معتبر بین المللی (داخلی و خارجی)، برای تشکیل شرکتهایی جهت سرمایه گذاری و بهره برداری از بنادر اصلی با کارکرد بین المللی و فرودگاهی به استثنای خدمات کمک ناوبری و نشست و برخاست هواپیما</p> <p>ب - اجازه واگذاری حق بهره برداری و مدیریت بنادر کوچک و محلی، اعطای مجوز احداث بنادر کوچک جدید به اشخاص حقوقی حرفه ای و معتبر غیردولتی با رعایت قوانین و مقررات داخلی و بین المللی و اصول رقابتی توسط سازمان بنادر و دریانوردی.</p>
<p>ماده ۵۲</p> <p>الف - سرمایه گذاری بخش غیردولتی در احداث و بهره برداری از حمل و نقل ریلی درون شهری و برون شهری مانند سرمایه گذاری</p>

در مناطق کمتر توسعه یافته تلقی شده و مشمول کلیه قوانین و مقررات مرتبط با سرمایه گذاری در مناطق کمتر توسعه یافته.

پ - مالیات بر ارزش افزوده خدمات حمل و نقل ریلی علاوه بر معافیت های مذکور در بند (۱۲) ماده (۱۲) قانون مالیات بر ارزش افزوده با نرخ صفر.

پ- وزارت راه و شهرسازی موظف به تشکیل شرکت حمل و نقل ریلی مسافری حومه ای را با هدف ساماندهی حاشیه شهرها و توسعه امور حمل و نقل ریلی حومه ای و ساخت خطوط مستقل حومه ای در زیرمجموعه شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران است. این شرکت با همکاری شهرداری های مربوطه متولی کلیه امور حمل و نقل ریلی مسافری حومه ای در کشور می باشد.

الف - شرکت مادر تخصصی فرودگاهها و ناوبری هوایی ایران و شرکتهای فرودگاهی وابسته و شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران مشمول مزایای قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی مصوب ۱۳۷۰/۷/۷ می شوند.

ب - دولت موظف است از زمان لازم الاجراء شدن این قانون نسبت به بازنگری از طریق تمهیدات قانونی و لغو تخفیفات تکلیفی و معافیت در زمینه بهره برداری از خدمات ناوبری هوایی، فرودگاهی، نشست و برخاست، خدمات پروازی، واگذاری اماکن و سایر موارد مرتبط و واقعی نمودن نرخ آنها اقدام نماید.

پ - سازمان هواپیمایی کشوری موظف است، به منظور تقویت اقتصاد حمل و نقل هوایی، ترغیب سرمایه گذاری در بخش هوایی غیرنظامی، بهره گیری از ظرفیت ها و سرمایه ها و ارتقای سطح علمی و فنی صنعت هوایی کشور با رعایت اصل حمایت از صنایع داخلی دانش بنیان و انتقال فناوری پیشرفته به داخل و همچنین ایجاد اشتغال برای نیروهای تحصیل کرده، برنامه مدونی به منظور تحقق اهداف ذیل تهیه و پس از تأیید شورای عالی هواپیمایی کشوری به اجراء بگذارد:

۱- پیش بینی و مدیریت نیازمندی های توسعه ناوگان هوایی کشور با رعایت خط مشی های مبتنی بر توسعه پایدار

۲- سیاستگذاری و لحاظ کردن تدابیر لازم برای چگونگی تأمین انواع هواپیما و بالگردهای مورد نیاز ناوگان حمل و نقل هوایی کشور با همکاری های مشترک داخلی و بین المللی با اولویت حمایت از تولید داخلی

۳- سیاستگذاری و لحاظ کردن تدابیر لازم جهت مشارکت صنایع هوایی داخلی با اولویت بخش خصوصی در ساخت و تولید انواع هواپیما و بالگردهایی که تأمین و خرید آنها از خارج کشور صورت می پذیرد.

ت - به منظور حمایت از اقتصاد دانش بنیان و تقویت و توسعه صنعت هوایی، تمامی شرکتهای فعال در این صنعت در حوزه های طراحی، ساخت، سرهم (مونتاژ) و تعمیر و نگهداری انواع وسایل پرنده و متعلقات آنها در طول اجرای این قانون از قوانین و سیاستهای حمایتی پیش بینی شده و مصوب برای شرکتهای دانش بنیان برخوردار خواهند بود.

تبصره - صلاحیت احراز و برخورداری از این حمایت ها بر عهده معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور خواهد بود.

تبصره بند (ت) ماده (۵۳) قانون برنامه ششم توسعه در طول اجرای برنامه در بخش معایرت بر ماده (۷) قانون حمایت از شرکت ها و مؤسسات دانش بنیان و تجاری سازی نوآوری ها و اختراعات حاکم است.

ث - سفارش ساخت هواپیما و بالگرد به سازندگان داخلی از پرداخت هزینه های ثبت سفارش معاف خواهد بود.

ماده ۵۴-وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است با همکاری معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور، وزارتخانه های کشور و راه و شهرسازی ضمن حمایت از سازندگان داخلی تجهیزات مورد نیاز صنعت حمل و نقل ریلی شهری و بین شهری، خرید خارجی تجهیزات مورد نیاز را به گونه ای سازماندهی نماید که ضمن رعایت قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها در امر صادرات و اصلاح ماده (۱۰۴) قانون مالیات های مستقیم مصوب ۱۳۹۱/۵/۱ با اصلاحات و الحاقات

<p>بعدي به ازاي خريدهاي خارجي، انتقال فناوري به داخل کشور صورت گيرد به نحوي که تا پايان اجرائ قانون برنامه حداقل هشتاد و پنج درصد (۸۵٪) دانش طراحي و ساخت تجهيزات مورد نياز صنعت حمل و نقل ريلي شهري و بين شهري با کمک و استفاده از نهادهاي علمي و فناوري ملي نظير جهاد دانشگاهي، دانشگاهها و مراکز پژوهشي و شرکتهاي دانش بنیان داخلی صورت گيرد.</p>
<p>ماده ۵۵- هزینه خدمات مدیریت طرحهای تملک دارایی های سرمایه ای شرکت ساخت و توسعه زیربنای حمل و نقل کشور، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، شرکت مجری ساختمان ها و تأسیسات دولتی و عمومی، شرکت سهامی توسعه منابع آب و نیروی ایران و شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی تا دو و نیم درصد (۲/۵٪) عملکرد تخصیص اعتبارات ذی ربط با احتساب کل وجه دریافتی از بودجه عمومی دولت اعم از وجوه نقد، اسناد خزانه، اوراق مشارکت و سایر اوراق بهادار تعیین و توسط سازمان در اختیار بنیاد و شرکتهای مذکور قرار می گیرد.</p> <p>سازمان موظف به تخصیص اعتبارات اجتناب ناپذیر بنیاد و شرکتهای مذکور در چهارچوب بودجه آنها از محل اعتبارات فوق تا دو و نیم درصد (۲/۵٪) می باشد .</p>
<p>ماده ۵۶- وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان ملی استاندارد موظفند بر طراحي و ساخت خودروهای داخلی به نحوي نظارت کنند که ایمنی خودروهای مذکور متناسب با حداکثر سرعت ارتقاء یافته تا در تصادفات جاده ای، تلفات به حداقل میانگین جهانی برسد.</p>
<p>ماده ۵۷</p> <p>الف - دولت مکلف است به منظور تکمیل و اجرائ طرحهای (پروژه های) حمل و نقل ريلي، دوخطه کردن مسیرها و احداث خطوط برقی و سریع السیر، علاوه بر مشارکت های دولتی - خصوصی و افزایش اعتبارات این حوزه در بودجه سالانه، یک درصد (۱٪) منابع حاصل از فروش نفت و گاز سهم دولت را در قالب بودجه سالانه به وزارت راه و شهرسازی اختصاص دهد تا طرحهای حمل و نقل ريلي با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته اجراء گردد.</p> <p>ب - با توجه به قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت مصوب ۱۸/ ۹/ ۱۳۸۶ به گونه ای برنامه ریزی شود که درطول اجرائ قانون برنامه سهم حمل و نقل ريلي بار حداقل به سی درصد (۳۰٪) و سهم حمل و نقل ريلي مسافر حداقل به بیست درصد (۲۰٪) برسد.</p>
<p>ماده ۵۸- دولت مکلف است نسبت به تضمین تسهیلات و تأمین ناوگان و تجهيزات قطار شهري شهرها و حومه آنها از محل منابع پیش بینی شده در بودجه سنواتی به نحوي اقدام نماید که تا پايان اجرائ قانون برنامه دوهزار دستگاه واگن و تجهيزات مربوط با رعایت قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها در امر صادرات مصوب ۱/ ۵/ ۱۳۹۱ با اصلاحات بعدی آن به خطوط ريلي شهري اضافه شود. شهرداری ها نیز موظفند نسبت به توسعه قطار شهري از محل منابع خود اقدام نمایند.</p>

۳- در سایر قوانین و مقررات:

ردیف	عنوان / سال
۱	قانون اصلاح ماده (۱) قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت/۱۳۹۶

۲	قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به تشریفات (پروتکل) الحاقی به کنوانسیون قرارداد حمل و نقل بین المللی کالا از طریق جاده راجع به سند حمل الکترونیکی/۱۳۹۴
۳	قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به تشریفات (پروتکل) های اصلاحی (۱)، (۲) و (۴) کنوانسیون ورشو و اصلاحی آن به موجب تشریفات (پروتکل) لاهه مربوط به یکسان کردن برخی از مقررات حمل و نقل هوایی بین المللی/۱۳۹۴
۴	کنوانسیون ورشو و اصلاحی آن به موجب تشریفات (پروتکل) لاهه مربوط به یکسان کردن برخی از مقررات حمل و نقل هوایی بین المللی /۱۳۹۴
۵	قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در انجمن جهانی زیرساخت‌های حمل و نقل دریایی پیانک (PIANC)/ ۱۳۹۱
۶	قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه تعرفه ای حمل و نقل بار با راه آهن اروپا - آسیا/۱۳۹۰
۷	قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مجموعه مدارک تحقیقات حمل و نقل بین المللی/۱۳۹۰
۸	قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در شورای حمل و نقل ریلی کشورهای مستقل مشترک المنافع/۱۳۹۰

۳-در حوزه مسکن

- از قانون اساسی و سیاست های کلی:

ردیف	سند	حکم و سیاست کلی
۱	قانون اساسی	اصل ۴۳- تامین نیازهای اساسی از جمله مسکن برای همه اصل ۴۸- بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی اصل ۵۰- ممنوعیت فعالیت‌های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند.
۲	سیاست های کلی مسکن	مدیریت زمین برای تامین مسکن و توسعه شهر و روستا در چارچوب استعداد اراضی احیای بافت های فرسوده برنامه ریزی دولت در جهت تامین مسکن گروه های کم درآمد و نیازمند برنامه ریزی جامع برای بهبود وضعیت مسکن روستایی با اولویت مناطق آسیب پذیر ایجاد و اصلاح نظام مالیات ها و ایجاد بانک اطلاعاتی زمین و مسکن - حمایت از تولید حرفه‌ای، انبوه و صنعتی مسکن - اجباری کردن استانداردهای ساخت و ساز رعایت ارزش های فرهنگی و حفظ حرمت خانواده در معماری تقویت پژوهش و ارتقاء سطح دانش در حوزه مسکن
۳	سیاست های کلی محیط	- ایجاد نظام یکپارچه ی ملی محیط زیست - پیشگیری و ممانعت از انتشار انواع آلودگی های غیرمجاز و جرم انگاری - پایش مستمر و کنترل منابع و عوامل آلاینده

<p>مدیریت تغییر اقلیم و مقابله با تهدیدات زیست محیطی</p> <p>-گسترش اقتصاد سبز(اصلاح الگوی مصرف و بهینه سازی)</p> <p>-استقرار نظام حسابرسی زیست محیطی</p> <p>-حمایت و تشویق سرمایه گذاری ها و فناوری های سازگار با محیط زیست</p> <p>-گسترش سطح آگاهی، دانش و بینش زیست محیطی</p>	زیست
---	------

۲- از قوانین برنامه:

-از قانون برنامه پنجم:

حکم کلی
<p>ماده ۱۶۷-در ماده (۱۸) قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن عبارت «باقیمانده از برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران» به عبارت « برنامه پنجم» تغییر می یابد .</p>
<p>ماده ۱۶۸-به منظور مقاوم سازی ساختمان ها و اصلاح الگوی مصرف به ویژه مصرف انرژی در بخش ساختمان و مسکن اقدامات زیر انجام می شود :</p> <p>الف - شهرداری ها مکلفند نسبت به درج الزام رعایت مقررات ملی ساختمان در پروانه های ساختمانی اقدام نمایند. صدور پایان کار برای واحدهای احداث شده بر مبنای این پروانه ها، منوط به رعایت کامل این مقررات است .</p> <p>تبصره - متخلفان از مقررات ملی ساختمان از جمله طراح، ناظر، مجری و مالک براساس آئین نامه ای که به تصویب هیأت وزیران می رسد موظف به رفع نقص و جبران خسارت می شوند .</p> <p>ب - صدور پروانه هرگونه ساختمان منوط به ارائه موافقت اصولی بیمه کیفیت ساختمان احداثی است. شرکت های بیمه مکلفند بر اساس بیمه نامه صادره در صورت ورود هرگونه خسارت در طی ده سال به ساختمان احداثی، خسارت های وارده را ظرف سه ماه جبران نمایند .</p> <p>ج - کلیه مجریان دولتی موظفند مسؤولیت حرفه ای خود و در صورت نیاز، مسؤولیت سایر عوامل مرتبط در طراحی، محاسبه و نظارت ساختمانهای تحت پوشش خود اعم از شهری و روستایی را نزد یکی از شرکتهای دارای صلاحیت بیمه نمایند .</p> <p>د - به منظور انجام مطالعات لازم برای کاهش خطرپذیری زلزله :</p> <p>۱- شبکه ایستگاههای شتاب نگاری و زلزله نگاری و پیش نشانگرهای زلزله توسعه یابد .</p> <p>تبصره - ایستگاههای شتاب نگاری در شهرستان و روستاهای بزرگ به ازای هر بیست و پنج هزار نفر یک ایستگاه توسعه می یابد .</p> <p>۲- طی برنامه مصالح و روشهای مؤثر در مقاوم سازی ساختمانی، استاندارد و از تولیدکنندگان آنها حمایت شود .</p>
<p>ماده ۱۶۹-شورای عالی شهرسازی و معماری موظف است به منظور تدوین و ترویج الگوهای معماری و شهرسازی اسلامی - ایرانی :</p>

الف - با تشکیل کارگروهی مرکب از نمایندگان دستگاههای ذی ربط و صاحب نظران و متخصصان رشته های معماری، شهرسازی و حوزوی نسبت به انجام پژوهش های کاربردی، سیاست گذاری، تدوین ضوابط و مقررات و ترویج الگوهای مورد نظر اقدام نماید .

ب - طرح های مناسب سازی ساختمان ها و فضاهای شهری و روستایی برای معلولین جسمی و حرکتی را بررسی، تهیه و تدوین نماید .

شهرداری ها و دهیاری ها موظفند بر اساس ضوابط و طرح های موضوع این بند نسبت به مناسب سازی معابر و فضاهای عمومی شهری و روستایی اقدام نمایند .

تبصره ۱- مصوبات شورای فوق برای کلیه دستگاه های اجرائی، شوراهای اسلامی شهر و روستا و کلیه مالکان و سازندگان لازم الاجراء است .

تبصره ۲- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سایر دستگاه های آموزشی بر اساس توصیه های شورای عالی شهرسازی و معماری نسبت به بازنگری سرفصل ها و محتوای دروس مربوطه اقدام نمایند .

ماده ۱۷۰- وزارت مسکن و شهرسازی موظف است به منظور تحقق توسعه پایدار در مناطق شهری و روستایی، تعاملات اقتصادی، اجتماعی و کالبدی فی مابین شهرهای با جمعیت بیش از یکصد هزار نفر یا روستاهای واقع در حریم آنها را از طریق تهیه و اجرای طرح های مجموعه شهری، جامع و تفصیلی شهری با رویکرد اولویت توسعه درونی شهرها، بهره گیری از ظرفیت های توسعه روستاهای مستعد، صیانت از اراضی کشاورزی و باغهای واقع در داخل و حاشیه شهرها و روستاها ساماندهی نماید .

ماده ۱۷۱-

الف - شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مکلف است نسبت به احصاء مناطق ویژه نیازمند بهسازی و نوسازی در بافت های فرسوده و دسته بندی طرحهای واقع در این مناطق، با اولویت :

۱- طرح هایی که به دلیل وجود منافع عمومی، اجرای به موقع آنها ضروری است .

۲- طرح هایی که از طریق تدوین ضوابط و مقررات و مشارکت مردم و حمایت دولت، شهرداری ها و دهیاری ها به مرور زمان قابل انجام است، اقدام نماید .

تبصره - طرح های گروه (۱) مشمول برنامه های عمومی و عمرانی دولت موضوع « لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک مصوب ۱۳۵۸ شورای انقلاب » می باشد که تمام یا بخشی از منابع مورد نیاز آن می تواند از طریق بخش های غیردولتی تأمین شود. رأی صادره موضوع ماده (۴) قانون مذکور قابل اعتراض در مراجع صالحه قضائی است .

ب - دستگاههای اجرائی ذی ربط موظفند به منظور افزایش بهره وری و استحصال زمین نسبت به احیاء بافتهای فرسوده و نامناسب روستایی اقدام نمایند .

ج - وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری ها موظفند با اعمال سیاستهای تشویقی و در چهارچوب قانون حمایت از احیاء بافت های فرسوده از اقدامات بخش غیردولتی برای احیاء و بازسازی بافتهای فرسوده در قالب بودجه مصوب حمایت نمایند .

د- وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری ها موظفند هر سال در طول برنامه حداقل ده درصد (۱۰٪) از بافتهای فرسوده شهری را احیاء و بازسازی نمایند تسهیلات و بودجه مورد نیاز همه ساله با پیشنهاد وزارت مسکن و شهرسازی در بودجه عمومی

پیش بینی و در اختیار وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداریها یا مجریان طرحهای نوسازی با معرفی شهرداری قرار

<p>خواهدگرفت .</p> <p>تبصره - دولت موظف است حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) از منابع، اعتبارات و تسهیلات اعطائی برای بخش مسکن اعم از طرحهای مسکن مهر، مسکن جوانان و نیازمندان و مانند آن را به اجرای طرحهای مذکور در محدوده بافتهای فرسوده شهری اختصاص دهد .</p> <p>هـ - وزارت مسکن و شهرسازی موظف است ساماندهی و احیاء شهرهای آسیب دیده از جنگ تحمیلی و استفاده از اراضی رهاشده و ساختمان های مخروبه باقیمانده داخل شهرهای موردنظر را در اولویت قرار دهد .</p>
<p>ماده ۱۷۲- به منظور ارتقاء شرایط محیطی پایدار و فراگیر ساکنان مناطق حاشیه‌نشین از مزایای شهرنشینی و پیش‌نگری و پیشگیری از ایجاد سکونتگاه های غیرمجاز دولت موظف است اقدامات زیر را انجام دهد :</p> <p>الف - سامان‌بخشی مناطق حاشیه‌نشین تعیین‌شده توسط شورای عالی شهرسازی و معماری ایران از طریق تدوین و اجرای ساز و کارهای حقوقی، مالی و فرهنگی و توانمندسازی ساکنان بافتهای واقع در داخل محدوده‌های شهری با مشارکت آنها، در چهارچوب « سند ملی توانمندسازی و ساماندهی سکونتگاه های غیرمجاز» و ایجاد شهرک های اقماری برای اسکان جمعیت مهاجر .</p> <p>ب - وضع مقررات بازدارنده و اعمال ممنوعیت ارائه کلیه خدمات زیربنایی به ساخت و سازهای غیرمجاز خارج از محدوده شهرها و روستاها و تخریب آنها با همکاری قوه قضائیه</p> <p>ج - تهیه و اجرای طرح هادی برای روستاهای واقع در حریم کلان شهرها با رویکرد کنترل محدوده روستاهای مذکور در حد رشد طبیعی آنها</p> <p>د - طراحی و ایجاد کمربند سبز در اطراف مراکز جمعیتی از طریق منابع دولتی توسط شهرداری ها</p>
<p>ماده ۱۷۳- دولت مجاز است در طول برنامه نسبت به تهیه برنامه جامع مدیریت شهری به منظور دستیابی به ساختار مناسب و مدیریت هماهنگ و یکپارچه شهری در محدوده و حریم شهرها، با رویکرد تحقق توسعه پایدار شهرها، تمرکز مدیریت از طریق واگذاری وظایف و تصدی های دستگاه های دولتی به بخشهای خصوصی و تعاونی و شهرداری ها، بازنگری و به‌روزرسانی قوانین و مقررات شهرداری ها و ارتقاء جایگاه شهرداری ها و اتحادیه آنها اقدام قانونی به‌عمل‌آورد .</p>
<p>ماده ۱۷۴- شوراها و شهرداری ها و سایر مراجع ذی‌ربط موظفند تا پایان سال اول برنامه از طریق تدوین نظام درآمدهای پایدار شهرداری ها با اعمال سیاست های ذیل اقدام نماید :</p> <p>الف - کاهش نرخ عوارض صدور پروانه ساختمانی در کاربری های تجاری، اداری، صنعتی متناسب با کاربری های مسکونی همان منطقه باتوجه به شرایط اقلیمی و موقعیت محلی و نیز تبدیل این عوارض به عوارض و بهای خدمات بهره‌برداری از واحدهای احداثی این کاربری ها و همچنین عوارض بر ارزش افزوده اراضی و املاک، ناشی از اجرای طرحهای توسعه شهری</p> <p>ب - تعیین سهم شهروندان در تأمین هزینه‌های خدمات عمومی و شهری، نگهداری، نوسازی و عمران شهری و همچنین تعیین سهم دولت در ایجاد زیرساخت های توسعه، عمران شهری و حمل و نقل</p> <p>ج - تبدیل عوارض موضوع درآمد شهرداری ها از عوارض بر املاک به عوارض ناشی از مصرف و خدمات</p> <p>د - تعیین ضمانت اجرائی برای وصول عوارض، بهای خدمات و سایر درآمدهای قانونی شهرداری ها</p> <p>هـ - افزایش تراکم زمینهای مشجر با سطح اشغال کمتر نسبت به زمین های غیرمشجر با سطح اشغال بیشتر</p> <p>و - تقویت ساز و کارهای مدیریت و نظارت بر هزینه‌کرد شهرداری</p>

<p>ز - برون‌سپاری وظایف قابل واگذاری و هدایت بودجه شهرداری ها به سمت هزینه‌کرد در حوزه وظایف اصلی و قانونی آنها و ممنوعیت پرداخت هرگونه هزینه از اعتبارات شهرداری به دستگاه های اجرایی</p>
<p>ماده ۱۷۵- در جهت ایجاد درآمد پایدار برای شهرداری ها :</p> <p>الف - سازمان امور مالیاتی موظف به ارائه اطلاعات درآمد مشمول مالیات مشاغل در حدود مقرر در قوانین مرتبط با شهرداری ها است .</p> <p>ب - تبصره (۲) ماده واحده قانون تأسیس شرکت قطار شهری تهران و حومه مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۶ به سایر شهرداری ها و تونل های زیرزمینی آب و فاضلاب، ترافیکی و خدماتی تسری می‌یابد .</p>
<p>ماده ۱۷۶- وزارت مسکن و شهرسازی (سازمان ملی زمین و مسکن) مکلف است به منظور تأمین منابع مالی لازم جهت پرداخت معوض نصاب مالکانه اعم از موات و غیرموات و خرید اراضی موردنیاز اجرای طرحهای مسکن به ویژه مسکن زوج های جوان و اقشار کم‌درآمد، اراضی شهری در اختیار خود را به صورت مزایده به فروش رسانده و وجوه حاصل را به حساب خزانه‌داری کل کشور به‌عنوان درآمد اختصاصی واریز نماید تا در قالب بودجه سنواتی برای تحقق موارد مذکور به‌مصرف برسد .</p> <p>تبصره - اجرای طرح های موضوع این ماده از طریق بخش های خصوصی و تعاونی انجام می‌شود .</p>

- از قانون برنامه ششم توسعه:

<h3>حکم کلی</h3>
<p>ماده ۵۹- در چهارچوب قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن مصوب ۱۳۸۷/ ۲/ ۲۵:</p> <p>الف - وزارتخانه های راه و شهرسازی و کشور و شهرداری ها مکلفند در طول برنامه نسبت به احیاء، بهسازی، نوسازی و مقاوم سازی و بازآفرینی سالانه حداقل دویست و هفتاد محله در قالب مطالعات مصوب ستاد ملی بازآفرینی شهری پایدار بر حسب گونه های مختلف (شامل ناکارآمد- تاریخی- سکونتگاههای غیررسمی و حاشیه ای) و ارتقای دسترسی به خدمات و بهبود زیرساخت ها با رویکرد محله محور در چهارچوب قوانین و مقررات ذی ربط اقدام نمایند. تسهیلات و اعتبارات مورد نیاز سهم دولت همه ساله با پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و هماهنگی شهرداری ها به تصویب ستاد ملی بازآفرینی شهری پایدار می رسد و در قالب بودجه سنواتی پیش بینی می شود و در اختیار دستگاههای اجرایی ذی ربط و شهرداری ها قرار می گیرد. برنامه عملیاتی در دو بخش نوسازی مسکن و تأمین خدمات و زیرساخت، در سه ماهه اول اجرای قانون برنامه توسط وزارتخانه های راه و شهرسازی و کشور، سازمان، شورای عالی استان ها و کلیه دستگاههای عضو ستاد ملی بازآفرینی شهری پایدار در سطح مدیریت ملی، استانی و شهری تهیه و تعهد و التزام به اجرای برنامه های بازآفرینی شهری خواهند داشت.</p> <p>تبصره - در تهیه برنامه عملیاتی محدوده های تاریخی شهرها، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به دستگاههای موصوف اضافه می شود.</p> <p>ب - دولت موظف است به منظور کاهش آسیب پذیری سکونتگاههای روستایی (با هدف بهسازی و نوسازی مسکن روستایی) و همچنین تأمین مسکن برای اقشار کم درآمد شهری (در شهرهای کوچک) منابع مالی و تسهیلات ارزان قیمت و زمین مورد نیاز را در قالب بودجه سنواتی در طول اجرای قانون برنامه تأمین و اقدامات ذیل را از طریق بنیاد مسکن انقلاب اسلامی به عمل</p>

آورد:

۱ - بهسازی و نوسازی سالانه حداقل دویست هزار واحد مسکونی روستایی با پرداخت تسهیلات ارزان قیمت با کارمزد پنج درصد (۵٪) و تأمین مابه التفاوت سود تسهیلات برای دوران مشارکت مدنی و فروش اقساطی .
این حکم درطول اجرای قانون برنامه بر ماده (۶) قانون اساسنامه بنیاد مسکن انقلاب اسلامی مصوب ۱۷/ ۹/ ۱۳۶۶ حاکم است.
۲ - تأمین منابع مالی و تسهیلات ارزان قیمت و زمین مورد نیاز برای کمک به ساخت و یا خرید سالانه حداقل صد و پنجاه هزار واحد مسکن اقشار کم درآمد در شهرها (با اولویت شهرهای زیر یکصد هزار نفر جمعیت)
پ - بانک مسکن موظف است نسبت به تأمین باقیمانده تعهدات خود و تأمین منابع مورد نیاز مسکن مهر بدون تعهد احداث واحدهای جدید با تشخیص وزارت راه و شهرسازی اقدام نماید.
ت - وزارت راه و شهرسازی با رعایت وظایف و اختیارات سایر دستگاهها بدون ایجاد تشکیلات جدید و استفاده از امکانات سایر دستگاهها مکلف است در راستای تحقق پذیری طرحهای توسعه و عمران شهری و روستایی، آمایش و کنترل تخلقات، انضباط شهری و حفظ حقوق شهروندان نسبت به استقرار سامانه (سیستم) یکپارچه اطلاعات مکانی، تأمین زیرساخت های مورد نیاز آن و ایجاد ساختار مناسب برای اشتراک گذاری داده های مکانی توسط کلیه دستگاههای مرتبط اقدام نماید. این حکم ناقض و ناسخ هیچ یک از قوانین نیست .
تبصره - در ماده (۱۸) قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن مصوب ۲۵/ ۲/ ۱۳۸۷ با اصلاحات و الحاقات بعدی عبارت "برنامه پنجم" به "برنامه ششم" تغییر می یابد. منابع مورد نیاز بندهای این ماده از این محل قابل تأمین است.

ماده ۶۰ - به منظور مقاوم سازی ساختمان ها و اصلاح الگوی مصرف به ویژه مصرف انرژی در بخش ساختمان و مسکن اقدامات زیر انجام گردد:

ب - کلیه مجریان دولتی موظفند مسئولیت فنی (حرفه ای) خود و در صورت نیاز، مسئولیت سایر عوامل مرتبط با طراحی، محاسبه و نظارت بر ساختمان های تحت پوشش خود اعم از شهری و روستایی را نزد یکی از شرکتهای دارای صلاحیت، بیمه نمایند.

پ - به منظور انجام مطالعات لازم برای کاهش خطرپذیری در برابر زلزله :

۱ - شبکه ایستگاههای شتاب نگاری و زلزله نگاری و پیش نشانگرهای زلزله توسعه یابد .

۲ - در طی اجرای قانون برنامه استانداردسازی مصالح و روشهای مقاوم سازی ساختمانی، به صورت کامل محقق و از تولیدکنندگان و ارائه کنندگان مصالح و روشهای مذکور حمایت شود.

ماده ۶۱

الف - شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مکلف است نسبت به احصاء مناطق ویژه نیازمند بهسازی و نوسازی در بافتهای فرسوده و دسته بندی طرحهای واقع در این مناطق، با اولویت های زیر اقدام نماید :

۱ - طرحهایی که به دلیل وجود منافع عمومی، اجرای به موقع آنها ضروری است .

۲ - طرحهایی که از طریق تدوین ضوابط و مقررات و مشارکت مردم و حمایت دولت، شهرداری ها و دهیاری ها به مرور زمان قابل انجام است.

تبصره - طرحهای گروه (۱) مشمول برنامه های عمومی و عمرانی دولت موضوع "لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه های عمومی، عمرانی و نظامی دولت مصوب ۱۷/ ۱۱/ ۱۳۵۸ شورای انقلاب با اصلاحات و الحاقات بعدی" می باشد که تمام یا بخشی از منابع مورد نیاز آن می تواند از طریق بخشهای غیردولتی تأمین شود.

ب - دستگاههای اجرائی ذی ربط موظفند به منظور افزایش بهره وری و استحصال زمین نسبت به احیای بافتهای فرسوده و نامناسب روستایی اقدام نمایند.

پ - وزارتخانه های راه و شهرسازی و کشور و شهرداری ها موظفند با اعمال سیاست های تشویقی و در چهارچوب قانون حمایت از احیای بافتهای فرسوده از اقدامات بخش غیردولتی برای احیاء و بازسازی بافتهای فرسوده در قالب بودجه مصوب حمایت نمایند.

ت - دولت مکلف است از طریق اعمال سیاستهای حمایتی، حقوقی، تشویقی و اعطای تسهیلات یارانه ای نسبت به احیاء و بهسازی حداقل ده درصد (۱۰٪) از بافتهای فرسوده شهری با رعایت سرانه های رو بنائی و زیر بنائی توسط بخش غیردولتی و شهرداریها اقدام و مابه التفاوت سود تسهیلات یارانه ای مورد نیاز را همه ساله در قوانین بودجه سنواتی پیش بینی نماید.

بند (ت) ماده (۶۱) قانون برنامه ششم توسعه در بخش مغایرت بر مواد (۱) و (۴) قانون تشکیل وزارت راه و شهرسازی مصوب ۳۱/ ۳/ ۱۳۹۰ حاکم است.

ث - وزارت راه و شهرسازی موظف است ساماندهی و احیاء شهرهای آسیب دیده از جنگ تحمیلی و استفاده از اراضی رهاشده و ساختمان های مخروبه باقیمانده داخل شهرهای مورد نظر را در اولویت قرار دهد.

ماده ۶۲- دولت موظف است به منظور ارتقای شرایط محیطی پایدار و فراگیر ساکنان مناطق حاشیه نشین و برخورداری آنها از مزایای شهرنشینی و پیش نگری و پیشگیری از ایجاد سکونتگاههای غیرمجاز اقدامات زیر را انجام دهد:

الف - برنامه ریزی برای مدیریت و توزیع متناسب فعالیت، جمعیت و مهاجرت در کشور و ممانعت از توسعه حاشیه نشینی با رویکرد تقویت مبادی مهاجرت، با ساماندهی مناطق حاشیه نشین و کاهش جمعیت آن به میزان سالانه ده درصد (۱۰٪)

ب - سامان بخشی مناطق حاشیه نشین تعیین شده توسط شورای عالی شهرسازی و معماری ایران از طریق تدوین و اجرای سازوکارهای حقوقی، مالی و فرهنگی و توانمندسازی ساکنان بافتهای واقع در داخل محدوده های شهری با مشارکت آنها، در چهارچوب «سند ملی توانمندسازی و ساماندهی سکونتگاههای غیرمجاز» و ایجاد شهرکهای اقماری برای اسکان جمعیت مهاجر

پ - تهیه و اجرای طرح هادی برای روستاهای واقع در حریم شهرها با رویکرد کنترل محدوده روستاهای مذکور در حد رشد طبیعی آنها

ت - طراحی و ایجاد کمربند سبز در اطراف مراکز جمعیتی توسط شهرداری ها با مشارکت دولت در قالب بودجه سنواتی

- سایر قوانین و مقررات:

ردیف	عنوان / سال
۱	اجازه انتقال مالکیت عرصه و اعیان ساختمان محل استقرار وزارت مسکن و شهرسازی واقع در خیابان ولی عصر، بالاتر از میدان

ونک، خیابان عطار، نبش تک شمالی / ۱۳۹۰	
قانون هوای پاک / ۱۳۹۶	۲

۴- حوزه آب

- در قانون اساسی و سیاست های کلی:

حکم و سیاست کلی	سند	ردیف
اصل ۴۳- تامین نیازهای اساسی برای همه اصل ۴۸- بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی اصل ۵۰- ممنوعیت فعالیت‌های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند.	قانون اساسی	
- ایجاد نظام جامع مدیریت آب براساس اصول توسعه پایدار و آمایش سرزمین - ارتقاء بهره وری آب - افزایش استحصال آب و به حداقل رساندن ضایعات طبیعی و غیرطبیعی آب - تدوین برنامه جامع مدیریت منابع آب - مهار آب هایی که از کشور خارج می شود و اولویت استفاده از منابع آب مشترک	سیاست های کلی آب	
- مدیریت جامع، هماهنگ و نظام مند منابع حیاتی - ایجاد نظام یکپارچه ملی محیط زیست - اصلاح شرایط زیستی بمنظور رعایت عدالت و حقوق بین نسلی - پایش مستمر و کنترل منابع و عوامل آلاینده - تهیه اطلس زیست بوم کشور و حفاظت، احیاء، بهسازی و توسعه منابع طبیعی تجدیدپذیر - تعادل بخشی و حفاظت کیفی آب های زیرزمینی - استقرار نظام حسابرسی زیست محیطی - تدوین منشور اخلاق محیط زیست و نهادینه سازی فرهنگ محیط زیست - گسترش سطح آگاهی، دانش و بینش زیست محیطی - تقویت دیپلماسی محیط زیست (ایجاد و تقویت نهادهای منطقه ای)	سیاست های کلی محیط زیست	

۲- در قوانین برنامه:

- قانون برنامه پنجم:

حکم کلی
ماده ۱۴۰- به منظور مدیریت جامع (به هم پیوسته) و توسعه پایدار منابع آب در کشور : الف - در راستای ایجاد تعادل بین تغذیه و برداشت از سفره‌های آب زیرزمینی در کلیه دشتهای کشور، وزارت نیرو نسبت به

اجرای :

- ۱- پروژه‌های سازه‌ای و غیرسازه‌ای در سطح تمامی دشتهای کشور با اولویت دشتهای ممنوعه آبی
- ۲- اقدامات حفاظتی و جلوگیری و مسلوب‌المنفعه نمودن برداشتهای غیرمجاز از منابع آب زیر زمینی در چهارچوب قانون تعیین تکلیف چاههای آب فاقد پروانه
- ۳- نصب کنتورهای حجمی بر روی کلیه چاههای آب محفوره دارای پروانه با هزینه مالکان آن
- ۴- اعمال سیاستهای حمایتی و تشویقی
- ۵- اجرای نظام مدیریتی آب کشور براساس سه سطح ملی، حوضه‌های آبریز و استانی به نحوی اقدام نماید که تا پایان برنامه با توجه به نزولات آسمانی، تراز منفی سفره‌های آب زیرزمینی در این دشتهای نسبت به سال آخر برنامه چهارم حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) (دوازده و نیم درصد (۱۲/۵٪) از محل کنترل آبهای سطحی و دوازده و نیم درصد (۱۲/۵٪) از طریق آبخیزداری و آبخوانداری) با مشارکت وزارت جهاد کشاورزی بهبودیافته و با استقرار نظام بهره‌برداری مناسب از دشتهای موضوع این بند اهداف پیش‌بینی شده را تحقق بخشد .
- ب - وزارت جهاد کشاورزی طرحهای تعادل بخشی نظیر آبخیزداری، آبخوانداری، احیاء قنوات، بهبود و اصلاح روشهای آبیاری و استقرار نظام بهره‌برداری مناسب دشتهای موضوع بند «الف» را به نحوی اجراء نماید که اهداف پیش‌بینی شده تحقق یابد .
- ج - واردات و صادرات آب به کشورهای منطقه و اجرای طرحهای مشترک آبی با کشورهای همجوار با رعایت منافع ملی و توجه‌های فنی، اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی با تأیید شورای اقتصاد مجاز است .
- د - واحدهای تولیدی، صنعتی، دامداری، خدماتی و سایر واحدهایی که فاضلاب با آلاینده‌گی بیش از حد مجاز استانداردهای ملی تولید می‌نمایند، موظفند تأسیسات جمع‌آوری فاضلاب، تصفیه و دفع بهداشتی پساب را اجراء نمایند. واحدهای متخلف جریمه می‌شوند .
- هـ - دولت موظف است اعتبارات لازم را در قالب بودجه سنواتی به منظور تسریع در اجرای طرحهای استحصال، تنظیم، انتقال و استفاده از حقابه کشور از رودخانه‌های مرزی و منابع مشترک آب منظور نماید .

ماده ۱۴۱

- الف - به منظور افزایش بهره‌وری آب کشاورزی، وزارت نیرو مکلف است نسبت به اصلاح تخصیصها و پروانه‌های موجود آب و تحویل حجمی آب به تشکلهای آب‌بران به نحوی اقدام نماید که سالانه حداقل یک درصد (۱٪) از حجم آب مصارف موجود به ویژه در دشتهای با بیلان آب زیرزمینی منفی کاهش یابد تا آب صرفه‌جوئی شده در جهت توسعه اراضی جدید بخش کشاورزی یا سایر مصارف با روشهای نوین آبیاری مورد استفاده قرار گیرد .
- ب - وزارت نیرو مکلف است تا پایان برنامه به تدریج نسبت به صدور سند بهره‌برداری آب برای تمامی حقابه‌داران و دارندگان مجوز تخصیص آب اقدام نماید .
- مبادله این اسناد با اطلاع وزارت نیرو (شرکتهای آب منطقه‌ای) و با رعایت قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغات و اصلاحات بعدی آن و همچنین رعایت حفظ سطح کشت در بازارهای محلی مجاز است .
- ج - دولت مکلف است در تهیه و اجرای همزمان طرحهای تأمین آب و طرحهای مکمل نظیر احداث شبکه‌های آبیاری و زهکشی و تجهیز و نوسازی اراضی پایین‌دست و طرحهای حفاظت خاک و آبخیزداری در حوزه‌های بالادست سدهای مخزنی هماهنگی لازم به عمل آورد .

<p>د - دولت شبکه‌های اصلی و فرعی آبیاری و زهکشی اراضی آبخور سدهای احداث شده را گسترش دهد به نحوی که سالانه حداقل بیست واحد درصد نسبت به عملکرد طرحهای سال قبل افزایش یابد .</p>
<p>ماده ۱۴۲- به منظور تقویت بازارهای محلی و منطقه‌ای و توجه به ارزش آب :</p> <p>الف - به وزارت نیرو اجازه داده می‌شود خرید آب استحصالی و پساب تصفیه شده از سرمایه‌گذاران اعم از داخلی و خارجی، آب مازاد ناشی از صرفه‌جویی حقابه‌داران در بخشهای مصرف و همچنین هزینه‌های انتقال آب توسط بخش غیردولتی را با قیمت توافقی یا با پرداخت یارانه بر اساس دستورالعمل مصوب شورای اقتصاد، تضمین نماید .</p> <p>ب - سرمایه‌گذاری و مالکیت، مدیریت و بهره‌برداری سدها و شبکه‌های آبرسانی با حفظ کلیه حقوق حقابه‌بران، توسط بنگاهها و نهادهای عمومی غیردولتی و بخشهای تعاونی و خصوصی با رعایت سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و قانون مربوط مجاز است .</p> <p>ج - به منظور جمع‌آوری آبهای سطحی و هرز آبهای پراکنده و نیز استفاده و جمع‌آوری نزولات آسمانی در فصلهای غیرزراعی برای بهبود کشاورزی، وزارت نیرو موظف است در دو سال اول برنامه نسبت به احیاء آب‌بندانهای شناخته شده اقدام و در صورت نیاز آب‌بندانهای جدید احداث نماید .</p>
<p>ماده ۱۸۷</p> <p>الف - به دولت اجازه داده می‌شود به منظور حفاظت، احیاء و بهره‌برداری پایدار از محیط زیست، منابع طبیعی و تنوع زیستی حداکثر تا پایان سال دوم برنامه نسبت به موارد زیر اقدام قانونی انجام دهد :</p> <p>۱- تدوین و اجرای برنامه مدیریت یکپارچه زیست بومی و برنامه عملیاتی حفاظت و بهره‌برداری پایدار از تنوع زیستی زیست بومهای حساس و شکننده کشور .</p> <p>۲- اصلاح اساسنامه "صندوق ملی محیط زیست"</p> <p>تبصره ۱- قوه قضائیه، نهادهای نظامی و انتظامی و شهرداریها همکاری کامل با دولت برای تحقق مفاد این ماده را خواهند داشت .</p> <p>تبصره ۲- سازمان حفاظت محیط زیست، مناطق ساحلی و دریایی با حساسیت بالای زیست محیطی را شناسایی و اعلام نماید .</p> <p>تبصره ۳- آئین‌نامه اجرایی این ماده توسط سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارتخانه‌های نیرو، مسکن و شهرسازی و جهاد کشاورزی و معاونت تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد .</p> <p>ب - دولت موظف است نسبت به تشکیل سازمان توسعه و عمران دریا و سواحل جهت مطالعه و اجرای طرحهای بهسازی و شنا زیر نظر وزارت کشور به عنوان متولی اصلی ساماندهی سواحل و طرحهای شنا در سال اول برنامه اقدام نماید. اساسنامه سازمان مذکور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد .</p>

-در قانون برنامه ششم توسعه:

<p>حکم کلی</p>
<p>ماده ۳۵- دولت مکلف است به منظور مقابله با بحران کم آبی، رهاسازی حقابه های زیست محیطی برای پایداری سرزمین، پایداری و افزایش تولید در بخش کشاورزی، تعادل بخشی به سفره های زیرزمینی و ارتقای بهره وری و جبران تراز آب، به میزانی که در</p>

سال پایانی اجرای قانون برنامه یازده میلیارد مترمکعب شود، اقدامات زیر را به عمل آورد:

الف - افزایش عملکرد در واحد سطح و افزایش بهره وری در تولید محصولات کشاورزی با اولویت محصولات دارای مزیت نسبی و ارزش صادراتی بالا و ارقام با نیاز آبی کمتر و سازگار با شوری، مقاوم به خشکی و رعایت الگوی کشت مناسب با منطقه

ب - توسعه روشهای آبیاری نوین، اجرای عملیات آب و خاک (سازه ای و غیرسازه ای)، توسعه آب بندها و سامانه (سیستم) های سطوح آبیگر حداقل به میزان ششصد هزار هکتار در سال

تبصره - برای توسعه روشهای آبیاری نوین حداقل هشتادوپنج درصد (۸۵٪) هزینه ها به عنوان کمک بلاعوض توسط دولت در قالب بودجه سالانه تأمین و پرداخت می شود.

پ - حمایت از توسعه گلخانه ها و انتقال کشت از فضای باز به فضای کنترل شده و بازچرخانی پسابها، مدیریت آبهای نامتعارف و مدیریت آب مجازی

ت - طراحی و اجرای الگوی کشت با تأکید بر محصولات راهبردی و ارتقای بهره وری آب در چهارچوب سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و تأمین منابع و الزامات مورد نیاز در قالب بودجه سالانه و اعمال حمایت و مشوق های مناسب فقط در چهارچوب الگوی کشت

ث - احیاء، مرمت و لایروبی قنوات به میزان سالانه پنج درصد (۵٪) وضع موجود در طول اجرای قانون برنامه با تأکید بر فعالیت های آبخیزداری و آبخوانداری برای احیای قنوات

ج - ایجاد زیرساخت مورد نیاز برای پرورش دویست هزارتن ماهی در قفس تا پایان اجرای قانون برنامه و توسعه فعالیت های شیلاتی و ایجاد تأسیسات زیربنایی در سواحل کشور

چ - برق دار کردن چاههای کشاورزی دارای پروانه بهره برداری

تبصره - منابع مورد نیاز اجرای این بند از محل صرفه جویی در مصرف سوختهای فسیلی موضوع ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ تأمین می گردد.

ح - نصب کنتور هوشمند و حجمی آب با اعطای تسهیلات از وجوه اداره شده بر روی چاههای دارای پروانه بهره برداری تا پایان اجرای قانون برنامه

خ - استفاده از آب استحصالی سدها، با اولویت تأمین آب شرب مورد نیاز در حوضه آبریز محل استقرار سد

د - تأمین حقابه کشاورزان از رودخانه ها، چشمه ها و قنات ها از آب سدهای احداثی بر روی این رودخانه ها، قنات ها و چشمه ها

ذ - تغییر ساختار مصرف آب شرکتهای فولادی، آلیاژی و معدنی و اصلاح سامانه (سیستم) خنک کنندگی و شست و شوی مواد خام تا پایان سال چهارم اجرای قانون برنامه

ر - دولت موظف است تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه طرح الگوی کشت را برای تمامی نقاط کشور تعریف نموده و در طی سالهای اجرای این قانون به مورد اجراء گذارد.

وزارت نیرو موظف است تخصیص آب را مطابق طرح الگوی کشت در اختیار کشاورزان قرار دهد .

ماده ۳۶

الف - دولت مکلف است اقدامات لازم را با رعایت سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی در جهت اصلاح نظام بهره برداری آب آشامیدنی، بهره وری استحصال و بهره وری مصرف آن را حداقل معادل سی درصد (۳۰٪) ارتقاء دهد و نیز

<p>حداقل سی درصد (۳۰٪) آب آشامیدنی مناطق جنوبی کشور را از طریق شیرین کردن آب دریا تا پایان اجرای قانون برنامه تأمین نماید.</p> <p>تبصره - وزارت نیرو موظف است تا پایان اجرای قانون برنامه تمهیدات لازم را جهت تأمین، طراحی و ساخت حداقل معادل هفتاد درصد (۷۰٪) آب شیرین کن های مورد نیاز در شهرهای حوزه خلیج فارس و دریای عمان را از جمله از طریق خرید تضمینی آب شیرین شده و نیز مدیریت هوشمند و تجمیع خرید آب شیرین کن از طریق انتقال فناوری به داخل انجام دهد. مدیریت انتقال فناوری از طریق جهاد دانشگاهی، دانشگاهها و مراکز پژوهشی و شرکتهای دانش بنیان انجام می شود.</p> <p>ب - عوارض حاصل از چشمه های آب معدنی و درمانی در محدوده شهرستانهایی که ظرفیت توسعه گردشگری دارند، با طی مراحل قانونی در اختیار شهرداری ها یا دهیاری های همان منطقه قرار می گیرد. منابع حاصله متناسب با دریافت عوارض که به پیشنهاد شورای اسلامی شهر یا روستا به تصویب شورای برنامه ریزی و توسعه استان می رسد، با تصویب کمیته برنامه ریزی شهرستان صرف زیرساخت های گردشگری همان منطقه می شود.</p>
<p>ماده ۳۷- دولت مکلف است تمهیدات لازم را با استفاده از انواع روشها از جمله سازوکارهای ذیل تا پایان اجرای قانون برنامه، علاوه بر وضع موجود جهت افزایش حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) پوشش شبکه فاضلاب شهری کشور را فراهم نماید.</p> <p>الف - استفاده از سرمایه گذاری بخش خصوصی داخلی و خارجی و سازمان های بین المللی در ازای واگذاری پساب استحصالی</p> <p>ب - استفاده از منابع حاصل از فروش پساب فاضلاب جهت توسعه و تکمیل طرحهای فاضلاب شهری با پیش بینی منابع و مصارف آن در قانون بودجه سنواتی</p>

۳- در سایر قوانین و مقررات:

ردیف	عنوان/سال
۱	قانون حفظ و احیاء تالاب ها/ ۱۳۹۶
۱	قانون مجازات استفاده کنندگان غیرمجاز از آب، برق، تلفن، فاضلاب و گاز/ ۱۳۹۶
۴	قانون توسعه و بهینه سازی آب شرب شهری و روستایی در کشور/ ۱۳۹۴
۵	قانون موافقتنامه حفاظت و بهره برداری بهینه از منابع زنده آبی دریای خزر/ ۱۳۹۴
۶	بخشنامه رییس جمهور در مورد برنامه ریزی دستگاه های اجرایی برای صرفه جویی در مصرف آب آشامیدنی، کشاورزی و صنعتی/ ۱۳۹۶
۷	اصلاح تبصره (۲) ماده (۲) آیین نامه اجرایی مواد (۲) و (۳) قانون توسعه و بهینه سازی آب شرب شهری و روستایی در کشور/ ۱۳۹۶

۸	الحاق تبصره (۳) به ماده (۲۱) الحاقی آیین نامه اجرایی قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه/۱۳۹۶
۹	تصویب نامه در خصوص اصلاح اساسنامه شرکت مادر تخصصی مدیریت منابع آب ایران موضوع تصویب نامه شماره ۲۷۳۰/ت ۲۸۲۲۵ هـ مورخ ۲۰/۳/۱۳۸۲ و اصلاحات بعدی آن
۱۰	اختصاص اعتبار برای تامین آب شرب اضطراری استان سیستان و بلوچستان در قالب انجام حفاری آب ژرف در اختیار وزارت نیرو/۱۳۹۶
۱۱	تصویب نامه در خصوص تغییر دستگاه اجرایی طرح احداث خط دوم انتقال آب به زاهدان با شماره طبقه بندی (۱۳۰۷۰۰۲۱۰۴/۱۳۹۶)
۱۲	اصلاح جدول پیوست موضوع بند (۱) تصویب نامه شماره ۱۴۴۰۸۴/ت ۵۳۹۰۷ هـ مورخ ۱۵/۱۱/۱۳۹۵ موضوع تصویب نامه در خصوص تخصیص اعتبار به منظور رفع تنش آب شرب در مناطق بحرانی در اختیار دستگاه های اجرایی/۱۳۹۶
۱۳	تصویب نامه در خصوص تداوم اجرای پروژه های آزاد راه کنار گذر دوم جنوبی تهران در استان های قزوین، البرز، مرکزی و تهران، سد سفارود در استان گیلان و سد و نیروگاه آبی خراسان (۳) در استان چهارمحال و بختیاری/۱۳۹۶
۱۶	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران پیرامون تصویب طرح های توسعه و عمران ناحیه شمالی و جنوبی ایلام و بازنگری طرح های توسعه و عمران ناحیه اورامانات و اسلام آباد غرب (پیرو مصوبه انتقال آب به دشت گرمسیری/۱۳۹۶)
۱۸	مصوبه شورای اقتصاد در مورد اصلاح جدول زمان بندی دریافت و بازپرداخت تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) برای اجرای طرح سد و نیروگاه برق آبی نمارستاق/۱۳۹۶
۱۹	مصوبه شورای اقتصاد در مورد اصلاح جدول زمانبندی دریافت و بازپرداخت تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) برای اجرای طرح سد و نیروگاه برق آبی بسته اردل/۱۳۹۶
۲۰	مصوبه شورای اقتصاد در مورد اصلاح مصوبات شورای مذکور برای سرمایه گذاری از محل منابع داخلی مربوط به طرح های شرکت سهامی سازمان آب و برق خوزستان/۱۳۹۶
۲۱	تصویب نامه در خصوص محاسبه وجوه پرداختی توسط شرکت های تولید نیروی برق حرارتی دولتی و شرکت های برق منطقه ای و شرکت های فروشنده برق نیروگاه های آبی به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی
۲۲	تصویب نامه در خصوص اقدامات رفع مشکلات بخش آب و فاضلاب و برق استان خوزستان/۱۳۹۶
۲۳	مصوبه شورای اقتصاد در مورد صدور مجوز برای انتشار اوراق مشارکت ریالی مربوط به شرکت سازمان آب و برق خوزستان به منظور اجرای طرح آبرسانی به شهرستان های اهواز، آبادان، خرمشهر و شادگان (طرح غدیر/۱۳۹۵)
۲۴	اصلاح آیین نامه اجرایی قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه/۱۳۹۵
۲۵	آیین نامه اجرایی مواد (۲) و (۳) قانون توسعه و بهینه سازی آب شرب شهری و روستایی در کشور/۱۳۹۵
۲۶	تصویب نامه در خصوص اختصاص مبلغ هشت هزار و دویست و هفت میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۲۰۷/۸) ریال به منظور عملیات اجرایی در حوضه آبریز دریاچه ارومیه/۱۳۹۵
۲۷	تصویب نامه در خصوص تخصیص اعتبار به منظور رفع تنش آب شرب در مناطق بحرانی در اختیار دستگاه های اجرایی/۱۳۹۵

۲۸	اختصاص مبلغ مبلغ پانصد و هشتاد میلیارد ریال به شرکت سهامی سازمان آب و برق خوزستان جهت ساماندهی زهاب های تجمع یافته شرکت کشت و صنعت نیشکر در مرز با عراق در استان خوزستان/۱۳۹۵
۲۹	اختصاص مبلغ هشتاد و پنج میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۸۵) ریال جهت تکمیل طرح جمع آوری آب های سطحی، کنترل سیلاب و تکمیل طرح علاج بخشی سد بیدواز اسفراین به استانداری خراسان شمالی/۱۳۹۵
۳۰	الحاق ماده (۲۶) به اساسنامه شرکت های آب منطقه ای همدان، لرستان، ایلام، مرکزی، خراسان شمالی، اردبیل، کهگیلویه و بویراحمد، گلستان، بوشهر، سمنان، قم، چهارمحال و بختیاری، زنجان، کردستان، قزوین و خراسان جنوبی/۱۳۹۵
۳۱	اصلاحیه مصوبه مجوز مشارکت در تأمین و اجرای تأسیسات آب شرب و خام (شبکه و مخازن) و اجرای تأسیسات فاضلاب (شبکه و تصفیه خانه) در محدوده منطقه ۲۲ شهرداری تهران و الحاق یک بند به تبصره بیست و سوم (۲۳) مصوبه بودجه سال ۱۳۹۵ شهرداری تهران/۱۳۹۵
۳۲	اصلاح و تنفیذ مصوبه شورای اقتصاد در خصوص طرح برق دار کردن چاه ها و تلمبه های آب کشاورزی/۱۳۹۵
۳۳	تصویبنامه در خصوص تهاثر مطالبات شرکت های خصوصی تولید کننده برق از شرکت سهامی مدیریت شبکه برق ایران و شرکت لوله و ماشین سازی ایران از شرکت آب و فاضلاب استان تهران با بدهی همان شرکت ها به سازمان خصوصی سازی و سازمان امور مالیاتی کشور/۱۳۹۵
۳۴	مصوبه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در خصوص پروژه های پیشنهادی کارگروه های برنامه های ملی اقتصاد مقاومتی در بخش آب و نیرو برای اجرا در سال ۱۳۹۵ توسط وزارت نیرو/۱۳۹۵
۳۵	مصوبه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در خصوص اجرای پروژه های "جایگزینی اتومبیل های فرسوده" و "افزایش کارایی موتورخانه ها" و "برق دار کردن حلقه های چاه و تلمبه های آب" و "تکمیل و بهره برداری از نیروگاه های جدید" در سال ۱۳۹۵ توسط معاونت اجرایی رییس جمهور/۱۳۹۵
۳۶	تصویب نامه در خصوص تغییر دستگاه اجرایی طرح های ساختمان شبکه فرعی آبیاری و زهکشی سیستان از شرکت سهامی توسعه منابع آب و خاک سیستان به شرکت آب منطقه ای سیستان و بلوچستان/۱۳۹۴
۳۷	اجازه مصرف مبلغ (۴۵۰) میلیارد ریال برای جبران خسارات وارده به باغات و زراعات استان کرمانشاه و ارتقای بهره وری آبیاری و توسعه آبیاری نوین/۱۳۹۴
۳۸	دستورالعمل تعرفه خدمات آب خارج از تأسیسات شرکت های آب و فاضلاب (تعرفه خدمات آب برداشتی از منابع آب سطحی و زیرزمینی در حوزه فعالیت شرکت های آب منطقه ای استان ها و سازمان آب و برق خوزستان/۱۳۹۴)
۳۹	واگذاری حق بهره برداری (۴۰۰) متر مربع از پلاک ثبتی واقع در بخش (۷) دهستان تنگ داود رشید شهرستان کوهدشت، استان لرستان برای پروژه آبرسانی مجتمع روستایی قبرموسی (حفر چاه و ایستگاه پمپاژ) به وزارت نیرو/۱۳۹۴
۴۰	مصوبه شورای اقتصاد در خصوص استفاده از تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) برای اجرای "بسته طرح های هراز" توسط شرکت آب منطقه ای مازندران/۱۳۹۴
۴۱	اختصاص مبالغی به صورت اعتبار و تسهیلات بانکی ارزان قیمت برای جبران خسارات وارده به عشایر ناشی از خشکسالی و پیشگیری از حوادث غیر مترقبه از طریق کمک به تامین علوفه مورد نیاز دام و آبرسانی به مناطق عشایری دچار خشکسالی به وزارت جهاد کشاورزی/۱۳۹۴

۴۲	اختصاص معادل ریالی مبلغ (۵۰۰) میلیون دلار تسهیلات از محل منابع صندوق توسعه ملی به وزارت نیرو برای اجرای طرح های آبرسانی به روستاها با اولویت پروژه های بهره برداری شده در سال های (۱۳۹۴) و (۱۳۹۵/۱۳۹۴)
۴۳	اصلاح و تنفیذ مصوبه شورای اقتصاد در خصوص اخذ مجوز سرمایه گذاری برای طرح برق دار کردن چاه ها و تلمبه های آب کشاورزی به وزارت نفت/۱۳۹۴
۴۴	اصلاح بند (۷) تصویبنامه موضوع اختصاص مبلغ هشت میلیارد دلار از محل منابع صندوق توسعه ملی به صورت تسهیلات برای اجرای طرحهای مهار و تنظیم آبهای مرزی و شبکه های اصلی و فرعی آبیاری و زهکشی طرحهای متناظر مندرج در جدول پیوست قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور به وزارتخانه های نیرو و جهاد کشاورزی و مجریان غیر دولتی طرحهای یاد شده/۱۳۹۴
۴۵	دستورالعمل تعرفه آب و فاضلاب/۱۳۹۴
۴۶	اختصاص مبلغ یکصد و چهل میلیارد ریال برای تکمیل ایستگاه پمپاژ گوریه و شبکه فرعی آبیاری و زهکشی اراضی گوریه به منظور افزایش راندمان آبیاری و جلوگیری از اتلاف منابع آبی در سطح (۸۱۰) هکتار از اراضی کشاورزی به استناداری خوزستان/۱۳۹۴
۴۷	نامه اصلاحی ردیف های (۳) و (۴) جدول تصویبنامه شماره ۷۵۵۵۷/ت۵۲۳۴۴هـ مورخ ۱۱/۰۶/۱۳۹۴ در خصوص اختصاص مبلغ یکهزار و سیصد و پنجاه میلیارد ریال برای تکمیل طرح های مقابله و پیشگیری از خشکسالی و سایر حوادث احتمالی به وزارت نیرو (شرکت سهامی آب منطقه ای گیلان)
۴۸	اختصاص مبلغ پنجاه میلیارد ریال برای اجرای پروژه جمع آوری آب های سطحی و کنترل سیلاب شهر اسفراین به استناداری خراسان شمالی/۱۳۹۴
۴۹	اختصاص مبلغ یکهزار و سیصد و پنجاه میلیارد ریال برای تکمیل طرح های مقابله و پیشگیری از خشکسالی و سایر حوادث احتمالی به وزارت نیرو (شرکت سهامی آب منطقه ای گیلان)/۱۳۹۴
۵۰	اختصاص مبلغ دویست و ده میلیارد ریال به منظور اقدامات و خدمات اضطراری و پیشگیری و مقابله با آتش سوزی در سطح جنگل ها و مراتع کشور به وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور)/۱۳۹۴
۵۱	اختصاص مبلغ هجده میلیارد و پانصد میلیون ریال برای تامین آب شرب روستاهای شهرستان لنجان به استناداری اصفهان (شرکت آب و فاضلاب روستایی)/۱۳۹۴

۵- در حوزه کشاورزی

-در قانون اساسی و سیاست های کلی:

ردیف	سند	حکم و سیاست کلی
۱	قانون اساسی	اصل ۴۳- تامین نیازهای اساسی همچون خوراک و.. برای همه- منع اسراف و تبذیر در امور اقتصادی شامل مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات- تاکید بر افزایش تولیدات کشاورزی و تامین استقلال اقتصادی

		<p>جامعه با حفظ آزادی اصل ۴۸- بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی اصل ۵۰- ممنوعیت فعالیت‌های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند.</p>
۲	سیاست های کلی کشاورزی	<p>-توسعه پایدار کشاورزی -امنیت غذایی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی -تاکید بر تولید از منابع داخلی -اصلاح و بهینه نمودن الگوی مصرف و حمایت موثر از تولید و صادرات -رعایت اندازه های فنی-اقتصادی واحدهای تولیدی و تاکید بر جهت گیری حمایتی دولت از سیاست ها بویژه در واگذاری منابع آب و خاک -نوسازی نظام تولید بر مبنای دانش نوین و بومی سازی فناوری های روز و تربیت، حفظ و تجهیز نیروی انسانی -توسعه و تقویت تعاونی ها و سایر تشکل های اقتصادی، اجتماعی، صنفی، تخصصی با مشارکت عمومی -ارتقاء بهره وری از آب در تولید محصولات کشاورزی و استفاده علمی و بهره برداری بهینه از سایر نهاده ها -گسترش زیرساخت ها و ایجاد انگیزه برای جذب و توسعه سرمایه گذاری در بخش کشاورزی -پوشش بیمه مناسب و کاهش احتمال زیان تولید -اجرای سیاست های حمایتی و متعادل کردن سطح سودآوری کشاورزی با سایر بخش های اقتصادی -حمایت موثر از ساماندهی فرایند تولید و اصلاح نظام بازار محصولات کشاورزی -تخصیص یارانه هدفمند به بخش کشاورزی در جهت تحقق خودکفایی -حمایت از ساخت زیربناها -مراعات معیارهای زیست محیطی -قابلیت انعطاف در شرایط محیطی مختلف -ارتقاء قدرت رقابت در بازارهای داخلی و بین المللی -ارتقاء سطح درآمد و زندگی روستائیان، کشاورزان و عشایر -توسعه پایدار روستاها و مناطق کشاورزی -رفع فقر با تقویت زیرساخت های مناسب تولید و تنوع بخشی و گسترش فعالیت های مکمل و اقتصادی بویژه صنایع تبدیلی و روستایی و خدماتی نوین.</p>
	سیاست های کلی زیست محیط	<p>-ایجاد نظام یکپارچه ی ملی محیط زیست -پیشگیری و ممانعت از انتشار انواع آلودگی های غیرمجاز و جرم انگاری -پایش مستمر و کنترل منابع و عوامل آلاینده -گسترش اقتصاد سبز(گسترش محصولات کشاورزی سالم و ارگانیک-اصلاح الگوی تولید و بهینه سازی الگوی مصرف) -استقرار نظام حسابرسی زیست محیطی -تدوین منشور اخلاق محیط زیست و نهادینه سازی فرهنگ محیط زیست -گسترش سطح آگاهی، دانش و بینش زیست محیطی</p>

۲- در قوانین برنامه:

- از قانون برنامه پنجم:

حکم کلی

ماده ۱۴۳- به منظور حفظ ظرفیت تولید و نیل به خودکفایی در تولید محصولات اساسی کشاورزی و دامی از جمله گندم، جو، ذرت، برنج، دانه‌های روغنی، چغندر قند و نیشکر، گوشت سفید، گوشت قرمز، شیر و تخم مرغ، اصلاح الگوی مصرف براساس استانداردهای تغذیه، گسترش کشاورزی صنعتی و دانش بنیان، فراهم نمودن زیرساختهای امنیت غذایی و ارتقاء ارزش افزوده بخش کشاورزی بر مبنای ملاحظات توسعه پایدار سالانه به میزان هفت درصد (۷٪) نسبت به سال ۱۳۸۸ در طول برنامه اقدامات زیر انجام می‌شود:

الف - ارتقاء راندمان آبیاری بخش به حداقل چهل درصد (۴۰٪) در سال آخر برنامه از طریق اجرای عملیات زیربنایی آب و خاک از جمله طرحهای تجهیز و نوسازی، توسعه شبکه‌ها، زهکشها و روشهای نوین آبیاری و اجرای عملیات به زراعی و به‌نژادی

ب - تحویل آب موردنیاز کشاورزان به صورت حجمی براساس الگوی کشت هر منطقه و با استفاده از مشارکت بخش غیردولتی

ج - ارتقاء شاخص بهره‌وری مصرف آب در بخش کشاورزی و افزایش تولید محصول به ازاء واحد حجم مصرفی

د - گسترش مبارزه تلفیقی با آفات و بیماریهای گیاهی، مصرف بهینه سموم، کودشیمیایی، مواد زیست‌شناختی (بیولوژیکی) و داروهای دامی و همچنین مبارزه زیست‌شناختی (بیولوژیکی) و توسعه کشت زیستی (ارگانیک) مدیریت تلفیقی تولید و اعمال استانداردهای ملی کنترل کیفی تولیدات و فرآورده‌های کشاورزی در راستای پوشش حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) سطح تولید تا پایان برنامه

ه - برون‌سپاری فعالیتهای غیرحاکمیتی و تصدیگری‌های بخش کشاورزی به بخشهای خصوصی و تعاونی با تأکید بر به‌کارگیری کارشناسان تعیین‌صلاحیت‌شده عضو سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و سازمان نظام دامپزشکی به عنوان ناظر و یا مشاور فنی مزارع کشاورزی و واحدهای دامی و دامپروری و آبی‌پروری، تعاونیها و تشکلهای بخش کشاورزی

و - نوسازی ماشین‌آلات کشاورزی و خارج از رده‌کردن حداقل (۲۰۰) هزار دستگاه ماشین‌آلات فرسوده کشاورزی و توسعه ماشینی کردن (مکانیزاسیون) بر مبنای اقلیم و شرایط و همچنین قابلیت و توانایی کشاورزان هر منطقه به گونه‌ای که در پایان برنامه، ضریب نفوذ ماشینی کردن (مکانیزاسیون) از یک اسب بخار در هکتار سال ۱۳۸۸ به (۱/۵) اسب بخار در هکتار در سال آخر برنامه برسد.

ز - ترویج استفاده از کودهای آلی و زیستی (ارگانیک) در سطح مزارع و باغهای کشور حداقل در سقف یارانه سال آخر برنامه چهارم و افزایش میزان مصرف این گونه کودها به سی و پنج درصد (۳۵٪) کل کودهای مصرفی در پایان برنامه

ح - صدور سند مالکیت کلیه اراضی کشاورزی توسط سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تا پایان برنامه

ط - گسترش پوشش بیمه تولیدات بخش کشاورزی و عوامل تولید به میزان حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) تولیدات تا پایان برنامه

ی - دولت به منظور تجهیز منابع برای سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی، بخشی از منابع خود را که در چهارچوب بودجه سالانه مشخص خواهد شد از طریق دستگاه اجرائی ذی‌ربط به عنوان کمک به تشکیل و افزایش سرمایه صندوقهای غیردولتی حمایت از توسعه بخش کشاورزی و یا به صورت وجوه اداره‌شده در اختیار صندوقهای مذکور قرار دهد. مبالغ پرداختی به صندوقها به هزینه قطعی منظور می‌شود.

ماده ۱۴۴- به منظور حمایت از بخش کشاورزی، پایداری تولید و توسعه صادرات و رقابت‌پذیری و کاهش قیمت تمام‌شده

وزارتخانه‌های صنایع و معادن، جهادکشاورزی، بازرگانی و مسکن و شهرسازی با سیاستگذاری و برنامه‌ریزی هماهنگ براساس تفاهم‌نامه‌ای که به تأیید معاونت می‌رسد، نسبت به حمایت هدفمند از استقرار و گسترش صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات اساسی کشاورزی توسط بخش غیردولتی در قطبهای تولیدی اقدام نمایند .

ماده ۱۴۵- به منظور اقتصادی و رقابتی نمودن تولید و افزایش صادرات محصولات کشاورزی، ساماندهی مدیریت منابع، حفاظت از منابع پایه و ارزش افزایی و تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی :

الف - حمایت از تولید محصولات کشاورزی در قالب جبران بخشی از یارانه سود و کارمزد تسهیلات بانکی، کمکهای بلاعوض، پرداخت یارانه و سایر مشوقها با اولویت رعایت الگوی کشت بهینه ملی - منطقه‌ای بر اساس آئین‌نامه‌ای است که به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد .

ب - از ابتدای برنامه، وزارت بازرگانی و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی قبل از واردات کالاها و یا محصولات بخش کشاورزی اعم از خام و یا فرآوری شده و یا مواد اولیه غذایی موردنیاز صنایع غذایی و تبدیلی موظفند از وزارت جهاد کشاورزی مجوز لازم را اخذ نمایند. دولت مکلف است به منظور حمایت از تولیدات داخلی، برای واردات کلیه کالاها و محصولات بخش کشاورزی تعرفه مؤثر وضع نماید به گونه‌ای که نرخ مبادله همواره به نفع تولیدکننده داخلی باشد .

تبصره ۱- واردات نهاده‌های تولید بخش کشاورزی از قبیل بذر، نهال، کود و سم با هماهنگی و اخذ مجوز وزارت جهاد کشاورزی از اعمال تعرفه مؤثر مستثنی می‌باشد .

تبصره ۲- مسؤلیت انتخاب ابزار تعرفه‌ای، تعیین سهمیه مقداری، زمان ورود و مقدار تعرفه برای کالاهای کشاورزی و فرآورده‌های غذایی با وزارت جهاد کشاورزی خواهد بود .

ج - عملیات تولید، فرآوری، ذخیره‌سازی، قرنطینه و بازرسانی محصولات، نهاده‌ها و کالاهای کشاورزی نوپدید، ارائه خدمات نوین کشاورزی، عاملین و گواهی‌کنندگان فرآیندها براساس مقررات و استانداردهایی خواهد بود که توسط وزارت جهاد کشاورزی در سال اول برنامه تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد .

به منظور افزایش تولید و ارتقاء بهره‌وری و بازده زمینهای کشاورزی در واحدهکتار، دولت حمایتهای حقوقی و مالی لازم را از تشکیل تشکلهای حقوقی با اولویت تعاونیهای تولید کشاورزی در جهت اعمال مدیریت واحد یا اتخاذ سیاستهای تشویقی برای یکپارچه‌سازی زمینهای کشاورزی به عمل می‌آورد .

ماده ۱۴۷- به منظور توانمندسازی ساختار مدیریت منابع طبیعی و آبخیزداری کشور اقدامهای زیر انجام می‌شود :

الف - ارزش اقتصادی (کارکردهای بازاری و غیربازاری) منابع طبیعی، هزینه‌ها و منافع اجتماعی طرحها و پروژه‌های عمرانی، توسعه‌ای در مطالعات امکان‌سنجی طرحها و پروژه‌ها ملاک عمل قرار گیرد .

ب - به منظور رفع معارض از اراضی دولتی و ملی، سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور حسب مورد پس از تأیید بالاترین مقام دستگاه اجرائی مربوط، از پرداخت هزینه‌های دادرسی معاف است .

ج - وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور) موظف است ظرف مدت یک سال اول برنامه بدون رعایت تشریفات مناقصه، مدیریت، احداث، نگهداری، توسعه و بهره‌برداری پارکهای جنگلی و مراتع قابل درختکاری، نهالستانهای متروکه و اراضی واقع در کاربریهای سبز و کمربند سبز شهرها را در محدوده و حریم شهرها با حفظ مالکیت دولت و کاربری طبق طرح مورد توافق شهرداری و سازمان مذکور بدون دریافت حقوق مالکانه به شهرداری مربوطه به منظور توسعه فضای سبز و استفاده بهینه واگذار نماید .

ماده ۱۴۸- دولت مکلف است جهت اصلاح الگوی بهره‌برداری از جنگلها، مراتع و آب و خاک اقدامات زیر را انجام دهد :

الف - جایگزینی سوخت فسیلی و انرژی‌های تجدیدپذیر به جای سوخت هیزمی

ب - توسعه زراعت چوب و تشدید مبارزه با قاچاق چوب و محصولات جنگلی و مرتعی و حذف تعرفه واردات چوب و امکان واردات چوب عمل‌آوری نشده

ج - ساماندهی جنگلها و حمایت از تولید دام به روش صنعتی

د - ساماندهی ساخت و ساز در مناطق جنگلی براساس قوانین و مقررات ذی‌ربط

ه - توسعه جنگلهای دست کاشت

و - اجرای عملیات آبخیزداری تا سطح هشت میلیون هکتار تا پایان برنامه

ز - اجرای عملیات بیابان‌زدایی و کنترل کانونهای بحران

تبصره - بهره‌برداری از جنگلها فقط در چهارچوب مصوبات هیأت وزیران ممکن است و بهره‌برداری از مراتع و زیستگاههای طبیعی تنها بر مبنای توان بوم‌شناختی (اکولوژیک) و ضرورت حفظ آنها مجاز و مازاد برآن ممنوع است. متخلف از احکام این تبصره علاوه بر جبران خسارت، ملزم به پرداخت جریمه‌ای معادل، تا دو برابر قیمت جنگل و یا مرتع و زیستگاه مورد بهره‌برداری یا تلف شده است .

ماده ۱۴۹- دولت مجاز است با هدف تأمین امنیت غذایی اقدامات زیر را انجام دهد :

الف - حمایت مالی از توسعه کشتارگاههای صنعتی و بهبود کشتارگاههای سنتی و نیمه‌صنعتی توسط بخش غیردولتی به منظور ارتقاء شاخص بهداشت کشتار انواع دام

ب - ارتقاء سطح کلی حمایت از کشاورزی به حداقل سی و پنج درصد (۳۵٪) ارزش تولید این بخش

ج - حمایت از افزایش تولید پروتئین حیوانی حاصل از انواع دام، طیور و آبزیان

تبصره ۱- وزارت جهاد کشاورزی مجاز است به منظور کنترل بیماریهای دامی، تضمین سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی و امنیت غذایی، از طریق ادارات و سازمانهای تابعه و با همکاری سازمان نظام دامپزشکی، سامانه هوشمند مراقبت بیماریهای دامی و هویت‌دار نمودن جمعیت دامی کشور را مستقر نماید .

تبصره ۲- دولت برنامه تأمین سلامت غذا از مزرعه تا سفره را طی سال اول برنامه تصویب و اقدامات قانونی لازم برای اجرای آن را به عمل آورد .

-از قانون برنامه ششم توسعه:

حکم کلی

ماده ۳۱- دولت موظف است برای حصول اهداف بندهای ششم و هفتم سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی در جهت تأمین امنیت غذایی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی زراعی، دامی و آبی به میزان نود و پنج درصد (۹۵٪) درپایان اجرای قانون برنامه و افزایش تولیدات کشاورزی به ویژه محصولات دارای مزیت صادراتی، رسیدن به تراز تجاری مثبت، تقویت و تکمیل زنجیره های تولید و توسعه صادرات و ارتقای بهره وری آب و خاک کشاورزی اقدامات زیر را جهت حصول به شاخص های کمی به شرح مندرج در جداول ذیل انجام دهد:

الف - توسعه کشاورزی حفاظتی، توسعه کشت نشایی، به نژادی و به زراعی، تولید و تأمین و به کارگیری ارقام مقاوم، خوداتکایی در

تولید بذر و نهال، افزایش ضریب ماشینی کردن سالانه حداقل دوازده صدم (۱۲/۰) اسب بخار در هکتار

ب - انجام به موقع خرید تضمینی محصولات کشاورزی و در صورت وقفه در پرداخت خرید تضمینی، پرداخت مطابق تبصره بند (الف) ماده (۱۰) این قانون به عنوان جبران خسارت ناشی از تأخیر در نظام بانکی. در طول اجرای قانون برنامه، بند (ب) ماده (۳۱)، قانون تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی مصوب ۶۷/۲۱/۱۳۶۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی را در بخش مغایرت موقوف الاجراء می نماید.

پ - افزایش تولید محصولات راهبردی و تبدیل پانصد هزار هکتار از اراضی شیبدار به باغات

ت - فراهم نمودن امکانات مصرف بهینه سموم، دفع آفات نباتی و کودهای شیمیایی و استفاده بیشتر از کود آلی (کمپوست) و مبارزه زیستی و تدوین ضوابط ورود، ساخت و ترکیب ساخت (فرمولاسیون) کود و سم

ث - سرمایه گذاری مورد نیاز جهت انجام امور تحقیقاتی و نظام نوین ترویج و انتقال فناوری، تقویت شرکتهای دانش بنیان، استقرار مدیریت دانش و تجهیز مراکز جهادکشاورزی

ج - توسعه کشت محصولات سالم و محصولات زیستی (ارگانیک)، اعمال استانداردهای ملی کنترل کیفی تولیدات و فرآورده های کشاورزی گسترش مبارزه تلفیقی با آفات و بیماری های گیاهی، مصرف بهینه نهاده ها از جمله انواع سم و کود و حمایت از درمانگاههای گیاه پزشکی در راستای ارتقای سلامت انسان و جامعه

چ - ممنوعیت هرگونه رهاسازی، تولید، واردات و مصرف محصولات تراریخته، در چهارچوب قانون ایمنی زیستی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۸/۵/۷ با رعایت مقررات و موازین ملی و بین المللی که به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

تبصره - دولت موظف است اقدام لازم برای آزمایش مواد غذایی وارداتی و فرآورده های غذایی وارداتی را جهت تشخیص مواد تراریخته به عمل آورد و با اطلاع رسانی مردم را از مواد غذایی تراریخته با خبر ساخته و خطرات احتمالی این مواد را که بر اساس آزمایشات معتبر معلوم می شود به مردم اعلام نماید.

ح - اخذ عوارض از انواع چربی های وارداتی دارای اسیدهای چرب اشباع و غیر اشباعی (ترانس) بیش از حد مجاز و نوشابه های گازدار مصرفی و صرف منابع حاصل از آنها در جهت افزایش سرانه شیر. میزان مصرف و نحوه هزینه در بودجه سالانه با رعایت ماده (۴۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴ مشخص خواهد شد.

خ - انجام ایمن سازی (واکسیناسیون) دامهای سبک و سنگین و پرداخت یارانه مورد نیاز آنها مطابق قانون بودجه سالانه

د - راه اندازی زیرساخت شناسه گذاری، بارنامه الکترونیکی و رهگیری کالا و نهاده کشاورزی و دامی صنعتی و نیمه صنعتی تا رسیدن به مصرف کننده نهائی در روزآمد کردن شناسه این کالاها

تبصره - وزارت جهاد کشاورزی، فهرست کالاهای مشمول این بند را اعلام می نماید.

ذ - حمایت از توسعه ظرفیت صادراتی صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی مانند کارخانجات خوراک دام، طیور و آبزیان و صنایع بسته بندی محصولات کشاورزی با توجه به مزیتهای طبیعی، نسبی و رقابتی این صنایع

ر - تکمیل زنجیره تولید محصولات کشاورزی از طریق اعطای کمکهای فنی - اعتباری به تشکلهای فراگیر کشاورزی و روستایی

ز - دولت مکلف است برای حصول شاخص های معین شده در جداول ذیل در جهت امنیت غذایی، سلامت و غنی سازی محصولات کشاورزی و توسعه صنایع کشاورزی در زنجیره های عرضه، اقدام کند.

الف - به منظور کاهش التهابات بازار کالاهای اساسی کشاورزی و کاهش نوسان غیرعادی فصلی محصولات کشاورزی و به منظور کاهش بار مالی دولت برای تأمین نقدینگی در گردش و هزینه تبعی مورد استفاده در سیاست های تنظیم بازار و تأمین ذخایر محصولات راهبردی (استراتژیک)، شرکت بازرگانی دولتی ایران یا هریک از شرکتهای دولتی مسؤول تنظیم بازار هر محصول به تشخیص وزارت جهاد کشاورزی، حسب مورد، براساس برآوردهای ماهانه، فصلی و سالانه عرضه داخلی و تقاضای هر یک از محصولات، نسبت به اتخاذ موقعیت مناسب خرید یا فروش در قراردادهای سلف و ابزارهای مالی موضوع بند (۲۴) ماده (۱) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱/ ۹/ ۱۳۸۴ بر روی هر یک از دارایی های مشمول صدر این بند در چهارچوب مقررات بازار سرمایه اقدام می نمایند.

ب - دولت مکلف است اقدامات ذیل را به عمل آورد:

- ۱- ایجاد ردیف مستقل پرداخت خسارت به بیمه گذاران محصولات کشاورزی و صندوق بیمه کشاورزی در لویح بودجه سالانه و پیش بینی اعتبار به صورت صد در صد (۱۰۰٪) تخصیص یافته درطول اجرای قانون برنامه
- ۲- اصلاح و بهبود خاک کشاورزی و افزایش کربن (ماده آلی) خاک به میزان سالانه پانصد هزار هکتار
- ۳- ارائه کمکهای فنی و اعتباری برای نوسازی باغهای فرسوده کشور
- ۴- اختصاص معادل ریالی ده در صد (۱۰٪) ورودی سالانه صندوق توسعه ملی نزد بانک عامل مطابق ضوابط صندوق جهت پرداخت تسهیلات به متقاضیان غیردولتی سرمایه گذار بخش کشاورزی، صنایع تبدیلی و تکمیلی این بخش، محیط زیست مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی و احداث بندهای انحرافی و سدهای کوچک مطابق بند (۴ - ۱۰) سیاست های کلی برنامه ششم و در چهارچوب اساسنامه صندوق توسعه ملی

ماده ۳۳- دولت مکلف است در اجرای بندهای سوم و ششم سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و به منظور متنوع سازی ابزارهای حمایت از بخش کشاورزی، تأمین و تجهیز منابع، توسعه و امنیت سرمایه گذاری، افزایش صادرات محصولات کشاورزی و ارزش افزایی و تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی اقدامات ذیل را به انجام برساند:

الف - ایجاد زمینه گسترش و تکمیل زنجیره های ارزش، صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات اساسی کشاورزی در قطبهای تولیدی، سردخانه و انبارهای فنی چندمنظوره

ب - تخصیص حداقل بیست درصد (۲۰٪) منابع صندوق های حمایت از بخش کشاورزی جهت تسهیلات برای صادرات این بخش

پ - ایجاد خوشه های صادراتی، نشانهای تجاری و اختصاص مشوق های صادراتی به صادرات محصولات کشاورزی

تبصره - دولت مکلف است مابه التفاوت قیمت تولید داخل با قیمت کالای کشاورزی در بازارهای هدف را سالانه به عنوان مشوق های صادراتی محاسبه و از منابع هدفمندی پارانه ها پرداخت نماید. وزارت جهاد کشاورزی مقررات تعیین کالاهای مشمول این بند و پرداخت مابه التفاوت را تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران می رساند.

ت - کاهش حداقل ده درصدی (۱۰٪) شکاف قیمت دریافتی تولیدکنندگان و قیمت پرداختی مصرف کنندگان نهائی این محصولات درطول اجرای قانون برنامه

ث - پوشش بیمه اجباری کلیه دامها در مقابل بیماری های مشترک و واگیردار، پرداخت حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) سهم بیمه گر

توسط دولت و اجرای برنامه حذف دام در کانون های آلوده پس از پیش بینی در بودجه سنواتی

ج - افزایش سرمایه صندوق های حمایت از توسعه بخش کشاورزی به هفت درصد (۷٪) از ارزش سرمایه گذاری بخش کشاورزی و افزایش سرمایه بانک کشاورزی مطابق با استانداردهای بین المللی از محل فروش املاک مازاد وزارت جهاد کشاورزی و بازپرداخت تسهیلات پرداخت شده از محل حساب ذخیره ارزی و سهم دولت در قالب بودجه سنواتی

چ - افزایش سهم سرمایه گذاری در بخش کشاورزی در کل سرمایه گذاری ها به میزان سالانه حداقل دو درصد (۲٪)

ح - ارتقای سطح کلی حمایت از کشاورزی، سالانه تا دو درصد (۲٪) ارزش تولید این بخش

خ - بخشودگی سود و کارمزد و جریمه وامهای دریافتی کشاورزان خسارت دیده از حوادث غیرمترقبه و امهال اصل وام آنان به مدت سه سال و تعیین میزان خسارت توسط کارگروهی متشکل از جهاد کشاورزی، بانک مربوطه و فرمانداری شهرستان

د - تولید و پخش برنامه های آموزشی، ترویجی، مدیریت مصرف آب، بهبود کمی و کیفی محصولات کشاورزی و فرآوری تولیدات، حفاظت از محیط زیست و منابع طبیعی کشور، بهره وری و انتقال یافته های علمی به بهره برداران، به سفارش و تأمین مالی وزارت جهاد کشاورزی توسط سازمان صدا و سیما

ذ - اختصاص حداقل پانزده درصد (۱۵٪) از متوسط تسهیلات اعطایی بانکهای عامل غیرتخصصی کشور به بخش کشاورزی

ر - مراحل بسته بندی، انجماد، پاک کردن، درجه بندی، پوست گیری مانند شالی کوبی و خشک کردن مانند چای و تفت دادن مانند نخودپزی، فرآوری محصولات کشاورزی محسوب نمی شود .

خدمات مزبور، از پرداخت مالیات بر ارزش افزوده معاف می باشد.

ماده ۳۴- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که به نحوی در امور تولید، پرورش، نگهداری، توزیع، حمل و نقل، عرضه، فروش دام زنده و نیز استحصال، تهیه، عمل آوری، جمع آوری، نگهداری، بسته بندی، توزیع، حمل و نقل فرآورده های با منشأ دامی و همچنین خوراک دام فعالیت دارند، در صورت تخطی از اجرای ضوابط و مقررات بهداشتی به تشخیص سازمان دامپزشکی کشور یا عدم به کارگیری مسؤول فنی بهداشتی با رأی دادگاه صالح متعهد به پرداخت خسارت وارده به مصرف کنندگان اقلام غیربهداشتی یا ناسالم می باشند. مسؤولان فنی بهداشتی براساس شرح وظایف ابلاغی از سوی سازمان دامپزشکی کشور به شرط سببیت در صورت قصور یا تقصیر مسؤول می باشند.

تبصره - آیین نامه اجرائی این ماده به پیشنهاد مشترک وزارت جهادکشاورزی (سازمان دامپزشکی کشور)، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان به تصویب هیأت وزیران می رسد.

۳- سایر قوانین و مقررات:

ردیف	عنوان / سال
۱	قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی/۱۳۹۱
۲	سیاستهای کلی نظام در بخش کشاورزی/۱۳۹۱

۳	قانون اصلاح قانون استخدام مهندسين ناظر توليدات کشاورزی/۱۳۹۰
۴	قانون ادغام صندوق بازنشستگی کارکنان وزارت جهاد کشاورزی در صندوق بازنشستگی کشوری/۱۳۹۰
۵	بخشنامه رییس جمهور در مورد برنامه ریزی دستگاه های اجرایی برای صرفه جویی در مصرف آب آشامیدنی، کشاورزی و صنعتی/۱۳۹۶
۶	تصویب نامه هیات وزیران به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و درایی در خصوص جایگزین عبارت (کالاهای خارجی مطابق فهرستی که حسی مورد توسط وزارتخانه های صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی به گمرک جمهوری اسلامی ایران اعلام می شود و نیز سایر کالاهای داخلی قابل عرضه در فروشگاههای آزاد می باشد) جایگزین با (سایر کالاها قابل عرضه در فروشگاههای آزاد می باشد/۱۳۹۶)
۷	تصویب نامه در خصوص اختصاص مبالغی به صورت هزینه ای به منظور پرداخت کمک بلاعوض به برخی از خسارت دیدگان زلزله استان کرمانشاه به وزارت جهاد کشاورزی/۱۳۹۶
۸	مجاز بودن وزارت جهاد کشاورزی نسبت به انجام مذاکره، پیش امضا و امضای موقت موافقتنامه همکاری فیما بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری بلاروس در زمینه حفظ نباتات و قرنطینه گیاهی/۱۳۹۶
۹	تصویب نامه در خصوص حفظ کاربری اراضی کشاورزی در محدوده سازمان های مناطق آزاد تجاری - صنعتی/۱۳۹۶
۱۰	تصویب نامه در خصوص اعطای مبلغ نه هزار میلیارد (۹/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال تسهیلات از طریق بانک های عامل برای خرید تضمینی و توافقی محصولات کشاورزی/۱۳۹۶
۱۱	تصویب نامه در خصوص بدهی صندوق بیمه محصولات کشاورزی به بانک کشاورزی تا پایان سال ۱۳۹۴ به مبلغ هجده هزار و نود و هشت میلیارد ریال به عنوان بدهی دولت به بانک کشاورزی
۱۱	تصویب نامه در خصوص انتقال بدهی شرکت مادر تخصصی خدمات کشاورزی به بانک کشاورزی ناشی از تکالیف قانونی مقرر در آیین نامه اجرایی بندهای (ز)، (ح) و (ل) تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور به دولت/۱۳۹۶
۱۲	تصویب نامه در خصوص حد نصاب فنی و اقتصادی اراضی کشاورزی (زراعی و باغی) موضوع ماده (۱) قانون جلوگیری از خردشدن اراضی کشاورزی و ایجاد قطعات مناسب فنی، اقتصادی - مصوب ۱۳۸۵/۱۳۹۵
۱۳	آیین نامه اجرایی قانون جلوگیری از خردشدن اراضی کشاورزی و ایجاد قطعات مناسب فنی، اقتصادی/۱۳۹۵
۱۴	تصویب نامه در خصوص تخصیص اعتبار به منظور اجرای برنامه کوتاه مدت تثبیت کانون های بحرانی گرد و غبار با منشا داخلی استان خوزستان در اختیار وزارت جهاد کشاورزی/۱۳۹۵
۱۵	اصلاح آیین نامه اجرایی تبصره (۲) اصلاحی ماده (۹) قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی/۱۳۹۵
۱۶	اختصاص مبلغ هفتصد میلیارد (۷۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال تسهیلات بانکی ارزان قیمت از محل منابع بانک کشاورزی به منظور جبران خسارت ناشی از سرمازدگی به بخش کشاورزی در استان مرکزی/۱۳۹۵
۱۷	اصلاح تصویبنامه شماره ۱۵۶۷۳۹/ت ۵۱۴۳۶-ه مورخ ۲۰/۱۲/۱۳۹۳ با موضوع اجازه ورود و ترخیص (۳۰۰) دستگاه خودروی وانت دو کابین به وزارت جهاد کشاورزی تا پایان سال ۱۳۹۵/۱۳۹۵

۱۸	اختصاص مبلغ بیست میلیارد ریال جهت جبران خسارات و بازسازی تأسیسات زیربنایی و بخش کشاورزی خسارت دیده ناشی از حوادث غیرمترقبه و اختصاص مبلغ یکهزار میلیارد ریال تسهیلات بانکی ارزان قیمت برای جبران خسارت ناشی از سرمازدگی به بخش کشاورزی در استان خراسان جنوبی/۱۳۹۵
۱۹	تصویبنامه در خصوص اجازه امضای موقت موافقتنامه بین المللی و روغن زیتون و کنسرو زیتون ۲۰۱۵ (۱۳۹۴) به وزارت جهاد کشاورزی/۱۳۹۵
۲۰	تصویب نامه در خصوص اقدام بانک کشاورزی نسبت به کشاورزان خسارت دیده ناشی از وقوع برف، یخبندان و سرمازدگی در پاییز ۱۳۹۵ استان مازندران/۱۳۹۵
۲۱	اصلاح و تفیذ مصوبه شورای اقتصاد در خصوص طرح برق دار کردن چاه ها و تلمبه های آب کشاورزی/۱۳۹۵
۲۲	اصلاح صدر و بند (ب) ماده (۷) آیین نامه اجرایی ماده (۱۱) قانون تشکیل وزارت جهاد کشاورزی/۱۳۹۵
۲۳	اجازه انتشار اوراق اسناد خزانه و یا سایر اوراق اسلامی به وزارت جهاد کشاورزی به منظور پرداخت بدهی ها و تعهدات مربوط به خریدهای تضمینی محصولات استراتژیک کشاورزی/۱۳۹۵
۲۴	مصوبه شورای اقتصاد در مورد رد پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی در خصوص قیمت خرید تضمینی محصولات زراعی برای سال ۱۳۹۶ و محصولات باغی برای سال ۱۳۹۵/۱۳۹۵
۲۵	تصویبنامه در خصوص مجوز انتشار اوراق سلف موازی با سررسید شش ماهه و با عاملیت بانک کشاورزی به وزارت جهاد کشاورزی در جهت تامین نقدینگی مورد نیاز برای خرید تضمینی گندم در سال ۱۳۹۵/۱۳۹۵
۲۶	اختصاص مبلغ سیزده هزار و پانصد میلیارد ریال به صورت هزینه ای به منظور پرداخت سهم دولت و تقویت صندوق بیمه محصولات کشاورزی به وزارت جهاد کشاورزی/۱۳۹۵
۲۷	الحاق تبصره (۳) به ماده (۳) آیین نامه اجرایی قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی/۱۳۹۵
۲۸	منتفی و غیرقابل اجرا بودن تصمیم نامه موضوع تامین اعتبار و اختصاص مبلغ یک هزار و سیصد و هشتاد و دو میلیارد و سیصد و پانزده میلیون و دویست هزار ریال به منظور پرداخت ضرر و زیان شرکت های خصوصی واردکننده غلات ناشی از بحران جهانی به وزارت جهاد کشاورزی و اصلاحیه آن/۱۳۹۵
۲۹	اصلاحیه بند (الف) مصوبه اصلاحیه مصوبه تعیین بهای خدمات و چگونگی اعمال نظارت بر جمع آوری و دفع پسماندهای ویژه پزشکی، صنعتی و کشاورزی در شهر تهران/۱۳۹۵
۳۰	تصویب نامه در خصوص پرداخت مبلغ ده هزار میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۱۰) ریال تسهیلات برای خرید تضمینی و توافقی محصولات کشاورزی به سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران/۱۳۹۵
۳۱	تصویبنامه در خصوص منظور نمودن مبلغ (۵۱) هزار و (۲۴۷) میلیارد و (۲۱۵) میلیون ریال از بدهی صندوق بیمه محصولات کشاورزی تا پایان سال ۱۳۹۳ به عنوان بدهی دولت به بانک کشاورزی/۱۳۹۵
۳۲	حمایت از توسعه سرمایه گذاری در بخش کشاورزی و تشکیل صندوق های حمایت از توسعه بخش کشاورزی/۱۳۹۵
۳۳	اجازه فروش پلاک ثبتی (۵۳) فرعی از (۵۰۶۷) اصلی واقع در بخش (۳۶) استان کرمان به وزارت

	جهاد کشاورزی جهت حمایت از توسعه سرمایه گذاری در بخش کشاورزی و تشکیل صندوق های حمایت از توسعه بخش کشاورزی/۱۳۹۵
۳۴	تصویب نامه در خصوص استثناء [شدن] شرکت ها و واحدهای کوچک و متوسط تولیدی صنعتی، کشاورزی و خدماتی از شمول تصویب نامه شماره ۲۱۱۸۴۹ت/۳۹۳۹۹هـ مورخ ۲۶/۱۲/۱۳۸۶ - ۱۳۹۵
۳۵	مصوبه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در خصوص اجرای پروژه های اولویت دار پیشنهادی کارگروه های برنامه های ملی اقتصاد مقاومتی در زمینه کشاورزی برای اجرا در سال ۱۳۹۵ توسط وزارت جهاد کشاورزی/۱۳۹۵
۳۶	آیین نامه اجرایی ماده (۳) قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی - مصوب ۱۳۸۹ - ۱۳۹۴
۳۷	مجوز فروش املاک مازاد بر نیاز وزارت جهاد کشاورزی در استان زنجان برای حمایت از توسعه سرمایه گذاری در بخش کشاورزی و تشکیل صندوق های حمایت از توسعه بخش کشاورزی/۱۳۹۴
۳۸	اختصاص مبالغی به صورت اعتبار و تسهیلات بانکی ارزان قیمت برای جبران خسارات وارده به عشایر ناشی از خشکسالی و پیشگیری از حوادث غیر مترقبه از طریق کمک به تامین علوفه مورد نیاز دام و آبرسانی به مناطق عشایری دچار خشکسالی به وزارت جهاد کشاورزی/۱۳۹۴
۳۹	مجاز بودن وزارت جهاد کشاورزی به فروش اموال غیر منقول خود در استان زنجان به منظور حمایت از توسعه سرمایه گذاری و تشکیل صندوق های حمایت از توسعه در بخش کشاورزی/۱۳۹۴
۴۰	اصلاح و تنفیذ مصوبه شورای اقتصاد در خصوص اخذ مجوز سرمایه گذاری برای طرح برق دار کردن چاه ها و تلمبه های آب کشاورزی به وزارت نفت/۱۳۹۴
۴۱	اختصاص مبلغ پانصد میلیارد ریال برای تکمیل طرح نوسازی، یکپارچه سازی و تسطیح اراضی کشاورزی استان گیلان/۱۳۹۴
۴۲	اخذ مابه التفاوت از واردات برنج و خارج شدن دستور اخذ مابه التفاوت از واردات روغن پالم، شکر خام از کار شورای اقتصاد به درخواست وزیر جهاد کشاورزی/۱۳۹۴
۴۳	اصلاح بند (۷) تصویب نامه موضوع اختصاص مبلغ هشت میلیارد دلار از محل منابع صندوق توسعه ملی به صورت تسهیلات برای اجرای طرحهای مهار و تنظیم آبهای مرزی و شبکه های اصلی و فرعی آبیاری و زهکشی طرحهای متناظر مندرج در جدول پیوست قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور به وزارتخانه های نیرو و جهاد کشاورزی و مجریان غیر دولتی طرحهای یاد شده/۱۳۹۴
۴۴	اجازه فروش املاک مازاد بر نیاز وزارت جهاد کشاورزی در استان لرستان برای حمایت از توسعه سرمایه گذاری در بخش کشاورزی/۱۳۹۴
۴۵	اختصاص مبلغ یکصد و چهل میلیارد ریال برای تکمیل ایستگاه پمپاژ گوریه و شبکه فرعی آبیاری و زهکشی اراضی گوریه به منظور افزایش راندمان آبیاری و جلوگیری از اتلاف منابع آبی در سطح (۸۱۰) هکتار از اراضی کشاورزی به استانداری خوزستان/۱۳۹۴

۶- در حوزه جنگل

- در قانون اساسی و سیاست های کلی:

ردیف	سند	حکم و سیاست کلی
	قانون اساسی	<p>اصل ۴۳- تامین نیازهای اساسی برای همه- منع اسراف و تبذیر در امور اقتصادی شامل مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات- تاکید بر افزایش تولیدات کشاورزی و تامین استقلال اقتصادی جامعه با حفظ آزادی</p> <p>اصل ۴۸- بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی</p> <p>اصل ۵۰- ممنوعیت فعالیت های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند.</p>
	سیاست های کلی	<p>منابع طبیعی:</p> <p>-احیای منابع طبیعی تجدیدشونده و توسعه ی پوشش گیاهی برای حفاظت و افزایش بهره وری مناسب، سرعت بخشیدن به روند تولید این منابع و ارتقاء بخشیدن به فرهنگ عمومی و جلب مشارکت مردم در این زمینه.</p> <p>-شناسایی و حفاظت منابع آب و خاک و ذخایر ژنتیکی گیاهی جانوری و بالا بردن غنای حیاتی خاکها و بهره برداری بهینه براساس استعداد منابع و حمایت مؤثر از سرمایه گذاری در آن.</p> <p>-اصلاح نظام بهره برداری از منابع طبیعی و مهار عوامل ناپایداری و تلاش برای حفظ و توسعه ی آن.</p> <p>-گسترش تحقیقات کاربردی و فن آوریهای زیست محیطی و ژنتیکی و اصلاح گونه های گیاهی و حیوانی متناسب با شرایط محیطی ایران و ایجاد پایگاههای اطلاعاتی و تقویت آموزش و نظام اطلاع رسانی.</p>
		<p>محیط زیست:</p> <p>-مدیریت جامع، هماهنگ و نظام مند منابع حیاتی</p> <p>-ایجاد نظام یکپارچه ی ملی محیط زیست</p> <p>-اصلاح شرایط زیستی بمنظور رعایت عدالت و حقوق بین نسلی</p> <p>-تهیه اطلس زیست بوم های کشور و حفاظت، احیاء بهسازی و توسعه منابع تجدیدپذیر</p> <p>-استقرار نظام حسابرسی زیست محیطی</p> <p>-تدوین منشور اخلاق محیط زیست و نهادینه سازی فرهنگ محیط زیست</p> <p>-گسترش سطح آگاهی، دانش و بینش زیست محیطی</p>

۲- در قوانین برنامه:

-از قانون برنامه پنجم:

حکم کلی
<p>ماده ۱۸۸- به منظور تسهیل امر سرمایه‌گذاری، سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارتخانه‌های صنایع و معادن و جهاد کشاورزی و با هماهنگی معاونت، ضوابط و استانداردهای زیست‌محیطی مشخص، شفاف و ثابت را در چهارچوب قوانین برای یک دوره زمانی پنجساله تدوین و جهت درج در کتاب راهنمای سرمایه‌گذاری موضوع تبصره (۳) ماده (۷) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی ظرف شش ماه اول برنامه ارائه نماید. کلیه واحدهای تولیدی، صنعتی، عمرانی، خدماتی و زیربنایی موظف به رعایت ضوابط و استانداردهای فوق می‌باشند. از سال دوم برنامه هرگونه الزام به اخذ مجوز موردی از دستگاههای متولی به جز صنایع بزرگ موضوع ماده (۱۰۵) قانون برنامه سوم توسعه، لغو و اعمال سیاستهای مزبور از طریق کنترل اعمال ضوابط انجام می‌شود.</p>
<p>ماده ۱۸۹- سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است:</p> <p>الف - در راستای ارتقای آگاهی‌های عمومی و دستیابی به توسعه پایدار به منظور حفظ محیط زیست و با تأکید بر گروههای اثرگذار و اولویت‌دار از ابتدای برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، آئین‌نامه اجرائی مربوط را با پیشنهاد شورای عالی حفاظت محیط‌زیست به تصویب هیأت‌وزیران برساند. کلیه دستگاههای ذی‌ربط، رسانه‌های دولتی و صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران ملزم به اجرای برنامه‌های آموزشی بدون دریافت وجه موضوع این ماده قانونی می‌باشند.</p> <p>ب - نظام اطلاعات زیست محیطی کشور را در سطوح منطقه‌ای، ملی و استانی تا پایان سال اول برنامه پنجم ایجاد نماید تا زمینه پایش، اطلاع‌رسانی و ارزیابی زیست محیطی فراهم گردد. دستگاههای ذی‌ربط مکلفند در تدوین و اجرائی نمودن این نظام همکاری نمایند.</p>
<p>ماده ۱۹۰- کلیه دستگاههای اجرائی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی موظفند جهت کاهش اعتبارات هزینه‌ای دولت، اعمال سیاستهای مصرف بهینه منابع پایه و محیط‌زیست برای اجرای برنامه مدیریت سبز شامل مدیریت مصرف انرژی، آب، مواد اولیه و تجهیزات (شامل کاغذ)، کاهش مواد زائد جامد و بازیافت آنها (در ساختمانها و وسایط نقلیه) طبق آئین‌نامه‌ای که توسط سازمان حفاظت محیط زیست و معاونت با همکاری دستگاههای ذی‌ربط تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید اقدام نمایند.</p>
<p>ماده ۱۹۱-</p> <p>الف - برنامه مدیریت زیست بومی در زیست بوم‌های حساس، به ویژه دریاچه ارومیه تهیه و به مرحله اجراء درمی‌آید. سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری معاونت و وزارتخانه‌های نیرو و جهاد کشاورزی، آئین‌نامه اجرائی این ماده را تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رساند.</p> <p>ب - به منظور جلوگیری از شکار بی‌رویه و نابودی تنوع زیستی، دولت مکلف است با همکاری مراجع ذی‌ربط در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران ترتیبی اتخاذ نماید تا ضمن محدودکردن پروانه حمل اسلحه شکاری و بازنگری در ضوابط صدور پروانه‌های مذکور، تعداد سلاحهای شکاری را متناسب با جمعیت قابل‌برداشت از حیات‌وحش به تشخیص</p>

سازمان حفاظت محیط زیست برساند و نسبت به جمع‌آوری سلاحهای غیرمجاز تا پایان برنامه اقدام نماید .

ماده ۱۹۲- به منظور کاهش عوامل آلوده‌کننده و مخرب محیط زیست کلیه واحدهای بزرگ تولیدی، صنعتی، عمرانی، خدماتی و زیربنایی موظفند :

الف - طرحها و پروژه‌های بزرگ تولیدی، خدماتی و عمرانی خود را پیش از اجرا و در مرحله انجام مطالعات امکان‌سنجی و مکان‌یابی براساس ضوابط مصوب شورای عالی حفاظت محیط زیست مورد ارزیابی اثرات زیست محیطی قرار دهند . رعایت نتیجه ارزیابیها توسط مجریان طرحها و پروژه‌ها الزامی است .

ب - نسبت به نمونه‌برداری و اندازه‌گیری آلودگی و تخریب زیست محیطی خود اقدام و نتیجه را در چهارچوب خوداظهاری به سازمان حفاظت محیط زیست ارائه نمایند. واحدهایی که قابلیت و ضرورت نصب و راه‌اندازی سامانه (سیستم) پایش لحظه‌ای و مداوم را دارند باید تا پایان سال سوم برنامه، نسبت به نصب و راه‌اندازی سامانه (سیستم)های مذکور اقدام نمایند. متخلفین مشمول ماده (۳۰) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴/۲/۳ می‌شوند .

ج - مشخصات فنی خود را به نحوی ارتقاء دهند که با ضوابط و استانداردهای محیط زیست و کاهش آلودگی و تخریب منابع پایه بالاخص منابع طبیعی و آب تطبیق یابد .

تبصره ۱- دولت مکلف است ارزش اقتصادی منابع زیست محیطی و جداول و حسابهای مربوطه را در حسابهای ملی محاسبه و ملحوظ نماید .

تبصره ۲- معاونت مکلف است با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست و سایر دستگاههای مرتبط به منظور برآورد ارزشهای اقتصادی منابع طبیعی و زیست محیطی و هزینه‌های ناشی از آلودگی و تخریب محیط زیست در فرآیند توسعه و محاسبه آن در حسابهای ملی، نسبت به تنظیم دستورالعملهای محاسبه ارزشها و هزینه‌های موارد دارای اولویت از قبیل: جنگل، آب، خاک، انرژی، تنوع زیستی و آلودگیهای زیست محیطی در نقاط حساس اقدام و در مراجع ذی‌ربط به تصویب برساند. ارزشها و هزینه‌هایی که دستورالعمل آنها به تصویب رسیده، در امکان‌سنجی طرحهای تملک دارائیهای سرمایه‌ای در نظر گرفته خواهد شد .

ماده ۱۹۳

ب - سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است تمهیدات لازم را برای کاهش آلودگی هوا تا حد استانداردهای جهانی با اولویت شناسایی کانونهای انتشار ریزگردها و مهار آن، کنترل و کاهش میزان انتشار گازهای گلخانه‌ای را فراهم آورد .

ج - از سال دوم برنامه، هرگونه بهره‌برداری صنعتی و معدنی جدید از تالابهای داخلی مطلقاً ممنوع است .

د - با توجه به شرایط ویژه تالابهای کشور از منظر اقتصادی، کشاورزی، زیست بومی، تنوع زیستی و گردشگری و وجود مراتع و اراضی زراعی مطلوب در اطراف آنها و وجود چالشهای جدی در تخصیص منابع آب در این مناطق و به‌طور کلی، پیچیدگی و شکنندگی زیست بوم طبیعی این مناطق، دولت مکلف است در سال اول برنامه، با ساماندهی مجدد سازمانهای موجود در بخشهای آب، کشاورزی، منابع طبیعی، محیط زیست و گردشگری، نسبت به اعمال مدیریت یکپارچه با مشارکت بهره‌برداران در دشتهای اطراف این تالابها اقدام نماید .

تبصره - آئین‌نامه اجرائی این ماده به پیشنهاد مشترک معاونت و سازمان حفاظت محیط زیست و وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، کشور، نفت، نیرو و صنایع و معادن به تصویب هیأت وزیران می‌رسد .

- از قانون برنامه ششم توسعه:

حکم کلی

ماده ۳۸- دولت موظف است اقدامات زیر را جهت حفاظت از محیط زیست به عمل آورد:

الف - نظارت بر ارزیابی راهبردی محیط زیست (SEA) در سیاست ها و برنامه های توسعه ای و ارزیابی اثرات زیست محیطی (EIA) طرحهای بزرگ کلیه دستگاههای اجرایی و بخشهای خصوصی و تعاونی، نهادهای عمومی غیردولتی در پهنه سرزمینی از جمله مناطق آزاد تجاری و صنعتی براساس شاخصها، ضوابط و معیارهای پایداری محیط زیست.

ج - تهیه و اجرای طرح جامع پیشگیری و اطفای حریق در عرصه تحت مدیریت سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری و سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری دستگاههای اجرایی، نظامی (در زمان صلح) و انتظامی

ح - احیاء، توسعه و غنی سازی جنگلها در سطح هشتصد و پانزده هزار هکتار

خ - اجرای عملیات آبخیزداری و حفاظت از خاک و آبخوان حداقل در سطح ده میلیون هکتار

ر - ارتقای پوشش صددرصد (۱۰۰٪) حفاظت از جنگلها، مراتع و اراضی ملی و دولتی و مناطق چهارگانه زیست محیطی با مشارکت جوامع محلی و ارتقای ضریب حفاظت از جنگلها و مراتع کشور به منظور پایداری جنگلها و همچنین تعادل بخشی دام و مراتع سالانه حداقل ده درصد (۱۰٪)

ژ - احیای رویشگاههای مرتعی و توسعه و فرآوری گیاهان دارویی به میزان حداقل نه میلیون و ششصد هزار هکتار و افزایش حداقل یکصد هزار هکتار به سطح زیر کشت گیاهان دارویی به نحوی که در پایان اجرای قانون برنامه به دویست و پنجاه هزار (۲۵۰ / ۰۰۰) هکتار برسد.

ف-

۱- هرگونه بهره برداری چوبی از درختان جنگلهای کشور از ابتدای سال چهارم اجرای قانون برنامه، ممنوع می باشد. دولت در ارتباط با قراردادهای طرحهای جنگلداری مذکور که مدت اجرای آن به اتمام می رسد، مجاز به تمدید قرارداد نمی باشد. تبصره - بهره برداری چوبی در طرحهای جنگلداری طی سالهای اول تا سوم اجرای قانون برنامه توسعه صرفاً از درختان شکسته، افتاده و ریشه کن در چهارچوب قوانین و مقررات مربوطه خواهد بود.

۲- دولت مکلف است نسبت به اصلاح آن دسته از طرحهای جنگلداری که مدت اجرای آن تا پایان سال سوم اجرای قانون برنامه به اتمام نمی رسد، تعیین خسارت کارشناسی نموده و خسارت حاصله را در بودجه سنواتی درج نماید.

تبصره ۱- بهره برداری از درختان ریشه کن، شکسته، افتاده، خشک سرپا و آفت زده غیرقابل احیاء تا پیش از تصویب طرح جایگزین و حداکثر تا پایان سال سوم برنامه صرفاً با مجوز سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور مجاز می باشد و پس از تصویب طرح جایگزین صرفاً براساس این طرح و با مجوز سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور خواهد بود.

تبصره ۲- برداشت درختان جنگلی برای طرحهای عمرانی در صورت دارا بودن ارزیابی زیست محیطی و شناسه (کد) شناسایی با مجوز سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور بلامانع است. همچنین بهره برداری از درختکاری و جنگلکاری های دست کاشت به منظور زراعت چوب با تشخیص و مجوز سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور مجاز است.

۳- به منظور تحقق بند (۱) دولت مکلف است با اختصاص ردیف اعتباری مستقلی نسبت به پیش بینی اعتبارات و امکانات در بودجه های سنواتی جهت ارتقاء پوشش کامل و مؤثر حفاظت از جنگلهای کشور، مهار عوامل ناپایداری، جلوگیری از تغییر کاربری، تجاوز و تصرف، مبارزه با قاچاق چوب، استقرار مدیریت پایدار جنگل و اجرای تعهدات اقدام نماید. تبصره - دولت مکلف است تسهیلات لازم را جهت توسعه زراعت چوب و واردات مواد اولیه صنایع مرتبط با چوب (سلولزی) در اختیار صاحبان صنایع و کشاورزان طرف قرارداد آنان قرار دهد.

۳-در سایر قوانین و مقررات:

ردیف	عنوان / سال
۱	اصلاح میزان جرایم مندرج در مواد (۴۲)، (۴۳)، (۴۴)، (۴۶)، و (۵۰) قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع - مصوب ۱۳۴۶ با اصلاحات بعدی آن و لغو تصویب نامه شماره ۴۲۱۲۷/ت/۲۵۰۴۶هـ مورخ ۲۸ /۷ /۱۳۹۶
۲	واگذاری حق استفاده (۳/۱) هکتار از اراضی پلاک ثبتی (۱۷) فرعی از (۸۴۶) اصلی واقع در دهستان کمهر بخش ثبتی (۶) شهرستان سپیدان استان فارس با حفظ مالکیت دولت جمهوری اسلامی ایران به نمایندگی وزارت جهادکشاورزی (سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور) به دهیاری روستای مارگون به منظور احداث مجتمع خدماتی گردشگری به مدت سی سال/۱۳۹۶
۳	واگذاری حق استفاده (۲) هکتار از اراضی پلاک ثبتی ۸۴۶۷ اصلی مشهور به رزک واقع در منطقه (۳) بخش ثبتی (۱۱) شهرستان جهرم استان فارس با حفظ مالکیت دولت جمهوری اسلامی ایران به نمایندگی وزارت جهادکشاورزی (سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور) به منظور احداث پایگاه بین جاده ای به مدت سی سال به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران/۱۳۹۶
۴	اختصاص مبلغ چهل میلیارد ریال به سازمان مدیریت بحران کشور جهت پیشگیری، کنترل و مقابله با حریق جنگل ها و مراتع کشور/۱۳۹۵
۵	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران پیرامون موضوع تعاونی مسکن سازمان جنگل ها و مراتع کشور/۱۳۹۵
۶	واگذاری حق استفاده از اراضی پلاک ثبتی (۱) فرعی از (۴۰) اصلی، موسوم به کلاته نو، واقع در حوزه ثبتی بجمستان، بخش دو شهرستان گناباد، استان خراسان رضوی به نمایندگی وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور)/۱۳۹۴
۷	آیین نامه اجرایی ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع کشور/۱۳۹۴
۸	اختصاص مبلغ دویست و ده میلیارد ریال به منظور اقدامات و خدمات اضطراری و پیشگیری و مقابله با آتش سوزی در سطح جنگل ها و مراتع کشور به وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور)/۱۳۹۴

۹	اختصاص مبلغ هشتاد میلیارد ریال برای مقابله با آتش سوزی و پایش جنگل ها و مراتع به سازمان مدیریت بحران کشور/۱۳۹۴
۱۰	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در خصوص اراضی متعلق به تعاونی مسکن سازمان جنگل ها و مراتع کشور/۱۳۹۴
۱۱	واگذاری حق بهره برداری از (۱۰) هکتار از اراضی واقع در شهرستان شمیرانات، استان تهران به وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور/۱۳۹۳)
۱۲	اختصاص مبلغ یکصد و نود میلیارد ریال برای انجام اقدامات ضربتی حذف و خارج سازی درختان آلوده و کنترل کانون های بحران خشکیدگی جنگل های بلوط زاگرس و مبارزه با آفات و احیاء و بهسازی جنگل های یاد شده به سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور/۱۳۹۳
۱۳	اصلاح جزء (۱) بند (ب) تصویب نامه موضوع اتخاذ تصمیماتی در خصوص ساماندهی و تجمیع آبادیها و سکونتگاههای زیر بیست خانوار داخل جنگلهای کشور/۱۳۹۳
۱۴	اختصاص مبلغ پانزده میلیارد ریال برای اجرای طرح انتقال پساب فاضلاب به شهر حبیب آباد به منظور پیشگیری از خشک شدن (۲۴۰) هکتار جنگلهای شهر یادشده ناشی از خشکسالی به استان اصفهان/۱۳۹۲
۱۵	برنامه بهینه سازی پایش، حفظ، بهره برداری و مدیریت جنگل های کشور/۱۳۹۲
۱۶	مستثنی شدن سازمان دامپزشکی کشور و سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور از شمول حکم ماده (۳۰) قانون مدیریت خدمات کشوری/۱۳۹۲
۱۷	طرح حفظ و صیانت از جنگلهای کشور/۱۳۹۲
۱۸	اتخاذ تصمیماتی در خصوص ساماندهی و تجمیع آبادیها و سکونتگاههای زیر بیست خانوار داخل جنگلهای کشور
۱۹	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در خصوص طرح جامع - تفصیلی شهر جنگل در استان خراسان رضوی/۱۳۹۱
۲۰	اقدامات غیرمجاز در جنگل ناهارخوران گرگان/۱۳۹۱
۲۱	اجازه برگزاری گردهمایی بین المللی وزرای کشورهای با پوشش کم جنگل/۱۳۹۱
۲۲	واگذاری ساختمان سازمان جنگلها ، مراتع و آبخیزداری به مرکز آموزش عالی اهل بیت (علیهم السلام)/۱۳۹۰
۲۳	اجازه برگزاری گردهمایی تجهیز منابع مالی بخش جنگل در کشورهای با پوشش کم جنگل در ایران توسط سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور/۱۳۹۰
۲۴	بخشنامه درخصوص همکاری کلیه دستگاههای اجرایی در قالب ستادهای پیشگیری از حریق با ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری به منظور کاهش سطح حریق های حادث شده در جنگلها/۱۳۹۰
۲۵	واگذاری حق بهره برداری یک باب ساختمان اداری متعلق به وزارت جهاد کشاورزی واقع در پارک جنگلی شهرستان میانه به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (دانشگاه تبریز/۱۳۹۰)
۲۶	آیین نامه اصلاحی آیین نامه اجرایی قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده (۵۶) قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع مصوب ۱۳۶۷/۲۲/۶/۱۳۹۰

۷- در حوزه شیلات

- در قانون اساسی و سیاست های کلی:

ردیف	سند	حکم و سیاست کلی
۱	قانون اساسی	اصل ۴۳- تامین نیازهای اساسی برای همه- منع اسراف و تبذیر در امور اقتصادی شامل مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات- تاکید بر افزایش تولیدات کشاورزی و تامین استقلال اقتصادی جامعه با حفظ آزادی اصل ۴۸- بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی اصل ۵۰- ممنوعیت فعالیت‌های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند.
۲	سیاست های کلی	منابع طبیعی: -احیای منابع طبیعی تجدیدشونده و افزایش بهره‌وری مناسب، سرعت بخشیدن به روند تولید این منابع و ارتقاء بخشیدن به فرهنگ عمومی و جلب مشارکت مردم در این زمینه. -شناسایی و حفاظت منابع آب و خاک و ذخایر ژنتیکی گیاهی جانوری -اصلاح نظام بهره برداری از منابع طبیعی و مهار عوامل ناپایداری و تلاش برای حفظ و توسعه -گسترش تحقیقات کاربردی و فن‌آوری‌های زیست محیطی و ژنتیکی و اصلاح گونه‌های گیاهی و حیوانی متناسب با شرایط محیطی، ایجاد پایگاههای اطلاعاتی و تقویت آموزش و نظام اطلاع رسانی. محیط زیست: -مدیریت جامع، هماهنگ و نظام مند منابع حیاتی -ایجاد نظام یکپارچه ملی محیط زیست -اصلاح شرایط زیستی بمنظور رعایت عدالت و حقوق بین نسلی -تهیه اطلس زیست بوم های کشور و حفاظت، احیاء بهسازی و توسعه منابع تجدیدپذیر -استقرار نظام حسابرسی زیست محیطی -تدوین منشور اخلاق محیط زیست و نهادینه سازی فرهنگ محیط زیست -گسترش سطح آگاهی، دانش و بینش زیست محیطی

۲- در قوانین برنامه:

-از قانون برنامه پنجم:

حکم کلی

ماده ۱۹۴- دولت مکلف است به منظور بهبود وضعیت روستاها در زمینه سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، راهبری، نظارت و هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی، ارتقاء سطح درآمد و کیفیت زندگی روستائیان و کشاورزان و کاهش نابرابری‌های موجود بین جامعه روستایی، عشایری و جامعه شهری، حمایت لازم را از اقدامات زیر به عمل آورد:

ل - اقدام قانونی در جهت ایجاد شرکت شهرک‌های کشاورزی با اصلاح اساسنامه یکی از شرکتهای مادر تخصصی موجود در چهارچوب سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی به منظور هدایت، راهبری و احداث و توسعه زیرساختهای مجتمع‌های کشاورزی، دامی و شیلاتی

ماده ۱۴۳- به منظور حفظ ظرفیت تولید و نیل به خودکفایی در تولید محصولات اساسی کشاورزی و دامی از جمله گندم، جو، ذرت، برنج، دانه‌های روغنی، چغندر قند و نیشکر، گوشت سفید، گوشت قرمز، شیر و تخم‌مرغ، اصلاح الگوی مصرف براساس استانداردهای تغذیه، گسترش کشاورزی صنعتی و دانش بنیان، فراهم نمودن زیرساختهای امنیت غذایی و ارتقاء ارزش افزوده بخش کشاورزی بر مبنای ملاحظات توسعه پایدار سالانه به میزان هفت درصد (۷٪) نسبت به سال ۱۳۸۸ در طول برنامه اقدامات زیر انجام می‌شود:

ه - برون‌سپاری فعالیتهای غیرحاکمیتی و تصدیگری‌های بخش کشاورزی به بخشهای خصوصی و تعاونی با تأکید بر به کارگیری کارشناسان تعیین‌صلاحیت‌شده عضو سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و سازمان نظام دامپزشکی به عنوان ناظر و یا مشاور فنی مزارع کشاورزی و واحدهای دامی و دامپروری و آبرزی‌پروری، تعاونیها و تشکلهای بخش کشاورزی

ماده ۱۴۹- دولت مجاز است با هدف تأمین امنیت غذایی اقدامات زیر را انجام دهد:

ج - حمایت از افزایش تولید پروتئین حیوانی حاصل از انواع دام، طیور و آبزیان

- از قانون برنامه ششم توسعه:

حکم کلی

ماده ۳۱- دولت موظف است برای حصول اهداف بندهای ششم و هفتم سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی در جهت تأمین امنیت غذایی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی زراعی، دامی و آبرزی به میزان نود و پنج درصد (۹۵٪) در پایان اجرای قانون برنامه و افزایش تولیدات کشاورزی به ویژه محصولات دارای مزیت صادراتی، رسیدن به تراز تجاری مثبت، تقویت و تکمیل زنجیره‌های تولید و توسعه صادرات و ارتقای بهره

<p>وری آب و خاک کشاورزی اقدامات زیر را جهت حصول به شاخص های کمی به شرح مندرج در جداول ذیل انجام دهد:</p> <p>افزایش آبی پروری طبق جدول شماره ۷.</p>
<p>ماده ۳۵- دولت مکلف است به منظور مقابله با بحران کم آبی، رهاسازی حقاچه های زیست محیطی برای پایداری سرزمین، پایداری و افزایش تولید در بخش کشاورزی، تعادل بخشی به سفره های زیرزمینی و ارتقای بهره وری و جبران تراز آب، به میزانی که در سال پایانی اجرای قانون برنامه یازده میلیارد مترمکعب شود، اقدامات زیر را به عمل آورد:</p> <p>ج- ایجاد زیرساخت مورد نیاز برای پرورش دویست هزارتن ماهی در قفس تا پایان اجرای قانون برنامه و توسعه فعالیت های شیلاتی و ایجاد تأسیسات زیربنایی در سواحل کشور</p>

۳- سایر قوانین و مقررات:

ردیف	عنوان / سال
۱	مجاز بودن وزارت جهاد کشاورزی (سازمان شیلات ایران) به تنظیم صلح نامه نسبت به صلح ۲۵۰۰ مترمربع از اراضی پلاک ثبتی (۴۱۷۴) اصلی واقع در بخش (۱) بوشهر در قبال انصراف محکوم له از دعوی مربوط به سردخانه (۲۰۰) تنی بندر دیر/۱۳۹۶
۲	اجرای طرحهای کشاورزی، آبخیزداری، دامپزشکی، شیلات و بیابان زدایی در استان سیستان و بلوچستان/۱۳۹۰
۳	اجازه فروش ملکی واقع در بخش سه تهران توسط وزارت جهاد کشاورزی (موسسه تحقیقات شیلات ایران) /۱۳۹۰
۴	اصلاح تصویبنامه موضوع اتخاذ تصمیماتی در خصوص صید، صیادی و توسعه صنعت آبی پروری در استان های گیلان، مازندران و گلستان / ۱۳۹۰

۸- در حوزه گردشگری

-در قانون اساسی و سیاست های کلی:

ردیف	سند	حکم و سیاست کلی
۱	قانون اساسی	اصل ۴۳- تامین نیازهای اساسی برای همه اصل ۴۸- بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی اصل ۵۰- ممنوعیت فعالیت های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب

غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند.	
<p>منابع طبیعی:</p> <p>- احیای منابع طبیعی تجدیدشونده و افزایش بهره‌وری مناسب و سرعت بخشیدن به روند تولید این منابع</p>	<p>۲ سیاست های کلی</p>
<p>محیط زیست:</p> <p>- اصلاح شرایط زیستی بمنظور رعایت عدالت و حقوق بین نسلی</p> <p>- تدوین منشور اخلاق محیط زیست و نهادینه سازی فرهنگ محیط زیست</p> <p>- گسترش سطح آگاهی، دانش و بینش زیست محیطی</p> <p>- تقویت دیپلماسی محیط زیست</p>	

۲- در قوانین برنامه:

- از قانون برنامه پنجم:

حکم کلی
<p>ماده ۱۱- سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مجاز است:</p> <p>الف - اقدامات قانونی در جهت امکان ایجاد مراکز فرهنگی و گردشگری و نحوه تأسیس مراکز تخصصی غیردولتی را در زمینه میراث فرهنگی از قبیل موزه‌ها، مرمت آثار فرهنگی و تاریخی، کارشناسی اموال تاریخی و فرهنگی و همچنین مراکز جهت نظارت بر مراکز اقامتی، پذیرایی، دفاتر خدمات مسافرتی و گردشگری با استاندارد لازم و شرایط سهل و آسان را فراهم نماید.</p> <p>ب - از راه‌اندازی موزه‌های تخصصی به ویژه موزه‌های دفاع مقدس و شهدا توسط مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، تعاونی و بخش خصوصی حمایت مالی نماید.</p> <p>ج - از ایجاد مراکز حفظ آثار و فرهنگ سنتی عشایری و روستایی توسط بخش خصوصی و نهادهای عمومی غیردولتی و تعاونی با رعایت موازین اسلامی به منظور توسعه گردشگری آن مناطق حمایت مالی نماید.</p> <p>د - از مالکیت و حقوق قانونی مالکین بناها و آثار و اشیاء تاریخی منقول در جهت حفظ، صیانت و کاربرد مناسب آنها و اقدامات لازم جهت بیمه آثار فرهنگی، هنری و تاریخی حمایت مالی و معنوی نماید.</p> <p>ه - آثار فرهنگی تاریخی و میراث معنوی حوزه فرهنگی ایران، موجود در کشورهای همسایه و منطقه و سایر کشورها به عنوان میراث فرهنگی را شناسایی و از آنها حمایت نماید.</p>
<p>ماده ۱۲- دولت به منظور تعمیق ارزشها، باورها و فرهنگ مبتنی بر هویت اسلامی و ترویج سیره و سنت اهل بیت علیهم‌السلام و استفاده بهینه از ظرفیت معنوی اماکن زیارتی به ویژه در شهرهای مقدس مشهد، قم و شیراز نسبت به انجام امور ذیل تا پایان برنامه اقدام می‌نماید:</p> <p>الف - شناسایی دقیق نیازها و مشکلات زائرین، برنامه‌ریزی و تدوین ساز و کارهای لازم جهت ساماندهی امور زائرین و تأمین</p>

زیرساختهای لازم از طریق حمایت از شهرداریها و بخشهای غیردولتی

ب - توسعه امکانات، فعالیتهای فرهنگی و خدمات زیارتی در قطبهای زیارتی و گردشگری مذهبی و فراهم نمودن زمینه زیارت مطلوب و اجرای پروژههای زیربنایی مورد نیاز در قالب بودجههای سنوایی ورزش

ماده ۱۶۶- به منظور تقویت موقعیت کشور در شبکه حمل و نقل هوایی بین‌المللی و افزایش درآمد ناشی از عبور (ترانزیت) و حمل و نقل کالا و مسافر و اشتغال مولد و تبدیل شدن فرودگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) به قطب اول حمل و نقل بار منطقه و قطب دوم حمل و نقل مسافری منطقه با تأکید بر استقلال سازمانی، مالی و مدیریتی این فرودگاه و ایجاد جریان پایدار منابع مالی ذی نفعان، دولت اقدامات زیر را انجام دهد:

الف - ایجاد شهر فرودگاهی در محدوده فرودگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) و ایجاد منطقه آزاد تجاری و منطقه ویژه اقتصادی در بخشی از اراضی فرودگاه جهت ارائه خدمات بانکی و بیمه‌ای و سایر خدمات شهر فرودگاهی از قبیل گردشگری، پزشکی، رفاهی و مشابه آن

تبصره - محدوده مناطق آزاد تجاری و ویژه اقتصادی به ترتیب از انتهای ضلع‌های جنوبی و غربی بخش هوایی فرودگاه امام خمینی (ره) به مساحت هزار و پانصد هکتار و دو هزار و پانصد هکتار خواهد بود. اداره شهر فرودگاهی موضوع این ماده که شامل مناطق آزاد تجاری و ویژه اقتصادی فوق نیز خواهد بود، در قالب شرکت دولتی وابسته به شرکت مادر تخصصی فرودگاههای کشور است. که اساسنامه آن به پیشنهاد وزارت راه و ترابری و معاونت به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید

ب - ایجاد و تکمیل زیربناها و زیرساختهای لازم با اولویت احداث فاز دوم فرودگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)

ماده ۱۹۳-

د - با توجه به شرایط ویژه تالابهای کشور از منظر اقتصادی، کشاورزی، زیست بومی، تنوع زیستی و گردشگری و وجود مراتع و اراضی زراعی مطلوب در اطراف آنها و وجود چالشهای جدی در تخصیص منابع آب در این مناطق و به‌طور کلی، پیچیدگی و شکنندگی زیست بوم طبیعی این مناطق، دولت مکلف است در سال اول برنامه، با ساماندهی مجدد سازمانهای موجود در بخشهای آب، کشاورزی، منابع طبیعی، محیط زیست و گردشگری، نسبت به اعمال مدیریت یکپارچه با مشارکت بهره‌برداران در دشتهای اطراف این تالابها اقدام نماید.

ماده ۱۹۴- دولت مکلف است به منظور بهبود وضعیت روستاها در زمینه سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، راهبری، نظارت و هماهنگی بین دستگاههای اجرایی، ارتقاء سطح درآمد و کیفیت زندگی روستائیان و کشاورزان و کاهش نابرابری‌های موجود بین جامعه روستایی، عشایری و جامعه شهری، حمایت لازم را از اقدامات زیر به‌عمل آورد:

ب - حمایت از گسترش کشاورزی صنعتی و صنایع روستایی با اولویت توسعه خوشه‌ها و زنجیره‌های صنعتی - کشاورزی کوچک و متوسط که بخش اعظم نهاده‌ها و عوامل تولید آن در جغرافیای روستایی وجود دارد و همچنین صنایع دستی و خدمات گردشگری و ایجاد و توسعه بازارهای محلی با اولویت مراکز دهستانهای دارای قابلیت توسعه

ماده ۲۰۴- در راستای ارتقاء و تقویت اقتصاد و معیشت مرزنشینان با رعایت ملاحظات و تأمین امنیت پایدار مناطق مرزی، دولت حمایت مالی و حقوقی لازم را از استقرار صنایع و شکل‌گیری تعاونیهای مرزنشینان و حق بهره‌برداری از زمینهای مستعد کشاورزی و استفاده حداکثری از منابع طبیعی و گردشگری در مناطق مرزی به عمل می‌آورد.

حکم کلی:
<p>ماده ۲- موضوعات زیر مسائل محوری برنامه است. دولت موظف است طرحهای (پروژه های) مرتبط با آنها و همچنین مصوبات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی صرفاً در حوزه های ذیل الذکر را در بودجه سالانه اعمال نماید</p> <p>پ- موضوعات خاص بخش پیشروی اقتصاد در مورد معدن و صنایع معدنی، کشاورزی، گردشگری، عبوری (ترانزیت) و حمل و نقل ریلی، فناوری نوین، توسعه و کاربری علم و فناوری و انرژی</p>
<p>ماده ۳۶-</p> <p>ب- عوارض حاصل از چشمه های آب معدنی و درمانی در محدوده شهرستانهایی که ظرفیت توسعه گردشگری دارند، با طی مراحل قانونی در اختیار شهرداریها یا دهیاریهای همان منطقه قرار میگیرد. منابع حاصله متناسب با دریافت عوارض که به پیشنهاد شورای اسلامی شهر یا روستا به تصویب شورای برنامه ریزی و توسعه استان میرسد، با تصویب کمیته برنامه ریزی شهرستان صرف زیرساختهای گردشگری همان منطقه میشود.</p>
<p>ماده ۹۷- دولت مکلف است به منظور تعمیق ارزشها، باورها و فرهنگ مبتنی بر هویت اسلامی و ترویج سیره و سنت اهل بیت (علیهم السلام) و استفاده بهینه از ظرفیت معنوی اماکن زیارتی در شهرهای مقدس مشهد، قم و شیراز و برگزاری و تمهید امکانات لازم مراسم سالانه پیادهروی اربعین، نسبت به انجام امور ذیل تا پایان اجرای قانون برنامه اقدام نماید:</p> <p>ب- توسعه امکانات، فعالیتهای فرهنگی و خدمات زیارتی در قطبهای زیارتی و گردشگری مذهبی و فراهم نمودن زمینه زیارت و اجرای طرحهای (پروژه های) زیربنایی مورد نیاز در قالب بودجه های سنواتی</p>
<p>ماده ۹۸-</p> <p>الف- دستگاههای اجرائی مکلفند به منظور صیانت از میراث فرهنگی و حمایت از صنایع دستی و تشویق و توسعه گردشگری اقدامات زیر را انجام دهند:</p> <p>۱- هزینه های مربوط به پژوهش، حفاظت و مرمت آثار منقول و غیرمنقول ثبت شده در فهرست آثار ملی و فهرستهای ذیربط آثار در اختیار و در حیطه وظایف تخصصی همان دستگاه را در قالب بودجه سنواتی از محل اعتبارات خود تأمین کنند. این اعتبارات در چهارچوب ضوابط قانونی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری هزینه می شود.</p> <p>۲- تأسیسات گردشگری از هر نظر تابع قوانین و مقررات بخش صنعت گردشگری به استثنای معافیههای مالیاتی است و از شمول قانون نظام صنفی مستثنی می باشد.</p> <p>ب- سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری موظف است به منظور حفظ و صیانت از میراث فرهنگی اقدام لازم را با همکاری و هماهنگی سایر دستگاههای اجرائی ذیربط به منظور شناسایی، مستندسازی، حفاظت و مرمت و معرفی میراث فرهنگی (اعم از ملموس و ناملموس) میراث طبیعی، ایجاد شهرهای جهانی صنایع دستی و احیای هنرهای سنتی در حال زوال در حوزه فرهنگ و تمدن ایرانی و ثبت در فهرست میراث جهانی را طبق بودجه سنواتی به عمل آورد.</p>
<p>ماده ۹۹- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی با همکاری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری موظف است نسبت به تهیه و اجرای طرح بهسازی و احیای حداقل سیصد روستای دارای بافت با ارزش تاریخی و فرهنگی و روستاهای هدف گردشگری را از محل اعتبارات تملک داراییهای سرمایه‌ای، تا پایان اجرای قانون برنامه در بودجه سنواتی اقدام نماید تا در چهارچوب مفاد این ماده</p>

حفظ، نگهداری و مورد بهره برداری قرار گیرد.

ماده ۱۰۰

الف- سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری مکلف است تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه، سند راهبردی توسعه گردشگری را در چهارچوب قوانین مربوطه با رویکرد استفاده حداکثری از بخش خصوصی جهت تصویب هیأت وزیران ارائه نماید. دولت موظف است تمهیدات زیر را به عمل آورد:

۱- تهیه و الحاق پیوست تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری برای کلیه طرحهای توسعههای بزرگ و مهم در حوزه های زیربنایی، تولیدی و خدمات دستگاهاهی موضوع ماده(۳) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری ۱۳۸۲ جهت تطبیق با اهداف و وظایف سازمان مذکور در سطوح ملی، منطقه‌ای، استانی و شهری مصوب ۸۲/۱۰/۳

۲- اختصاص یارانه و تسهیلات مالی در چهارچوب بودجه سنواتی و معافیت های مالیاتی و عوارضی به تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی در چهارچوب قوانین مربوطه

۳- ایجاد زیرساختهای مورد نیاز مناطق گردشگری از قبیل راه، خدمات رفاهی و اقامتی، استفاده از ظرفیت بخش خصوصی در سرمایه گذاری، واگذاری تسهیلات ارزان قیمت و سایر اقدامات حمایتی در قالب بودجه سنواتی

تبصره- آیین نامه اجرائی این بند توسط سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و با همکاری وزارتخانه های کشور، جهادکشاورزی و راه و شهرسازی، سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان تهیه و به تصویب هیئت وزیران میرسد.

ب- سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری با همکاری سازمان موظف است تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه طرح ساماندهی گردشگری جنگلهای شمال و شمال غرب کشور و زاگرس، سواحل شمالی و جنوبی با اولویت سواحل مکران طبق قوانین مربوطه را تهیه و جهت تصویب به هیأت وزیران ارائه نماید.

پ- دولت مکلف است تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه، تمهیدات و اقدامات قانونی لازم را جهت مدیریت یکپارچه و جامع میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به عمل آورد.

ت- سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری مکلف است کل درآمد اختصاصی و کمکهای مردمی از اماکن و محوطه های تاریخی و موزه ها را که در اجرای ماده(۵) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مصوب ۸۲/۱۰/۳ به صورت هیأت امنائی تشکیل و اداره میشوند بهحسابی که نزد خزانه افتتاح می گردد، واریز نماید. صددرصد(۱۰۰٪) وجوه حاصله و همچنین سهم کمکهای دولتی اختصاص داده شده به این اماکن در قالب بودجه سنواتی در اختیار سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری قرار میگیرد تا برای اداره، توسعه و مرمت این اماکن اختصاص یابد.

ث- سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری میتواند بخشی از امور تصدیگری و اجرائی خود را به تشکلهای حرفهای و تخصصی گردشگری که طبق قانون تشکیل شدهاند، واگذار کند.

تبصره- تعرفه های قانونی هزینه این خدمات با تأیید سازمان مذکور، با تصویب هیأت وزیران توسط تشکلهای تعیین شده قابل دریافت و هزینه می باشد.

ج- دولت مکلف است از محل منابع بند(الف) ماده(۶۵) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی ۱۳۹۳ گازرسانی روستاهای هدف گردشگری را نیز در اولویت قرار دهد.

۳-در سایر قوانین و مقررات:

ردیف	عنوان / سال
۱	قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری/۱۳۸۲
۲	قانون موافقتنامه همکاریهای گردشگری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری لبنان/۱۳۸۹
۳	تصویب نامه در خصوص اقدامات وزارت راه و شهرسازی با تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران نسبت به شناسایی، تصویب و اعلان عمومی اراضی ملی و دولتی مستعد احداث دهکده ها یا شهرک های گردشگری در کل کشور/۱۳۹۶
۴	تصویب نامه درخصوص سومین نشست شورای عالی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری مورخ ۲۳/ ۳/ ۹۶ دولت یازدهم/۱۳۹۶
۵	تصویب نامه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در جهت تکلیف سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری مبنی بر اجرای ماموریت ها و وظایف مقرر در زمینه بسته های رونق تولید و اشتغال/۱۳۹۶
۶	تصویب نامه در خصوص انتخاب شهر تبریز به عنوان پایتخت گردشگری کشورهای اسلامی در سال ۱۳۹۷ (۲۰۱۸ میلادی)/۱۳۹۶
۷	واگذاری حق استفاده (۳/۱) هکتار از اراضی پلاک ثبتی (۱۷) فرعی از (۸۴۶) اصلی واقع در دهستان کمهر بخش ثبتی (۶) شهرستان سپیدان استان فارس با حفظ مالکیت دولت جمهوری اسلامی ایران به نمایندگی وزارت جهادکشاورزی (سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور) به دهیاری روستای مارگون به منظور احداث مجتمع خدماتی گردشگری به مدت سی سال/۱۳۹۶
۸	تصویب نامه در خصوص خرید خودرو سواری ساخت داخل توسط سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری/۱۳۹۵
۹	اصلاح جزء (۳) بند (۴) پیوست تصویب نامه شماره ۱۱۲۱۰۲/ت۵۲۰۵۳ک مورخ ۱۴/۹/۱۳۹۵ در خصوص تعیین برنامه فرهنگی، اجتماعی و گردشگری مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی/۱۳۹۵
۱۰	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران پیرامون پروژه گردشگری در ۲۰ کیلومتری شهر قم/۱۳۹۵
۱۱	لغو بند (ط) تصویبنامه با موضوع اختصاص مبالغی جهت اجرای طرح های گردشگری، ایجاد موزه و دبیرخانه مطالعات باستان شناسی دریای خزر و سالم سازی سواحل آن و احیای بناهای تاریخی در استان مازندران توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری/۱۳۹۵
۱۲	اجازه اشتغال به کار سه (۳) نفر افراد بازنشسته در وزارت ورزش و جوانان، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و صندوق توسعه ملی/۱۳۹۵
۱۳	آیین نامه راهنمایان گردشگری/۱۳۹۴
۱۴	اصلاح جزء (۱۶) بند (ج) ماده (۱) آیین نامه ایجاد، طرح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات گردشگری و نظارت بر آنها/۱۳۹۴

۱۵	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران پیرامون سامان دهی مناطق نمونه گردشگری و شیوه نامه آن/۱۳۹۴
۱۶	آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تاسیسات گردشگری و نظارت بر آنها/۱۳۹۴
۱۷	واگذاری حق بهره برداری از خانه مرحوم میرزا عبدالعظیم خان قریب واقع در روستای گرکان، شهرستان آشتیان، استان مرکزی، به سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری/۱۳۹۴
۱۸	اضافه شدن مدیرکل صنایع دستی، میراث فرهنگی و گردشگری استان، مدیرکل امور اقتصادی و دارایی استان و یک نماینده از میان دستگاه های زیر مجموعه وزارت نیرو به انتخاب وزیر نیرو به ترکیب کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید در همه استان های کشور/۱۳۹۴
۱۹	تصویب نامه در خصوص تعیین برنامه فرهنگی، اجتماعی و گردشگری مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی/۱۳۹۴
۲۰	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در خصوص طرح های مناطق نمونه گردشگری/۱۳۹۴
۲۱	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در خصوص استفاده از ظرفیت ها و پتانسیل های موجود مناطق گردشگری/۱۳۹۳
۲۲	اضافه شدن رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به ترکیب اعضای ماده (۳) آیین نامه تشکیل شورای اجتماعی کشور/۱۳۹۳
۲۳	تشکیل ستاد مرکزی هماهنگی خدمات سفر به منظور توسعه گردشگری داخلی/۱۳۹۲
۲۴	تشکیل کارگروهی به منظور تنظیم فهرست کشورهای هدف توسعه گردشگری خارجی/۱۳۹۲
۲۵	لغو تصویب نامه شماره ۳۹۴۸/۶۶۵۲ مورخ ۱۴/۱/۱۳۹۰ (موضوع حق بهره برداری از ساختمان عمارت کوشک متعلق به سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری) /۱۳۹۲
۲۶	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در خصوص الحاق اراضی و تعیین کاربری اراضی ساحلی بندرعباس جهت احداث پروژه تفریحی - تجاری (مجمع گردشگری جهان نما موسوم به راه ابریشم) /۱۳۹۲
۲۷	واگذاری برخی از تصدی های سازمان میراث فرهنگی و صنایع دستی و گردشگری به به شکل های صنفی میراث فرهنگی و صنایع دستی و گردشگری/۱۳۹۲
۲۸	احتساب هزینه های غیردولتی به منظور تأمین خدمات و فضاهای عمومی، فرهنگی، گردشگری در مناطق فرسوده و ناکارآمد شهری به عنوان هزینه های قابل قبول مالیاتی مؤدیان/۱۳۹۱
۲۹	اجرای طرح های صنایع دستی و گردشگری در استان خراسان شمالی/۱۳۹۱
۳۰	کلیات طرح منطقه نمونه گردشگری ایران توسعه به وسعت تقریبی ۳۰۰ هکتار (در شمال فرودگاه پیام) استان البرز/۱۳۹۱
۳۱	اصلاحیه مصوبه شهرک نمونه گردشگری زرندیه/۱۳۹۱
۳۲	طرح جامع منطقه نمونه گردشگری دیمه/۱۳۹۱
۳۳	تصویب نامه در خصوص تشکیل کار گروه توسعه گردشگری/۱۳۹۱
۳۴	تعیین منطقه چشمه اسد در شهرستان دماوند در استان تهران به عنوان منطقه نمونه گردشگری/۱۳۹۱
۳۵	اجازه پرداخت تسهیلات و کمک به منظور اجرای طرح های غیردولتی در بخش گردشگری به سازمان میراث فرهنگی ، صنایع دستی و گردشگری/۱۳۹۱

۳۶	تعیین جزیره ابوموسی به عنوان منطقه نمونه گردشگری/۱۳۹۱
۳۷	اختصاص مبلغ ششصد میلیارد ریال در اختیار سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری/۱۳۹۰
۳۸	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در خصوص تغییر کاربری ۴۸۸ هکتار از اراضی دره بهشت شهر جدید پردیس از تفریحی - فرهنگی (گردشگری) (به مسکونی)/۱۳۹۰
۳۹	اضافه شدن رییس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به ترکیب اعضای کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست هیأت دولت/۱۳۹۰
۴۰	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در خصوص طرح جامع منطقه نمونه گردشگری دلووار در استان بوشهر/۱۳۹۰
۴۱	مخالفت هیأت وزیران با طرح ادغام سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و تعیین وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان نماینده دولت/۱۳۹۰
۴۲	اصلاح تصویبنامه با موضوع اختصاص مبالغی جهت اجرای طرح های گردشگری، ایجاد موزه و دبیرخانه مطالعات باستان شناسی دریای خزر و سالم سازی سواحل آن و احیای بناهای تاریخی در استان مازندران توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری/۱۳۹۰
۴۳	اصلاح تصویب نامه های موضوع اختصاص مبالغی به منظور اجرای طرح های مربوط به آب و نیرو، فرهنگی و هنری و گردشگری در استان یزد/۱۳۹۰
۴۴	اصلاح تصویب نامه موضوع اجازه اعطای تسهیلات به بخش غیردولتی برای طرحهای گردشگری به سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری/۱۳۹۰
۴۵	اجرای طرحهای گردشگری و صنایع دستی در استان کردستان/۱۳۹۰
۴۶	تعیین منطقه سلفچگان - دلیجان در استان مرکزی به عنوان منطقه نمونه گردشگری/۱۳۹۰
۴۷	اجرای طرحهای گردشگری و صنایع دستی در استان سیستان و بلوچستان/۱۳۹۰
۴۸	اجرای طرحهای گردشگری و احیا و مرمت بناهای تاریخی در استان کرمانشاه/۱۳۹۰

۹- در حوزه مدیریت پسماند

- در قانون اساسی و سیاست های کلی:

ردیف	سند	حکم و سیاست کلی
۱	قانون اساسی	اصل ۴۳- منع اسراف و تبذیر در امور اقتصادی شامل مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات اصل ۴۸- بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی اصل ۵۰- ممنوعیت فعالیت های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند.
۲	سیاست های	-ایجاد نظام یکپارچه ی ملی محیط زیست

<p>-پیشگیری و ممانعت از انتشار انواع آلودگی های غیرمجاز و جرم انگاری</p> <p>-پایش مستمر و کنترل منابع و عوامل آلاینده</p> <p>-گسترش اقتصاد سبز(مدیریت پسماندها و پساب ها-اصلاح الگوی تولید و بهینه سازی الگوی مصرف)</p> <p>-استقرار نظام حسابرسی زیست محیطی</p> <p>-تدوین منشور اخلاق محیط زیست و نهادینه سازی فرهنگ محیط زیست</p> <p>-گسترش سطح آگاهی، دانش و بینش زیست محیطی</p>	<p>کلی محیط زیست</p>
--	------------------------------

۲-در قوانین برنامه:

-از قانون برنامه پنجم:

<p>حکم کلی</p>
<p>ماده ۱۹۰- کلیه دستگاههای اجرائی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی موظفند جهت کاهش اعتبارات هزینه‌ای دولت، اعمال سیاستهای مصرف بهینه منابع پایه و محیط‌زیست برای اجرای برنامه مدیریت سبز شامل مدیریت مصرف انرژی، آب، مواد اولیه و تجهیزات (شامل کاغذ)، کاهش مواد زائد جامد و بازیافت آنها (در ساختمانها و وسایط نقلیه) طبق آئین‌نامه‌ای که توسط سازمان حفاظت محیط زیست و معاونت با همکاری دستگاههای ذی‌ربط تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید اقدام نمایند .</p>
<p>ماده ۱۹۳-</p>
<p>الف - شهرداری شهرهای بالای دویست هزار نفر جمعیت و شهرهای ساحلی و شهرهای حاشیه تالابهای داخلی در راستای مدیریت پسماند شهری موظفند تا پایان سال چهارم برنامه، پسماندهای خود را با روشهای نوین و فناوریهای جدید با اولویت روشهای آلی (ارگانیک) از قبیل کرم پوسال (ورمی کمپوست) بازیافت نمایند. از سال پایانی برنامه، هرگونه دفن پسماندها در این گونه شهرها مطلقاً ممنوع است .</p>

-در قانون برنامه ششم توسعه:

<p>حکم کلی</p>
<p>ماده ۳۸-</p>
<p>ث- نظارت بر اجرای طرح های جامع مدیریت پسماند به‌ویژه در سواحل دریاها، رودخانه‌ها، جنگلها و دشتهای حاشیه تالابها و مدیریت سالانه حداقل بیست درصد(۲۰٪) از حجم پسماندهای موجود با روش مناسب</p> <p>تبصره- سازمان حفاظت محیط‌زیست موظف است در محدوده حریم شهرها و روستاها بر اقدامات شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در این خصوص نظارت کند.</p> <p>چ- تکمیل و اجرای تأسیسات جمع‌آوری، تصفیه، بازچرخانی و مدیریت پساب و فاضلاب در شهرها و شهرک های صنعتی و خدماتی و سایر واحدهایی که فاضلاب با آلاینده‌گی بیش از حد مجاز از استانداردهای ملی تولید می‌نمایند از طریق عقد قرارداد فروش</p>

و یا پیش فروش پساب خروجی تأسیسات موجود و یا طرحهای توسعه آتی

ز- اجرای برنامه مدیریت سبز شامل مدیریت مصرف انرژی، آب، مواد اولیه، تجهیزات و کاغذ، کاهش مواد جامد زائد و بازیافت آنها در ساختمانها و وسائط نقلیه، در کلیه دستگاههای اجرایی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی در چهارچوب قوانین مربوطه

۳- در سایر قوانین و مقررات:

ردیف	عنوان/سال
۱	قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به تشریفات (پروتکل) مورخ ۱۹۹۶ (۱۳۷۵) کنوانسیون پیشگیری از آلودگی دریایی ناشی از تخلیه پسماند و سایر مواد، مورخ ۱۹۷۲ (۱۳۵۱) (به گونه اصلاح شده در سالهای ۲۰۰۶ (۱۳۸۵) و ۲۰۰۹ (۱۳۸۸)/۱۳۹۴
۲	اصلاحیه بند (الف) مصوبه اصلاحیه مصوبه تعیین بهای خدمات و چگونگی اعمال نظارت بر جمع آوری و دفع پسماندهای ویژه پزشکی، صنعتی و کشاورزی در شهر تهران/۱۳۹۵
۳	تصویب نامه در خصوص صدور مجوز احداث سایت دفع پسماندهای پزشکی و صنعتی در محدوده یکصد و بیست کیلومتری تهران/۱۳۹۴
۴	اصلاح تحریری تصویب نامه موضوع موظف نمودن کلیه دستگاههای دولتی و شوراهای اسلامی کلان شهرها در خصوص اجرای طرح های مربوط به مدیریت پسماند/۱۳۹۴
۵	دستورالعمل اجرایی مدیریت پسماندهای برقی و الکترونیکی/۱۳۹۴
۶	تصویبنامه در خصوص دستگاههای موظف به اجرای اقدامات مربوط به مدیریت پسماند طی زمانبندی تعیین شده/۱۳۹۴

۱۰- در حوزه فقر زدایی

با در نظر گرفتن سیاست ها و برنامه ها در زمینه فقرزدایی، برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان علاوه بر محورهای اقتصادی بخش های کشاورزی، منابع طبیعی، انرژی، آب، مسکن و محیط زیست به شرح زیر:

- از قانون اساسی و سیاست های کلی:

ردیف	سند	حکم و سیاست کلی
۱	قانون اساسی	اصل ۴۳: تأمین نیازهای اساسی همچون مسکن، خوراک، پوشاک و... برای همه، تأمین شرایط اشتغال، منع

	<p>اسراف و تبذیر در اموراتصادی شامل مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات، تأکید بر افزایش تولیدات کشاورزی و تأمین استقلال اقتصادی جامعه با حفظ آزادی</p> <p>اصل ۴۸: بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی</p> <p>اصل ۵۰: ممنوعیت فعالیت‌های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند.</p>
<p>۲</p> <p>سیاست های کلی</p>	<p>کشاورزی:</p> <ul style="list-style-type: none"> - توسعه پایدار کشاورزی - امنیت غذایی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی - تأکید بر تولید از منابع داخلی - اصلاح و بهینه نمودن الگوی مصرف و حمایت موثر از تولید و صادرات - رعایت اندازه های فنی - اقتصادی واحدهای تولیدی و تأکید بر جهت گیری حمایتی دولت از سیاست ها بویژه در واگذاری منابع آب و خاک - نوسازی نظام تولید بر مبنای دانش نوین و بومی سازی فناوری های روز و تربیت، حفظ و تجهیز نیروی انسانی مورد نیاز - توسعه و تقویت تعاونی ها و سایر تشکل های اقتصادی، اجتماعی، صنفی، تخصصی با مشارکت عمومی - ارتقاء بهره وری از آب در تولید محصولات کشاورزی و استفاده علمی و بهره برداری بهینه از سایر نهاده های تولید - گسترش زیرساخت ها و ایجاد انگیزه برای جذب و توسعه سرمایه گذاری در بخش کشاورزی - پوشش بیمه مناسب و کاهش احتمال زیان تولید - اجرای سیاست های حمایتی و متعادل کردن سطح سودآوری کشاورزی با سایر بخش های اقتصادی - حمایت موثر از ساماندهی فرایند تولید و اصلاح نظام بازار محصولات کشاورزی - تخصیص یارانه هدفمند به بخش کشاورزی در جهت تحقق خودکفایی - حمایت از ساخت زیربناها - مراعات معیارهای زیست محیطی - قابلیت انعطاف در شرایط محیطی مختلف - ارتقاء قدرت رقابت در بازارهای داخلی و بین المللی - ارتقاء سطح درآمد و زندگی روستائیان، کشاورزان و عشایر - توسعه پایدار روستاها و مناطق کشاورزی - رفع فقر با تقویت زیرساخت های مناسب تولید و تنوع بخشی و گسترش فعالیت های مکمل و اقتصادی بویژه صنایع تبدیلی و روستایی و خدماتی نوین. <p>منابع طبیعی:</p>

-احیای منابع طبیعی تجدیدشونده و توسعه‌ی پوشش گیاهی برای حفاظت و افزایش بهره‌وری مناسب، سرعت بخشیدن به روند تولید این منابع و ارتقاء بخشیدن به فرهنگ عمومی و جلب مشارکت مردم.
-اصلاح نظام بهره برداری از منابع طبیعی و مهار عوامل ناپایداری و تلاش برای حفظ و توسعه‌ی آن.

انرژی:

الف- صنعت نفت و گاز:

-اتخاذ تدبیر و راهکار مناسب برای گسترش اکتشاف نفت و گاز و ..
- افزایش ظرفیت تولید صیانت شده نفت(متناسب با ذخایر موجود و برخورداری از افزایش قدرت اقتصادی و امنیتی و سیاسی)

-افزایش ظرفیت تولید گاز متناسب با حجم ذخایر برای مصرف داخلی و جایگزینی با سایر فرآورده ها
-گسترش تحقیقات بنیادی و توسعه ای و تربیت نیروی انسانی

-تلاش برای ایجاد مرکز جذب و صدور دانش و خدمات فنی-مهندسی انرژی در سطح بین الملل
-ارتقاء فن آوری در زمینه های منابع و صنایع نفت و گاز و پتروشیمی

-ساماندهی قانونمند برای جذب منابع مالی مورد نیاز(داخلی و خارجی) در امر نفت و گاز
-بهره برداری از موقعیت منطقه ای و جغرافیایی کشور برای خرید و فروش و فرآوری و پالایش و معاوضه و انتقال نفت و گاز منطقه به بازارهای داخلی و جهانی

-بهینه سازی مصرف و کاهش شدت انرژی

-جایگزینی صادرات فرآورده های نفت و گاز و پتروشیمی به جای نفت خام و گاز طبیعی

ب-سایر منابع انرژی:

-ایجاد تنوع در منابع انرژی با رعایت مسائل محیط زیست و افزایش سهم انرژی های تجدید پذیر

- تلاش برای کسب فن آوری و دانش هسته‌ای و ایجاد نیروگاه‌های هسته‌ای به منظور تأمین سهمی از انرژی کشور و تربیت نیروهای متخصص.

-گسترش فعالیت های پژوهشی و تحقیقاتی در امور انرژی های گداخت هسته ای، مشارکت و همکاری علمی و تخصصی

-تلاش برای دانش فنی انرژی های نو و نیروگاه ها(بادی، خورشیدی، پیل های سوختی، زمین گرمایی و ...)

اصلاح الگوی مصرف:

-افزایش بهره وری در تولید، انتقال و مصرف انرژی

- تدوین برنامه ملی بهره وری انرژی

- شکل گیری نهادهای مردمی و خصوصی برای ارتقاء کارایی انرژی

آب:

- ایجاد نظام جامع مدیریت آب براساس اصول توسعه پایدار و آمایش سرزمین
- ارتقاء بهره وری آب
- افزایش استحصال آب و به حداقل رساندن ضایعات طبیعی و غیرطبیعی آب
- تدوین برنامه جامع مدیریت منابع آب
- مهار آب هایی که از کشور خارج می شود و اولویت استفاده از منابع آب مشترک

مسکن:

- مدیریت زمین برای تامین مسکن و توسعه شهر و روستا در چارچوب استعداد اراضی
- احیای بافت های فرسوده
- برنامه ریزی دولت در جهت تامین مسکن گروه های کم درآمد و نیازمند
- برنامه ریزی جامع برای بهبود وضعیت مسکن روستایی با اولویت مناطق آسیب پذیر
- ایجاد و اصلاح نظام مالیات ها و ایجاد بانک اطلاعاتی زمین و مسکن
- حمایت از تولید حرفه‌ای، انبوه و صنعتی مسکن
- اجباری کردن استانداردهای ساخت و ساز
- رعایت ارزش های فرهنگی و حفظ حرمت خانواده در معماری
- تقویت پژوهش و ارتقاء سطح دانش در حوزه مسکن

محیط زیست:

- مدیریت جامع، هماهنگ و نظام مند منابع حیاتی
- اصلاح شرایط زیستی بمنظور رعایت عدالت و حقوق بین نسلی
- تهیهی اطلس زیست بوم کشور و حفاظت، احیاء، بهسازی و توسعهی منابع طبیعی تجدیدپذیر
- گسترش اقتصاد سبز(صنعت کم کربن، محصولات کشاورزی سالم و ارگانیک و مدیریت پسماندها و پساب ها- اصلاح الگوی تولید در بخش های مختلف و بهینه سازی الگوی مصرف- توسعهی حمل و نقل عمومی سبز و غیرفسیلی)
- حمایت و تشویق سرمایه گذاری ها و فناوری های سازگار با محیط زیست
- تدوین منشور اخلاق محیط زیست و نهادینه سازی فرهنگ محیط زیست
- ارتقاء تحقیقات و بهره مندی از فناوری های نوآورانهی زیست محیطی
- گسترش سطح آگاهی، دانش و بینش زیست محیطی

حکم کلی

ماده ۸۰ - به دولت اجازه داده می‌شود در راستای ایجاد اشتغال پایدار، توسعه کارآفرینی، کاهش عدم تعادل منطقه‌ای و توسعه مشاغل نو اقدامهای زیر را انجام دهد:

الف - حمایت مالی و تشویق توسعه شبکه‌ها، خوشه‌ها و زنجیره‌های تولیدی، ایجاد پیوند مناسب بین بنگاههای کوچک، متوسط، بزرگ (اعطاء کمکهای هدفمند) و انجام تمهیدات لازم برای تقویت توان فنی - مهندسی - تخصصی، تحقیق و توسعه و بازاریابی در بنگاههای کوچک و متوسط و توسعه مراکز اطلاع‌رسانی و تجارت الکترونیک برای آنها

ب - رفع مشکلات و موانع رشد و توسعه بنگاههای کوچک و متوسط و کمک به بلوغ و تبدیل آنها به بنگاههای بزرگ و رقابت‌پذیر
ج - گسترش کسب و کار خانگی و مشاغل از راه دور و طرحهای اشتغالزای بخش خصوصی و تعاونی به ویژه در مناطق با نرخ بیکاری بالاتر از متوسط نرخ بیکاری کشور

د - حمایت مالی و حقوقی و تنظیم سیاستهای تشویقی در جهت تبدیل فعالیتهای غیرمتشکل اقتصادی خانوار به واحدهای متشکل
ه - حمایت مالی از بخش غیردولتی به منظور توسعه و گسترش آموزشهای کسب و کار، کارآفرینی، فنی و حرفه‌ای و علمی - کاربردی

و - اعمال تخفیف پلکانی و یا تأمین بخشی از حق بیمه سهم کارفرمایان کارگاههایی که با تأیید و یا معرفی واحدهای وزارت کار و امور اجتماعی در جهت به کارگیری نیروی کار جدید مبادرت می‌نمایند، به شرط آن که واحد، تازه تأسیس بوده و یا در سال قبل از آن، کاهش نیروی کار نداشته باشد .

تبصره - آئین‌نامه اجرائی بندهای فوق شامل نحوه، میزان و مدت زمان استفاده از امتیازات موضوع بندهای فوق حداکثر ظرف شش ماه پس از تصویب این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد .

ز - برای استمرار فرصتهای شغلی، ماده (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده (۱۱۳) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در طول سالهای برنامه پنجم تنفیذ می‌گردد.

ماده ۱۱۲ - به منظور ساماندهی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی و ایفاء نقش مؤثر آنها در تحقق اهداف سند چشم‌انداز بیست ساله نظام، اعمال مدیریت یکپارچه و ایجاد رشد اقتصادی مناسب در این مناطق، هم‌پیوندی و تعامل اثرگذار اقتصاد ملی با اقتصاد جهانی و ارائه الگوی توسعه ملی در بخشهای مختلف:

ز - به منظور زدودن فقر از چهره مناطق آزاد تجاری، سازمانهای مناطق آزاد موظفند حداقل یک درصد (۱٪) از محل وصول عوارض ورود و صدور کالاها و خدمات این مناطق را از طریق نهادهای حمایتی به محرومین و نیازمندان بومی این مناطق اختصاص دهند.

ماده ۱۹۴ - دولت مکلف است به منظور بهبود وضعیت روستاها در زمینه سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، راهبری، نظارت و هماهنگی بین دستگاههای اجرائی، ارتقاء سطح درآمد و کیفیت زندگی روستائیان و کشاورزان و کاهش نابرابری‌های موجود بین جامعه روستایی، عشایری و جامعه شهری، حمایت لازم را از اقدامات زیر به عمل آورد:

الف - ارتقاء شاخص‌های توسعه روستایی و ارائه خدمات نوین و تهیه برنامه اولویت‌بندی خدمات روستایی با توجه به شرایط منطقه‌ای و محلی

ب - حمایت از گسترش کشاورزی صنعتی و صنایع روستایی با اولویت توسعه خوشه‌ها و زنجیره‌های صنعتی - کشاورزی کوچک و متوسط که بخش اعظم نهاده‌ها و عوامل تولید آن در جغرافیای روستایی وجود دارد و همچنین صنایع دستی و خدمات گردشگری و ایجاد و توسعه بازارهای محلی با اولویت مراکز دهستانهای دارای قابلیت توسعه

ج - تعیین الگوی مدیریت در آبادی های فاقد شورای اسلامی

د - تدوین سیاست های تشویقی در جهت مهاجرت معکوس « از شهر به روستا» و تثبیت نسبی جمعیت روستایی تا آخر سال اول برنامه

ه - بهسازی، نوسازی، بازسازی و ایمن‌سازی ساختار کالبدی محیط و مسکن روستایی مبتنی بر الگوی معماری اسلامی - ایرانی با مشارکت مردم، دولت و نهادهای عمومی

و - آموزش فنی و حرفه‌ای مستمر روستاییان با هدف توانمندسازی برای ارائه و استفاده از خدمات نوین و مشارکت در فعالیتهای صنعتی و بهبود کیفیت تولیدات

ز - ساماندهی و استقرار فعالیتهای کارآفرینی و اشتغالزای کوچک و متوسط تولید و خدماتی در مناطق روستایی از طریق ارائه مشوقهای مالی و اعتباری

ح - ساماندهی روستاها در قالب مجموعه‌های روستایی به منظور خدمات‌رسانی بهتر و مؤثرتر

ط - احداث، ترمیم و نگهداری و ایمن‌سازی شبکه راههای روستایی

ی - ارتقاء شاخص های توسعه عشایر از طریق اسکان و ساماندهی خانوارها

ک - حمایت مالی از طریق اعطاء تسهیلات، وجوه اداره شده، یارانه سود و کارمزد جهت توسعه اشتغال خانوارهای روستایی و عشایری با اولویت روش های محلی و بومی و نیز تقویت مدیریت یکپارچه اراضی از طریق مشارکت با تشکلهای حقوقی به منظور جلوگیری از خردشدن اراضی و تجمیع مدیریتی اراضی خرد کشاورزی

ل - اقدام قانونی در جهت ایجاد شرکت شهرک های کشاورزی با اصلاح اساسنامه یکی از شرکت های مادر تخصصی موجود در چهارچوب سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی به منظور هدایت، راهبری و احداث و توسعه زیرساختهای مجتمع‌های کشاورزی، دامی و شیلاتی

م - سرمایه‌گذاری مشترک با بخشهای غیردولتی تا سقف چهل و نه درصد (۴۹٪) در چهارچوب سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و از طریق شرکت مادر تخصصی « حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی» و شرکت مادر تخصصی « مدیریت منابع آب ایران»، در زمینه توسعه کشاورزی با فناوری نوین، اقتصادی و بهره‌ور و طرح های زیربنایی و نوپدید در بخش های کشاورزی و منابع آب و توسعه مناطق روستایی و جوان‌سازی بافت جمعیتی مناطق روستایی و عشایری

تبصره - دولت مکلف است سهام دولتی در بنگاه جدید را حداکثر ده سال پس از بهره‌برداری به بخش های غیردولتی واگذار نماید .

ن - توسعه و هدفمندسازی پژوهش، آموزش، تولید و تبلیغات و همچنین توسعه تجارت الکترونیک فرش و ایجاد خانه فرش در بازارهای هدف و مورد نظر برای هویت‌بخشی، ارتقاء کیفیت تولید و روان‌سازی، سفارش‌پذیری، حمایت از ایجاد و توسعه و تجهیز کارگاههای متمرکز و غیرمتمرکز و اتحادیه‌ها و شرکتهای تعاونی فرش دستباف روستایی و شهری سراسر کشور و نیز صنایع و خدمات جانبی فرش دستباف به منظور ارتقاء و بهبود بهره‌وری، تثبیت و افزایش سهم صادراتی و بازاریابی‌های داخلی و خارجی تبصره - وزارت بازرگانی مکلف به پیگیری حکم این بند در دولت است .

س - تعمیم و گسترش بیمه روستایی و پوشش صددرصد (۱۰۰٪) آن از طریق تقویت صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر

ع - پیش‌بینی مکان‌های ورزشی برای جامعه روستایی

ف - تهیه طرح‌های هادی روستایی و تعیین محدوده روستاها در سراسر کشور با پیشنهاد کارشناسان فنی، زیر نظر بنیاد مسکن و تأیید بخش‌داری هر بخش و با اطلاع دهیاران و رؤسای شورای اسلامی روستاها و تصویب آن در کمیته‌ای متشکل از رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان به‌عنوان رئیس، فرماندار شهرستان، بخشدار بخش، نماینده سازمان مسکن و شهرسازی استان، رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی شهرستان، نماینده سازمان جهاد کشاورزی استان، نماینده معاون امور عمرانی استانداری و رئیس شورای اسلامی روستا به‌عنوان ناظر

تبصره - نماینده شهرداری شهری که روستا در حریم آن واقع است می‌تواند به‌عنوان کارشناس و ناظر در جلسه کمیته مذکور شرکت نماید .

آئین‌نامه اجرائی این ماده شامل تعیین مدیر ارشد روستا، چگونگی و فرآیند اعمال حمایت‌های ذکرشده، نحوه مشارکت و تعاریف و چگونگی مدیریت مجموعه روستایی در سال اول برنامه با پیشنهاد معاونت به تصویب هیأت وزیران می‌رسد .

-قانون برنامه ششم توسعه:

حکم کلی

ماده ۸۰- تکلیف دولت نسبت به تهیه طرح جامع کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی با اولویت اعتیاد، طلاق، حاشیه نشینی، کودکان کار و مفاسد اخلاقی مشتمل بر محورهای:

۱- پیشگیری ۲- خدمت‌رسانی و بازتوانی ۳- شناسایی و بهبود نقاط آسیب‌خیز ۴- حمایت از زنان سرپرست خانوار ۵- مقابله با اعتیاد ۶- تامین مسکن نیازمندان ۷- ساماندهی کودکان کار

۳- سایر قوانین و مقررات:

ردیف	عنوان/سال
۱	اجرای طرح‌های حمایت از اشتغال زنان سرپرست خانوار و توانمندسازی بانوان در استان کرمانشاه/۱۳۹۰
۲	قرار گرفتن معادل سه برابر سهم واریزی تشکلهای غیردولتی در صندوق مهر امام رضا (ع) و هزینه نمودن آن برای توانمندسازی زنان سرپرست خانوار/۱۳۸۸
۳	موظف نمودن وزارت رفاه و تامین به اختصاص مبالغی برای توانمندسازی زنان سرپرست خانوار و جوانان و تهیه جهیزیه در استان کردستان/۱۳۸۵
۴	موظف نمودن وزارت رفاه و تامین اجتماعی نسبت به تجهیز ساختمانهای مجتمع آسیب دیدگان اجتماعی، احداث واحدهای مسکونی برای مددجویان، توانمندسازی زنان خودسرپرست، تامین جهیزیه زوج‌های جوان، طرح توسعه کارخانه سیمان ارومیه و احداث دی‌کلینیک در استان آذربایجان غربی/۱۳۸۵
۵	موظف شدن وزارت رفاه و تامین اجتماعی به انجام اقداماتی در خصوص کارآفرینی و توانمندسازی زنان سرپرست خانواده و

	سرمايه گذارى در طرح هاى داراى توجيه فنى و اقتصادى/۱۳۸۵
۶	اتخاذ تصميماتى به منظور کاهش اثرات ناشى از خشكسالى و تهيه طرح جامع فقرزدائى در استانهاى سيستان و بلوچستان، هرمزگان، كرمان، خراسان جنوبى، يزد، جنوب خراسان رضوى و جنوب استان فارس
۷	اجازه برگزارى كارگاه آموزشى فقرزدائى اصلاحات و اقدامات توسعه اى كشورهاى عضو گروه دى ۸-

جمع بندى :

-در حوزه انرژى:

سياست ها: علاوه بر سياست هاى كه از قانون اساسى برداشت مى شود، سياست گذارى مستقيم در اين حوزه از سال ۱۳۷۹در دو حوزه الف-نفت و گاز ب-ساير منابع انرژى بوده است و در سال ۱۳۸۹ با ابلاغ سياست هاى كلى اصلاح الگوى مصرف و در سال ۱۳۹۲با سياست هاى كلى اقتصاد مقاومتى و سياست هاى كلى محيط زيست كه داراى سياست هاى مرتبطى در بحث انرژى است تصريح و تدقيق گرديد.

قانون برنامه پنجم توسعه: داراى احكامى براى شناسايى و اكتشاف هرچه بيشتر منابع نفت و گاز در سراسر كشور برنامه توليد برق از انرژى هسته اى، اجازه دولت براى ايجاد زيرساخت هاى توليد تجهيزات نيروگاه هاى بادى و خورشيدى و توسعه كاربرد انرژى هاى پاك است.

قانون برنامه ششم توسعه: احكامى براى افزايش بهره ورى در مصرف انرژى با تاكيد بر اجراى قانون اصلاح الگوى مصرف مصوب ۱۳۸۹ و قانون توسعه حمل و نقل و مديريت مصرف سوخت مصوب ۱۳۸۶ دارد و دولت را موظف به تهيه و تصويب سند ملى راهبرد انرژى تا پايان سال دوم اجراى قانون نموده است.

ساير قوانين و مقررات: شكل گيرى قوانين و مقررات اين حوزه از سال ۱۳۳۷با تصويب قانون اساسنامه موسسه بين المللى انرژى اتمى در سال ۱۳۳۷است. تصويب قانون سازمان انرژى اتمى در سال ۵۳ و قانون اصلاح الگوى مصرف انرژى در سال ۸۹ برخى ديگر از قوانين اين حوزه است. بيشتر قوانين مربوط در اين حوزه به شناسايى، اكتشاف و بهره بردارى از منابع نفت و گاز اختصاص دارد و در بحث انرژى هاى نو به انرژى هسته اى پرداخته شده است. طى سال هاى اخير، همزمان با رويكرد بين المللى انرژى و اقتصاد سبز در جهان، سياست ها، قوانين و مقررات مناسبى تحت عنوان اصلاح الگوى مصرف در كشورمان شكل گرفته است.

ابلاغ سیاست های کلی اصلاح الگوی مصرف در سال ۱۳۸۹، قوانین و مقررات مرتبط با آن نگرش جدید و با اهمیت به سایر انرژی های تجدیدپذیر و پایدار منطبق با مسیر اقتصاد سبز در کشور است.

-در حوزه حمل و نقل:

سیاست ها: علاوه بر سیاست هایی که از قانون اساسی برداشت می شود، سیاست گذاری مستقیم با ابلاغ سیاست های کلی حمل و نقل از سال ۱۳۷۹ جهت ایجاد نظام جامع حمل و نقل، کاهش شدت مصرف انرژی، کاهش آلودگی زیست محیطی، افزایش ایمنی، افزایش بهره وری، توسعه و اصلاح شبکه حمل و نقل با در نظر گرفتن آمایش سرزمین، ملاحظات دفاعی و امنیتی، سودآوری ملی و تقاضا و فراهم کردن زمینه جذب سرمایه های داخلی و خارجی و غیره مشخص گردید. برخی سیاست های کلی از سیاست های اصلاح الگوی مصرف و سیاست های کلی محیط زیست نیز در این حوزه اثرگذارند که در این بخش بررسی شده اند.

قانون برنامه پنجم توسعه: احکامی در خصوص پرواز و جابجایی کالا و مسافر متناسب با میزان تقاضا، ساماندهی امور حمل و نقل هوایی، ارتقا ایمنی هواپیماها، پروازها و فرودگاهها، توسعه و نگهداری و بهره برداری امور حمل و نقل جاده ای، تکلیف به ایجاد بانک جامع حمل و نقل کشور و استقرار سامانه اطلاعات جامع حوادث و سوانح حمل و نقل، سازوکار قانونی جهت کاهش تلفات جاده ای، سازوکارهای قانونی جهت تسهیل تجارت و رقابت پذیر کردن فعالیت های حمل و نقل ترابری منطقه ای و بین المللی، ارتقا رقابت پذیری خدمات حمل و نقل دریایی کشور، تقویت موقعیت کشور در شبکه حمل و نقل هوایی بین المللی و افزایش درآمد و تبدیل شدن فرودگاه امام خمینی به قطب اول حمل و نقل بار منطقه و قطب دوم حمل و نقل مسافر منطقه.

قانون برنامه ششم توسعه: اجازه مشارکت با شرکت های معتبر بین المللی (داخلی و خارجی) برای تشکیل شرکت هایی جهت سرمایه گذاری و بهره برداری از بنادر اصلی به استثنا خدمات کمک ناوبری هواپیما، سرمایه گذاری بخش غیردولتی در احداث و بهره برداری از حمل و نقل ریلی درون شهری و برون شهری، تشکیل شرکت حمل و نقل ریلی مسافری حومه ای، موظف شدن سازمان هواپیمایی به تقویت اقتصاد حمل و نقل هوایی و ترغیب سرمایه گذاری در بخش هوایی و بهره گیری از ظرفیت ها و سرمایه ها و ارتقای سطح عملی و فنی صنعت هوایی کشور، علاوه بر این وزارت صنعت، معدن مکلف به حمایت از سازندگان داخلی تجهیزات مورد نیاز صنعت حمل و نقل ریلی شهری و بین شهری، طراحی و ساخت خودروهای داخلی برای ارتقا ایمنی

و کاهش تلفات به حداقل میانگین جهانی، تکلیف دولت برای تکمیل و اجرای طرح های حمل و نقل ریلی، دوخطه کردن مسیرها و احداث خطوط برقی و سریع السیر با مشارکت بخش خصوصی است.

سایر قوانین و مقررات: اغلب قوانین و مقررات در این حوزه طی سال های اخیر با تصویب موافقتنامه های متعدد ایجاد دالان هوایی، زمینی و دریایی حمل و نقل با دولت های مختلف بیش از ۱۱۰ مورد طی سال های اخیر است که اثرات زیست محیطی و آلاینده‌گی ناشی از احتراق سوخت آنها به ویژه در هواپیماها قابل توجه است. این مسأله با سیاست های کلی حمل و نقل که به صورت کامل و همه جانبه به سیاست های کاهش آلودگی زیست محیطی و کاهش شدت مصرف انرژی می پردازد مغایرت دارد. شاید بهتر باشد با توجه به بار آلودگی و هزینه های زیست محیطی، کنترلی بر تعداد این موافقتنامه ها صورت پذیرد.

در حوزه مسکن:

سیاست ها: علاوه بر سیاست هایی که از قانون اساسی برداشت می شود، سیاست گذاری مستقیم در این حوزه با ابلغ سیاست های کلی مسکن در سال ۱۳۸۱ جهت مدیریت زمین برای تامین مسکن، احیا بافت های فرسوده، اجباری کردن استانداردهای ساخت و ساز، رعایت ارزش های فرهنگی و تقویت پژوهش در این حوزه بوده است. برخی سیاست های کلی محیط زیست نیز در این حوزه اثرگذار است که بررسی گردید.

قانون برنامه پنجم توسعه: تداوم اجرای قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن باقیمانده از برنامه چهارم، احکامی جهت مقاوم سازی ساختمان ها و اصلاح الگوی مصرف به ویژه مصرف انرژی در بخش ساختمان و مسکن، احکامی جهت تدوین و ترویج الگوهی معماری و شهرسازی اسلامی-ایرانی، احکامی جهت تحقق توسعه پایدار در مناطق شهری و روستایی و تعاملات اقتصادی-اجتماعی-کالبدی فی مابین شهرها، بهره گیری از ظرفیت های توسعه روستاهای مستعد، صیانت از اراضی کشاورزی و باغ ها در شهرها و روستاها، احکامی جهت ارتقا شرایط محیطی پایدار و فراگیر ساکنان مناطق حاشیه نشین از مزایای شهرنشینی و پیشگیری و پیشگیری از ایجاد سکونتگاه های غیرمجاز، اجازه به دولت جهت تهیه برنامه جامع مدیریت شهری به منظور دستیابی به ساختار مناسب و مدیریت هماهنگ و یکپارچه، تدوین نظام درآمدهای پایدار شهرداری، تامین منابع مالی لازم جهت مسکن زوج های جوان و اقشار کم درآمد.

قانون برنامه ششم توسعه: در چارچوب قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن مصوب ۱۳۸۷ احکامی جهت احیا، بهسازی، نوسازی و مقاوم سازی و بازآفرینی محله های شهری، کاهش آسیب پذیری سکونتگاه ها و تامین مسکن برای اقشار کم درآمد شهری از طریق منابع مالی و تسهیلات ارزان قیمت و زمین مورد نیاز، استقرار سامانه یکپارچه اطلاعات مکانی و تامین زیرساخت های مورد نیاز جهت تحقق پذیری طرح های توسعه و عمران شهری و روستایی، آمایش و کنترل تخلفات، انطباق شهری و حفظ حقوق شهروندان، احکامی جهت مقاوم سازی ساختمان ها و اصلاح الگوی مصرف به ویژه مصرف انرژی در بخش ساختمان و مسکن، احکامی جهت احصا مناطق ویژه نیازمند بهسازی و نوسازی در بافت های فرسوده، احکامی جهت ارتقا شرایط محیطی پایدار و فراگیر ساکنان مناطق حاشیه نشین و برخورداری آنها از مزایای شهرنشینی و پیش نگری و پیشگیری از ایجاد سکونتگاههای غیرمجاز.

سایر قوانین و مقررات: شکل گیری قوانین و مقررات این حوزه از سال ۱۳۳۵ با تصویب طرح قانونی منع احداث ساختمان مسکن و ادارات در پارک شهر است. تصویب اساسنامه مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن در سال ۱۳۵۶، مقررات ملی طرح و اجرای ساختمان های بتنی در سال ۱۳۷۰، آئین نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۵، تعیین مقررات مربوط به طرح و اجرای تاسیسات الکتریکی ساختمانها در سال ۱۳۷۱ برخی از قوانین و مقررات در این حوزه است.

در حوزه آب:

سیاست ها: علاوه بر سیاست هایی که از قانون اساسی در این حوزه برداشت می شود از جمله تامین نیازهای اساسی، بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی و ممنوعیت فعالیت های اقتصادی و غیر آن که با تخریب و آلودگی محیط زیست ملازمه دارد، سیاست گذاری مستقیم در این حوزه در سال ۱۳۷۹ با ابلاغ سیاست های کلی بخش آب جهت ایجاد نظام جامع مدیریت آب بر اساس اصول توسعه پایدار و آمایش سرزمین، ارتقا بهره وری آب،

به حداقل رساندن ضایعات، تدوین برنامه جامع مدیریت، اولویت استفاده از منابع آب مشترک است. با تصویب سیاست های کلی محیط زیست در سال ۱۳۹۲ سیاست های جدیدی به این حوزه اضافه گردید^{۳۳}.

۳۳ با توجه به اینکه منابع آبی و اکوسیستم های آبی جزء لاینفک از محیط زیست محسوب می شوند تقریباً جملگی سیاست های کلی محیط زیست را می توان مرتبط با سیاست های منابع آب دانست. سیاست های کلی محیط زیست با نگرش منابع آب شامل موارد زیر است:

۱. مدیریت جامع، هماهنگ و نظام مند منابع آبی مبتنی بر توان و پایداری زیست بوم به ویژه با افزایش ظرفیت ها و توانمندی های حقوقی و ساختاری مناسب همراه با رویکرد مشارکت مردمی.

۲. ایجاد نظام یکپارچه ملی آب.

۳. اصلاح شرایط زیستی به منظور برخوردار ساختن جامعه از آب سالم و رعایت عدالت و حقوق بین نسلی.

۴. پیشگیری و ممانعت از انتشار انواع آلودگی های غیرمجاز و مجازات مؤثر و بازدارندهی آلودهکنندگان آب و الزام آنان به جبران خسارت.
۵. پایش مستمر و کنترل منابع و عوامل آلایندهی آب و الزام به رعایت استانداردها و شاخص های زیست محیطی در قوانین و مقررات، برنامه های توسعه و آمایش سرزمین.

۶. تهیهی اطلس زیست بوم های آبی کشور و حفاظت، احیاء، بهسازی و توسعهی منابع آبی تجدیدپذیر (مانند دریا، دریاچه، رودخانه، مخزن سدها، تالاب، آبخوان زیرزمینی) و اعمال محدودیت قانونمند در بهره برداری از این منابع متناسب با توان اکولوژیک (ظرفیت قابل تحمل و توان بازسازی) آنها بر اساس معیارها و شاخص های پایداری، مدیریت اکوسیستم های حساس و ارزشمند و حفاظت از منابع ژنتیک و ارتقاء آنها تا سطح استانداردهای بین المللی.

۷. مدیریت تغییرات اقلیم و مقابله با تهدیدات زیست محیطی نظیر خشکسالی و توسعهی آینده نگری و شناخت پدیده های نوظهور زیست محیطی و مدیریت آن.

۸. گسترش اقتصاد سبز با تأکید بر:

۸-۱. مدیریت پساب ها با بهره گیری از ظرفیت ها و توانمندی های اقتصادی، اجتماعی، طبیعی و زیست محیطی.

۸-۲. بهینه سازی الگوی مصرف آب.

۹. تعادل بخشی و حفاظت کیفی آب های زیرزمینی از طریق اجرای عملیات آبخیزداری، آبخوانداری، مدیریت عوامل کاهش بهره برداری از آب های زیرزمینی و تبخیر و کنترل ورود آلاینده ها.

۱۰. استقرار نظام حسابرسی آب در کشور با لحاظ ارزش ها و هزینه های آن (آلودگی و احیاء) در حساب های ملی.

۱۱. حمایت و تشویق سرمایه گذاری ها و فناوری های سازگار با محیط زیست در زمینه آب با استفاده از ابزارهای مناسب از جمله عوارض و مالیات سبز.

۱۲. تدوین منشور اخلاق استفاده از آب، ترویج و نهادینه سازی مبتنی بر ارزش ها و الگوهای سازندهی ایرانی - اسلامی.

قانون برنامه پنجم توسعه: احکامی جهت مدیریت جامع و توسعه پایدار منابع آب در کشور، افزایش بهره‌وری آب کشاورزی در قالب اصلاح تخصیص‌ها و پروانه‌های موجود، صدور سند بهره‌برداری برای تمامی حقبه‌داران و دارندگان مجوز، طرح‌های تامین آب و طرح‌های مکمل نظیر احداث شبکه‌های آبیاری و زهکشی و تجهیز و نوسازی اراضی پایین دست و طرح‌های حفاظت خاک و آبخیزداری، احکامی جهت تقویت بازارهای محلی و منطقه‌ای و توجه به ارزش آب، احکامی جهت حفاظت، احیا و بهره‌برداری پایدار از محیط زیست - منابع طبیعی و تنوع زیستی زیست بوم‌ها و اکوسیستم‌های حساس از جمله اکوسیستم‌های آبی، تمهیدات لازم برای کاهش آلودگی گردوغبار و کنترل کانون‌های انتشار (تالابها)، مدیریت یکپارچه با مشارکت بهره‌برداران در دشتهای مختلف.

قانون برنامه ششم توسعه: تکلیف دولت در احکامی برای مقابله با بحران کم‌آبی، رهاسازی حقبه‌های زیست محیطی برای پایداری سرزمین، پایداری و افزایش تولید در بخش کشاورزی، تعادل بخشی به سفره‌های زیرزمینی و ارتقا بهره‌وری و جبران تراز آب، احکامی برای اصلاح نظام بهره‌بداری آب آشامیدنی، بهره‌وری استحصال و بهره‌وری مصرف، احکامی برای افزایش پوشش شبکه فاضلاب شهری کشور.

۱۳. ارتقاء مطالعات و تحقیقات علمی و بهره‌مندی از فناوری‌های نوآورانه در زمینه آب و تجارب سازنده بومی در زمینه‌ی حفظ تعادل زیست‌بوم‌ها و پیشگیری از آلودگی آب.

۱۴. گسترش سطح آگاهی، دانش و بینش جامعه و تقویت فرهنگ و معارف دینی مشارکت و مسئولیت‌پذیری اجتماعی به‌ویژه امر به معروف و نهی از منکر برای حفاظت از منابع آب در تمام سطوح و اقشار جامعه.

۱۵. تقویت دیپلماسی محیط زیست با:

۱-۱۵. تلاش برای ایجاد و تقویت نهادهای منطقه‌ای برای مقابله با آلودگی‌های آبی.

۲-۱۵. توسعه‌ی مناسبات و جلب مشارکت و همکاری‌های هدفمند و تأثیرگذار دوجانبه، چندجانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی در زمینه‌ی آب.

۳-۱۵. بهره‌گیری مؤثر از فرصت‌ها و مشوق‌های بین‌المللی توسعه‌ی فناوری‌ها و نوآوری‌های مرتبط با آب.

سایر قوانین و مقررات: قوانین و مقررات حوزه آب با وجود ۴۴۳۰ قانون و مقرر، از انباشتگی قابل ملاحظه ای برخوردار است. شکل گیری قوانین و مقررات این حوزه به طور تقریبی از سال ۱۲۹۲ آغاز گردیده است. برخی از آنها از قبیل روش محاسبه جریمه مصارف مازاد مشترکین آب به شورای اقتصاد در سال ۱۲۹۲، ثبت آبها اعم از قنات و رودخانه و چشمه سار در سال ۱۳۰۹، تشکیل سازمان آب یاری و تعیین اساسنامه، آئین نامه اجرایی قانون حفظ و حراست از آبهای زیرزمینی کشور در سال ۱۳۴۵، تعیین عرض حریم برای انهار اصلی و فرعی سال ۱۳۴۶، آئین نامه اکتشافی و بهره برداری از آب های معدنی کشور در زمره اولین مقرراتی هستند که در این حوزه بوجود آمده است و قانون آب و نحوه ملی شدن آن در سال ۱۳۴۷ و آئین نامه های اجرایی، قانون توزیع عادلانه آب در سال ۱۳۶۱ و اصلاحات بعدی از قوانین مربوطه محسوب می شوند. طی سال های اخیر مصوبات گوناگون و متعدد در زمینه های اختصاص مبالغی برای تامین آب شرب روستاها به استانداری ها (شرکت های آب و فاضلاب روستایی)، اختصاص مبالغی برای طرح های مقابله و پیشگیری از خشکسالی و سایر حوادث احتمالی به وزارت نیرو، اختصاص مبالغی برای اجرای پروژه جمع آوری آبهای سطحی و کنترل سیلاب، برای اجرای طرح های مهار و تنظیم آبهای مرزی و شبکه های آبیاری و زهکشی، اختصاص مبالغی برای عملیات اجرایی درحوضه آبریز دریاچه ارومیه، اختصاص مبالغی برای تامین آب شرب اضطراری برخی استان ها، تخصیص اعتبار به منظور رفع تنش آب شرب در مناطق بحرانی در اختیار دستگاه های اجرایی (مبلغ ۴/۹۰۸/۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰ جهت مدیریت تنش آب که جملگی جهت پروژه های حفر چاه و برداشت آب در مناطق مختلف است) مصوبات مذکور با تزریق منابع مالی به روش ها و راهکارهای ریشه ای همچون کنترل و مدیریت منابع آب و یا مصرف مجدد اختصاص ندارد و جملگی آنها صرفا در اختیار گذاشتن مبالغی با عنوان مقابله با شرایط خشکسالی و غیره بوده است. علاوه بر این موارد احکام نسبتا خوبی طی سال های اخیر ۹۴- ۹۶ به تصویب رسیده که با اهداف اقتصاد سبز منطبق است از جمله در خصوص افزایش نرخ تعرفه های آب شهری بر اساس میزان مصرف که اهرم بسیار مناسبی جهت کنترل میزان مصرف آن است به سمت واقعی شدن قیمت بر اساس ارزش ذاتی آب است، برقی شدن چاه های آب و تلمبه های مربوطه با الزام به نصب کنتورهای هوشمند و منع قانونی برداشت آب بیشتر نسبت به قبل، جمع آوری آب باران و آب های سطحی و توجه به بازچرخانی و مصرف مجدد که جملگی منطبق با اهداف اقتصاد سبز است اما نیازمند برنامه ریزی های کوتاه و

بلند مدت، تعیین گروه های مخاطب و اطلاع رسانی از طریق رسانه های عمومی، برنامه های آموزشی در مدارس و بطورکلی جلب همکاری شهروندان و جامعه است.

در حوزه کشاورزی:

سیاست ها: علاوه بر سیاست های قابل برداشت از برخی اصول قانون اساسی، سیاست گذاری مستقیم در این حوزه در سال ۱۳۹۱ با ابلاغ سیاست های کلی بخش کشاورزی جهت توسعه پایدار کشاورزی، امنیت غذایی، تاکید بر تولید از منابع داخلی، اصلاح و بهینه نمودن الگوی مصرف و حمایت از تولید و صادرات، نوسازی نظام تولید بر مبنای دانش نوین، تربیت و حفظ و تجهیز نیروی انسانی مورد نیاز، توسعه و تقویت تعاونی ها، حمایت از ساخت زیر بناها، مراعات معیارهای زیست محیطی، ارتقا قدرت رقابت در بازارهای داخلی و بین المللی، ارتقا سطح درآمد و زندگی روستاییان و کشاورزان و عشایر که با تصویب و ابلاغ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی در خصوص دستیابی به امنیت غذایی و نیل به خودکفایی (بند های ۳، ۶ و ۷) و همچنین سیاست های کلی محیط زیست در سال ۱۳۹۲ با سیاست های مرتبط از جمله گسترش اقتصاد سبز (گسترش محصولات کشاورزی سالم و ارگانیک-اصلاح الگوی تولید و بهینه سازی الگوی مصرف) به روزرسانی گردید.

قانون برنامه پنجم توسعه: احکامی به منظور حفظ ظرفیت تولید و نیل به خودکفایی در تولید محصولات اساسی کشاورزی و دامی، احکامی جهت حمایت از بخش کشاورزی، پایداری تولید و توسعه صادرات و رقابت پذیری و کاهش قیمت تمام شده، احکامی جهت اقتصادی و رقابتی نمودن تولید و افزایش صادرات محصولات کشاورزی، ساماندهی مدیریت منابع، حفاظت از منابع پایه و ارزش افزایی و تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی، احکامی جهت افزایش تولید و ارتقا بهره وری و بازدهی زمین های کشاورزی با سیاست های تشویقی برای یکپارچه سازی زمین های کشاورزی، احکامی جهت توانمندسازی ساختار مدیریت منابع طبیعی و آبخیزداری کشور، احکامی جهت اصلاح الگوی بهره برداری از جنگلها، احکامی جهت تامین امنیت غذایی همچون حمایت مالی از توسعه کشتارگاه های صنعتی، ارتقا سطح حمایت از کشاورزی، حمایت از افزایش تولید پروتئین حیوانی، کنترل بیماری های دامی و تضمین سرمایه گذاری، تامین سلامت غذا از مزرعه تا سفره.

قانون برنامه ششم توسعه: احکامی جهت تامین امنیت غذایی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی (اهداف سیاست های ۶ و ۷ اقتصاد مقاومتی) با توسعه کشاورزی حفاظتی، بهنژادی و به زراعی، تولید ارقام مقاوم، انجام به موقع خرید تضمینی محصولات کشاورزی، افزایش تولید محصولات راهبردی، فراهم کردن امکانات مصرف بهینه سموم و کوهای شیمیایی، توسعه کشت محصولات سالم و ارگانیک، ممنوعیت رهاسازی، تولید و واردات محصولات تراریخته و... احکامی جهت کاهش التهاب بازار کالاهای اساسی کشاورزی و کاهش نوسان غیرعادی فصلی محصولات کشاورزی، پرداخت خسارت به کشاورزان، اجرای بندهای ۳ و ۶ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی متنوع سازی ابزارهای حمایت از بخش کشاورزی، تامین و تجهیز منابع، توسعه و امنیت سرمایه گذاری، افزایش صادرات محصولات کشاورزی و ارزش افزایی و تکمیل ارزش محصولات کشاورزی.

سایر قوانین و مقررات: شکل گیری قوانین و مقررات این حوزه از سال ۱۳۲۱ با تصویب مقرر کمیسیون کشاورزی موضوع خرید و ش و جوزق پنبه و نرخ فروش تخم پنبه در سال ۱۳۲۱ و لایحه قانونی اساسنامه بانک کشاورزی در سال ۱۳۳۲ است. لایحه قانونی جلوگیری از هرگونه تجاوز و غصب و تصرف عدوانی و مزاحمت و ممانعت از حق نسبت به املاک و اراضی مزروعی و شهری و باغات و قلمستانها و منابع آب و مؤسسات کشاورزی و تأسیسات دامداری واحدهای کشت و صنعت واقع در محدوده و خارج از محدوده شهرها و روستاها، آئین نامه شورای کشاورزی کشور / لایحه قانونی مربوط به اجازه اعطای وام بانک توسعه کشاورزی به شرکتهای دولتی در سال ۵۸، لایحه قانونی راجع به رفع ابهام قوانین مربوط به مجازات اخلال در امر کشاورزی و دامداری / لایحه قانونی اصلاح پاره ای از مواد قانون کار کشاورزی / لایحه قانونی مربوط به ایجاد مراکز خدمات کشاورزی، روستائی و عشایری در سال ۵۹، اساسنامه صندوق بیمه محصولات کشاورزی در سال ۶۳، قانون تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی در سال ۶۸، قانون تفکیک وظایف وزارتخانه های کشاورزی و جهاد سازندگی در سال ۶۹، قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی در سال ۹۱ برخی از قوانین و مقررات این حوزه است. طی سال های اخیر مصوبات متعدد در مورد اختصاص مبالغی برای جبران خسارت ناشی از زلزله، سرمازدگی و ... به بخش کشاورزی استان های مختلف، در مورد اقدام بانک کشاورزی نسبت به کشاورزان خسارت دیده ناشی از یخبندان و سرمازدگی در سال های مختلف به استان های مختلف، اجازه فروش زمین برای تشکیل

صندوق های حمایت توسعه بخش کشاورزی، پرداخت مبالغی بعنوان تسهیلات برای خرید تضمینی و توافقی محصولات کشاورزی به سازمان مرکزی تعاون روستایی، موظف نمودن جهاد به اجرای طرح های کشاورزی، آبخیزداری و بهسازی واحدهای مرغداری، اجازه وزارت کشور برای مذاکره، پیش امضاء موافقتنامه همکاری با دولت های دیگر، تکمیل ایستگاه پمپاژ و شبکه فرعی آبیاری و زهکشی اراضی، اختصاص مبالغی برای نوسازی، یکپارچه سازی و تسطیح اراضی کشاورزی استان های مختلف وجود دارد که بیشتر از جنبه تزریق منابع مالی به برخی مناطق و استان ها بمنظور حمایت های دولتی موقت مطرح بوده و بعنوان سیاست کلان و بلند مدت مطرح نمی باشند. در سال ۱۳۹۶ بخشنامه رئیس جمهور در مورد برنامه ریزی دستگاههای اجرایی برای صرفه جویی در مصرف آب در بخش های کشاورزی، صنعتی و شرب بسیار قابل توجه می باشد و نیازمند آگاهی رسانی، برنامه ریزی و اقدام است.

در حوزه جنگل:

سیاست ها: علاوه بر سیاست هایی که از برخی اصول مرتبط قانون اساسی برداشت می شود همچون تامین نیازهای اساسی برای همه، منع اسراف و تبذیر در امور اقتصادی شامل مصرف سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات، بهره وری عادلانه از منابع طبیعی، ممنوعیت فعالیت های اقتصادی که با آلودگی و تخریب محیط زیست ملازمه پیدا کند، از طریق برخی سیاست های کلی منابع طبیعی و نیز سیاست های کلی محیط زیست تدقیق گردیده است.

قانون برنامه پنجم توسعه: احکامی جهت اصلاح الگوی بهره برداری از جنگل ها همچون جایگزینی سوخت فسیلی و انرژی های تجدیدپذیر به جای سوخت هیزمی، توسعه زراعت چوب، ساماندهی ساخت و ساز در مناطق جنگلی، توسعه جنگل های دست کاشت، کلیه دستگاههای اجرایی و نهادهای عمومی غیردولتی موظف به اعمال سیاست های مصرف بهینه منابع پایه و محیط زیست در قالب برنامه مدیریت سبز از جمله مدیریت مصرف کاغذ، کاهش مواد زاید جامد و بازیافت، برنامه مدیریت زیست بومی در زیست بوم های حساس، جلوگیری از شکار بی رویه، کاهش عوامل آلاینده از طریق مطالعات امکان سنجی و مکان یابی و ارزیابی اثرات زیست محیطی در کل کشور، محاسبه و ملحوظ شدن ارزش اقتصادی منابع زیست محیطی در حسابهای ملی،

برآورد ارزش های اقتصادی منابع طبیعی و محیط زیست و هزینه های ناشی از آلودگی و تخریب در فرایند توسعه و محاسبه در حسابهای ملی

قانون برنامه ششم توسعه: نظارت بر ارزیابی راهبردی طرح های بزرگ، تهیه و اجرای طرح جامع پیشگیری و اطفای حریق جنگل ها، احیا و توسعه و غنی سازی جنگل ها، ارتقای پوشش صددرصد حفاظت از جنگل ها با مشارکت جوامع محلی و ارتقا ضریب حفاظت از جنگل ها و مراتع به منظور پایداری جنگل ها، ممنوعیت بهره برداری چوبی از درختان جنگلهای کشور، اصلاح طرح های جنگلداری که مدت اجرای آن تا پایان سال سوم اجرای قانون به اتمام نمی رسد، بهره برداری درختان مجاز تا پایان سال سوم با مجوز سازمان جنگلها و مراتع، برداشت درختان جنگلی برای طرح های عمرانی در صورت دارا بودن ارزیابی زیست محیطی، ارایه تسهیلات جهت توسعه زراعت چوب و واردات اولیه صنایع مرتبط.

سایر قوانین و مقررات: شکل گیری سایر قوانین و مقررات در این حوزه از سال ۱۳۲۱ با تصویب قانون راجع به جنگلها بوده است و تاکنون حدود ۴۶۰ قانون و مقرره در این حوزه به تصویب رسیده است. قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع با اصلاحات بعدی مصوب ۱۳۴۶، قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور مصوب ۱۳۷۱، لایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها مصوب ۱۳۵۹، قانون حفظ اراضی زراعی و باغها مصوب ۱۳۷۴، قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب ۱۳۵۳ و اصلاحات ۱۳۷۱ و آئین نامه اجرایی مصوب ۱۳۵۴ از جمله مهمترین قوانین و مقررات در این حوزه می باشند.

در حوزه شیلات:

سیاست ها: علاوه بر سیاست های قابل برداشت از برخی اصول مرتبط از قانون اساسی همچون تامین نیازهای اساسی برای همه، منع اسراف و تبذیر در امور اقتصادی شامل مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات، تاکید بر افزایش تولیدات کشاورزی، بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی و ممنوعیت فعالیت های اقتصادی و غیرآن که با تخریب و آلودگی محیط زیست ملازمه دارد، تصویب و ابلاغ سیاست های کلی در حوزه های منابع طبیعی و محیط زیست نیز سیاست های این بخش را روزآمد و تکمیل نموده است که به آنها پرداخته شده است.

قانون برنامه پنجم توسعه: احکامی جهت ایجاد شرکت شهرک های کشاورزی و توسعه زیر ساخت های مجتمع های شاورزی ، دامی و شیلاتی، احکامی جهت حفظ تولید و نیل به خودکفایی در تولید محصولات اساسی کشاورزی و دامی، اصلاح الگوی مصرف، ایجاد زیرساخت های امنیت غذایی و ارتقا ارزش افزوده بخش کشاورزی برمبنای ملاحظات توسعه پایدار با برون سپاری فعالیت های غیرحاکمیتی و تصدیگری های بخش کشاورزی به بخش های خصوصی و تعاونی، احکامی جهت تامین امنیت غذایی از جمله حمایت از افزایش تولید پروتئین حیوانی.

قانون برنامه ششم توسعه: احکامی جهت دستیابی به اهداف بندهای ۶ و ۷ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی جهت تامین امنیت غذایی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی از جمله افزایش آبرزی پروری، احکامی جهت پایداری و افزایش تولید در بخش کشاورزی از جمله ایجاد زیرساخت مورد نیاز برای پرورش ماهی در قفس و توسعه فعالیت های شیلاتی و ایجاد تاسیسات زیربنایی در سواحل کشور.

سایر قوانین و مقررات: قوانین و مقررات در این حوزه از سال ۱۲۹۵ با تصویب مقررات اخذ اجازه شیلات و پرداخت وجه آن به دولت ایران، تصویبنامه راجع به تثبیت سرمایه کل کمپانی شیلات ایران و شوروی در سال ۱۳۱۰ /قانون اجازه مبادله لایحه شیلات منعقدہ بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در سال ۱۳۰۶، لایحه قانونی اساسنامه شرکت سهامی شیلات ایران در سال ۱۳۳۲، قانون اساسنامه شرکت شیلات و صید ماهی غضروفی مصوب ۱۱ / ۴ / ۱۳۳۹ و اصلاح در سال ۱۳۴۹، قانون تاسیس شرکت سهامی شیلات جنوب ایران در سال ۱۳۵۰، قانون تأسیس سازمان شیلات ایران در سال ۱۳۸۳ و موارد متعدد دیگر بوده است و تاکنون حدود ۲۷۰ قانون و مقرره در این حوزه به تصویب رسیده است.

در حوزه گردشگری:

سیاست ها: در میان اسناد و منابع بالادستی، سیاست های اندکی در این حوزه وجود دارد. اصلی ترین سیاست های مرتبط در این حوزه سیاست هایی است که از برخی اصول قانون اساسی قابل برداشت است. از جمله تامین نیاز های اساسی برای همه، بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی و ممنوعیت فعالیت های اقتصادی و غیرآن که با آلودگی و تخریب محیط زیست ملازمه دارد. در سایر سیاست های کلی، مرتبط ترین آنها در

سیاست های کلی منابع طبیعی به صورت؛ احیای منابع طبیعی تجدیدشونده و افزایش بهره وری مناسب؛ و در سیاست های کلی محیط زیست؛ اصلاح شرایط زیستی بمنظور رعایت عدالت و حقوق بین نسلی؛ و همچنین؛ تدوین منشور اخلاق محیط زیست و نهادینه سازی فرهنگ محیط زیست؛ از مهمترین سیاست های این حوزه است. با توجه به نقش و اهمیت گردشگری سبز در دستیابی به اقتصاد سبز و اهدافی چون کاهش فقر، اشتغال و... تقویت این حوزه با پیشنهاد سیاست های کلی مربوطه قابل توجه است.

قانون برنامه پنجم توسعه: احکامی جهت اجازه دولت برای امکان ایجاد مراکز فرهنگی و گردشگری و نحوه تاسیس مراکز تخصصی غیردولتی در زمینه میراث فرهنگی همچنین موزه ها، مرمت آثار فرهنگی، کارشناسی اموال تاریخی و فرهنگی و مراکزی جهت نظارت بر مراکز اقامتی، پذیرایی، دفاتر خدمات مسافرتی و گردشگری با استاندارد لازم و شرایط آسان، حمایت مالی از راه اندازی موزه های تخصصی به ویژه موزه های دفاع مقدس و شهدا توسط نهادهای غیردولتی، تعاونی ها و بخش خصوصی، حمایت مالی از ایجاد مراکز حفظ آثار و فرهنگ سنتی عشایری و روستایی توسط بخش خصوصی، نهادهای عمومی و تعاونی، حمایت مالی از مالکیت و حقوق قانونی مالکین بناها و آثار و اشیا تاریخی منقول، شناسایی و حمایت آثار فرهنگی تاریخی و میراث معنوی حوزه فرهنگی ایران موجود در کشورهای همسایه و منطقه و سایر کشورها، احکامی جهت تعمیق ارزش ها، باورها و فرهنگ مبتنی بر هویت اسلامی و ترویج شیوه و سنت اهل بیت و استفاده از ظرفیت معنوی اماکن زیارتی بویژه شهرهای شیراز، قم و مشهد، احکامی جهت تقویت موقعیت کشور در شبکه حمل و نقل هوایی بین المللی و افزایش درآمد ناشی از عبور (ترانزیت) و حمل و نقل کالا و مسافر و اشتغال مولد و تبدیل شدن فرودگاه امام خمینی به قطب اول حمل و نقل بار منطقه و قطب دوم حمل و نقل مسافر منطقه با ایجاد شهر فرودگاهی در محدوده فرودگاه بین المللی امام خمینی جهت ارائه خدمات از جمله گردشگری، احکامی جهت ساماندهی تالابها با توجه به ارزش های اقتصادی همچون گردشگری و اعمال مدیریت یکپارچه با مشارکت بهره برداران دشت های اطراف، احکامی جهت بهبود وضعیت روستاها از طریق ارتقا سطح درآمد و کیفیت زندگی روستاییان، کشاورزان و کاهش نابرابری های موجود از طریق حمایت از کسترش کشاورزی صنعتی، حمایت از کشاورزی های کوچک و متوسط، صنایع دستی و خدمات گردشگری، ایجاد و توسعه بازارهای محلی، احکامی جهت ارتقا و تقویت اقتصاد و معیشت مرزنشینان با استقرار صنایع و شکل گیری تعاونی هایی جهت بهره برداری از زمین های مستعد و استفاده حداکثری از منابع طبیعی و گردشگری.

قانون برنامه ششم توسعه: احکامی جهت موضوعات محوری که دولت موظف است طرح های مرتبط با آنها و همچنین مصوبات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی را صرفا در این حوزه ها و تامین بودجه سالانه نماید. از جمله گردشگری، حکم تعیین تکلیف عوارض حاصل از گردشگری در چشمه های آب معدنی و درمانی که ظرفیت توسعه گردشگری دارند، حکم برای تعمیق ارزش ها و باورها و فرهنگ مبتنی بر هویت اسلامی شهرهای اسلامی مشهد، قم و شیراز و تمهید امکانات لازم برگزاری مراسم سالانه پیاده روی اربعین با توجه به امکانات، فعالیت های فرهنگی و خدمات زیارتی و گردشگری مذهبی در قالب بودجه های سنواتی، احکامی جهت صیانت از میراث فرهنگی و حمایت از صنایع دستی و تشویق و توسعه گردشگری، احکامی جهت تهیه و اجرای طرح بهسازی و احیا روستاهای هدف گردشگری، تکلیف سازمان میراث فرهنگی و صنایع دستی و گردشگری جهت تهیه سند راهبردی توسعه گردشگری.

سایر قوانین و مقررات: قوانین و مقررات در این حوزه از سال ۱۳۸۲ با تصویب قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری شکل گرفته و تاکنون حدود ۳۷۴ قانون و مقرره در این حوزه وجود دارد. با توجه به عدم وجود سیاست مشخص در این بخش، قوانین و مقررات آن نیز به صورت پراکنده و فاقد هدف مشخص به تصویب موقعیت های خاصی جهت گردشگری است. این بخش بیش از قانون و مقرره نیازمند مشخص شدن سیاست های کلی است.

در حوزه مدیریت پسماند:

سیاست ها: علاوه بر سیاست هایی که از قانون اساسی برداشت می شود همچون منع اسراف در امور اقتصادی شامل مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات، بهره برداری عادلانه از منابع، ممنوعیت فعالیت های اقتصادی و غیر آن که با تخریب و آلودگی محیط زیست ملازمه دارد. برخی سیاست های کلی همچون سیاست های کلی محیط زیست با سیاست گسترش اقتصاد سبز (مدیریت پسماند ها و پساب ها، اصلاح الگوی تولید و بهینه سازی الگوی مصرف) تکمیل کننده سیاست های مربوط به آن است.

قوانین برنامه پنجم توسعه: دارای احکامی جهت موظف نمودن دستگاه های اجرایی و موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی جهت کاهش اعتبارات هزینه ای دولت، اعمال سیاست های مصرف بهینه منابع پایه و محیط زیست برای اجرای برنامه مدیریت سبز شامل مدیریت مصرف انرژی، آب، مواد اولیه و تجهیزات (شامل کاغذ)، کاهش مواد زاید جامد و بازیافت آنها، احکامی جهت مکلف نمودن شهرداری های شهرهای بالای

دویست هزار نفر جمعیت و شهرهای ساحلی و شهرهای حاشیه تالابها به مدیریت پسماندهای شهری با روش های نوین و فناوری های جدید بازیافت با اولویت روش های آلی (ارگانیک) از قبیل کرم پوسال (ورمی کمپوست).

قوانین برنامه ششم توسعه: احکامی برای نظارت بر اجرای طرح جامع پسماند به ویژه در سواحل دریاها، رودخانه ها، جنگلها و دشتهای حاشیه تالابها و مدیریت پسماندهای موجود با روش مناسب، احکامی جهت تاکید بر تکمیل و اجرای تاسیسات جمع آوری، تصفیه، بازچرخانی و مدیریت پساب و فاضلاب در شهرها و شهرک های صنعتی و خدماتی و سایر واحدهایی که فاضلاب با آلایندهایی بیش از حد مجاز از استانداردهای ملی تولید می نمایند، احکامی جهت اجرای برنامه مدیریت سبز شامل مصرف مواد اولیه، آب، تجهیزات و کاغذ، کاهش مواد زاید جامد و بازیافت آنها در ساختمان ها و وسایط نقلیه در کلیه دستگاههای اجرایی و موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی در چارچوب قوانین مربوطه.

سایر قوانین و مقررات: قوانین و مقررات در این حوزه، با تصویب قانون مدیریت پسماند در سال ۱۳۸۳ و آیین نامه اجرایی مربوطه در سال ۱۳۸۵ شکل گرفته است و تاکنون حدود ۳۰ قانون و مقرره مرتبط با آن است. قوانین و مقررات در این حوزه نسبت به سایر حوزه ها از سامان بهتری برخوردار است و تجمع و انباشتگی قوانین و مقررات کمتر به چشم می خورد ولی عدم وجود هماهنگی میان دستگاه های مختلف همکار، که شرایط لازمه اجرای قانون مدیریت پسماند است دلیلی بر عدم موفقیت در مدیریت این مسأله است.

در حوزه فقرزدایی:

سیاست ها: علاوه بر سیاست هایی که از قانون اساسی در این حوزه قابل برداشت است همچون اصل ۲ ، ۳ ، قانون اساسی، تامین نیازهای اساسی همچون مسکن، خوراک، پوشاک و ... برای همه، تامین شرایط اشتغال، منع اسراف و تبذیر در امور اقتصادی شامل مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات، تاکید بر افزایش تولیدات کشاورزی و تامین استقلال اقتصادی جامعه با حفظ آزادی، بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی، ممنوعیت فعالیت های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیرقابل جبران آن ملازمه پیدا کند، سیاست های کلی سایر بخش ها همچون کشاورزی، منابع طبیعی، انرژی، اصلاح الگوی مصرف، آب، مسکن، محیط زیست، اقتصاد مقاومتی تکمیل کننده سیاست های این حوزه جهت دستیابی به راهبردهای مربوطه شامل حفظ و بهره برداری پایدار از منابع طبیعی، تامین آب سالم، تامین خدمات بهداشتی، تامین انرژی، توسعه مشاغل سبز، برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان است.

از میان راهبردهای تعیین شده جهت دستیابی به فقرزدایی از اهداف اقتصاد سبز، راهبرد مشاغل سبز در برخی سیاست های کلی وجود دارد ولی به برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان در سیاست های کلی هیچ یک از بخش های مربوطه پرداخته نشده و نیازمند توجه است.

قانون برنامه پنجم توسعه: علاوه بر احکام ذکر شده از بخش های مختلف کشاورزی، منابع طبیعی، انرژی و اصلاح الگوی مصرف، آب، مسکن، محیط زیست قانون برنامه پنجم توسعه که در ۹ محور قبلی این طرح ذکر گردید احکامی جهت تعریف اقدام در راستای ایجاد اشتغال پایدار، توسعه کارآفرینی، کاهش عدم تعادل منطقه ای و توسعه مشاغل نو، احکامی جهت زدودن فقر از چهره مناطق آزاد تجاری، سازمان های مناطق آزاد، احکامی جهت بهبود وضعیت روستاها در زمینه سیاستگذاری، برنامه ریزی، راهبری، نظارت و هماهنگی بین دستگاههای اجرایی، ارتقا سطح درآمد و کیفیت زندگی روستاییان و کشاورزان و کاهش نابرابری های موجود بین جامعه روستایی، عشایری و شهری.

قانون برنامه ششم توسعه: احکامی جهت مکلف نمودن دولت به تهیه طرح جامع کنترل و کاهش آسیب های اجتماعی با اولویت اعتیاد، طلاق، حاشیه نشینی، کودکان کار و مفاسد اخلاقی مشتمل بر محورهای پیشگیری، خدمت رسانی و بازتوانی، شناسایی و بهبود نقاط آسیب خیز، حمایت از زنان سرپرست خانوار، مقابله با اعتیاد، تامین مسکن نیازمندان، ساماندهی کودکان کار.

سایر قوانین و مقررات: قوانین و مقررات این حوزه با توجه به ابعاد گسترده فقرزدایی و راهبردهای آن بسیار متعدد و پراکنده است. برخی از قوانین و مقررات در این حوزه با توجه به راهبردهای حفظ و بهره برداری پایدار از منابع طبیعی، تامین آب سالم و خدمات بهداشتی، تامین انرژی در محورهای اختصاصی مربوطه وجود دارند و بررسی شدند. برخی از آنها مربوط به راهبردهای توسعه مشاغل سبز و دستیابی به برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان است که بررسی ها نشان دهنده اجرای طرح های حمایت از اشتغال زنان سرپرست خانوار و توانمندسازی بانوان در استان های مختلف در قالب مصوبات دولت طی سال های اخیر است که در مقایسه با اهداف اقتصاد سبز و راهبردهای تعیین شده بسیار ناچیز است و نیازمند تقویت سیاست ها و قوانین و مقررات مربوطه است.

فصل چهارم: شناسایی موانع، چالش ها و ظرفیت ها

در این فصل موانع، چالش ها و ظرفیت های موجود در سیاست ها، برنامه ها و قوانین و مقررات برای دستیابی به محورهای اقتصاد سبز و شاخص های مشخص شده شامل ۱. انرژی های پاک ۲. حمل و نقل سبز ۳. مسکن سبز ۴. مدیریت آب ۵. مدیریت پسماند ۶. کشاورزی پایدار ۷. جنگل داری پایدار ۸. شیلات پایدار ۹. گردشگری سبز ۱۰. فقرزدایی که در فصل های دوم و سوم مورد بحث و شناسایی قرار گرفت بررسی می شوند:

۱. انرژی های پاک

با شاخص های ۱. افزایش استفاده از انرژی های تجدیدپذیر در تولید برق و سایر بخش های انرژی بر ۲. افزایش بهره وری انرژی در صنعت ۳. استفاده از فناوری های نوین و سازگار با محیط زیست

عنوان کلی	بخش / اصل / ماده	موارد غیر منطبق
قانون اساسی	اصل ۴۳- تامین نیازهای اساسی برای همه- منع اسراف و تبذیر در اموراتصادی شامل مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات اصل ۴۸- بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی اصل ۵۰- ممنوعیت فعالیت های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند.	-
سیاست های کلی	انرژی	بندهای (الف-۱ و ۲ و ۴) (ب-۱ و ۲)
	اقتصاد مقاومتی	بندهای ۴ و ۶ و ۷ و ۱۰ و ۱۳
	محیط زیست	-----
قوانین برنامه	برنامه ششم توسعه	-----
سایر قوانین و مقررات	آیین نامه اجرایی صرفه جویی مصرف انرژی در ساختمان ها/۱۳۹۶	-----
	آیین نامه اجرایی ماده (۱۵) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی/۱۳۹۶	-----
	اصلاح آیین نامه اجرایی ماده (۱۵) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی/۱۳۹۶	-----
	قانون اساسنامه سازمان انرژی های تجدیدپذیر و بهره وری انرژی برق (ساتبا)/۱۳۹۵	-----
	تصویب نامه در خصوص اقدام کلیه دستگاه های اجرایی نسبت به انجام تمهیدات لازم جهت تحقق مفاد سند ملی راهبرد انرژی کشور/۱۳۹۶	الف ۱۳ و ج ۲-۱
اصلاح اساسنامه شرکت مادر تخصصی تولید و توسعه انرژی اتمی ایران/۱۳۹۶	-----	

-----	تصویب نامه در خصوص تأمین بیست درصد برق مصرفی وزارتخانه ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی از انرژی های تجدیدپذیر
-----	مصوبه شورای اقتصاد در خصوص اصلاح و تنفیذ اجرای طرح افزایش کارایی موتورخانه های موجود در کشور و انجام سرمایه گذاری برای طرح مذکور به منظور اجرای طرح های بهینه سازی، کاهش گازهای گلخانه و کاهش مصرف انرژی/۱۳۹۵
-----	اصلاح ماده (۵) آیین نامه اجرایی ماده (۵۲) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی/۱۳۹۵
-----	آیین نامه اجرایی ماده (۵۲) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی/۱۳۹۵
الف ۱۳ و ج-۲-۱	مصوبه شورای عالی انرژی در خصوص سند ملی راهبرد انرژی کشور/۱۳۹۵
-----	مصوبه شورای عالی انرژی در خصوص تقاضای وزارت نیرو مبنی بر ضمانت سوخت صرفه جویی شده به سرمایه گذاران بخش خصوصی متقاضی استفاده از ظرفیت های قانونی ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور/۱۳۹۵
-----	آیین نامه اجرایی مواد (۴) و (۷) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی/۱۳۹۴
-----	آیین نامه اجرایی ماده (۶۱) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی/۱۳۹۴
-----	آیین نامه اجرایی ماده (۱۷) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی/۱۳۹۴
-----	برنامه جامع مدیریت بهداشت، ایمنی، محیط زیست و انرژی/۱۳۹۳
-----	آیین نامه اجرایی ماده (۲۶) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی/۱۳۹۳
-----	آیین نامه اجرایی ماده (۱۴) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی - مصوب ۱۳۸۹ ۱۳۹۲/

۲. حمل و نقل سبز

با شاخص های ۱. توسعه حمل و نقل عمومی (حمل و نقل ریلی شامل قطار و مترو) اتوبوس، تاکسی، ... ۲. توسعه وسایل نقلیه کم کربن (خودروهای هیبریدی، موتور سبکلت های برقی، ...) ۳. بهبود کیفیت سوخت به منظور کاهش انتشار کربن ۴. ارتقاء کیفیت استاندارد خودروهای ساخت داخل

عنوان کلی	بخش / اصل / ماده	موارد غیر منطبق
قانون اساسی	اصل ۴۳- تامین نیازهای اساسی برای همه اصل ۵۰- ممنوعیت فعالیت های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند.	-
سیاست های کلی	حمل و نقل	-
	اصلاح الگوی مصرف	-
	محیط زیست	-
قوانین برنامه	برنامه ششم توسعه	-
سایر قوانین و مقررات	قانون اصلاح ماده (۱) قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت/۱۳۹۶	-
	قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به تشریفات (پروتکل) الحاقی به کنوانسیون قرارداد حمل و نقل بین المللی کالا از طریق جاده راجع به سند حمل الکترونیکی/۱۳۹۴	-
	قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به تشریفات (پروتکل) های اصلاحی (۱)، (۲) و (۴) کنوانسیون ورشو و اصلاحی آن به موجب تشریفات (پروتکل) لاهه مربوط به یکسان کردن برخی از مقررات حمل و نقل هوایی بین المللی/۱۳۹۴	-
	کنوانسیون ورشو و اصلاحی آن به موجب تشریفات (پروتکل) لاهه مربوط به یکسان کردن برخی از مقررات حمل و نقل هوایی بین المللی /۱۳۹۴	-
	قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در انجمن جهانی زیرساخت های حمل و نقل دریایی پیانک (PIANC)/۱۳۹۱	-
	قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه تعرفه ای حمل و نقل بار با راه آهن اروپا - آسیا/۱۳۹۰	-
	قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مجموعه مدارک تحقیقات حمل و نقل بین المللی/۱۳۹۰	-
	قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در شورای حمل و نقل ریلی کشورهای مستقل مشترک المنافع/۱۳۹۰	-

۳. مسکن سبز

با شاخص های ۱. توسعه استفاده از مصالح سازگار با محیط زیست ۲. صرفه جویی در مصرف انرژی ۳. استفاده از سیستم های هوشمند در مصرف آب

عنوان کلی	بخش / اصل / ماده	موارد غیر منطبق
قانون اساسی	اصل ۴۳- تامین نیازهای اساسی از جمله مسکن برای همه اصل ۴۸- بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی اصل ۵۰- ممنوعیت فعالیت های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند.	-
سیاست های کلی	مسکن محیط زیست	بند ۶ -
قوانین برنامه	برنامه ششم توسعه	مواد ۵۹-الف / ۶۱-پ / ۶۱-ت / ۶۲-الف
سایر قوانین و مقررات	-	-

۴. مدیریت آب

با شاخص های ۱. امکان دسترسی به آب سالم برای همه ۲. افزایش بهره وری مصرف آب (در بخش های کشاورزی، صنعت، خانگی) ۳. رعایت حق آبه های محیط زیستی دریاچه ها، تالاب ها، رودها و ...

عنوان کلی	بخش / اصل / ماده	موارد غیر منطبق
قانون اساسی	اصل ۴۳- تامین نیازهای اساسی برای همه اصل ۴۸- بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی اصل ۵۰- ممنوعیت فعالیت های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند.	-
سیاست های کلی	آب محیط زیست	بندهای ۳ و ۵ -
قوانین برنامه	برنامه ششم توسعه	تبصره بند الف ماده ۳۶
سایر قوانین و مقررات	قانون حفظ و احیاء تالاب ها/ ۱۳۹۶	
	قانون مجازات استفاده کنندگان غیرمجاز از آب، برق، تلفن، فاضلاب و گاز/ ۱۳۹۶	-
	قانون توسعه و بهینه سازی آب شرب شهری و روستایی در کشور/ ۱۳۹۴	-
	بخشنامه رییس جمهور در مورد برنامه ریزی دستگاه های اجرایی برای صرفه جویی در مصرف آب آشامیدنی، کشاورزی و صنعتی/ ۱۳۹۶	-
	اصلاح تبصره (۲) ماده (۲) آیین نامه اجرایی مواد (۲) و (۳) قانون توسعه و بهینه سازی آب شرب شهری و روستایی در کشور/ ۱۳۹۶	-
	اصلاح آیین نامه اجرایی قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه/ ۱۳۹۵	ماده ۱۹ (تعمیم به سایر منابع طبیعی از جمله مرتع و ...)
	الحاق تبصره (۳) به ماده (۲۱) الحاقی آیین نامه اجرایی قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه/ ۱۳۹۶	-
	تصویب نامه در خصوص اصلاح اساسنامه شرکت مادر تخصصی مدیریت منابع آب ایران موضوع تصویب نامه شماره ۲۷۳۰/ ت ۲۸۲۲۵ هـ مورخ ۳/۲۰/ ۱۳۸۲ و اصلاحات بعدی آن	-
	اصلاح جدول پیوست موضوع بند (۱) تصویب نامه شماره ۱۴۴۰۸۴/ ت ۵۳۹۰۷ هـ مورخ ۱۵/ ۱۱/ ۱۳۹۵ موضوع تصویب نامه در خصوص تخصیص	

-	اعتبار به منظور رفع تنش آب شرب در مناطق بحرانی در اختیار دستگاه های اجرایی/۱۳۹۶
مصوبه بسیار مترقی با ذکر الزامات زیست محیطی از جمله حقایق، تکالیف ارزیابی زیست محیطی	تصویب نامه در خصوص تداوم اجرای پروژه های سد سفارود در استان گیلان و سد و نیروگاه آبی خرسان (۳) در استان چهارمحال و بختیاری/۱۳۹۶
-	انجام مذاکره، پیش امضا و امضای موقت موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و سازمان علمی، فرهنگی و تربیتی ملل متحد (یونسکو) در خصوص تاسیس مرکز بین المللی مدیریت جامع حوزه آبخیز و منابع زیستی در مناطق خشک و نیمه خشک در جمهوری اسلامی ایران - تهران
-	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران پیرامون تصویب طرح های توسعه و عمران ناحیه شمالی و جنوبی ایلام و بازنگری طرح های توسعه و عمران ناحیه اورامانات و اسلام آباد غرب (پیرو مصوبه انتقال آب به دشت گرمسیری/۱۳۹۶)
-	تصویب نامه در خصوص اقدامات رفع مشکلات بخش آب و فاضلاب و برق استان خوزستان/۱۳۹۶
-	آیین نامه اجرایی مواد (۲) و (۳) قانون توسعه و بهینه سازی آب شرب شهری و روستایی در کشور/۱۳۹۵
-	الحاق ماده (۲۶) به اساسنامه شرکت های آب منطقه ای همدان، لرستان، ایلام، مرکزی، خراسان شمالی، اردبیل، کهگیلویه و بویراحمد، گلستان، بوشهر، سمنان، قم، چهارمحال و بختیاری، زنجان، کردستان، قزوین و خراسان جنوبی/۱۳۹۵
-	اصلاحیه مصوبه مجوز مشارکت در تأمین و اجرای تأسیسات آب شرب و خام (شبکه و مخازن) و اجرای تأسیسات فاضلاب (شبکه و تصفیه خانه) در محدوده منطقه ۲۲ شهرداری تهران و الحاق یک بند به تبصره بیست و سوم (۲۳) مصوبه بودجه سال ۱۳۹۵ شهرداری تهران/۱۳۹۵
-	اصلاح و تنفیذ مصوبه شورای اقتصاد در خصوص طرح برق دار کردن چاه ها و تلمبه های آب کشاورزی/۱۳۹۵
-	مصوبه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در خصوص پروژه های پیشنهادی کارگروه های برنامه های ملی اقتصاد مقاومتی در بخش آب و نیرو برای اجرا در سال ۱۳۹۵ توسط وزارت نیرو/۱۳۹۵
-	مصوبه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در خصوص اجرای پروژه های "جایگزینی اتومبیل های فرسوده" و "افزایش کارایی موتورخانه ها" و "برق دار کردن حلقه های چاه و تلمبه های آب" و "تکمیل و بهره برداری از نیروگاه

-	های جدید" در سال ۱۳۹۵ توسط معاونت اجرایی رییس جمهور/۱۳۹۵
-	دستورالعمل تعرفه خدمات آب خارج از تأسیسات شرکت های آب و فاضلاب (تعرفه خدمات آب برداشتی از منابع آب سطحی و زیرزمینی در حوزه فعالیت شرکت های آب منطقه ای استان ها و سازمان آب و برق خوزستان/۱۳۹۴)
-	اصلاح و تنفیذ مصوبه شورای اقتصاد در خصوص اخذ مجوز سرمایه گذاری برای طرح برق دار کردن چاه ها و تلمبه های آب کشاورزی به وزارت نفت/۱۳۹۴
-	دستورالعمل تعرفه آب و فاضلاب/۱۳۹۴

علاوه بر موارد فوق:

- مصوبات متعدد اختصاص مبالغی برای تامین آب شرب روستاها به استانداری (شرکت های آب و فاضلاب روستایی)
- مصوبات متعدد اختصاص مبالغی برای طرح های مقابله و پیشگیری از خشکسالی و سایر حوادث احتمالی به وزارت نیرو
- مصوبات متعدد اختصاص مبالغی برای اجرای پروژه جمع آوری آبهای سطحی و کنترل سیلاب
- برای اجرای طرح های مهار و تنظیم آبهای مرزی و شبکه های آبیاری و زهکشی
- مصوبات متعدد اختصاص مبالغی برای عملیات اجرایی درحوضه آبریز دریاچه ارومیه
- مصوبات متعدد اختصاص مبالغی برای تامین آب شرب اضطراری برخی استان ها
- تصویب نامه در خصوص تخصیص اعتبار به منظور رفع تنش آب شرب در مناطق بحرانی در اختیار دستگاه های اجرایی/۱۳۹۵ به اختصاص اعتبار جهت مدیریت تنش آب که جملگی جهت پروژه های حفر چاه و برداشت آب در مناطق مختلف است و هیچ کدام به روش ها و راهکارهای ریشه ای همچون کنترل و مدیریت منابع آب و یا مصرف مجدد اختصاص ندارد.
- علاوه بر موارد فوق، احکام نسبتاً خوبی طی سال های اخیر ۹۴-۹۶ به تصویب رسیده که با اهداف اقتصاد سبز منطبق است از جمله در خصوص افزایش نرخ تعرفه های آب شهری بر اساس میزان مصرف که اهرم بسیار مناسبی جهت کنترل میزان مصرف آن است به سمت واقعی شدن قیمت بر اساس ارزش ذاتی آب، برقی شدن چاه های آب و تلمبه های مربوطه با الزام به نصب کنتورهای هوشمند و منع قانونی جهت برداشت آب بیشتر نسبت به قبل، جمع آوری آب باران و آب های سطحی و توجه به بازچرخانی و مصرف مجدد که جملگی منطبق با اهداف اقتصاد سبز است اما نیازمند برنامه ریزی های کوتاه و بلند مدت، تعیین گروه های مخاطب و اطلاع رسانی از طریق رسانه های عمومی، برنامه های آموزشی در مدارس و بطورکلی جلب همکاری شهروندان و جامعه است.

۵. مدیریت پسماند

- با شاخص های ۱. اصلاح الگوی مصرف منابع (منابع مصرفی مانند مواد غذایی، کاغذ، لوازم تحریر، مواد اولیه صنایع، ...)
۲. کاهش حجم زباله در محل های دفن با افزایش بازیافت و باز مصرف

عنوان کلی	بخش / اصل / ماده	موارد غیر منطبق
قانون اساسی	اصل ۴۳- منع اسراف و تبذیر در امور اقتصادی شامل مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات اصل ۴۸- بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی اصل ۵۰- ممنوعیت فعالیت های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند.	-
سیاست های کلی	محیط زیست	-
قوانین برنامه	برنامه ششم توسعه	-
سایر قوانین و مقررات	قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به تشریفات (پروتکل) مورخ ۱۹۹۶ (۱۳۷۵) کنوانسیون پیشگیری از آلودگی دریایی ناشی از تخلیه پسماند و سایر مواد، مورخ ۱۹۷۲ (۱۳۵۱) (به گونه اصلاح شده در سالهای ۲۰۰۶ (۱۳۸۵) و ۲۰۰۹ (۱۳۸۸)/۱۳۹۴	-
	اصلاحیه بند (الف) مصوبه اصلاحیه مصوبه تعیین بهای خدمات و چگونگی اعمال نظارت بر جمع آوری و دفع پسماندهای ویژه پزشکی، صنعتی و کشاورزی در شهر تهران/۱۳۹۵	-
	تصویب نامه در خصوص صدور مجوز احداث سایت دفع پسماندهای پزشکی و صنعتی در محدوده یکصد و بیست کیلومتری تهران/۱۳۹۴	پیشنهاد حذف قید در محدوده ۱۲۰ کیلومتر تهران
	اصلاح تحریری تصویب نامه موضوع موظف نمودن کلیه دستگاههای دولتی و شوراهای اسلامی کلان شهرها در خصوص اجرای طرح های مربوط به مدیریت پسماند/۱۳۹۴	-
	دستورالعمل اجرایی مدیریت پسماندهای برقی و الکترونیکی/۱۳۹۴	-
	تصویب نامه در خصوص دستگاههای موظف به اجرای اقدامات مربوط به مدیریت پسماند طی زمانبندی تعیین شده/۱۳۹۴	ردیف ۲ جدول شماره (۱) افزایش تعرفه و تعیین بر اساس میزان پسماند
	اصلاحیه بند (الف) مصوبه اصلاحیه مصوبه تعیین بهای خدمات و چگونگی اعمال نظارت بر جمع آوری و دفع پسماندهای ویژه پزشکی، صنعتی و کشاورزی در شهر تهران	-

۶. کشاورزی پایدار

با شاخص های ۱. توسعه کشاورزی پایدار و ارگانیک ۲. افزایش بهره وری مصرف آب در کشاورزی ۳. اصلاح الگوهای کشت، تنوع محصول و دام ۴. اصلاح مصرف کود و سم

عنوان کلی	بخش / اصل / ماده	موارد غیر منطبق
قانون اساسی	اصل ۴۳- تامین نیازهای اساسی همچون خوراک و.. برای همه- منع اسراف و تبذیر در امور اقتصادی شامل مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات- تاکید بر افزایش تولیدات کشاورزی و تامین استقلال اقتصادی جامعه با حفظ آزادی اصل ۴۸- بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی اصل ۵۰- ممنوعیت فعالیت‌های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند.	-
سیاست های کلی	کشاورزی محیط زیست	بندهای ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۸ -
قوانین برنامه	برنامه ششم توسعه	ماده ۳۱
سایر قوانین و مقررات	قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی/۱۳۹۱ قانون اصلاح قانون استخدام مهندسیین ناظر تولیدات کشاورزی/۱۳۹۰	ماده ۳ ماده واحده
	بخشنامه رییس جمهور در مورد برنامه ریزی دستگاه های اجرایی برای صرفه جویی در مصرف آب آشامیدنی، کشاورزی و صنعتی/۱۳۹۶	بخشنامه بسیار خویست و مستلزم برنامه ریزی و اقدام است. اطلاع رسانی و آموزش از طریق رسانه های عمومی بسیار موثر است.
	تصویب نامه در خصوص حفظ کاربری اراضی کشاورزی در محدوده سازمان های مناطق آزاد تجاری - صنعتی/۱۳۹۶	-
	تصویب نامه در خصوص بدهی صندوق بیمه محصولات کشاورزی به بانک کشاورزی تا پایان سال ۱۳۹۴ به مبلغ هجده هزار و نود و هشت میلیارد ریال به عنوان بدهی دولت به بانک کشاورزی	بند ۱ (واگذاری به بخش خصوصی)
	تصویب نامه در خصوص حد نصاب فنی و اقتصادی اراضی کشاورزی (زراعی و باغی) موضوع ماده (۱) قانون جلوگیری از خردشدن اراضی کشاورزی و ایجاد قطعات مناسب فنی، اقتصادی -	-

	مصوب ۱۳۸۵/۱۳۹۵	
ماده ۲ مفهوم مخالف دارد. آئین نامه بسیار خویست و نیازمند آگاهی رسانی و جلب مشارکت عمومی است.	آیین نامه اجرایی قانون جلوگیری از خردشدن اراضی کشاورزی و ایجاد قطعات مناسب فنی، اقتصادی/۱۳۹۵	
-	تصویب نامه در خصوص تخصیص اعتبار به منظور اجرای برنامه کوتاه مدت تثبیت کانون های بحرانی گرد و غبار با منشا داخلی استان خوزستان در اختیار وزارت جهاد کشاورزی/۱۳۹۵	
-	اصلاح آیین نامه اجرایی تبصره (۲) اصلاحی ماده (۹) قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی/۱۳۹۵	
-	اصلاح و تنفیذ مصوبه شورای اقتصاد در خصوص طرح برق دار کردن چاه ها و تلمبه های آب کشاورزی/۱۳۹۵	
-	اصلاح صدر و بند (ب) ماده (۷) آیین نامه اجرایی ماده (۱۱) قانون تشکیل وزارت جهاد کشاورزی/۱۳۹۵	
-	اجازه انتشار اوراق اسناد خزانه و یا سایر اوراق اسلامی به وزارت جهاد کشاورزی به منظور پرداخت بدهی ها و تعهدات مربوط به خریدهای تضمینی محصولات استراتژیک کشاورزی/۱۳۹۵	
رد پیشنهاد وزارت جهاد مغانیر با سیاست های بخش کشاورزی است.	مصوبه شورای اقتصاد در مورد رد پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی در خصوص قیمت خرید تضمینی محصولات زراعی برای سال ۱۳۹۶ و محصولات باغی برای سال ۱۳۹۵/۱۳۹۵	
-	الحاق تبصره (۳) به ماده (۳) آیین نامه اجرایی قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی/۱۳۹۵	
-	اصلاحیه بند (الف) مصوبه اصلاحیه مصوبه تعیین بهای خدمات و چگونگی اعمال نظارت بر جمع آوری و دفع پسماندهای ویژه پزشکی، صنعتی و کشاورزی در شهر تهران/۱۳۹۵	
-	تصویب نامه در خصوص استثناء [شدن] شرکت ها و واحدهای کوچک و متوسط تولیدی صنعتی، کشاورزی و خدماتی از شمول تصویب نامه شماره ۲۱۱۸۴۹/ت/۳۹۳۹۹-هـ مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۶/۱۳۹۵	
-	مصوبه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در خصوص اجرای پروژه های اولویت دار پیشنهادی کارگروه های برنامه های ملی اقتصاد مقاومتی در زمینه کشاورزی برای اجرا در سال ۱۳۹۵ توسط وزارت	

	جهاد کشاورزی/۱۳۹۵	
-	آیین نامه اجرایی ماده (۳) قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی - مصوب ۱۳۸۹ - ۱۳۹۴	
-	اصلاح و تنفیذ مصوبه شورای اقتصاد در خصوص اخذ مجوز سرمایه گذاری برای طرح برق دار کردن چاه ها و تلمبه های آب کشاورزی به وزارت نفت/۱۳۹۴	
-	اخذ مابه التفاوت از واردات برنج و خارج شدن دستور اخذ مابه التفاوت از واردات روغن پالم، شکر خام از کار شورای اقتصاد به درخواست وزیر جهاد کشاورزی/۱۳۹۴	
-	تعیین قیمت خرید تضمینی محصولات کشاورزی (زراعی) برای سال ۱۳۹۰ - ۱۳۸۹	
ردیف (۱) و (۴) جدول اول و تمام ردیف های جدول دوم	تعیین و توزیع یارانه نهاده ها و عوامل تولید کشاورزی در سال ۱۳۹۰	

۷. جنگل داری پایدار

با شاخص های ۱. به روز رسانی طرح های مدیریت جنگل (حفظ، بهره برداری، احیاء و ..) ۲. توسعه زراعت چوب

عنوان کلی	بخش / اصل / ماده	موارد غیر منطبق
قانون اساسی	اصل ۴۳- تامین نیازهای اساسی برای همه- منع اسراف و تبذیر در امور اقتصادی شامل مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات- تاکید بر افزایش تولیدات کشاورزی و تامین استقلال اقتصادی جامعه با حفظ آزادی اصل ۴۸- بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی اصل ۵۰- ممنوعیت فعالیت های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند.	-
سیاست های کلی	منابع طبیعی محیط زیست	بند ۱ -
قوانین برنامه	برنامه ششم توسعه	-----
سایر قوانین و مقررات	اصلاح میزان جرایم مندرج در مواد (۴۲)، (۴۳)، (۴۴)، (۴۶)، و (۵۰) قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع - مصوب ۱۳۴۶ با اصلاحات بعدی آن و لغو تصویب نامه شماره ۴۲۱۲۷/ت/۴۶۰۴۶-۲۵۰ مورخ ۱۳۹۶/۱۳۸۲ /۷ /۲۸	-----
	واگذاری حق استفاده (۳/۱) هکتار از اراضی پلاک ثبتی (۱۷) فرعی از (۸۴۶) اصلی واقع در دهستان کمر بخش ثبتی (۶) شهرستان سپیدان استان فارس با حفظ مالکیت دولت جمهوری اسلامی ایران به نمایندگی وزارت جهادکشاورزی (سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور) به دهیاری روستای مارگون به منظور احداث مجتمع خدماتی گردشگری به مدت سی سال/۱۳۹۶	تغییر کاربری
	واگذاری حق استفاده (۲) هکتار از اراضی پلاک ثبتی ۸۴۶۷ اصلی مشهور به رزک واقع در منطقه (۳) بخش ثبتی (۱۱) شهرستان جهرم استان فارس با حفظ مالکیت دولت جمهوری اسلامی ایران به نمایندگی وزارت جهادکشاورزی (سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور) به منظور احداث پایگاه بین جاده ای به مدت سی سال به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران/۱۳۹۶	تغییر کاربری

-----	اختصاص مبلغ چهل میلیارد ریال به سازمان مدیریت بحران کشور جهت پیشگیری، کنترل و مقابله با حریق جنگل ها و مراتع کشور/۱۳۹۵
-----	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران پیرامون موضوع تعاونی مسکن سازمان جنگل ها و مراتع کشور/۱۳۹۵
تغییر کاربری	واگذاری حق استفاده از اراضی پلاک ثبتی (۱) فرعی از (۴۰) اصلی، موسوم به کلاته نو، واقع در حوزه ثبتی بجستان، بخش دو شهرستان گناباد، استان خراسان رضوی به نمایندگی وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور/۱۳۹۴)
-	آیین نامه اجرایی ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع کشور/۱۳۹۴
-----	اختصاص مبلغ دویست و ده میلیارد ریال به منظور اقدامات و خدمات اضطراری و پیشگیری و مقابله با آتش سوزی در سطح جنگل ها و مراتع کشور به وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور/۱۳۹۴)
-----	اختصاص مبلغ هشتاد میلیارد ریال برای مقابله با آتش سوزی و پایش جنگل ها و مراتع به سازمان مدیریت بحران کشور/۱۳۹۴
-----	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در خصوص اراضی متعلق به تعاونی مسکن سازمان جنگل ها و مراتع کشور/۱۳۹۴
-----	واگذاری حق بهره برداری از (۱۰) هکتار از اراضی واقع در شهرستان شمیرانات، استان تهران به وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور/۱۳۹۳)
-----	اختصاص مبلغ یکصد و نود میلیارد ریال برای انجام اقدامات ضربتی حذف و خارج سازی درختان آلوده و کنترل کانون های بحران خشکیدگی جنگل های بلوط زاگرس و مبارزه با آفات و احیاء و بهسازی جنگل های یاد شده به سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور/۱۳۹۳
-----	اصلاح جزء (۱) بند (ب) تصویب نامه موضوع اتخاذ تصمیماتی در خصوص ساماندهی و تجمیع آبادیها و سکونتگاههای زیر بیست خانوار داخل جنگلهای کشور/۱۳۹۳
-----	اختصاص مبلغ پانزده میلیارد ریال برای اجرای طرح انتقال پساب فاضلاب به شهر حبیب آباد به منظور پیشگیری از خشک شدن (۲۴۰)

-----	هکتار جنگلهای شهر یادشده ناشی از خشکسالی به استان اصفهان/۱۳۹۲
-----	برنامه بهینه سازی پایش، حفظ، بهره برداری و مدیریت جنگل های کشور/۱۳۹۲
-----	مستثی شدن سازمان دامپزشکی کشور و سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور از شمول حکم ماده (۳۰) قانون مدیریت خدمات کشوری/۱۳۹۲
-----	طرح حفظ و صیانت از جنگلهای کشور/۱۳۹۲
-----	اتخاذ تصمیماتی در خصوص ساماندهی و تجمیع آبادیها و سکونتگاههای زیر بیست خانوار داخل جنگلهای کشور
-----	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در خصوص طرح جامع - تفصیلی شهر جنگل در استان خراسان رضوی/۱۳۹۱
-----	اقدامات غیرمجاز در جنگل ناهارخوران گرگان/۱۳۹۱
-----	اجازه برگزاری گردهمایی بین المللی وزرای کشورهای با پوشش کم جنگل/۱۳۹۱
-----	اجازه برگزاری گردهمایی تجهیز منابع مالی بخش جنگل در کشورهای با پوشش کم جنگل در ایران توسط سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور/۱۳۹۰
-----	بخشنامه درخصوص همکاری کلیه دستگاههای اجرایی در قالب ستادهای پیشگیری از حریق با ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری به منظور کاهش سطح حریق های حادث شده در جنگلها/۱۳۹۰
-----	آیین نامه اصلاحی آیین نامه اجرایی قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده (۵۶) قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع مصوب ۱۳۶۷/۶/۲۲/۱۳۹۰

۸. شیلات پایدار

با شاخص های ۱.دستیابی به حداکثر برداشت پایدار آبریان ۲. توسعه آبرزی پروری سازگار با محیط زیست ۳.اصلاح الگوهای برداشت آبریان

عنوان کلی	بخش / اصل / ماده	موارد غیر منطبق
قانون اساسی	اصل ۴۳- تامین نیازهای اساسی برای همه- منع اسراف و تبذیر در امور اقتصادی شامل مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات- تاکید بر افزایش تولیدات کشاورزی و تامین استقلال اقتصادی جامعه با حفظ آزادی اصل ۴۸- بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی اصل ۵۰- ممنوعیت فعالیت های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند.	-
سیاست های کلی	منابع طبیعی محیط زیست	بند ۱ -
قوانین برنامه	برنامه ششم توسعه	
سایر قوانین و مقررات	مجاز بودن وزارت جهاد کشاورزی (سازمان شیلات ایران) به تنظیم صلح نامه نسبت به صلح ۲۵۰۰ مترمربع از اراضی پلاک ثبتی (۴۱۷۴) اصلی واقع در بخش (۱) بوشهر در قبال انصراف محکوم له از دعوی مربوط به سردخانه (۲۰۰) تنی بندر دیر/۱۳۹۶	-----
	اجرای طرحهای کشاورزی، آبخیزداری، دامپزشکی، شیلات و بیابان زدایی در استان سیستان و بلوچستان/۱۳۹۰	-----
	اجازه فروش ملکی واقع در بخش سه تهران توسط وزارت جهاد کشاورزی (موسسه تحقیقات شیلات ایران) /۱۳۹۰	-----
	اصلاح تصویبنامه موضوع اتخاذ تصمیماتی در خصوص صید، صیادی و توسعه صنعت آبرزی پروری در استانهای گیلان، مازندران و گلستان / ۱۳۹۰	-----

نکته: در قوانین موجود افزایش آبرزی پروری و توسعه شیلات مورد بحث است. صحبتی از برداشت پایدار، اصلاح الگوهای برداشت و ... نیست.

۹. گردشگری سبز

با شاخص های ۱. توسعه طبیعت گردی ۲. توانمندسازی جوامع محلی در صنعت گردشگری

عنوان کلی	بخش / اصل / ماده	موارد غیر منطبق
قانون اساسی	اصل ۴۳- تامین نیازهای اساسی برای همه اصل ۴۸- بهره برداری عادلانه از منابع طبیعی اصل ۵۰- ممنوعیت فعالیت‌های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند.	
سیاست های کلی	منابع طبیعی محیط زیست	بند ۱
قوانین برنامه	برنامه ششم توسعه	بند ب ماده ۳۶،
سایر قوانین و مقررات	قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری/۱۳۸۲ قانون موافقتنامه همکاریهای گردشگری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری لبنان/۱۳۸۹	----- -----
	تصویب نامه در خصوص اقدامات وزارت راه و شهرسازی با تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران نسبت به شناسایی، تصویب و اعلان عمومی اراضی ملی و دولتی مستعد احداث دهکده ها یا شهرک های گردشگری در کل کشور/۱۳۹۶	ا-ب
	تصویب نامه در خصوص سومین نشست شورای عالی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری مورخ ۲۳/ ۳/ ۹۶ دولت یازدهم/۱۳۹۶	-----
	تصویب نامه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در جهت تکلیف سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری مبنی بر اجرای ماموریت ها و وظایف مقرر در زمینه بسته های رونق تولید و اشتغال/۱۳۹۶	-----
	تصویب نامه در خصوص انتخاب شهر تبریز به عنوان پایتخت گردشگری کشورهای اسلامی در سال ۱۳۹۷ (۲۰۱۸ میلادی/۱۳۹۶)	-----
	لغو بند (ط) تصویبنامه با موضوع اختصاص مبالغی جهت اجرای طرح های گردشگری، ایجاد موزه و دبیرخانه مطالعات باستان شناسی دریای خزر و سالم سازی سواحل آن و احیای بناهای تاریخی در استان مازندران توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری/۱۳۹۵	-----

-----	آیین نامه راهنمایان گردشگری/۱۳۹۴
-----	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران پیرامون سامان دهی مناطق نمونه گردشگری و شیوه نامه آن/۱۳۹۴
-----	آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تاسیسات گردشگری و نظارت بر آنها/۱۳۹۴
-----	اضافه شدن مدیرکل صنایع دستی، میراث فرهنگی و گردشگری استان، مدیرکل امور اقتصادی و دارایی استان و یک نماینده از میان دستگاه های زیر مجموعه وزارت نیرو به انتخاب وزیر نیرو به ترکیب کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید در همه استان های کشور/۱۳۹۴
-----	تصویب نامه در خصوص تعیین برنامه فرهنگی، اجتماعی و گردشگری مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی/۱۳۹۴
-----	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در خصوص طرح های مناطق نمونه گردشگری/۱۳۹۴
-----	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در خصوص استفاده از ظرفیت ها و پتانسیل های موجود مناطق گردشگری/۱۳۹۳
-----	اضافه شدن رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به ترکیب اعضای ماده (۳) آیین نامه تشکیل شورای اجتماعی کشور/۱۳۹۳
-----	تشکیل ستاد مرکزی هماهنگی خدمات سفر به منظور توسعه گردشگری داخلی/۱۳۹۲
-----	تشکیل کارگروهی به منظور تنظیم فهرست کشورهای هدف توسعه گردشگری خارجی/۱۳۹۲
-----	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در خصوص الحاق اراضی و تعیین کاربری اراضی ساحلی بندرعباس جهت احداث پروژه تفریحی - تجاری (مجمع گردشگری جهان نما موسوم به راه ابریشم)/۱۳۹۲
-----	واگذاری برخی از تصدی های سازمان میراث فرهنگی و صنایع دستی و گردشگری به به شکل های صنفی میراث فرهنگی و صنایع دستی و گردشگری/۱۳۹۲
-----	احتساب هزینه های غیردولتی به منظور تأمین خدمات و فضاها عمومی، فرهنگی، گردشگری در مناطق فرسوده و ناکارآمد شهری به عنوان هزینه های قابل قبول مالیاتی مؤدیان/۱۳۹۱
-----	اجرای طرح های صنایع دستی و گردشگری در استان خراسان شمالی/۱۳۹۱

-----	کلیات طرح منطقه نمونه گردشگری ایران توسعه به وسعت تقریبی ۳۰۰ هکتار (در شمال فرودگاه پیام) استان البرز/۱۳۹۱
-----	اصلاحیه مصوبه شهرک نمونه گردشگری زرنديه/۱۳۹۱
-----	طرح جامع منطقه نمونه گردشگری دیمه/۱۳۹۱
-----	تصویب نامه در خصوص تشکیل کار گروه توسعه گردشگری/۱۳۹۱
-----	تعیین منطقه چشمه اسد در شهرستان دماوند در استان تهران به عنوان منطقه نمونه گردشگری/۱۳۹۱
-----	اجازه پرداخت تسهیلات و کمک به منظور اجرای طرح های غیردولتی در بخش گردشگری به سازمان میراث فرهنگی ، صنایع دستی و گردشگری/۱۳۹۱
-----	تعیین جزیره ابوموسی به عنوان منطقه نمونه گردشگری/۱۳۹۱
تغییر کاربری	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در خصوص تغییر کاربری ۴۸۸ هکتار از اراضی دره بهشت شهر جدید پردیس از تفریحی - فرهنگی (به مسکونی/۱۳۹۰
-----	اضافه شدن رییس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به ترکیب اعضای کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست هیأت دولت/۱۳۹۰
-----	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در خصوص طرح جامع منطقه نمونه گردشگری دلووار در استان بوشهر/۱۳۹۰
-----	مخالفت هیأت وزیران با طرح ادغام سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و تعیین وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان نماینده دولت/۱۳۹۰
-	اصلاح تصویبنامه با موضوع اختصاص مبالغی جهت اجرای طرح های گردشگری، ایجاد موزه و دبیرخانه مطالعات باستان شناسی دریای خزر و سالم سازی سواحل آن و احیای بناهای تاریخی در استان مازندران توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری/۱۳۹۰
-----	اصلاح تصویب نامه موضوع اجازه اعطای تسهیلات به بخش غیردولتی برای طرحهای گردشگری به سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری/۱۳۹۰
-----	اجرای طرحهای گردشگری و صنایع دستی در استان کردستان/۱۳۹۰

-----	تعیین منطقه سلفچگان - دلیمان در استان مرکزی به عنوان منطقه نمونه گردشگری/۱۳۹۰
-----	اجرای طرحهای گردشگری و صنایع دستی در استان سیستان و بلوچستان/۱۳۹۰
-----	اجرای طرحهای گردشگری و احیا و مرمت بناهای تاریخی در استان کرمانشاه/۱۳۹۰

نکته: در بحث گردشگری در قوانین فقط به موضوع توسعه گردشگری پرداخته شده است. حال آن که اقتصاد سبز گردشگری پایدار را در طبیعت گردی و ایجاد اشتغال برای جوامع محلی می داند.

۱۰. فقرزدایی

با شاخص های ۱. حفظ و بهره برداری پایدار از منابع طبیعی ۲. تامین آب سالم ۳. تامین خدمات بهداشتی ۴. تامین انرژی ۵. توسعه مشاغل سبز ۶. برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان

عنوان کلی	بخش / اصل / ماده	موارد غیر منطبق
قانون اساسی		-
سیاست های کلی	کشاورزی	بندهای ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۸
	انرژی	بندهای (الف- ۱ و ۲ و ۴) (ب- ۱ و ۲)
	اقتصاد مقاومتی	بندهای ۴ و ۶ و ۷ و ۱۰ و ۱۳
	آب	بندهای ۳ و ۵
	مسکن	بند ۶
	منابع طبیعی	بند ۱
	محیط زیست	-
قوانین برنامه	برنامه ششم توسعه	-
سایر قوانین و مقررات	اجرای طرح های حمایت از اشتغال زنان سرپرست خانوار و توانمندسازی بانوان در استان کرمانشاه/۱۳۹۰	-

-	قرار گرفتن معادل سه برابر سهم واریزی تشکلهای غیردولتی در صندوق مهر امام رضا (ع) و هزینه نمودن آن برای توانمندسازی زنان سرپرست خانوار/۱۳۸۸	
-	موظف نمودن وزارت رفاه و تامین به اختصاص مبالغی برای توانمندسازی زنان سرپرست خانوار و جوانان و تهیه تجهیزات در استان کردستان/۱۳۸۵	
-	موظف نمودن وزارت رفاه و تامین اجتماعی نسبت به تجهیز ساختمانهای مجتمع آسیب دیدگان اجتماعی، احداث واحدهای مسکونی برای مددجویان، توانمندسازی زنان خودسرپرست، تامین تجهیزیه زوج های جوان، طرح توسعه کارخانه سیمان ارومیه و احداث دی کلینیک در استان آذربایجان غربی/۱۳۸۵	
-	موظف شدن وزارت رفاه و تامین اجتماعی به انجام اقداماتی در خصوص کارآفرینی و توانمندسازی زنان سرپرست خانواده و سرمایه گذاری در طرح های دارای توجیه فنی و اقتصادی/۱۳۸۵	
-	اتخاذ تصمیماتی به منظور کاهش اثرات ناشی از خشکسالی و تهیه طرح جامع فقرزدایی در استانهای سیستان و بلوچستان، هرمزگان، کرمان، خراسان جنوبی، یزد، جنوب خراسان رضوی و جنوب استان فارس/۱۳۸۵	

جمع بندی:

۱- در محور انرژی ها

<p>- بندهای (الف-۱ و ۲ و ۴) (ب-۱ و ۲) سیاست های انرژی</p> <p>- بندهای ۴ و ۶ و ۷ و ۱۰ و ۱۳ اقتصاد مقاومتی</p> <p>سایر قوانین و مقررات:</p> <p>۱. الف ۱۳ و ج-۲-۱ تصویب نامه اقدام کلیه دستگاههای اجرایی نسبت به انجام تمهیدات لازم جهت تحقق مفاد سند ملی راهبرد انرژی کشور ۱۳۹۶</p> <p>۲. الف ۱۳ و ج - ۲ - ۱ مصوبه شورای عالی انرژی درخصوص سند ملی راهبرد انرژی کشور/۱۳۹۵</p>	<p>موانع، چالش ها</p>
<p>۱. وجود برخی سیاست های منطبق با اقتصاد سبز همچون: تلاش برای کسب فن آوری و دانش فنی انرژیهای نو و ایجاد نیروگاهها از قبیل بادی و خورشیدی و پیلهای سوختی و زمین گرمایی در کشور، ایجاد تنوع در منابع انرژی کشور و استفاده از آن با رعایت مسائل زیست محیطی، بهینه سازی مصرف و کاهش شدت انرژی.</p> <p>۲. وجود راهبرهای اقتصاد سبز شامل ۱. افزایش استفاده از انرژی های تجدیدپذیر در تولید برق و سایر بخش های انرژی بر ۲. افزایش بهره وری انرژی در صنعت ۳. استفاده از فناوری های نوین و سازگار با محیط زیست</p>	<p>ظرفیت ها</p>

۲- در محور حمل و نقل

<p>-</p>	<p>موانع و چالش ها</p>
<p>۱. وجود برخی سیاست های منطبق با اقتصاد سبز همچون: اولویت دادن به حمل و نقل ریلی، کاهش شدت مصرف انرژی، کاهش آلودگی زیست محیطی، توسعه و اصلاح شبکه</p>	<p>ظرفیت ها</p>

<p>حمل و نقل همراه با آمایش سرزمین، فراهم کردن زمینه جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی و جلب مشارکت مردم</p> <p>۲. وجود راهبردهای اقتصاد سبز شامل ۱. توسعه حمل و نقل عمومی (حمل و نقل ریلی شامل قطار و مترو) اتوبوس، تاکسی، ... ۲. توسعه وسایل نقلیه کم کربن (خودروهای هیبریدی، موتور سیکلت های برقی، ...) ۳. بهبود کیفیت سوخت به منظور کاهش انتشار کربن ۴. ارتقاء کیفیت استاندارد خودروهای ساخت داخل و کنترل کیفیت واردات خودرو</p>	
---	--

۳- در محور مسکن

<p>موانع و چالش ها</p> <p>- بند ۶ سیاست های مسکن</p> <p>- مواد ۵۹-الف / ۶۱-پ / ۶۱-ت / ۶۲-الف برنامه ششم توسعه</p>	<p>ظرفیت ها</p> <p>۱. وجود برخی سیاست های منطبق با اقتصاد سبز همچون:</p> <p>۲. وجود راهبردهای اقتصاد سبز شامل ۱. توسعه استفاده از مصالح سازگار با محیط زیست</p> <p>۲. صرفه جویی در مصرف انرژی ۳. استفاده از سیستم های هوشمند در مصرف آب و برق و سایر منابع انرژی در مسکن</p>
---	--

۴- در محور آب

<p>موانع و چالش ها</p> <p>- بندهای ۳ و ۵ سیاست های کلی آب</p> <p>- تبصره بند الف ماده ۳۶ برنامه ششم توسعه</p> <p>- در سایر قوانین و مقررات:</p> <p>۱. اصلاح آئین نامه اجرایی قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه/۱۳۹۵</p> <p>(ماده ۱۹ را می توان به سایر منابع طبیعی مرتع و .. تعمیم داد که تغییر کاربری اتفاق نیفتد)</p> <p>۲. تصویب نامه تداوم اجرای پروژه های سد سفارود در استان گیلان و سد و</p>	
--	--

<p>نیروگاه آبی خرسان(۳) در استان چهارمحال و بختیاری/۱۳۹۶ (مصوبه بسیار مترقی با ذکر الزامات زیست محیطی از جمله حلقه، تکالیف ارزیابی زیست محیطی)</p>	
<p>۱. وجود برخی سیاست های منطبق با اقتصاد سبز همچون: ایجاد نظام جامع مدیریت در کل چرخه آب بر اساس اصول توسعه پایدار و آمایش سرزمین در حوضه های آبریز کشور، ارتقای بهره وری، به حداقل رساندن ضایعات طبیعی و غیرطبیعی آب، تدوین برنامه جامع به منظور رعایت تناسب در اجرای طرح های سد، آبخیزداری، آبخوانداری، و شبکه های آبیاری و تجهیز و تسطیح اراضی و حفظ کیفیت آب و مقابله با خشکسالی و پیشگیری از سیلاب و بازچرخانی و استفاده از آب های غیرمتعارف و ارتقای دانش و فنون و تقویت نقش مردم در استحصال و بهره برداری.</p> <p>۲. وجود راهبردهای اقتصاد سبز شامل ۱. امکان دسترسی به آب سالم برای همه ۲. افزایش بهره وری مصرف آب (در بخش های کشاورزی، صنعت، خانگی) ۳. رعایت حق آبه های محیط زیستی دریاچه ها، تالاب ها، رودها و ...</p>	<p>ظرفیت ها</p>

نکته:

- مصوبات متعدد اختصاص مبالغی برای تامین آب شرب روستاها به استانداری(شرکت های آب و فاضلاب روستایی)
- مصوبات متعدد اختصاص مبالغی برای طرح های مقابله و پیشگیری از خشکسالی و سایر حوادث به وزارت نیرو
- مصوبات متعدد اختصاص مبالغی برای اجرای پروژه جمع آوری آبهای سطحی و کنترل سیلاب
- برای اجرای طرح های مهار و تنظیم آبهای مرزی و شبکه های آبیاری و زهکشی
- مصوبات متعدد اختصاص مبالغی برای عملیات اجرایی درحوضه آبریز دریاچه ارومیه
- مصوبات متعدد اختصاص مبالغی برای تامین آب شرب اضطراری برخی استان ها
- تصویب نامه در خصوص تخصیص اعتبار به منظور رفع تنش آب شرب در مناطق بحرانی در اختیار دستگاه های اجرایی/۱۳۹۵ که جملگی جهت پروژه های حفر چاه و برداشت آب در مناطق مختلف است و هیچ کدام به روش ها و راهکارهای ریشه ای همچون کنترل و مدیریت منابع آب و یا مصرف مجدد اختصاص ندارد.
- علاوه بر موارد فوق، احکام نسبتا خوبی طی سال های اخیر ۹۴-۹۶ به تصویب رسیده که با اهداف اقتصاد سبز منطبق است از جمله در خصوص افزایش نرخ تعرفه های آب شهری بر اساس میزان مصرف که اهرم بسیار مناسبی جهت کنترل میزان مصرف آن است به سمت واقعی شدن قیمت بر اساس ارزش ذاتی آب، برقی شدن چاه های آب و تلمبه های مربوطه با الزام به نصب کنتورهای هوشمند و منع قانونی جهت برداشت آب بیشتر نسبت به قبل، جمع آوری آب باران و آب های سطحی و توجه به بازچرخانی و مصرف مجدد که جملگی منطبق با اهداف اقتصاد سبز است اما نیازمند برنامه ریزی های کوتاه و بلند مدت، تعیین گروه های مخاطب و اطلاع رسانی از طریق رسانه های عمومی، برنامه های آموزشی در مدارس و بطورکلی جلب همکاری شهروندان و جامعه است.

۵- در محور مدیریت پسماند

<p>-در سایر قوانین و مقررات: تصویب نامه صدور مجوز احداث سایت دفع پسماندهای پزشکی و صنعتی در محدوده ۱۲۰ کیلومتری تهران /۱۳۹۴ پیشنهاد حذف قید در محدوده ۱۲۰ کیلومتر تهران</p> <p>۲. تصویبنامه در خصوص دستگاههای موظف به اجرای اقدامات مربوط به مدیریت پسماند طی زمانبندی تعیین شده/۱۳۹۴</p> <p>(ردیف ۲ جدول شماره (۱)افزایش تعرفه و تعیین بر اساس میزان پسماند)</p>	<p>موانع و چالش ها</p>
<p>۱. وجود راهبردهای اقتصاد سبز شامل ۱.اصلاح الگوی مصرف منابع (منابع مصرفی مانند مواد غذایی، کاغذ، لوازم تحریر، مواد اولیه صنایع، ...) ۲.کاهش حجم زباله در محل های دفن با افزایش بازیافت و بازمصرف</p>	<p>ظرفیت ها</p>

۶- در محور کشاورزی

<p>- بندهای ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۸ از سیاست های کلی بخش کشاورزی</p> <p>- ماده ۳۱ برنامه ششم توسعه</p> <p>- سایر قوانین و مقررات:</p> <p>۱. ماده ۳ قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی/۱۳۹۱</p> <p>۲. ماده واحده قانون اصلاح قانون استخدام مهندسين ناظر توليدات کشاورزی/۱۳۹۰</p> <p>۳. بخشنامه رییس جمهور در مورد برنامه ریزی دستگاه های اجرایی برای صرفه جویی در مصرف آب آشامیدنی، کشاورزی و صنعتی/۱۳۹۶ بخشنامه بسیار خوبیست و مستلزم برنامه ریزی و اقدام است. اطلاع رسانی و آموزش از طریق رسانه های عمومی بسیار موثر است.</p> <p>۴. تصویب نامه در خصوص بدهی صندوق بیمه محصولات کشاورزی به بانک</p>	<p>موانع و چالش ها</p>
--	------------------------

<p>کشاورزی تا پایان سال ۱۳۹۴ به مبلغ هجده هزار و نود و هشت میلیارد ریال به عنوان بدهی دولت به بانک کشاورزی (بند ۱ واگذاری به بخش خصوصی)</p> <p>۵. آیین نامه اجرایی قانون جلوگیری از خردشدن اراضی کشاورزی و ایجاد قطعات مناسب فنی، اقتصادی/۱۳۹۵</p> <p>(ماده ۲ مفهوم مخالف دارد. آئین نامه بسیار خوب است و نیازمند آگاهی رسانی و جلب مشارکت عمومی است.)</p> <p>۶. مصوبه شورای اقتصاد در مورد رد پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی در خصوص قیمت خرید تضمینی محصولات زراعی برای سال ۱۳۹۶ و محصولات باغی برای سال ۱۳۹۵/۱۳۹۵</p> <p>(رد پیشنهاد وزارت جهاد مغایر با سیاست های بخش کشاورزی است.)</p> <p>۷. تعیین و توزیع یارانه نهاده ها و عوامل تولید کشاورزی در سال ۱۳۹۰</p> <p>(ردیف (۱) و (۴) جدول اول و تمام ردیف های جدول دوم)</p>	
<p>۱. وجود برخی سیاست های منطبق با اقتصاد سبز همچون: توسعه پایدار کشاورزی، تامین امنیت غذایی با تکیه بر تولید از منابع داخلی، ارتقاء سطح سلامت مواد غذایی تا استاندارد جهانی، اصلاح و بهینه نمودن الگوی مصرف و حمایت موثر از تولید و صادرات در محصولات دارای مزیت های نسبی و ایجاد مزیت های جدید، تشویق کشاورزان به رعایت اندازه های فنی - اقتصادی واحدهای تولیدی، نوسازی نظام تولید کشاورزی بر مبنای دانش نوین، تربیت، حفظ و تجهیز نیروی انسانی مورد نیاز، توسعه و تقویت تعاونی ها و سایر تشکلهای اقتصادی، اجتماعی، صنفی و تخصصی با مشارکت آحاد جامعه و رقابتی نمودن فعالیت ها، ارتقاء بهره وری از آب در تولید محصولات کشاورزی، حمایت از ساخت زیربناها، مراعات معیارهای زیست محیطی، قابلیت انعطاف در شرایط محیطی مختلف و ارتقاء قدرت رقابت در بازارهای داخلی و بین المللی، ارتقاء سطح درآمد و زندگی روستاییان، کشاورزان و عشایر، توسعه پایدار روستاها و مناطق کشاورزی و رفع فقر با تقویت زیرساخت های مناسب تولید و تنوع بخشی و گسترش فعالیت های مکمل و اقتصادی بویژه صنایع تبدیلی و روستایی و خدماتی نوین.</p> <p>۲. وجود راهبردهای اقتصاد سبز شامل ۱. توسعه کشاورزی پایدار و ارگانیک ۲. افزایش بهره وری مصرف آب در کشاورزی ۳. اصلاح الگوهای کشت، تنوع محصول و دام ۴. اصلاح مصرف کود و سم</p>	<p>ظرفیت ها</p>

برخی نکات:

- مصوبات متعدد در مورد اختصاص مبالغی برای جبران خسارت ناشی از زلزله، سرمایه‌دگی و ... به بخش کشاورزی استان ها
- مصوبات متعدد در مورد اقدام بانک کشاورزی نسبت به کشاورزان خسارن دیده ناشی از یخبندان و سرمایه‌دگی در سال های مختلف به استان های مختلف
- مصوبات متعدد در مورد اجازه فروش زمین برای تشکیل صندوق های حمایت توسعه بخش کشاورزی
- مصوبات متعدد در مورد پرداخت مبالغی بعنوان تسهیلات برای خرید تضمینی و توافقی محصولات کشاورزی به سازمان مرکزی تعاون روستایی
- مصوبات متعدد در مورد موظف نمودن جهاد به اجرای طرح های کشاورزی، آبخیزداری و بهسازی واحدهای مرغداری
- مصوبات متعدد در مورد اجازه وزارت کشور برای مذاکره، پیش امضاء موافقتنامه همکاری با دولت های دیگر
- مصوبات متعدد در مورد تکمیل ایستگاه پمپاژ و شبکه فرعی آبیاری و زهکشی اراضی.
- مصوبات متعدد در مورد اختصاص مبالغی برای نوسازی، یکپارچه سازی و تسطیح اراضی کشاورزی استان های مختلف

۷- در محور جنگل

موانع و چالش ها	- بند ۱ سیاست های منابع طبیعی -در سایر قوانین و مقررات:
	<p>۱. واگذاری حق استفاده (۳/۱) هکتار از اراضی پلاک ثبتی (۱۷) فرعی از (۸۴۶) اصلی واقع در دهستان کمهر بخش ثبتی (۶) شهرستان سپیدان استان فارس با حفظ مالکیت دولت جمهوری اسلامی ایران به نمایندگی وزارت جهادکشاورزی (سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور) به دهیاری روستای مارگون به منظور احداث مجتمع خدماتی گردشگری به مدت سی سال/۱۳۹۶ (امکان تغییر کاربری)</p> <p>۲. واگذاری حق استفاده (۲) هکتار از اراضی پلاک ثبتی ۸۴۶۷ اصلی مشهور به رزک واقع در منطقه (۳) بخش ثبتی (۱۱) شهرستان جهرم استان فارس با حفظ مالکیت دولت جمهوری اسلامی ایران به نمایندگی وزارت جهادکشاورزی (سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور) به منظور احداث پایگاه بین جاده ای به مدت سی سال به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران/۱۳۹۶ (امکان تغییر کاربری)</p> <p>۳. واگذاری حق استفاده از اراضی پلاک ثبتی (۱) فرعی از (۴۰) اصلی، موسوم به کلاته نو، واقع در حوزه ثبتی بجستان، بخش دو شهرستان گناباد، استان خراسان رضوی به نمایندگی وزارت جهاد کشاورزی</p>

<p>(سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور(۱۳۹۴/)) امکان تغییر کاربری ۴. آیین نامه اجرایی ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع کشور/۱۳۹۴</p>	
<p>۱. وجود برخی سیاست های منطبق با اقتصاد سبز همچون: ایجاد عزم ملی بر احیای منابع طبیعی تجدیدشونده و توسعهی پوشش گیاهی برای حفاظت و افزایش بهره‌وری مناسب، اصلاح نظام بهره برداری از منابع طبیعی و مهار عوامل ناپایداری، گسترش تحقیقات کاربردی و فن‌آوریهای زیست محیطی و ژنتیکی. ۲. وجود راهبردهای اقتصاد سبز شامل ۱. به روز رسانی طرح های مدیریت جنگل (حفظ، بهره برداری، احیاء و ..) ۲. توسعه زراعت چوب</p>	<p>ظرفیت ها</p>

نکته:

-در بحث جلوگیری از حریق قانون وجود دارد

-آیین نامه قانون حفاظت کامل است ولی ظاهرا اجرا نمی شود

۸- در محور شیلات

<p>- بند ۱ سیاست های کلی منابع طبیعی</p>	<p>موانع و چالش ها</p>
<p>۱. وجود برخی سیاست های منطبق با اقتصاد سبز همچون: ایجاد عزم ملی بر احیای منابع طبیعی تجدیدشونده و توسعه برای حفاظت و افزایش بهره‌وری مناسب، اصلاح نظام بهره برداری از منابع طبیعی و مهار عوامل ناپایداری، گسترش تحقیقات کاربردی و فن‌آوریهای زیست محیطی و ژنتیکی. ۲. وجود راهبردهای مرتبط اقتصاد سبز شامل ۱. دستیابی به حداکثر برداشت پایدار آبزیان ۲. توسعه آبی پروری سازگار با محیط زیست ۳. اصلاح الگوهای برداشت آبزیان</p>	<p>ظرفیت ها</p>

- نکته: در قوانین موجود افزایش آبی پروری و توسعه شیلات مورد بحث است. صحبتی از برداشت پایدار، اصلاح الگوهای برداشت و ... نیست.

۹- در محور گردشگری

<p>موانع و چالش ها</p>	<ul style="list-style-type: none"> - بند ۱ سیاست های کلی منابع طبیعی - بند ب ماده ۳۶، برنامه ششم توسعه - در سایر قوانین و مقررات: <p>۱. تصویب نامه در خصوص اقدامات وزارت راه و شهرسازی با تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران نسبت به شناسایی، تصویب و اعلان عمومی اراضی ملی و دولتی مستعد احداث دهکده ها یا شهرک های گردشگری در کل کشور/۱۳۹۶</p> <p>۲. اصلاح تصویبنامه با موضوع اختصاص مبالغی جهت اجرای طرح های گردشگری، ایجاد موزه و دبیرخانه مطالعات باستان شناسی دریای خزر و سالم سازی سواحل آن و احیای بناهای تاریخی در استان مازندران توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری/۱۳۹۰ بررسی بیشتر نیاز دارد</p>
<p>ظرفیت ها</p>	<p>۱. وجود راهبردهای اقتصاد سبز شامل ۱. توسعه طبیعت گردی ۲. توانمندسازی جوامع محلی در صنعت گردشگری</p>

نکته: در بحث گردشگری در قوانین فقط به موضوع توسعه گردشگری پرداخته شده است. حال آن که اقتصاد سبز گردشگری پایدار را در طبیعت گردی و ایجاد اشتغال برای جوامع محلی می داند.

۱۰- در محور فقرزدایی:

<p>موانع، چالش ها</p>	<ul style="list-style-type: none"> - بندهای ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۸ از سیاست های کلی کشاورزی - بندهای (الف- ۱ و ۲ و ۴) (ب- ۱ و ۲) سیاست های انرژی - بندهای ۴ و ۶ و ۷ و ۱۰ و ۱۳ اقتصاد مقاومتی - بندهای ۳ و ۵ سیاست های آب - بند ۶ سیاست های مسکن - بند ۱ سیاست های منابع طبیعی - سایر قوانین و مقررات : -
<p>ظرفیت ها</p>	<p>۱. وجود راهبردهای اقتصاد سبز شامل ۱. حفظ و بهره برداری پایدار از منابع طبیعی ۲. تامین آب سالم ۳. تامین خدمات بهداشتی ۴. تامین انرژی ۵. توسعه مشاغل سبز ۶. برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان</p>

فصل پنجم: پیشنهاد ها

با در نظر گرفتن موانع و چالش های شناسایی شده از بررسی سیاست ها، برنامه ها و قوانین و مقررات در حوزه های ۱۰ گانه اقتصاد سبز پیشنهادهای زیر ارائه می شود:

(۱) در حوزه انرژی های پاک:

۱- پیشنهادهای اصلاحی با توجه به شاخص های اقتصاد سبز در این حوزه:

الف- اصلاح سیاست های کلی مغایر

-در سیاست های کلی نفت و گاز

بند ۱- اتخاذ تدابیر و راهکارهای مناسب برای **گسترش اکتشاف نفت و گاز** و شناخت کامل منابع کشور
پیشنهاد: اضافه نمودن عبارت "با لحاظ ضوابط زیست محیطی و امکان تامین منابع مورد نیاز از بازارهای پایدار جهانی"

بند ۲- **افزایش ظرفیت تولید** صیانت شده ی نفت متناسب با ذخایر موجود و برخورداری کشور از افزایش قدرت اقتصادی و امنیتی و سیاسی.

پیشنهاد: حذف عبارت "افزایش ظرفیت" و اضافه نمودن واژه "و زیست محیطی" به انتهای سیاست.

- در سیاستهای کلی سایر منابع انرژی

۱- ایجاد تنوع در منابع انرژی کشور و استفاده از آن با رعایت مسائل زیست محیطی و تلاش برای افزایش سهم انرژی های تجدیدپذیر با **اولویت انرژیهای آبی**.

پیشنهاد: حذف عبارت "با اولویت انرژیهای آبی"

۲- تلاش برای کسب فن آوری و دانش هسته‌ای و ایجاد نیروگاه‌های هسته‌ای به منظور تأمین سهمی از انرژی کشور و تربیت نیروهای متخصص.

پیشنهاد: اصلاح عبارت سیاستی به "تلاش برای کسب فن آوری و دانش انرژی های نو از جمله انرژی هسته ای"

ب-اصلاح مغایرت ها در قوانین و مقررات:

-در قانون برنامه ششم توسعه: مغایرت ندارد

-در سایر قوانین و مقررات:

۱-بند‌های الف ۱۳ و ج ۱-۲- تصویب نامه اقدام کلیه دستگاه‌های اجرایی نسبت به انجام تمهیدات لازم جهت تحقق مفاد سند ملی راهبرد انرژی کشور ۱۳۹۶/

الف - چالش ها و تنگناهای بخش انرژی کشور: ۱۳- **عدم توسعه معادن زغال سنگ حرارتی و نیروگاه های زغال سنگی**

پیشنهاد: **حذف این مورد با توجه به اینکه با شاخص های اقتصاد سبز تطابق ندارد.**

ج- ۲- راهبردهای نفت و گاز: ۱-افزایش حداقل (۵) واحد درصد به ضریب بازیافت میادین نفتی کشور تا پایان افق زمانی این سند **از طریق به کارگیری روش های ازدیاد برداشت و تولید صیانتی**

پیشنهاد: حذف عبارت " **از طریق به کارگیری روش های ازدیاد برداشت و**" و اضافه نمودن " **با در نظر داشتن**"

۲- بند‌های الف ۱۳ و ج ۱- ۲- مصوبه شورای عالی انرژی در خصوص سند ملی راهبرد انرژی کشور ۱۳۹۵/

تکرار پیشنهاد ارائه شده در بند قبلی مناسب است.

۲- پیشنهاد جهت رفع خلاء های موجود با توجه به شاخص های اقتصاد سبز شامل:

۱.افزایش استفاده از انرژی های تجدیدپذیر در تولید برق و سایر بخش های انرژی بر

-در سیاست های کلی وجود دارد.

-پیشنهاد حکم قانونی

۲-افزایش بهره وری انرژی در صنعت

-پیشنهاد یک بند در سیاست های انرژی تحت همین عنوان.

-پیشنهاد حکم قانونی.

۳.استفاده از فناوری های نوین و سازگار با محیط زیست

- پیشنهاد یک بند در سیاست های انرژی

- پیشنهاد حکم قانونی

۲)در حوزه حمل و نقل سبز:

۱- پیشنهادهای اصلاحی با توجه به شاخص های اقتصاد سبز در این حوزه:

الف- رفع مغایرت سیاست های کلی

- سیاست کلی مغایر ندارد.

ب- رفع مغایرت های قوانین:

- در قانون برنامه ششم توسعه: مغایرت ندارد

- در سایر قوانین و مقررات:

اغلب قوانین و مقررات در این حوزه طی سال های اخیر با تصویب موافقتنامه های متعدد ایجاد دالان هوایی، زمینی و دریایی حمل و نقل با دولت های مختلف بیش از ۱۱۰ مورد طی سال های اخیر است که اثرات زیست محیطی و آلاینده های ناشی از احتراق سوخت آنها به ویژه در هواپیماها قابل توجه است. این مسأله با سیاست های کلی حمل و نقل که به صورت کامل و همه جانبه به سیاست های کاهش آلودگی زیست محیطی و کاهش شدت مصرف انرژی می پردازد مغایرت دارد. شاید بهتر باشد با توجه به بار آلودگی و هزینه های زیست محیطی، کنترلی بر تعداد این موافقتنامه ها صورت پذیرد.

۲- پیشنهاد جهت رفع خلاء های موجود با توجه به شاخص های اقتصاد سبز شامل:

۱. توسعه حمل و نقل عمومی (حمل و نقل ریلی شامل قطار و مترو) اتوبوس، تاکسی، ...

-پیشنهاد به روز رسانی سیاست های کلی حمل و نقل از جمله برای اضافه شدن یک بند با همین عنوان به سیاست های کلی این حوزه.

-پیشنهاد حکم قانونی

۲. توسعه وسایل نقلیه کم کربن (خودروهای هیبریدی، موتور سیکلت های برقی، ...)

-پیشنهاد به روز رسانی سیاست های کلی حمل و نقل از جمله اضافه شدن یک بند با همین عنوان به سیاست های کلی این حوزه.

-پیشنهاد حکم قانونی

۳. بهبود کیفیت سوخت به منظور کاهش انتشار کربن

-پیشنهاد به روز رسانی سیاست های کلی حمل و نقل از جمله اضافه شدن یک بند با همین عنوان به سیاست های کلی این حوزه.

-پیشنهاد حکم قانونی

۴. ارتقاء کیفیت استاندارد خودروهای ساخت داخل و کنترل کیفیت واردات خودرو

- پیشنهاد برای اضافه شدن یک بند با همین عنوان به سیاست های کلی حمل و نقل.

- پیشنهاد حکم قانونی

۳) در حوزه مسکن سبز:

۱- پیشنهادهای اصلاحی با توجه به شاخص های اقتصاد سبز در این حوزه:

الف- رفع مغایرت سیاست های کلی (بند ۶ از سیاست های کلی بخش مسکن)

بند ۶- حمایت از تولید حرفه ای، انبوه و صنعتی مسکن.

پیشنهاد: اصلاح سیاست به "حمایت از تولید حرفه ای، انبوه و صنعتی استاندارد در حوزه مسکن".

ب- رفع مغایرت های قوانین:

- در قانون برنامه ششم توسعه:

مواد ۵۹-الف / ۶۱-پ / ۶۱-ت / ۶۲-الف برنامه ششم توسعه

ماده ۵۹-

الف - وزارتخانه های راه و شهرسازی و کشور و شهرداری ها مکلفند در طول برنامه نسبت به احیاء، بهسازی، نوسازی و مقاوم سازی و بازآفرینی سالانه حداقل دویست و هفتاد محله در قالب مطالعات مصوب ستاد ملی بازآفرینی شهری پایدار بر حسب گونه های مختلف (شامل ناکارآمد- تاریخی- سکونتگاههای غیررسمی و حاشیه ای) و ارتقای دسترسی به خدمات و بهبود زیرساخت ها با رویکرد محله محور در چهارچوب قوانین و مقررات ذی ربط اقدام نمایند. **تسهیلات و اعتبارات مورد نیاز سهم دولت همه ساله با پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و هماهنگی شهرداری ها به تصویب ستاد ملی بازآفرینی شهری پایدار می رسد و در قالب بودجه سنواتی پیش بینی می شود و در اختیار دستگاههای اجرائی ذی ربط و شهرداری ها قرار می**

گیرد. برنامه عملیاتی در دو بخش نوسازی مسکن و تأمین خدمات و زیرساخت، در سه ماهه اول اجرای قانون برنامه توسط وزارتخانه های راه و شهرسازی و کشور، سازمان، شورای عالی استان ها و کلیه دستگاههای عضو ستاد ملی بازآفرینی شهری پایدار در سطح مدیریت ملی، استانی و شهری تهیه و تعهد و التزام به اجرای برنامه های بازآفرینی شهری خواهند داشت.

پیشنهاد: اصلاح بند الف-ماده ۵۹ به نحویکه اقدام جهت احیا، بهسازی، نوسازی و بازآفرینی با اولویت فراهم نمودن شرایط فعالیت بخش خصوصی انجام شود و دستگاههای دولتی و شهرداری جز در مواردی که در جهت الگوسازی و ایجاد انگیزه صورت می گیرد ممنوع گردد و دستگاههای دولتی و عمومی صرفاً نظارت کنند. تسهیلات و اعتبارات و امنیت سرمایه گذاری نیز در اختیار بخش خصوصی قرار گیرد.

ماده ۶۱-

پ - وزارتخانه های راه و شهرسازی و کشور و شهرداری ها موظفند با اعمال سیاست های تشویقی و در چهارچوب قانون حمایت از احیای بافتهای فرسوده از اقدامات **بخش غیردولتی** برای احیاء و بازسازی بافتهای فرسوده در قالب بودجه مصوب حمایت نمایند.

پیشنهاد: ضمن تاکید بر پیشنهاد مطرح شده در رابطه با ماده ۵۹ وزارتخانه های راه و شهرسازی، کشور و شهرداری ها از اقدامات بخش خصوصی برای احیا و بازسازی بافتهای فرسوده حمایت کنند. در غیراینصورت حمایت شهرداری ها از شهرداری ها (بخش غیردولتی) خواهد بود.

ت - دولت مکلف است از طریق اعمال سیاستهای حمایتی، حقوقی، تشویقی و اعطای تسهیلات یارانه ای نسبت به احیاء و بهسازی حداقل ده درصد (۱۰٪) از بافتهای فرسوده شهری با رعایت سرانه های رو بنائی و زیر بنائی **توسط بخش غیردولتی** و شهرداریها اقدام و مابه التفاوت سود تسهیلات یارانه ای مورد نیاز را همه ساله در قوانین بودجه سنواتی پیش بینی نماید.

پیشنهاد: اضافه شدن عبارت " و طراحی و ارائه نمونه های مدل مالی، قراردادها، شرایط تامین مالی، نحوه تملک و واگذاری واحدهای ایجادشده" در سطر اول بعد از اعطای تسهیلات یارانه ای.

ماده ۶۲- دولت موظف است به منظور ارتقای شرایط محیطی پایدار و فراگیر ساکنان مناطق حاشیه نشین و برخوردارانی آنها از مزایای شهرنشینی و پیش نگری و پیشگیری از ایجاد سکونتگاههای غیرمجاز اقدامات زیر را انجام دهد:

الف - **برنامه** ریزی برای مدیریت و توزیع متناسب فعالیت، جمعیت و مهاجرت در کشور و ممانعت از توسعه حاشیه نشینی با رویکرد تقویت مبادی مهاجرت، با ساماندهی مناطق حاشیه نشین و کاهش جمعیت آن به میزان سالانه ده درصد (۱۰٪)

پیشنهاد: اصلاح برنامه ریزی مورد نظر در بند الف ماده ۶۲ به نحویکه ایجاد مسکن مناسب و شایسته برای همه، توجه به زیرساخت های حوزه مسکن در روستاها و شهرهای دیگر به جز پایتخت در اولویت قرار گیرد. و عبارت " ضمن حفاظت از محدوده و حریم قانونی شهرها و روستاها به منظور ساماندهی " در سطر اول بعد از دولت موظف است اضافه شود.

- در سایر قوانین و مقررات: مغایرت شناسایی نشد.

۲ — پیشنهاد جهت رفع خلاء های موجود با توجه به شاخص های اقتصاد سبز شامل:

۱. توسعه استفاده از مصالح سازگار با محیط زیست

- پیشنهاد اضافه کردن یک بند با همین عبارت به سیاست های کلی مسکن.

۲. صرفه جویی در مصرف انرژی

- پیشنهاد اضافه کردن یک بند با همین عبارت به سیاست های کلی مسکن.

۳. استفاده از سیستم های هوشمند در مصرف آب و برق و سایر منابع انرژی در مسکن

- پیشنهاد اضافه کردن یک بند با همین عبارت به سیاست های کلی مسکن.

۴) در حوزه مدیریت آب:

۱- پیشنهادهای اصلاحی با توجه به شاخص های اقتصاد سبز در این حوزه:

الف- رفع مغایرت سیاست های کلی

-رفع مغایرت های بندهای ۳ و ۵ از سیاست های کلی آب:

بند ۳-**افزایش استحصال آب** و به حداقل رساندن ضایعات طبیعی و غیرطبیعی آب در کشور از هر طریق ممکن.

پیشنهاد: حذف عبارت "افزایش استحصال آب و"

بند ۵ -مهيار آب هايي كه از كشور خارج مي شود و اولويت استفاده از منابع آب مشترك.

پيشنهاد: حذف عبارت "مهيار آب هايي كه از كشور خارج مي شود و"

ب- رفع مغايرت هاي قوانين:

- در قانون برنامه ششم توسعه:

-تبصره بند الف ماده ۳۶ برنامه ششم توسعه

ماده ۳۶-

الف - دولت مكلف است اقدامات لازم را با رعايت سياست هاي كلي اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسي در جهت اصلاح نظام بهره برداري آب آشاميدني، بهره وري استحصال و بهره وري مصرف آن را حداقل معادل سي درصد (۳۰٪) ارتقاء دهد و نيز حداقل سي درصد (۳۰٪) آب آشاميدني مناطق جنوبي كشور را **از طريق شيرين كردن آب دريا** تا پايان اجرائي قانون برنامه تأمين نمايد

تبصره - وزارت نيرو موظف است تا پايان اجرائي قانون برنامه تمهيدات لازم را **جهت تأمين، طراحي و ساخت حداقل معادل هفتاد درصد (۷۰٪) آب شيرين كن هاي مورد نياز در شهرهاي حوزه خليج فارس و دريائي عمان** را از جمله از طريق خريد تضميني آب شيرين شده و نيز مديريت هوشمند و تجميع خريد آب شيرين كن از طريق انتقال فناوري به داخل انجام دهد. مديريت انتقال فناوري از طريق جهاد دانشگاهي، دانشگاهها و مراکز پژوهشي و شرکتهای دانش بنیان انجام می شود.

پيشنهاد: با توجه به تبصره يك ماده ۳۸ قانون برنامه ششم، اين موضوع مي بايست قبلا مورد ارزيابي استراتژيك قرار گيرد. بنابراین اصلاح این ماده و تبصره مربوطه لازم است.

-در ساير قوانين و مقررات: قوانين و مقررات حوزه آب با وجود ۴۴۳۰ قانون و مقرر، از انباشتگي قابل ملاحظه اي برخوردار است. شكل گيري قوانين و مقررات اين حوزه به طور تقريبي از سال ۱۲۹۲ آغاز گرديده است. برخي از آنها از قبيل روش محاسبه جریمه مصارف مازاد مشتركين آب به شوراي اقتصاد در سال ۱۲۹۲، ثبت آبها اعم از قنات و رودخانه و چشمه سار در سال ۱۳۰۹، تشكيل سازمان آب ياري و تعيين اساسنامه، آئين نامه اجرائي قانون حفظ و حراست از آبهاي زيرزميني كشور در سال ۱۳۴۵، تعيين عرض حریم برای انهار اصلي و فرعي سال ۱۳۴۶، آئين نامه اکتشافی و بهره برداری از آب های معدنی کشور در زمره اولين مقرراتي هستند كه در اين حوزه بوجود آمده است و قانون آب و نحوه ملي شدن آن در سال ۱۳۴۷ و آئين نامه هاي اجرائي، قانون توزيع عادلانه آب در سال ۱۳۶۱ و اصلاحات بعدي از قوانين مربوطه محسوب مي شوند. . طی سال های اخیر

مصوبات گوناگون و متعدد در زمینه های اختصاص مبالغی برای تامین آب شرب روستاها به استانداری ها (شرکت های آب و فاضلاب روستایی)، اختصاص مبالغی برای طرح های مقابله و پیشگیری از خشکسالی و سایر حوادث احتمالی به وزارت نیرو، اختصاص مبالغی برای اجرای پروژه جمع آوری آبهای سطحی و کنترل سیلاب، برای اجرای طرح های مهار و تنظیم آبهای مرزی و شبکه های آبیاری و زهکشی، اختصاص مبالغی برای عملیات اجرایی درحوضه آبریز دریاچه ارومیه، اختصاص مبالغی برای تامین آب شرب اضطراری برخی استان ها، تخصیص اعتبار به منظور رفع تنش آب شرب در مناطق بحرانی در اختیار دستگاه های اجرایی جهت مدیریت تنش آب که جملگی جهت پروژه های حفر چاه و برداشت آب در مناطق مختلف است (مصوبات مذکور با تزریق منابع مالی به روش ها و راهکارهای ریشه ای همچون کنترل و مدیریت منابع آب و یا مصرف مجدد اختصاص ندارد و جملگی آنها صرفاً در اختیار گذاشتن مبالغی با عنوان مقابله با شرایط خشکسالی و غیره بوده است. علاوه بر این موارد احکام نسبتاً خوبی طی سال های اخیر ۹۴-۹۶ به تصویب رسیده که با اهداف اقتصاد سبز منطبق است از جمله در خصوص افزایش نرخ تعرفه های آب شهری بر اساس میزان مصرف که اهرم بسیار مناسبی جهت کنترل میزان مصرف آن است به سمت واقعی شدن قیمت بر اساس ارزش ذاتی آب است، برقی شدن چاه های آب و تلمبه های مربوطه با الزام به نصب کنتورهای هوشمند و منع قانونی برداشت آب بیشتر نسبت به قبل، جمع آوری آب باران و آب های سطحی و توجه به بازچرخانی و مصرف مجدد که جملگی منطبق با اهداف اقتصاد سبز است اما نیازمند برنامه ریزی های کوتاه و بلند مدت، تعیین گروه های مخاطب و اطلاع رسانی از طریق رسانه های عمومی، برنامه های آموزشی در مدارس و بطور کلی جلب همکاری شهروندان و جامعه است.

۲- پیشنهاد جهت رفع خلاء های موجود با توجه به شاخص های اقتصاد سبز شامل:

۱. امکان دسترسی به آب سالم برای همه

- پیشنهاد اضافه شدن یک بند به سیاست های کلی آب با همین عبارت.

۲. افزایش بهره وری مصرف آب (در بخش های کشاورزی، صنعت، خانگی)

- پیشنهاد اصلاح بند ۲ سیاست های کلی آب به همین عبارت.

۳. رعایت حقابه های محیط زیستی دریاچه ها، تالاب ها، رودها و ...

- پیشنهاد اضافه شدن یک بند به سیاست های کلی آب با همین عبارت.

۵) در حوزه مدیریت پسماند:

۱- پیشنهادهای اصلاحی با توجه به شاخص های اقتصاد سبز در این حوزه:

الف- رفع مغایرت سیاست های کلی : حوزه مدیریت پسماند فاقد سیاست کلی است.

ب- رفع مغایرت های قوانین:

- در قانون برنامه ششم توسعه: مغایرت ندارد

- در سایر قوانین و مقررات:

۱. تصویب نامه صدور مجوز احداث سایت دفع پسماندهای پزشکی و صنعتی در محدوده ۱۲۰ کیلومتری تهران ۱۳۹۴/ هیئت وزیران در جلسه ۱۴ / ۱۱ / ۱۳۹۴ به پیشنهاد شماره ۲۱۷۹۷۹ / ۶۰ مورخ ۲۱ / ۱۰ / ۱۳۹۳ وزارت صنعت، معدن و تجارت و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب کرد: وزارت صنعت معدن و تجارت مجاز است با رعایت قوانین مربوط از جمله مواد (۱۲) و (۱۳) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا - مصوب ۱۳۷۴ - مواد (۱۲) و (۱۳) قانون مدیریت پسماندها - مصوب ۱۳۸۳ - و حفظ حریم شهر فرودگاهی امام خمینی (ره) نسبت به صدور مجوز احداث سایت دفع پسماندهای پزشکی و صنعتی در محدوده یکصد و بیست کیلومتری تهران اقدام نماید.

پیشنهاد: دامنه اجرای این مصوبه باید به شهرهای شمالی و کلان شهرهای کشور تعمیم داده شود.

۲. تصویب نامه در خصوص دستگاههای موظف به اجرای اقدامات مربوط به مدیریت پسماند طی زمانبندی تعیین

شده ۱۳۹۴/ردیف ۲جدول شماره (۱)افزایش تعرفه و تعیین بر اساس میزان پسماند

ردیف ۲- افزایش تدریجی تعرفه هزینه های مدیریت پسماند تا سقف قیمت تمام شده جمع آوری، حمل و دفن بهداشتی زباله های شهری

پیشنهاد: در افزایش قیمت بهتر است به مولفه های وزن و حجم پسماند نیز توجه شود تا به تدریج موجب کاهش تولید پسماند در مبدا گردد.

۲- پیشنهاد جهت رفع خلاء های موجود با توجه به شاخص های اقتصاد سبز شامل:

۱. اصلاح الگوی مصرف منابع (منابع مصرفی مانند مواد غذایی، کاغذ، لوازم تحریر، مواد اولیه صنایع، ...)

۲. کاهش حجم زباله در محل های دفن با افزایش بازیافت و باز مصرف

پیشنهاد:

- با توجه به عدم وجود سیاست کلی در حوزه مدیریت پسماند، هردو مورد بعنوان بندهای این حوزه مورد توجه قرار گیرد.

- پیشنهاد حکم قانونی

۶) در حوزه کشاورزی پایدار:

۱- پیشنهادهای اصلاحی با توجه به شاخص های اقتصاد سبز در این حوزه:

الف- رفع مغایرت سیاست های کلی

بند ۲- تامین امنیت غذایی با تکیه بر تولید از منابع داخلی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی، ارتقاء سطح سلامت مواد غذایی تا استاندارد جهانی، اصلاح و بهینه نمودن الگوی مصرف و حمایت موثر از تولید و صادرات در محصولات دارای مزیت های نسبی و ایجاد مزیت های جدید (از جمله هدفمند نمودن یارانه ها در جهت تولید و صادرات).

پیشنهاد: اصلاح عبارت "نیل به خودکفایی در محصولات اساسی" به "و توسعه کشاورزی پایدار ضمن استفاده از ظرفیت های بین المللی (همچون کشت فراسرزمینی) در جهت حفظ منابع پایه داخلی".

بند ۳- اصلاح ساختار و نظام بهره برداری بخش کشاورزی با تشویق کشاورزان به رعایت اندازه های فنی- اقتصادی واحدهای تولیدی متناسب با نوع فعالیت و شرایط مختلف اجتماعی، اقتصادی و اقلیمی کشور و تاکید بر جهت گیری حمایتی دولت از این سیاست ها بویژه در واگذاری منابع آب و خاک.

پیشنهاد: حذف عبارت "تاکید بر جهت گیری حمایتی دولت از این سیاست ها بویژه در واگذاری منابع آب و خاک" و اضافه کردن واژه "و زیست محیطی" بعد از "اقلیمی".

بند ۴- نوسازی نظام تولید کشاورزی بر مبنای دانش نوین و **بومی سازی فناوری های روز**، تربیت، حفظ و تجهیز نیروی انسانی مورد نیاز، توسعه و تقویت تعاونی ها و سایر تشکلهای اقتصادی، اجتماعی، صنفی و تخصصی با مشارکت آحاد جامعه و رقابتی نمودن فعالیت ها در بخش.

پیشنهاد: اصلاح عبارت "بومی سازی فناوری های روز" به "ایجاد زیرساخت های لازم جهت بومی سازی فناوری های روز".

بند ۸- **تخصیص یارانه هدفمند به بخش کشاورزی در جهت تحقق خودکفایی**، حمایت از ساخت زیربناها، مراعات معیارهای زیست محیطی، قابلیت انعطاف در شرایط محیطی مختلف و ارتقاء قدرت رقابت در بازارهای داخلی و بین‌المللی.

پیشنهاد: اصلاح عبارت "تخصیص یارانه هدفمند به بخش کشاورزی در جهت تحقق خودکفایی" به "تخصیص هدفمند یارانه در جهت ایجاد زیرساخت های لازم برای تحقق اقتصاد سبز"

ب- رفع مغایرت های قوانین:

- در قانون برنامه ششم توسعه:

- ماده ۳۱ قانون برنامه ششم توسعه

دولت موظف است برای حصول اهداف بندهای ششم و هفتم سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی در جهت تأمین امنیت غذایی و **نیل به خودکفایی** در محصولات اساسی زراعی، دامی و آبی به میزان نود و پنج درصد (۹۵٪) در پایان اجرای قانون برنامه و افزایش تولیدات کشاورزی به ویژه محصولات دارای مزیت صادراتی، رسیدن به تراز تجاری مثبت، تقویت و تکمیل زنجیره های تولید و توسعه صادرات و ارتقای بهره وری آب و خاک کشاورزی اقدامات زیر را جهت حصول به شاخص های کمی به شرح مندرج در جداول ذیل انجام دهد.

پیشنهاد: اصلاح عبارت "نیل به خودکفایی" به عبارت "تولید پایدار با رعایت بند ۲ سیاست های کلی حوزه کشاورزی".

- در سایر قوانین و مقررات:

- ماده ۳ قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی/۱۳۹۱.

ماده ۳- وزارت جهاد کشاورزی موظف است در واردات هریک از کالاهای بند (الف) ماده (۱) این قانون برای

تأمین نیاز داخلی و تنظیم بازار به نحوی عمل نماید که سالانه حداقل ده درصد (۱۰٪) به میزان تولید داخلی

این محصولات افزوده شود تا کالاهای مزبور به مرز خودکفایی در تولید داخلی برسند.

پیشنهاد: عبارت "با نگاه راهبردی در مواردی که با در نظر گرفتن شاخص های مختلف اقتصادی زیست محیطی به منفعت

کشور باشد" در انتهای سیاست اضافه شود.

- ماده واحده قانون اصلاح قانون استخدام مهندسين ناظر توليدات کشاورزی/۱۳۹۰

ماده واحده - دولت موظف است از تاریخ تصویب این قانون و حداکثر ظرف سه سال با رعایت حکم بند (ج) ماده (۲۴) قانون مدیریت خدمات کشوری، تعداد ده هزار ناظر بخش کشاورزی و منابع طبیعی با تحصیلات کارشناسی و بالاتر که از سال زراعی ۱۳۸۲ به بعد حداقل دو سال سابقه فعالیت مستمر در زمینه منابع طبیعی و تولید محصولات راهبردی و اساسی بخش کشاورزی داشته باشند و یا در تعاونیهای تولید به عنوان مدیر و یا کارشناس فعالیت نموده و در مدیریت جهاد کشاورزی استانها، شهرستانها و یا مراکز خدمات کشاورزی دارای سوابق مشارکت و نظارت در امور یاد شده باشند، با رعایت ماده (۴۶) قانون مدیریت خدمات کشوری و شرایط عمومی استخدامی کشور در پستهای عملیاتی و نظارتی جهاد کشاورزی شهرستانها و یا مراکز خدمات کشاورزی استخدام نماید.

تبصره - اشخاص دارای **تحصیلات دانشگاهی بالاتر** و یا سابقه کاری طولانی تر از اولویت در استخدام برخوردارند.
پیشنهاد: حذف عبارت " تحصیلات دانشگاهی بالاتر و یا "

-بخشنامه رییس جمهور در مورد برنامه ریزی دستگاه های اجرایی برای صرفه جویی در مصرف آب آشامیدنی، کشاورزی و صنعتی/۱۳۹۶

با سلام، دستور مقام محترم ریاست جمهوری در جلسه ۱۳۹۶/۱۰/۲۴ هیئت وزیران به شرح زیر ابلاغ می شود:

۱- با توجه به میزان اندک بارندگی ها در سال جاری، دستگاه های اجرایی ذی ربط جهت صرفه جویی در مصرف آب آشامیدنی، کشاورزی و صنعتی برنامه ریزی کنند تا با مشکل مواجه نشوند.

۲- وزیر کشور نسبت به تبیین موضوع برای استانداران و فرمانداران اقدام کند.

پیشنهاد: بخشنامه بسیار خوبیست و مستلزم برنامه ریزی و اقدام در جهت ایجاد سازوکارهای مناسب و عنداللزوم اصلاح بخشی از ضوابط و مقررات است. حکمی از سوی هیات وزیران جهت اطلاع رسانی و آموزش از طریق رسانه های عمومی بسیار موثر است.

-تصویب نامه در خصوص بدهی صندوق بیمه محصولات کشاورزی به بانک کشاورزی تا پایان سال ۱۳۹۴ به مبلغ هجده هزار و نود و هشت میلیارد ریال به عنوان بدهی دولت به بانک کشاورزی

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۵/۱۲/۸ به پیشنهاد مجمع عمومی صندوق بیمه محصولات کشاورزی و به استناد مواد (۳۲) و (۳۳) اساسنامه صندوق یاد شده - مصوب ۱۳۶۳ - تصویب کرد:

۱- بدهی صندوق بیمه محصولات کشاورزی به بانک کشاورزی تا پایان سال ۱۳۹۴ که طی نامه شماره ۹۶۱۰۷۲۴ مورخ ۳۰/۱/۱۳۹۶ به تأیید سازمان حسابرسی رسیده است، به عنوان بدهی دولت به بانک کشاورزی منظور می شود.

پیشنهاد: اصلاح ساختار صندوق بیمه و استفاده از ظرفیت های کارشناسی و بخش خصوصی با رعایت اصل ۴۴ قانون اساسی.

- آیین نامه اجرایی قانون جلوگیری از خردشدن اراضی کشاورزی و ایجاد قطعات مناسب فنی، اقتصادی/۱۳۹۵

ماده ۲ - تفکیک، افراز، تقسیم و خردشدن اراضی کشاورزی به قطعات کمتر از حد نصاب های فنی و اقتصادی ممنوع است.

پیشنهاد: علاوه بر جلوگیری از خرد شدن اراضی موجود کشاورزی، دولت موظف گردد که در واگذاری های خود جهت توسعه بخش کشاورزی ضمن ساماندهی نیروهای واجد شرایط اشتغال، حد نصاب های فنی و اقتصادی را رعایت نماید.

- مصوبه شورای اقتصاد در مورد رد پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی در خصوص قیمت خرید تضمینی محصولات زراعی برای سال ۱۳۹۶ و محصولات باغی برای سال ۱۳۹۵/۱۳۹۵

با توجه به اینکه وظیفه تنظیم بازار بر عهده وزارت جهاد کشاورزی می باشد حذف قیمت خرید تضمینی در شرایطی که از واردات بی رویه جلوگیری گردد می تواند کارساز باشد. ضمن اینکه رد پیشنهاد وزارت جهاد مغایر با سیاست های بخش کشاورزی است.

- تعیین و توزیع یارانه نهاده ها و عوامل تولید کشاورزی در سال ۱۳۹۰

(ردیف ۱) و (۴) جدول اول و تمام ردیف های جدول دوم)

۱ - یارانه نهاده ها و عوامل تولید کشاورزی

ردیف اول- بهینه سازی در مصرف سموم، کود شیمیایی و مبارزه هوایی با آفات عمومی

ردیف چهارم- کود شیمیایی

۲ - سقف مقدار توزیع و قیمت فروش انواع کود شیمیایی

پیشنهاد: اصلاح در جهت تقویت نهاده ها و کشاورزی ارگانیک و طبیعی.

۲- پیشنهاد جهت رفع خلاء های موجود با توجه به راهبردهای اقتصاد سبز شامل:

۱- توسعه کشاورزی پایدار و ارگانیک

- اصلاح بند ۱ سیاست های کلی کشاورزی تحت عنوان "توسعه کشاورزی پایدار و ارگانیک"
- اصلاح و شفاف سازی قانون ایمنی زیستی به نحویکه از تولید محصولات ارگانیک و کشاورزی پایدار حمایت و به طور دقیق نحوه تشخیص و جلوگیری از تولید و ورود محصولات تراریخته جلوگیری شود.

۲-افزایش بهره وری مصرف آب در کشاورزی

- اصلاح بند ۵ سیاست های کلی کشاورزی به عنوان "افزایش بهره وری آب در کشاورزی" به جای ارتقا بهره وری از آب در تولید محصولات کشاورزی.

۳.اصلاح الگوهای کشت، تنوع محصول و دام

- افزودن یک بند به سیاست های کلی کشاورزی با عنوان "اصلاح الگوهای کشت و فراهم نمودن زمینه های اجرای آن طرف یک دوره برنامه و تلاش در جهت تداوم و به روزرسانی آن، تنوع محصول و دام"

۴- اصلاح مصرف کود و سم

- افزودن یک بند به سیاست های کلی کشاورزی با عنوان "کاهش مصرف کود و سم با رویکرد جایگزین نمودن روش های بیولوژیک"

۷) در حوزه جنگلداری پایدار:

۱- پیشنهادهای اصلاحی با توجه به شاخص های اقتصاد سبز در این حوزه:

الف- رفع مغایرت سیاست های کلی

حوزه جنگلداری فاقد سیاست کلی است. سیاست مغایر در سایر سیاست های کلی ندارد اما نحوه حفاظت، اصلاح توسعه و بهره برداری پایدار از منابع طبیعی مد نظر نگرفته است.

پیشنهاد : در بند (۱) سیاست های منابع طبیعی، نحوه حفاظت، اصلاح توسعه و بهره برداری پایدار از منابع طبیعی مد نظر قرار گیرد.

ب- رفع مغایرت های قوانین:

- در قانون برنامه ششم توسعه:

مغایرت ندارد

- در سایر قوانین و مقررات:

۱- در مورد شرایط بهره برداری، تبدیل و واگذاری عرصه های منابع طبیعی از جمله جنگل ها، قوانین و مقررات معارض وجود دارد بعنوان مثال منابع طبیعی قابل واگذاری در محدوده و حریم شهرها و روستاها، منابع طبیعی و معادن، منابع طبیعی و مناطق حفاظت شده، منابع طبیعی در کوهستان و حریم رودخانه و .. نحوه انجام فعالیت های امنیتی، نظامی و دفاعی در محدوده منابع طبیعی، منابع طبیعی و مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، منابع طبیعی و توسعه بخش کشاورزی که می بایست وحدت مدیریت و انسجام لازم ایجاد گردد.

۲- آئین نامه ماده ۸ قانون افزایش بهره وری کشاورزی و منابع طبیعی نحوه مدیریت منابع طبیعی واقع در این حوزه را مشخص ننموده و موجب تداخل وظایف گردیده است.

۳- آئین نامه نحوه استفاده از اراضی واقع در محدوده مناطق آزاد و ویژه اقتصادی تفکیک بین منابع طبیعی قابل تبدیل و واگذاری (مراتع غیر مشجر) و غیرقابل واگذاری (مراتع مشجر، بیشه های طبیعی، اراضی جلگه ای و جنگلها) را مشخص ننموده است.

۴- در آئین نامه استراحت جنگل موضوع نحوه اجرای وظایف سازمان جنگلها و مراتع در خصوص تهیه طرح حفاظت و بهره برداری بشرح مواد ۲ و ۳ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع باید مشخص گردد.

۵- برخی مصوبات که فراهم آورنده شرایط تغییر کاربری هستند مانند:

-مصوبه واگذاری حق استفاده (۳/۱) هکتار از اراضی پلاک ثبتی (۱۷) فرعی از (۸۴۶) اصلی واقع در دهستان کمهر بخش ثبتی (۶) شهرستان سپیدان استان فارس با حفظ مالکیت دولت جمهوری اسلامی ایران به نمایندگی وزارت جهادکشاورزی (سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور) به دهیاری روستای مارگون به منظور احداث مجتمع خدماتی گردشگری به مدت سی سال/۱۳۹۶ (امکان تغییر کاربری)

- مصوبه واگذاری حق استفاده (۲) هکتار از اراضی پلاک ثبتی ۸۴۶۷ اصلی مشهور به رزک واقع در منطقه (۳) بخش ثبتی (۱۱) شهرستان جهرم استان فارس با حفظ مالکیت دولت جمهوری اسلامی ایران به نمایندگی وزارت جهادکشاورزی (سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور) به منظور احداث پایگاه بین جاده ای به مدت سی سال به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران/۱۳۹۶ (امکان تغییر کاربری)

-مصوبه واگذاری حق استفاده از اراضی پلاک ثبتی (۱) فرعی از (۴۰) اصلی، موسوم به کلاته نو، واقع در حوزه ثبتی بجستان، بخش دو شهرستان گناباد، استان خراسان رضوی به نمایندگی وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور)/۱۳۹۴ (امکان تغییر کاربری)

پیشنهاد: این واگذاری ها می بایست در قالب طرح های بهره برداری با حفاظت از منابع صورت گیرد.

۲- پیشنهاد جهت رفع خلاء های موجود با توجه به شاخص های اقتصاد سبز شامل:

۱. به روز رسانی طرح های مدیریت جنگل (حفظ، بهره برداری، احیاء و ..)

۲. توسعه زراعت چوب

پیشنهاد:

- با توجه به پیش بینی سیاست های حوزه جنگلداری در سیاست های حوزه منابع طبیعی و عدم وجود سیاست مشخص در حوزه جنگلداری و اهمیت این شاخه از منابع طبیعی، پیشنهاد به روزرسانی و تهیه و تدوین سیاست های کلی این حوزه با اولویت ۲ بند فوق ضرورت دارد.

-با توجه به اینکه مرز منابع طبیعی و مستثنیات مخدوش بوده و این موضوع از عوامل تخریب و تجاوز و تغییر کاربری می باشد پیشنهاد می شود قانون جامع حدنگار بجای اجرای کاداستر(حدنگاری) در کل منابع طبیعی مد نظر قرار گیرد.

-حسابرسی در عملکرد ملی شدن منابع طبیعی (طی ۵۰ سال اخیر از سال ۴۱ تا ۹۱) جایگاه قانونی پیدا کند و برنامه های اصلاح و مدیریت پایدار منابع طبیعی تدوین گردد.

۸) در حوزه شیلات پایدار:

۱- پیشنهادهای اصلاحی با توجه به شاخص های اقتصاد سبز در این حوزه:

الف- رفع مغایرت سیاست های کلی

-حوزه شیلات فاقد سیاست کلی مستقل است. در بند ۱-سیاست های کلی منابع طبیعی با راهبردهای تعیین شده مغایرت دارد. پیشنهاد: اصلاح عبارت "سرعت بخشیدن به روند تولید این منابع" به "لزوم تدوین روش های بهره برداری پایدار".

ب- رفع مغایرت های قوانین:

- در قانون برنامه ششم توسعه: مغایرت شناسایی نشد

- در سایر قوانین و مقررات: مغایرت شناسایی نشد

۲- پیشنهاد جهت رفع خلاء های موجود با توجه به شاخص های اقتصاد سبز شامل:

۱.دستیابی به حداکثر برداشت پایدار آبزیان

۲. توسعه آبرزی پروری سازگار با محیط زیست

۳.اصلاح الگوهای برداشت آبزیان

پیشنهاد: باتوجه به عدم وجود سیاست های کلی در حوزه مدیریت شیلات و نقش پایداری آن در دستیابی به اهداف اقتصاد سبز، شکل گیری سیاست های کلی مربوطه با اولویت ۳بند فوق ضروری می باشد.

۹) در حوزه گردشگری سبز:

۱- پیشنهادهای اصلاحی با توجه به شاخص های اقتصاد سبز در این حوزه:

الف- رفع مغایرت سیاست های کلی

- حوزه گردشگری فاقد سیاست کلی است. شاخص های اقتصاد سبز این حوزه با بند ۱ سیاست های کلی منابع طبیعی مغایرت دارد.

- پیشنهاد: اصلاح عبارت "سرعت بخشیدن به روند تولید این منابع" به "لزوم تدوین روش های بهره برداری پایدار" در حوزه گردشگری سبز نیز کاربردی و با اهمیت خواهد بود.

ب- رفع مغایرت های قوانین:

- در قانون برنامه ششم توسعه:

-بند ب ماده ۳۶، برنامه ششم توسعه

- از سایر قوانین و مقررات:

۱. تصویب نامه در خصوص اقدامات وزارت راه و شهرسازی با تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران نسبت به شناسایی، تصویب و اعلان عمومی اراضی ملی و دولتی مستعد احداث دهکده ها یا شهرک های گردشگری در کل کشور/۱۳۹۶
۲. اصلاح تصویبنامه با موضوع اختصاص مبالغی جهت اجرای طرح های گردشگری، ایجاد موزه و دبیرخانه مطالعات باستان شناسی دریای خزر و سالم سازی سواحل آن و احیای بناهای تاریخی در استان مازندران توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری/۱۳۹۰.

۲- پیشنهاد جهت رفع خلاء های موجود با توجه به شاخص های اقتصاد سبز شامل:

۱. توسعه طبیعت گردی

۲. توانمندسازی جوامع محلی در صنعت گردشگری

پیشنهاد: با توجه به عدم وجود سیاست کلی در حوزه مدیریت گردشگری و نقش آن در دستیابی به اهداف اقتصاد سبز به ویژه دستیابی به فقرزدایی، سیاست های کلی این حوزه مشخص شوند و هر دو راهبرد بعنوان بندهای این حوزه مورد توجه قرار گیرد.

۱۰) در حوزه فقرزدایی:

الف- پیشنهادهای اصلاحی با توجه به شاخص های اقتصاد سبز در این حوزه:

۱- رفع مغایرت سیاست های کلی

- حوزه فقرزدایی فاقد سیاست کلی است. در سایر سیاست های کلی مرتبط مغایرت هایی دارد از جمله بندهای ۲ و ۳ و ۴ و ۸ از سیاست های کلی کشاورزی، بندهای (الف-۱ و ۲) (ب-۱ و ۲) سیاست های انرژی، بندهای ۴ و ۶ و ۷ و ۱۰ و ۱۳ اقتصاد مقاومتی، بندهای ۳ و ۵ سیاست های آب، بند ۶ سیاست های مسکن و بند ۱ سیاست های منابع طبیعی. پیشنهادهای اصلاحی همه موارد به جز اقتصاد مقاومتی در محورهای تخصصی مربوطه داده شد. در ذیل به مغایرت ها و پیشنهادهای اصلاحی سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی پرداخته می شود:

بند ۴- استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندی سازی یارانه ها **در جهت افزایش تولید**، اشتغال و بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص‌های عدالت اجتماعی.

پیشنهاد: اصلاح عبارت به؛ در جهت تولید پایدار؛

بند ۶- **افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی)**، و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص.
پیشنهاد: حذف عبارت؛ افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی)؛

بند ۷- تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی **با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا)**.
پیشنهاد: اصلاح عبارت مورد نظر به؛ **با تأکید بر افزایش کمی و کیفی ذخایر (مواد اولیه و کالا)** از طریق تولید یا واردات؛

۲- رفع مغایرت های قوانین:

-در قانون برنامه ششم توسعه: مغایرت ندارد

-در سایر قوانین و مقررات:

قوانین و مقررات این حوزه با توجه به ابعاد گسترده فقرزدایی و راهبردهای آن بسیار متعدد و پراکنده است. برخی از قوانین و مقررات در این حوزه با توجه به راهبردهای حفظ و بهره برداری پایدار از منابع طبیعی، تامین آب سالم و خدمات بهداشتی، تامین انرژی در محورهای اختصاصی مربوطه وجود دارند و بررسی شدند. برخی از آنها مربوط به راهبردهای توسعه مشاغل سبز و دستیابی به برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان است که بررسی ها نشان دهنده اجرای طرح های حمایت از اشتغال زنان سرپرست خانوار و توانمندسازی بانوان در استان های مختلف در قالب مصوبات دولت طی سال های اخیر است که در مقایسه با اهداف اقتصاد سبز و راهبردهای تعیین شده بسیار ناچیز است و نیازمند تقویت سیاست ها و قوانین و مقررات مربوطه است.

ب- پیشنهاد جهت رفع خلاء های موجود با توجه به شاخص های اقتصاد سبز شامل:

۱. حفظ و بهره برداری پایدار از منابع طبیعی

۲. تامین آب سالم

۳. تامین خدمات بهداشتی

۴. تامین انرژی

۵. توسعه مشاغل سبز

۶. برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان

پیشنهاد: با توجه به عدم وجود سیاست کلی در حوزه فقرزدایی و نقش آن در دستیابی به یکی از مهمترین اهداف اقتصاد سبز، سیاست های کلی این حوزه مشخص شوند و ۶ راهبرد بعنوان بندهای این حوزه مورد توجه قرار گیرد.

جمع بندی فصل پنجم :

پیشنهاد های ارائه شده در فصل پنجم جهت سهولت دسترسی در جدول زیر تنظیم شده است.

پیشنهاد جهت رفع کاستی و خلاهای موجود	پیشنهاد های اصلاحی		حوزه	ردیف
	اصلاح مغایرت ها در قوانین و مقررات	اصلاح مغایرت ها در سیاست های کلی		
<p>۱. افزایش استفاده از انرژی های تجدیدپذیر در تولید برق و سایر بخش های انرژی بر</p> <p>در سیاست های کلی وجود دارد.</p> <p>پیشنهاد حکم قانونی</p> <p>۲- افزایش بهره وری انرژی در صنعت</p> <p>پیشنهاد یک بند در سیاست های انرژی تحت همین عنوان.</p> <p>پیشنهاد حکم قانونی.</p> <p>۳. استفاده از فناوری های نوین و سازگار با محیط زیست</p> <p>پیشنهاد یک بند در سیاست های انرژی</p> <p>پیشنهاد حکم قانونی</p>	<p>- در قانون برنامه ششم توسعه: مغایرت ندارد</p> <p>- در سایر قوانین و مقررات:</p> <p>۱- بندهای الف ۱۳ و ج ۱-۲- تصویب نامه اقدام کلیه دستگاههای اجرایی نسبت به انجام تمهیدات لازم جهت تحقق مفاد سند ملی راهبرد انرژی کشور ۱۳۹۶</p> <p>الف - چالش ها و تنگناهای بخش انرژی کشور:</p> <p>۱۳- عدم توسعه معادن زغال سنگ حرارتی و نیروگاه های زغال سنگی</p> <p>پیشنهاد: حذف این مورد با توجه به اینکه با شاخص های اقتصاد سبز تطابق ندارد.</p> <p>ج ۱-۲ - راهبردهای نفت و گاز:</p> <p>افزایش حداقل (۵) واحد درصد به ضریب بازیافت میدین نفتی کشور تا پایان افق زمانی این سند از طریق به کارگیری روش های ازدیاد برداشت و تولید صیانتی</p> <p>پیشنهاد: حذف عبارت " از طریق به کارگیری روش های ازدیاد برداشت و " و اضافه نمودن "با در نظر داشتن"</p> <p>۲- بندهای الف ۱۳ و ج ۱-۲ - مصوبه شورای عالی انرژی درخصوص سند ملی راهبرد انرژی</p>	<p>الف- اصلاح سیاست های کلی مغایر</p> <p>در سیاست های کلی نفت و گاز</p> <p>بند ۱- اتخاذ تدابیر و راهکارهای مناسب برای گسترش اکتشاف نفت و گاز و شناخت کامل منابع کشور</p> <p>پیشنهاد: اضافه نمودن عبارت "با لحاظ ضوابط زیست محیطی و امکان تامین منابع مورد نیاز از بازارهای پایدار جهانی"</p> <p>بند ۲ - افزایش ظرفیت تولید صیانت شده ی نفت متناسب با ذخایر موجود و برخورداری کشور از افزایش قدرت اقتصادی و امنیتی و سیاسی.</p> <p>پیشنهاد: حذف عبارت "افزایش ظرفیت" و اضافه نمودن واژه "و زیست محیطی" به انتهای سیاست.</p> <p>- درسیاستهای کلی سایر منابع انرژی</p> <p>۱ - ایجاد تنوع در منابع انرژی کشور و استفاده از آن با رعایت مسائل زیست محیطی و تلاش برای افزایش سهم انرژی های تجدیدپذیر با اولویت انرژیهای آبی.</p> <p>پیشنهاد: حذف عبارت "با اولویت انرژیهای آبی"</p> <p>۲- تلاش برای کسب فن آوری و دانش هسته‌ای و ایجاد نیروگاههای هسته‌ای به</p>	انرژی های پاک	۱

		<p>منظور تأمین سهمی از انرژی کشور و تربیت نیروهای متخصص.</p> <p>پیشنهاد: اصلاح سیاست به "تلاش برای کسب فن آوری و دانش انرژی های نو از جمله انرژی هسته ای"</p>	<p>کشور ۱۳۹۵/</p> <p>تکرار پیشنهاد ارائه شده در بند قبلی مناسب است.</p>	
۲	حمل و نقل سبز	- سیاست کلی مغایر ندارد.	<p>- در قانون برنامه ششم توسعه: مغایرت ندارد</p> <p>- در سایر قوانین و مقررات:</p> <p>اغلب قوانین و مقررات در این حوزه طی سال های اخیر با تصویب موافقتنامه های متعدد ایجاد دالان هوایی، زمینی و دریایی حمل و نقل با دولت های مختلف بیش از ۱۱۰ مورد طی سال های اخیر است که اثرات زیست محیطی و آلاینده های ناشی از احتراق سوخت آنها به ویژه در هواپیماها قابل توجه است. این مسأله با سیاست های کلی حمل و نقل که به صورت کامل و همه جانبه به سیاست های کاهش آلودگی زیست محیطی و کاهش شدت مصرف انرژی می پردازد مغایرت دارد. شاید بهتر باشد با توجه به بار آلودگی و هزینه های زیست محیطی، کنترلی بر تعداد این موافقتنامه ها صورت پذیرد.</p>	<p>۱. توسعه حمل و نقل عمومی (حمل و نقل ریلی شامل قطار و مترو) اتوبوس، تاکسی، ...</p> <p>-پیشنهاد به روز رسانی سیاست های کلی حمل و نقل از جمله برای اضافه شدن یک بند با همین عنوان به سیاست های کلی این حوزه.</p> <p>-پیشنهاد حکم قانونی</p> <p>۲. توسعه وسایل نقلیه کم کربن (خودروهای هیبریدی، موتور سیکلت های برقی، ...)</p> <p>-پیشنهاد به روز رسانی سیاست های کلی حمل و نقل از جمله اضافه شدن یک بند با همین عنوان به سیاست های کلی این حوزه.</p> <p>-پیشنهاد حکم قانونی</p> <p>۳. بهبود کیفیت سوخت به منظور کاهش انتشار کربن</p> <p>-پیشنهاد به روز رسانی سیاست های کلی حمل و نقل از جمله اضافه شدن یک بند با همین عنوان به سیاست های کلی این حوزه.</p> <p>-پیشنهاد حکم قانونی</p> <p>۴. ارتقاء کیفیت استاندارد خودروهای ساخت داخل و</p>

<p>کنترل کیفیت واردات خودرو</p> <p>-پیشنهاد برای اضافه شدن یک بند با همین عنوان به سیاست های کلی حمل و نقل.</p> <p>-پیشنهاد حکم قانونی</p>				
<p>۱.توسعه استفاده از مصالح سازگار با محیط زیست</p> <p>- پیشنهاد اضافه کردن یک بند با همین عبارت به سیاست های کلی مسکن.</p> <p>۲.صرفه جویی در مصرف انرژی</p> <p>- پیشنهاد اضافه کردن یک بند با همین عبارت به سیاست های کلی مسکن.</p> <p>۳.استفاده از سیستم های هوشمند در مصرف آب و برق و سایر منابع انرژی در مسکن</p> <p>- پیشنهاد اضافه کردن یک بند با همین عبارت به سیاست های کلی مسکن.</p>	<p>- در قانون برنامه ششم توسعه:</p> <p>مواد ۵۹-الف / ۶۱-پ / ۶۱-ت / ۶۲-الف</p> <p>برنامه ششم توسعه</p> <p>ماده ۵۹-</p> <p>الف - وزارتخانه های راه و شهرسازی و کشور و شهرداری ها مکلفند در طول برنامه نسبت به احیاء، بهسازی، نوسازی و مقاوم سازی و بازآفرینی سالانه حداقل دویست و هفتاد محله در قالب مطالعات مصوب ستاد ملی بازآفرینی شهری پایدار بر حسب گونه های مختلف (شامل ناکارآمد- تاریخی- سکونتگاههای غیررسمی و حاشیه ای) و ارتقای دسترسی به خدمات و بهبود زیرساخت ها با رویکرد محله محور در چهارچوب قوانین و مقررات ذی ربط اقدام نمایند.</p> <p>تسهیلات و اعتبارات مورد نیاز سهم دولت همه ساله با پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و هماهنگی شهرداری ها به تصویب ستاد ملی بازآفرینی شهری پایدار می رسد و در قالب بودجه سنواتی پیش بینی می شود و در اختیار دستگاههای اجرائی ذی ربط و شهرداری ها قرار می گیرد. برنامه عملیاتی در دو بخش نوسازی مسکن و تأمین خدمات و زیرساخت، در سه ماهه اول اجرای قانون برنامه توسط وزارتخانه های راه و شهرسازی و کشور، سازمان، شورای عالی استان ها و کلیه دستگاههای عضو ستاد ملی بازآفرینی شهری پایدار در سطح مدیریت ملی، استانی و شهری تهیه و تعهد و التزام به اجرای برنامه های بازآفرینی شهری خواهند داشت.</p> <p>پیشنهاد: اصلاح بند الف-ماده ۵۹ به نحویکه اقدام جهت احیا، بهسازی،نوسازی و بازآفرینی با</p>	<p>الف- رفع مغایرت سیاست های کلی (بند ۶ از سیاست های کلی بخش مسکن)</p> <p>بند ۶-حمایت از تولید حرفه ای، انبوه و صنعتی مسکن.</p> <p>پیشنهاد: اصلاح سیاست به "حمایت از تولید حرفه ای، انبوه و صنعتی استاندارد در حوزه مسکن".</p>	<p>مسکن سبز</p>	<p>۳</p>

<p>اولویت فراهم نمودن شرایط فعالیت بخش خصوصی انجام شود و دستگاههای دولتی و شهرداری جز در مواردی که در جهت الگوسازی و ایجاد انگیزه صورت می گیرد ممنوع گردد و دستگاههای دولتی و عمومی صرفاً نظارت کنند. تسهیلات و اعتبارات و امنیت سرمایه گذاری نیز در اختیار بخش خصوصی قرار گیرد.</p>			
<p>ماده ۶۱-</p>			
<p>پ - وزارتخانه های راه و شهرسازی و کشور و شهرداری ها موظفند با اعمال سیاست های تشویقی و در چهارچوب قانون حمایت از احیای بافتهای فرسوده از اقدامات بخش غیردولتی برای احیاء و بازسازی بافتهای فرسوده در قالب بودجه مصوب حمایت نمایند.</p>			
<p>پیشنهاد: ضمن تاکید بر پیشنهاد مطرح شده در رابطه با ماده ۵۹ وزارتخانه های راه و شهرسازی، کشور و شهرداری ها از اقدامات بخش خصوصی برای احیا و بازسازی بافتهای فرسوده حمایت کنند. در غیراینصورت حمایت شهرداری ها از شهرداری ها (بخش غیردولتی) خواهد بود.</p>			
<p>ت - دولت مکلف است از طریق اعمال سیاستهای حمایتی، حقوقی، تشویقی و اعطای تسهیلات یارانه ای نسبت به احیاء و بهسازی حداقل ده درصد (۱۰٪) از بافتهای فرسوده شهری با رعایت سرانه های رو بنائی و زیر بنائی توسط بخش غیردولتی و شهرداریها اقدام و مابه التفاوت سود تسهیلات یارانه ای مورد نیاز را همه ساله در قوانین بودجه سنواتی پیش بینی نماید.</p>			
<p>پیشنهاد: اضافه شدن عبارت " و طراحی و ارائه نمونه های مدل مالی، قراردادهای، شرایط تامین مالی، نحوه تملک و واگذاری واحدهای ایجادشده" در سطر اول بعد از اعطای تسهیلات یارانه ای.</p>			
<p>ماده ۶۲- دولت موظف است به منظور ارتقای</p>			

			<p>شرایط محیطی پایدار و فراگیر ساکنان مناطق حاشیه نشین و برخورداری آنها از مزایای شهرنشینی و پیش‌نگری و پیشگیری از ایجاد سکونتگاه‌های غیرمجاز اقدامات زیر را انجام دهد:</p> <p>الف- برنامه ریزی برای مدیریت و توزیع متناسب فعالیت، جمعیت و مهاجرت در کشور و ممانعت از توسعه حاشیه نشینی با رویکرد تقویت مبادی مهاجرت، با ساماندهی مناطق حاشیه نشین و کاهش جمعیت آن سالانه ده درصد (۱۰٪).</p> <p>پیشنهاد: اصلاح برنامه ریزی مورد نظر در بند الف ماده ۶۲ به نحویکه ایجاد مسکن مناسب و شایسته برای همه، توجه به زیرساخت های حوزه مسکن در روستاها و شهرهای دیگر به جز پایتخت در اولویت قرار گیرد. و عبارت "ضمن حفاظت از محدوده و حریم قانونی شهرها و روستاها به منظور ساماندهی" در سطر اول بعد از "دولت موظف است" اضافه شود.</p> <p>- در سایر قوانین و مقررات: مغایرت شناسایی نشد.</p>
<p>۴</p> <p>مدیریت آب</p>		<p>-رفع مغایرت های بندهای ۳ و ۵ از سیاست های کلی آب:</p> <p>بند ۳-افزایش استحصال آب و به حداقل رساندن ضایعات طبیعی و غیرطبیعی آب در کشور از هر طریق ممکن.</p> <p>پیشنهاد: حذف عبارت "افزایش استحصال آب و"</p> <p>بند ۵ -مهار آب هایی که از کشور خارج می شود و اولویت استفاده از منابع آب مشترک.</p> <p>پیشنهاد: حذف عبارت "مهار آب هایی که از کشور خارج می شود و"</p>	<p>-در قانون برنامه ششم توسعه:</p> <p>-تبصره بند الف ماده ۳۶ برنامه ششم توسعه ماده ۳۶-</p> <p>الف - دولت مکلف است اقدامات لازم را با رعایت سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی در جهت اصلاح نظام بهره برداری آب آشامیدنی، بهره وری استحصال و بهره وری مصرف آن را حداقل معادل سی درصد (۳۰٪) ارتقاء دهد و نیز حداقل سی درصد (۳۰٪) آب آشامیدنی مناطق جنوبی کشور را از طریق شیرین کردن آب دریا تا پایان اجرای قانون برنامه تأمین نماید</p> <p>تبصره - وزارت نیرو موظف است تا پایان اجرای قانون برنامه تمهیدات لازم را جهت تأمین، طراحی و ساخت حداقل معادل هفتاد درصد (۷۰٪) آب</p>
<p>۱. امکان دسترسی به آب سالم برای همه</p> <p>- پیشنهاد اضافه شدن یک بند به سیاست های کلی آب با همین عبارت.</p> <p>۲. افزایش بهره وری مصرف آب (در بخش های کشاورزی، صنعت، خانگی)</p> <p>- پیشنهاد اصلاح بند ۲ سیاست های کلی آب به همین عبارت.</p> <p>۳. رعایت حقآبه های محیط زیستی دریاچه ها، تالاب ها، رودها و ...</p>			

<p>- پیشنهاد اضافه شدن یک بند به سیاست های کلی آب با همین عبارت.</p>	<p>شیرین کن های مورد نیاز در شهرهای حوزه خلیج فارس و دریای عمان را از جمله از طریق خرید تضمینی آب شیرین شده و نیز مدیریت هوشمند و تجمیع خرید آب شیرین کن از طریق انتقال فناوری به داخل انجام دهد. مدیریت انتقال فناوری از طریق جهاد دانشگاهی، دانشگاهها و مراکز پژوهشی و شرکتهای دانش بنیان انجام می شود.</p> <p>پیشنهاد: با توجه به تبصره یک ماده ۳۸ قانون برنامه ششم، این موضوع می بایست قبلا مورد ارزیابی استراتژیک قرار گیرد. بنابراین اصلاح این ماده و تبصره مربوطه لازم است.</p> <p>-در سایر قوانین و مقررات: قوانین و مقررات حوزه آب با وجود ۴۴۳۰ قانون و مقرره، از انباشتگی قابل ملاحظه ای برخوردار است. شکل گیری قوانین و مقررات این حوزه به طور تقریبی از سال ۱۲۹۲ آغاز گردیده است. برخی از آنها از قبیل روش محاسبه جریمه مصارف مازاد مشترکین آب به شورای اقتصاد در سال ۱۲۹۲، ثبت آبها اعم از قنات و رودخانه و چشمه سار در سال ۱۳۰۹، تشکیل سازمان آب یاری و تعیین اساسنامه، آئین نامه اجرایی قانون حفظ و حراست از آبهای زیرزمینی کشور در سال ۱۳۴۵، تعیین عرض حریم برای انهار اصلی و فرعی سال ۱۳۴۶، آئین نامه اکتشافی و بهره برداری از آب های معدنی کشور در زمره اولین مقرراتی هستند که در این حوزه بوجود آمده است و قانون آب و نحوه ملی شدن آن در سال ۱۳۴۷ و آئین نامه های اجرایی، قانون توزیع عادلانه آب در سال ۱۳۶۱ و اصلاحات بعدی از قوانین مربوطه محسوب می شوند. طی سال های اخیر مصوبات گوناگون و متعدد در زمینه های اختصاص مبالغی برای تامین آب شرب روستاها به استانداری ها(شرکت های آب و فاضلاب روستایی)، اختصاص مبالغی برای طرح های مقابله و پیشگیری از خشکسالی و سایر حوادث احتمالی به وزارت نیرو، اختصاص مبالغی برای اجرای پروژه جمع آوری آبهای سطحی و کنترل سیلاب، برای اجرای طرح های مهار و</p>		
--	--	--	--

			<p>تنظیم آبهای مرزی و شبکه های آبیاری و زهکشی، اختصاص مبالغی برای عملیات اجرایی درحوضه آبریز دریاچه ارومیه، اختصاص مبالغی برای تامین آب شرب اضطراری برخی استان ها، تخصیص اعتبار به منظور رفع تنش آب شرب در مناطق بحرانی در اختیار دستگاه های اجرایی جهت مدیریت تنش آب که جملگی جهت پروژه های حفر چاه و برداشت آب در مناطق مختلف است) مصوبات مذکور با تزریق منابع مالی به روش ها و راهکارهای ریشه ای همچون کنترل و مدیریت منابع آب و یا مصرف مجدد اختصاص ندارد و جملگی آنها صرفا در اختیار گذاشتن مبالغی با عنوان مقابله با شرایط خشکسالی و غیره بوده است. علاوه بر این موارد احکام نسبتا خوبی طی سال های اخیر ۹۴-۹۶ به تصویب رسیده که با اهداف اقتصاد سبز منطبق است از جمله در خصوص افزایش نرخ تعرفه های آب شهری بر اساس میزان مصرف که اهم بسیار مناسبی جهت کنترل میزان مصرف آن است به سمت واقعی شدن قیمت بر اساس ارزش ذاتی آب است، برقی شدن چاه های آب و تلمبه های مربوطه با الزام به نصب کنتورهای هوشمند و منع قانونی برداشت آب بیشتر نسبت به قبل، جمع آوری آب باران و آب های سطحی و توجه به بازچرخانی و مصرف مجدد که جملگی منطبق با اهداف اقتصاد سبز است اما نیازمند برنامه ریزی های کوتاه و بلند مدت، تعیین گروه های مخاطب و اطلاع رسانی از طریق رسانه های عمومی، برنامه های آموزشی در مدارس و بطورکلی جلب همکاری شهروندان و جامعه است.</p>
۵	مدیریت پسماند	حوزه مدیریت پسماند فاقد سیاست کلی است	<p>- در قانون برنامه ششم توسعه: مغایرت ندارد - در سایر قوانین و مقررات: ۱. تصویب نامه صدور مجوز احداث سایت دفع پسماندهای پزشکی و صنعتی در محدوده ۱۲۰ کیلومتری تهران / ۱۳۹۴ هیئت وزیران در جلسه ۱۴ / ۱۱ / ۱۳۹۴ به پیشنهاد شماره ۶۰ / ۲۱۷۹۷۹ مورخ ۲۱ / ۱۰ / ۱۳۹۳ وزارت صنعت، معدن و تجارت و به استناد اصل یکصد و</p>
<p>۱. اصلاح الگوی مصرف منابع (منابع مصرفی مانند مواد غذایی، کاغذ، لوازم تحریر، مواد اولیه صنایع، ...) ۲. کاهش حجم زباله در محل های دفن با افزایش بازیافت و باز مصرف پیشنهاد می شود با توجه به عدم</p>			

<p>وجود سیاست کلی در حوزه مدیریت پسماند، هردو مورد بعنوان بندهای این حوزه مورد توجه قرار گیرد.</p>	<p>سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب کرد:</p> <p>وزارت صنعت معدن و تجارت مجاز است با رعایت قوانین مربوط از جمله مواد (۱۲) و (۱۳) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا - مصوب ۱۳۷۴ - مواد (۱۲) و (۱۳) قانون مدیریت پسماندها - مصوب ۱۳۸۳ - و حفظ حریم شهر فرودگاهی امام خمینی (ره) نسبت به صدور مجوز احداث سایت دفع پسماندهای پزشکی و صنعتی در محدوده یکصد و بیست کیلومتری تهران اقدام نماید.</p> <p>پیشنهاد: دامنه اجرای این مصوبه باید به شهرهای شمالی و کلان شهرهای کشور تعمیم داده شود.</p> <p>۲. تصویبنامه در خصوص دستگاههای موظف به اجرای اقدامات مربوط به مدیریت پسماند طی زمانبندی تعیین شده/۱۳۹۴ ردیف ۲ جدول شماره (۱) افزایش تعرفه و تعیین بر اساس میزان پسماند</p> <p>ردیف ۲- افزایش تدریجی تعرفه هزینه های مدیریت پسماند تا سقف قیمت تمام شده جمع آوری، حمل و دفن بهداشتی زباله های شهری</p> <p>پیشنهاد: در افزایش قیمت بهتر است به مولفه های وزن و حجم پسماند نیز توجه شود تا به تدریج موجب کاهش تولید پسماند در مبدا گردد.</p>			
<p>۱- توسعه کشاورزی پایدار و ارگانیک</p> <p>-اصلاح بند ۱ سیاست های کلی کشاورزی تحت عنوان "توسعه کشاورزی پایدار و ارگانیک"</p> <p>-اصلاح و شفاف سازی قانون ایمنی زیستی به نحویکه از تولید محصولات ارگانیک و</p>	<p>- در قانون برنامه ششم توسعه: ماده ۳۱ قانون برنامه ششم توسعه دولت موظف است برای حصول اهداف بندهای ششم و هفتم سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی در جهت تأمین امنیت غذایی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی، ارتقاء سطح سلامت مواد غذایی تا استاندارد جهانی، اصلاح و بهینه نمودن الگوی مصرف و حمایت موثر از تولید و صادرات در محصولات دارای مزیت های نسبی و ایجاد مزیت های جدید (از جمله هدفمند نمودن یارانه ها در جهت تولید و</p>	<p>بند ۲- تأمین امنیت غذایی با تکیه بر تولید از منابع داخلی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی، ارتقاء سطح سلامت مواد غذایی تا استاندارد جهانی، اصلاح و بهینه نمودن الگوی مصرف و حمایت موثر از تولید و صادرات در محصولات دارای مزیت های نسبی و ایجاد مزیت های جدید (از جمله هدفمند نمودن یارانه ها در جهت تولید و</p>	<p>کشاورزی پایدار</p>	<p>۶</p>

<p>کشاورزی پایدار حمایت و به طور دقیق نحوه تشخیص و جلوگیری از تولید و ورود محصولات تراریخته جلوگیری شود.</p> <p>۲-افزایش بهره وری مصرف آب در کشاورزی</p> <p>-اصلاح بند ۵ سیاست های کلی کشاورزی به عنوان "افزایش بهره وری آب در کشاورزی" به جای ارتقا بهره وری از آب در تولید محصولات کشاورزی.</p> <p>۳.اصلاح الگوهای کشت، تنوع محصول و دام</p> <p>-افزودن یک بند به سیاست های کلی کشاورزی با عنوان "اصلاح الگوهای کشت و فراهم نمودن زمینه های اجرای آن ظرف یک دوره برنامه و تلاش در جهت تداوم و به روزرسانی آن، تنوع محصول و دام"</p> <p>۴-اصلاح مصرف کود و سم</p> <p>-افزودن یک بند به سیاست های کلی کشاورزی با عنوان "کاهش مصرف کود و سم با رویکرد جایگزین نمودن روش های بیولوژیک"</p>	<p>صادراتی، رسیدن به تراز تجاری مثبت، تقویت و تکمیل زنجیره های تولید و توسعه صادرات و ارتقای بهره وری آب و خاک کشاورزی اقدامات زیر را جهت حصول به شاخص های کمی به شرح مندرج در جداول ذیل انجام دهد.</p> <p>پیشنهاد: اصلاح عبارت "نیل به خودکفایی" به عبارت "تولید پایدار با رعایت بند ۲ سیاست های کلی حوزه کشاورزی".</p> <p>- در سایر قوانین و مقررات:</p> <p>-ماده ۳ قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی/۱۳۹۱.</p> <p>ماده ۳- وزارت جهاد کشاورزی موظف است در واردات هریک از کالاهای بند (الف) ماده (۱) این قانون برای تأمین نیاز داخلی و تنظیم بازار به نحوی عمل نماید که سالانه حداقل ده درصد (۱۰٪) به میزان تولید داخلی این محصولات افزوده شود تا کالاهای مزبور به مرز خودکفایی در تولید داخلی برسد.</p> <p>پیشنهاد: عبارت "با نگاه راهبردی در مواردی که با در نظر گرفتن شاخص های مختلف اقتصادی زیست محیطی به منفعت کشور باشد" در انتهای سیاست اضافه شود.</p> <p>- ماده واحده قانون اصلاح قانون استخدام مهندسين ناظر توليدات کشاورزی/۱۳۹۰</p> <p>ماده واحده - دولت موظف است از تاریخ تصویب این قانون و حداکثر ظرف سه سال با رعایت حکم بند (ج) ماده (۲۴) قانون مدیریت خدمات کشوری، تعداد ده هزار ناظر بخش کشاورزی و منابع طبیعی با تحصیلات کارشناسی و بالاتر که از سال زراعی ۱۳۸۲ به بعد حداقل دو سال سابقه فعالیت مستمر در زمینه منابع طبیعی و تولید محصولات راهبردی و اساسی بخش کشاورزی داشته باشند و یا در تعاونیهای تولید به عنوان مدیر و یا کارشناس فعالیت نموده و در</p>	<p>صادرات).</p> <p>پیشنهاد: اصلاح عبارت "نیل به خودکفایی در محصولات اساسی" به "و توسعه کشاورزی پایدار ضمن استفاده از ظرفیت های بین المللی (همچون کشت فراسرزمینی) در جهت حفظ منابع پایه داخلی".</p> <p>بند ۳- اصلاح ساختار و نظام بهره برداری بخش کشاورزی با تشویق کشاورزان به رعایت اندازه های فنی - اقتصادی واحدهای تولیدی متناسب با نوع فعالیت و شرایط مختلف اجتماعی، اقتصادی و اقلیمی کشور و تأکید بر جهت گیری حمایتی دولت از این سیاست ها بویژه در واگذاری منابع آب و خاک.</p> <p>پیشنهاد: حذف عبارت "تأکید بر جهت گیری حمایتی دولت از این سیاست ها بویژه در واگذاری منابع آب و خاک" و اضافه کردن واژه "و زیست محیطی" بعد از "اقلیمی".</p> <p>بند ۴- نوسازی نظام تولید کشاورزی بر مبنای دانش نوین و بومی سازی فناوری های روز، تربیت، حفظ و تجهیز نیروی انسانی مورد نیاز، توسعه و تقویت تعاونی ها و سایر تشکل های اقتصادی، اجتماعی، صنفی و تخصصی با مشارکت آحاد جامعه و رقابتی نمودن فعالیت ها در بخش.</p> <p>پیشنهاد: اصلاح عبارت "بومی سازی فناوری های روز" به "ایجاد زیرساخت های لازم جهت بومی سازی فناوری های روز".</p>	
--	--	--	--

<p>بند ۸- تخصیص یارانه هدفمند به بخش کشاورزی در جهت تحقق خودکفایی، حمایت از ساخت زیربناها، مراعات معیارهای زیست محیطی، قابلیت انعطاف در شرایط محیطی مختلف و ارتقاء قدرت رقابت در بازارهای داخلی و بین‌المللی.</p> <p>پیشنهاد: اصلاح عبارت "تخصیص یارانه هدفمند به بخش کشاورزی در جهت تحقق خودکفایی" به "تخصیص هدفمند یارانه در جهت ایجاد زیرساخت های لازم برای تحقق اقتصاد سبز"</p>	<p>مدیریت جهاد کشاورزی استانها، شهرستانها و یا مراکز خدمات کشاورزی دارای سوابق مشارکت و نظارت در امور یاد شده باشند، با رعایت ماده (۴۶) قانون مدیریت خدمات کشوری و شرایط عمومی استخدامی کشور در پستهای عملیاتی و نظارتی جهاد کشاورزی شهرستانها و یا مراکز خدمات کشاورزی استخدام نماید.</p> <p>تبصره - اشخاص دارای تحصیلات دانشگاهی بالاتر و یا سابقه کاری طولانی تر از اولویت در استخدام برخوردارند.</p> <p>پیشنهاد: حذف عبارت "تحصیلات دانشگاهی بالاتر و یا" -بخشنامه رییس جمهور در مورد برنامه ریزی دستگاه های اجرایی برای صرفه جویی در مصرف آب آشامیدنی، کشاورزی و صنعتی/۱۳۹۶</p> <p>با سلام، دستور مقام محترم ریاست جمهوری در جلسه ۲۴ / ۱۰ / ۱۳۹۶ هیئت وزیران به شرح زیر ابلاغ می شود:</p> <p>۱- با توجه به میزان اندک بارندگی ها در سال جاری، دستگاه های اجرایی ذی ربط جهت صرفه جویی در مصرف آب آشامیدنی، کشاورزی و صنعتی برنامه ریزی کنند تا با مشکل مواجه نشوند.</p> <p>۲- وزیر کشور نسبت به تبیین موضوع برای استانداران و فرمانداران اقدام کند.</p> <p>پیشنهاد: بخشنامه بسیار خوب است و مستلزم برنامه ریزی و اقدام در جهت ایجاد سازوکارهای مناسب و عنداللزوم اصلاح بخشی از ضوابط و مقررات است. حکمی از سوی هیات وزیران جهت اطلاع رسانی و آموزش از طریق رسانه های عمومی بسیار موثر است.</p> <p>-تصویب نامه در خصوص بدهی صندوق بیمه</p>
--	--

<p>محصولات کشاورزی به بانک کشاورزی تا پایان سال ۱۳۹۴ به مبلغ هجده هزار و نود و هشت میلیارد ریال به عنوان بدهی دولت به بانک کشاورزی</p> <p>هیئت وزیران در جلسه ۸/ ۱۲/ ۱۳۹۵ به پیشنهاد مجمع عمومی صندوق بیمه محصولات کشاورزی و به استناد مواد (۳۲) و (۳۳) اساسنامه صندوق یاد شده - مصوب ۱۳۶۳ - تصویب کرد:</p> <p>۱- بدهی صندوق بیمه محصولات کشاورزی به بانک کشاورزی تا پایان سال ۱۳۹۴ که طی نامه شماره ۹۶۱۰۷۲۴ مورخ ۳۰ / ۱ / ۱۳۹۶ به تأیید سازمان حسابرسی رسیده است، به عنوان بدهی دولت به بانک کشاورزی منظور می شود.</p> <p>پیشنهاد: اصلاح ساختار صندوق بیمه و استفاده از ظرفیت های کارشناسی و بخش خصوصی با رعایت اصل ۴۴ قانون اساسی.</p> <p>- آیین نامه اجرایی قانون جلوگیری از خرد شدن اراضی کشاورزی و ایجاد قطعات مناسب فنی، اقتصادی/۱۳۹۵</p> <p>ماده ۲ - تفکیک، افراز، تقسیم و خرد شدن اراضی کشاورزی به قطعات کمتر از حد نصاب های فنی و اقتصادی ممنوع است.</p> <p>پیشنهاد: علاوه بر جلوگیری از خرد شدن اراضی موجود کشاورزی، دولت موظف گردد که در واگذاری های خود جهت توسعه بخش کشاورزی ضمن ساماندهی نیروهای واجد شرایط اشتغال، حد نصاب های فنی و اقتصادی را رعایت نماید.</p> <p>- مصوبه شورای اقتصاد در مورد رد پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی در خصوص قیمت خرید تضمینی محصولات زراعی برای سال ۱۳۹۶ و محصولات باغی برای سال ۱۳۹۵/۱۳۹۵</p>			
--	--	--	--

			<p>با توجه به اینکه وظیفه تنظیم بازار بر عهده وزارت جهاد کشاورزی می باشد حذف قیمت خرید تضمینی در شرایطی که از واردات بی رویه جلوگیری گردد می تواند کارساز باشد. ضمن اینکه رد پیشنهاد وزارت جهاد مغایر با سیاست های بخش کشاورزی است.</p> <p>- تعیین و توزیع یارانه نهاده ها و عوامل تولید کشاورزی در سال ۱۳۹۰</p> <p>(ردیف (۱) و (۴) جدول اول و تمام ردیف های جدول دوم)</p> <p>۱ - یارانه نهاده ها و عوامل تولید کشاورزی</p> <p>ردیف اول- بهینه سازی در مصرف سموم، کود شیمیایی و مبارزه هوایی با آفات عمومی</p> <p>ردیف چهارم- کود شیمیایی</p> <p>۲ - سقف مقدار توزیع و قیمت فروش انواع کود شیمیایی</p> <p>پیشنهاد: اصلاح در جهت تقویت نهاده ها و کشاورزی ارگانیک و طبیعی.</p>	
۷	جنگلداری پایدار	<p>حوزه جنگلداری فاقد سیاست کلی است. سیاست مغایر در سایر سیاست های کلی ندارد اما نحوه حفاظت، اصلاح توسعه و بهره برداری پایدار از منابع طبیعی مد نظر نگرفته است.</p> <p>پیشنهاد: در بند (۱) سیاست های منابع طبیعی، نحوه حفاظت، اصلاح توسعه و بهره برداری پایدار از منابع طبیعی مد نظر قرار گیرد.</p>	<p>در قانون برنامه ششم توسعه:</p> <p>مغایرت ندارد</p> <p>- در سایر قوانین و مقررات:</p> <p>۱-در مورد شرایط بهره برداری، تبدیل و واگذاری عرصه های منابع طبیعی از جمله جنگل ها، قوانین و مقررات معارض وجود دارد بعنوان مثال منابع طبیعی قابل واگذاری در محدوده و حریم شهرها و روستاها، منابع طبیعی و معادن، منابع طبیعی و مناطق حفاظت شده، منابع طبیعی در کوهستان و حریم رودخانه و... نحوه انجام فعالیت های امنیتی ، نظامی و دفاعی در محدوده منابع طبیعی، منابع طبیعی و مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، منابع طبیعی و توسعه بخش کشاورزی که می بایست وحدت</p>	<p>۱.به روز رسانی طرح های مدیریت جنگل (حفظ، بهره برداری، احیاء و ..)</p> <p>۲. توسعه زراعت چوب پیشنهاد:</p> <p>- با توجه به پیش بینی سیاست های حوزه جنگلداری در سیاست های حوزه منابع طبیعی و عدم وجود سیاست مشخص در حوزه جنگلداری و اهمیت این شاخه از منابع طبیعی، پیشنهاد به روزرسانی و تهیه و تدوین سیاست های کلی این حوزه با اولویت ۲ بند فوق ضرورت دارد.</p>

<p>با توجه به اینکه مرز منابع طبیعی و مستثنیات مخدوش بوده و این موضوع از عوامل تخریب و تجاوز و تغییر کاربری می باشد پیشنهاد می شود قانون جامع حدنگار بجای اجرای کاداستر(حدنگاری) در کل منابع طبیعی مد نظر قرار گیرد.</p> <p>-حسابرسی در عملکرد ملی شدن منابع طبیعی (طی ۵۰ سال اخیر از سال ۴۱ تا ۹۱) جایگاه قانونی پیدا کند و برنامه های اصلاح و مدیریت پایدار منابع طبیعی تدوین گردد.</p>	<p>مدیریت و انسجام لازم ایجاد گردد.</p> <p>۲-آئین نامه ماده ۸ قانون افزایش بهره وری کشاورزی و منابع طبیعی نحوه مدیریت منابع طبیعی واقع در این حوزه را مشخص ننموده و موجب تداخل وظایف گردیده است.</p> <p>۳-آئین نامه نحوه استفاده از اراضی واقع در محدوده مناطق آزاد و ویژه اقتصادی تفکیک بین منابع طبیعی قابل تبدیل و واگذاری (مراعات غیر مشجر) و غیرقابل واگذاری(مراعات مشجر،بیشه های طبیعی، اراضی جلگه ای و جنگلها) را مشخص ننموده است.</p> <p>۴-در آئین نامه استراحت جنگل موضوع نحوه اجرای وظایف سازمان جنگلها و مراتع درخصوص تهیه طرح حفاظت و بهره برداری بشرح مواد ۲و۳ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع باید مشخص گردد.</p> <p>۵-برخی مصوبات که فراهم آورنده شرایط تغییر کاربری هستند مانند:</p> <p>-مصوبه واگذاری حق استفاده (۳/۱) هکتار از اراضی پلاک ثبتی (۱۷) فرعی از (۸۴۶) اصلی واقع در دهستان کمهر بخش ثبتی (۶) شهرستان سپیدان استان فارس با حفظ مالکیت دولت جمهوری اسلامی ایران به نمایندگی وزارت جهادکشاورزی (سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور) به دهیاری روستای مارگون به منظور احداث مجتمع خدماتی گردشگری به مدت سی سال/۱۳۹۶ (امکان تغییر کاربری)</p> <p>- مصوبه واگذاری حق استفاده (۲) هکتار از اراضی پلاک ثبتی ۸۴۶۷ اصلی مشهور به رزک واقع در منطقه (۳) بخش ثبتی (۱۱) شهرستان جهرم استان فارس با حفظ مالکیت دولت جمهوری اسلامی ایران به نمایندگی وزارت جهادکشاورزی (سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور) به منظور احداث پایگاه بین جاده ای به مدت سی سال به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران/۱۳۹۶ (امکان تغییر کاربری)</p> <p>-مصوبه واگذاری حق استفاده از اراضی پلاک</p>		
---	--	--	--

				<p>ثبتي (۱) فرعي از (۴۰) اصلي، موسوم به کلاته نو، واقع در حوزه ثبتي بجنستان، بخش دو شهرستان گناباد، استان خراسان رضوي به نمايندگي وزارت جهاد کشاورزي (سازمان جنگلها، مراتع و آبخيزداري کشور) ۱۳۹۴/ (امکان تغيير کاربري</p> <p>پيشنهاد: اين واگذاري ها مي بايست در قالب طرح هاي بهره برداري با حفاظت از منابع صورت گيرد.</p>
۸	<p>شیلات پایدار</p>	<p>-حوزه شیلات فاقد سیاست کلی مستقل است. در بند ۱-سیاست های کلی منابع طبیعی با راهبردهای تعیین شده مغایرت دارد.</p> <p>پیشنهاد: اصلاح عبارت "سرعت بخشیدن به روند تولید این منابع" به "لزوم تدوین روش های بهره برداری پایدار".</p>	<p>- در قانون برنامه ششم توسعه: مغایرت شناسایی نشد</p> <p>- در سایر قوانین و مقررات: مغایرت شناسایی نشد</p>	<p>۱.دستیابی به حداکثر برداشت پایدار آبیان</p> <p>۲. توسعه آبی پروری سازگار با محیط زیست</p> <p>۳.اصلاح الگوهای برداشت آبیان</p> <p>پیشنهاد: باتوجه به عدم وجود سیاست های کلی در حوزه مدیریت شیلات و نقش پایداری آن در دستیابی به اهداف اقتصاد سبز، شکل گیری سیاست های کلی مربوطه با اولویت ۳بند فوق ضروری می باشد.</p>
۹	<p>گردشگری سبز</p>	<p>-حوزه گردشگری فاقد سیاست کلی است. شاخص های اقتصاد سبز این حوزه با بند ۱ سیاست های کلی منابع طبیعی مغایرت دارد.</p> <p>پیشنهاد: اصلاح عبارت "سرعت بخشیدن به روند تولید این منابع" به "لزوم تدوین روش های بهره برداری پایدار" در حوزه گردشگری سبز نیز کاربردی و با اهمیت خواهد بود.</p>	<p>-در قانون برنامه ششم توسعه: بند ماده ۳۶، برنامه ششم توسعه</p> <p>- از سایر قوانین و مقررات:</p> <p>۱-تصویب نامه در خصوص اقدامات وزارت راه و شهرسازی با تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران نسبت به شناسایی، تصویب و اعلان عمومی اراضی ملی و دولتی مستعد احداث دهکده ها یا شهرک های گردشگری در کل کشور ۱۳۹۶</p> <p>۲-اصلاح تصویبنامه با موضوع اختصاص مبالغی جهت اجرای طرح های گردشگری، ایجاد موزه و دبیرخانه مطالعات باستان شناسی دریای خزر و سالم سازی سواحل آن و احیای بناهای تاریخی در استان مازندران توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری/۱۳۹۰ بررسی بیشتر نیاز دارد</p>	<p>۱.توسعه طبیعت گردی</p> <p>۲.توانمندسازی جوامع محلی در صنعت گردشگری</p> <p>پیشنهاد: با توجه به عدم وجود سیاست کلی در حوزه مدیریت گردشگری و نقش آن در دستیابی به اهداف اقتصاد سبز به ویژه دستیابی به فقرزدایی، سیاست های کلی این حوزه مشخص شوند و هردو راهبرد بعنوان بندهای این حوزه مورد توجه قرار گیرد.</p>
۱۰	<p>فقرزدایی</p>	<p>-حوزه فقرزدایی فاقد سیاست کلی است.</p>	<p>-در قانون برنامه ششم توسعه: مغایرت ندارد</p>	<p>۱. حفظ و بهره برداری پایدار</p>

<p>از منابع طبیعی</p> <p>۲. تامین آب سالم</p> <p>۳. تامین خدمات بهداشتی</p> <p>۴. تامین انرژی</p> <p>۵. توسعه مشاغل سبز</p> <p>۶. برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان</p> <p>پیشنهاد: با توجه به عدم وجود سیاست کلی در حوزه فقرزدایی و نقش آن در دستیابی به یکی از مهمترین اهداف اقتصاد سبز، سیاست های کلی این حوزه مشخص شوند و ۶ راهبرد بعنوان بندهای این حوزه مورد توجه قرار گیرد.</p>	<p>-در سایر قوانین و مقررات:</p> <p>قوانین و مقررات این حوزه با توجه به ابعاد گسترده فقرزدایی و راهبردهای آن بسیار متعدد و پراکنده است. برخی از قوانین و مقررات در این حوزه با توجه به راهبردهای حفظ و بهره برداری پایدار از منابع طبیعی، تامین آب سالم و خدمات بهداشتی، تامین انرژی در محورهای اختصاصی مربوطه وجود دارند و بررسی شدند. برخی از آنها مربوط به راهبردهای توسعه مشاغل سبز و دستیابی به برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان است که بررسی ها نشان دهنده اجرای طرح های حمایت از اشتغال زنان سرپرست خانوار و توانمندسازی بانوان در استان های مختلف در قالب مصوبات دولت طی سال های اخیر است که در مقایسه با اهداف اقتصاد سبز و راهبردهای تعیین شده بسیار ناچیز است و نیازمند تقویت سیاست ها و قوانین و مقررات مربوطه است.</p>	<p>در سایر سیاست های کلی مرتبط مغایرت هایی دارد از جمله بندهای ۲ و ۳ و ۴ و ۸ از سیاست های کلی کشاورزی، بندهای (الف-۱ و ۲) (ب-۱ و ۲) سیاست های انرژی، بندهای ۴ و ۶ و ۷ و ۱۰ و ۱۳ اقتصاد مقاومتی، بندهای ۳ و ۵ سیاست های آب، بند ۶ سیاست های مسکن و بند ۱ سیاست های منابع طبیعی. پیشنهادهای اصلاحی همه موارد به جز اقتصاد مقاومتی در محورهای تخصصی مربوطه داده شد. در ذیل به مغایرت ها و پیشنهادهای اصلاحی سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی پرداخته می شود:</p> <p>بند ۴-استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی یارانه ها در جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص های عدالت اجتماعی.</p> <p>پیشنهاد: اصلاح عبارت به: درجهت تولید پایدار؛</p> <p>بند ۶-افزایش تولید داخلی نهاده ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی)، و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص.</p> <p>پیشنهاد: حذف عبارت: افزایش تولید داخلی نهاده ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی)؛</p> <p>بند ۷- تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا).</p> <p>پیشنهاد: اصلاح عبارت به "با تأکید بر افزایش کمی و کیفی ذخایر (مواد اولیه و کالا) از طریق تولید یا واردات"</p>	
--	---	---	--

- متن لایحه پیشنهادی:

نظر باینکه وضعیت «محیط زیست» یکی از بحران‌های در کمین اقتصاد ملی جمهوری اسلامی ایران و اولویت‌های برنامه ششم توسعه بوده و عدم حل مشکلات زیست محیطی ممکن است به عواقب اقتصادی، عواقب سیاسی و اجتماعی نیز منجر گردد؛ لذا با توجه به مطالعات انجام شده در کشور از جمله در کمیسیون آب، محیط زیست و اقتصاد سبز اتاق بازرگانی ایران، درخصوص بررسی چرایی بحرانی شدن وضعیت محیط زیست، اصول اقتصاد سبز و لزوم توجه به رویکرد محیط زیستی بخش خصوصی در دوره پسابرجام و بمنظور کنترل و پیشگیری عواقب زیست محیطی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی، از جمله قرار گرفتن جایگاه ایران جزو ۱۰ کشور بیشترین تولیدکننده دی‌اکسیدکربن و رتبه ۱۰۵ شاخص جهانی عملکرد محیط‌زیستی و رتبه ۵۴ شاخص جهانی عملکرد تغییرات اقلیم که ناشی از آلودگی‌های افسار گسیخته، اتمام منابع آب زیرزمینی و سطحی، فرسایش شدید خاک، جنگل‌تراشی، تخریب‌های فزاینده، نابودی تنوع‌زیستی و خدمات بوم‌سازگان (اکوسیستم‌ها)، صنعت ناسازگار و جانمایی نامناسب، سیاست‌گذاری‌های موقت و ناپایدار است، لایحه زیر جهت بررسی کمیسیون‌های تخصصی دولت جمهوری اسلامی ایران با حضور صاحب‌نظران بخش خصوصی و نهادهای مدنی حامی حفاظت از محیط زیست کشور تقدیم می‌گردد:

۱- به دولت اجازه داده می‌شود براساس «برنامه محیط‌زیست سازمان ملل» و تعریف ارائه شده از اقتصاد سبز که شامل فعالیت‌های دربرگیرنده کربن کمتر، کارایی منابع و مسائل اجتماعی است و از طرفی، به افزایش رفاه انسان و برابری اجتماعی منجر می‌شود و از طرف دیگر، خطرات محیط‌زیستی و کمبودهای بوم‌شناختی (اکولوژیکی) را به‌طور چشم‌گیری کاهش می‌دهد؛ نسبت به تنظیم و اجرای برنامه عمل و بسته‌های اجرائی اقتصاد سبز با رعایت ۱۵ اصل راهبردی مهم که عبارتند از: ۱- توزیع عادلانه ثروت؛ ۲- عدل و انصاف اقتصادی؛ ۳- عدالت بین‌نسلی؛ ۴- رویکرد پیشگیرانه؛ ۵- حق توسعه؛ ۶- درونی‌سازی اثرات جانبی؛ ۷- همکاری بین‌المللی؛ ۸- مسوولیت بین‌المللی؛ ۹- دسترسی به اطلاعات، مشارکت و پاسخگویی؛ ۱۰- تولید و مصرف پایدار؛ ۱۱- برنامه‌ریزی استراتژیک، هماهنگ و یکپارچه برای ارائه توسعه پایدار، اقتصاد سبز و کاهش فقر؛ ۱۲- انتقال و گذار منصفانه؛ ۱۳- بازتعریف رفاه اجتماعی؛ ۱۴- عدالت جنسیتی و ۱۵- حراست از تنوع‌زیستی و جلوگیری از آلودگی تمام بخش‌های محیط‌زیست اقدام نماید.

۲- در جهت اجرای برنامه مشارکت برای اقدام در مسیر اقتصاد سبز (PAGE)، اهداف زیر را دنبال کند:

الف- تقویت قدرت کشور در تنظیم و پذیرش سیاست‌های اقتصاد سبز از طریق پیشنهاد مجموعه‌ای جامع از خدمات و ابزارها به دستگاه‌های اجرائی و سایر ذی‌مدخلان، ارتقاء یک رویکرد استراتژیک جهت امکان توسعه اقتصادی با رعایت مسائل زیست‌محیطی- اجتماعی، تجهیز سیاست‌های حمایتی و جمع‌آوری داده‌های کمی مؤثر بر سرمایه‌گذاری اقتصاد سبز و اطمینان‌سازی در ساختار نتیجه محور و تمرین برای بنگاه‌های کارا.

ب- افزایش ظرفیت و قدرت دستگاه‌های اجرائی و شرکای ملی برای تأمین مالی و نوآوری‌های مربوطه در اقتصاد سبز از طریق تهیه راهنماهای فنی برای نهاد‌های داخلی تجهیز مالی و سیاست‌های مکمل اقتصاد سبز، مشاوره در مورد مکانیسم‌های اداری و هماهنگ‌کننده ذی‌مدخلان، مباحث مربوط به مالکیت ملی و چالش‌های تکمیلی و ایجاد ساختار استخدام و استراتژی‌های توسعه صنعتی برای ارتقاء خط‌مشی‌های فنی، امکانات کارآفرینی و افزایش مهارت‌ها.

ج- ارتقاء و فراهم‌سازی دسترسی‌های جهانی برای ابزارها و برنامه‌های تمرینی اقتصاد سبز از طریق پیشنهاد بسته‌های جامع مانند دوره‌های آموزشی حضوری و مجازی برای سیاست‌گذاران، کارگران و سایر ذی‌مدخلان برنامه راهبری و تهیه یک پرتال اختصاصی برای دسترسی به روزترین منابع.

د- ایجاد و به اشتراک‌گذاری دانش اقتصاد سبز برای حمایت از فعالیت‌های مربوط به آن در کشور از طریق به عهده گرفتن تحقیقات و تحلیل‌های مرتبط برای بهبود روش‌شناسی و طرح‌های موجود اقتصاد سبز، توسعه شاخص‌های بخشی اقتصاد سبز ملی و به اشتراک‌گذاشتن رویدادهای علمی مرتبط و سازماندهی گفتگوهای سیاستی در مراتب بالا در هر دو سطح جهانی و منطقه‌ای.

۳-ارائه گزارش‌های شش ماهه و سالانه نیل به اهداف فوق در زمینه‌های محیط زیستی، اشتغال، عدالت اجتماعی، توسعه صنعتی پایدار، تامین مالی، تولید دانش و آموزش و گسترش علم و تجربه در راستای اقتصاد سبز.